

LETOPIS

SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

ČETRТА KNJIGA

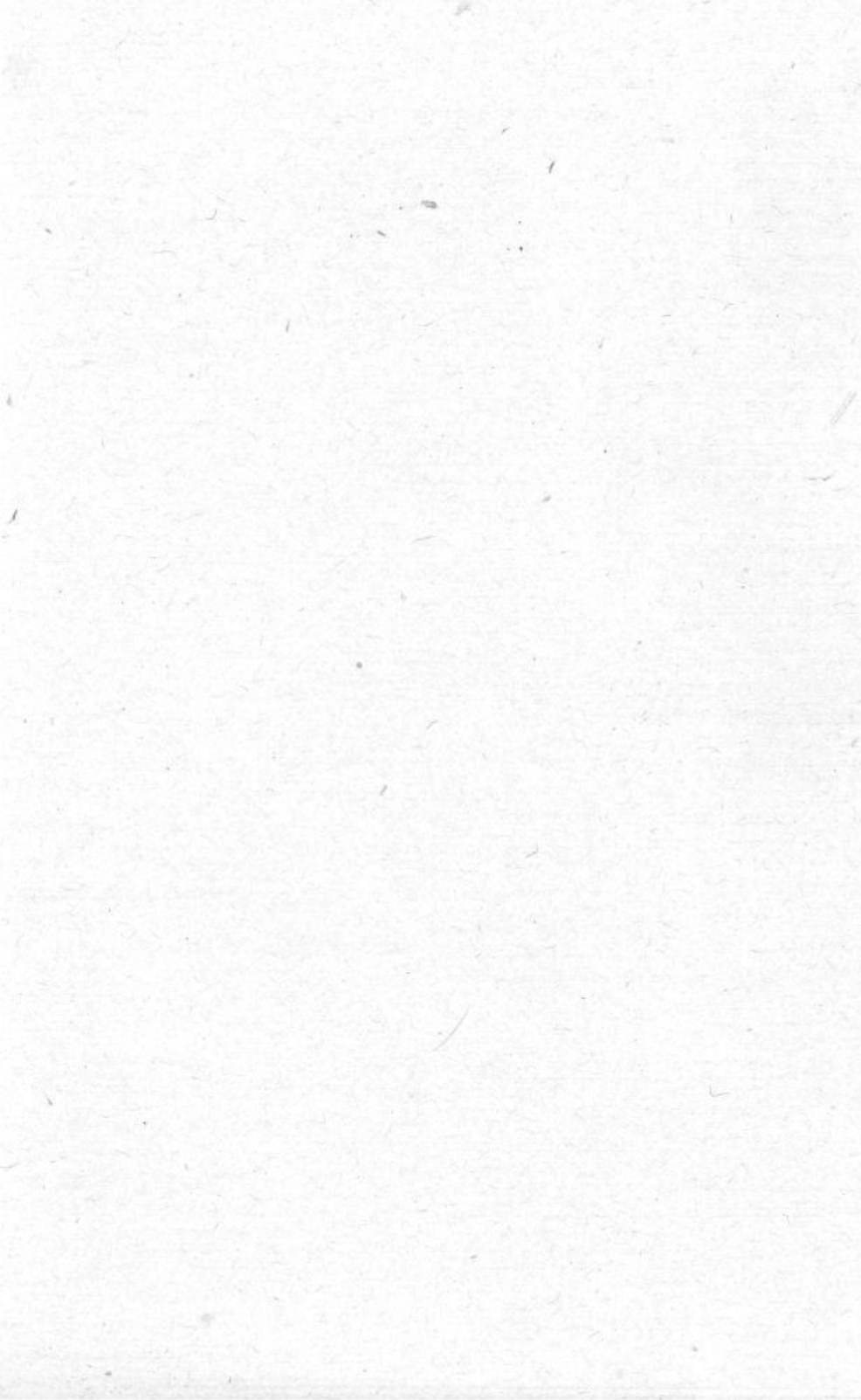
1950—1951

ZALOŽILA SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
V LJUBLJANI

1952

LETOPIS

IV

LETOPIS

SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

ČETRTA KNJIGA

1950—1951

ZALOŽILA SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
V LJUBLJANI

1952

Sprejeto na seji predsedstva Akademije
dne 7. februarja 1952

Uredil Milko Kos

Tiskala Triglavsko tiskarna v Ljubljani

I

ZAKONI — UKAZI — STATUTI —
PRAVILNIKI

U K A Z

Na podlagi 4. točke 72. člena ustave LR Slovenije Prezidij Ljudske skupščine LR Slovenije razglša zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti z dne 21. maja 1948, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LR Slovenije na V. rednem zasedanju dne 6. maja 1949 tako, da se njegovo spremenjeno in prečiščeno besedilo glasi:

Z A K O N

o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

I. Splošne določbe

1. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je najvišja znanstvena in umetnostna ustanova v Ljudski republiki Sloveniji in združuje najpomembnejše znanstvenike in umetnike. Njen sedež je v Ljubljani.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pravna oseba, ki ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna Ljudske republike Slovenije. Odredbodajalec za izvajanje predračuna je predsednik Akademije.

Akademija ima svoj pečat, katerega obliko predpiše statut.

2. člen

Glavna naloga Slovenske akademije znanosti in umetnosti je, da z vsemi svojimi silami in sredstvi prispeva k napredku in razvoju znanosti in umetnosti.

V ta namen Slovenska akademija znanosti in umetnosti:

a) usmerja svoje delo na važnejše probleme vseh znanstvenih in umetnostnih področij, zlasti tistih, ki so pomembni za Slovenijo in Jugoslavijo;

b) proučava naravna bogastva in proizvodne sile države kakor tudi obča ekonomska in kulturna dognanja in si prizadeva za njih vsestransko racionalno izrabo;

c) podpira znanstveno in umetniško delo ter načrtno skrbi za popolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene kvalitete;

č) objavlja izsledke raziskavanj in znanstvena dela;

d) daje strokovna mnenja ter rešuje znanstvene in umetnostne probleme na zahtevo vlade LRS;

e) vodi razvid dela znanstvenih in umetniških zavodov in ustanov v Ljudski republiki Sloveniji.

3. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima razrede.

Določbe o ustanovitvi novih razredov, o odpravi, spjitvi ali spremembi obstoječih razredov, o organizaciji, delu in nalogah razredov predpiše statut, ki ga izda Akademija in potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Razredi so v reševanju znanstvenih vprašanj samostojni.

4. člen

Za splošno usmeritev znanstvenega in umetniškega dela, za razvoj znanstvenih in umetnostnih raziskavanj, za organizacijo ekspedicij, za zvezo z najpomembnejšimi znanstvenimi in umetniškimi ustanovami sklicuje Akademija seje ter organizira kongrese in posvete znanstvenikov in umetnikov, vzdržuje zvezo z znanstvenimi in umetniškimi akademijami, zavodi in društvi ter znanstveniki in umetniki drugih držav.

II. Sestav Akademije in njeni člani

A. Člani

5. člen

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti sestavljajo redni člani (akademiki), dopisni člani (korespondenti) in častni člani.

6. člen

Za rednega člana je lahko izvoljen znanstvenik ali umetnik, ki je obogatil znanost ali umetnost z deli znanstvenega ali umetniškega pomena in prispeval z njimi k razvoju kulture.

Dopisne člane voli Akademija iz priznanih domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov.

Častne člane voli Akademija iz znanstvenikov in umetnikov, ki so obogatili znanost ali umetnost z deli svetovnega pomena ali z deli, ki imajo poseben pomen za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, Ljudsko republiko Slovenijo ali za Akademijo.

7. člen

Redni in dopisni člani opravljajo svoje znanstveno in umetniško delo v skladu z delovnim programom Akademije.

Podrobnejše določbe o delu ter o pravicah in dolžnostih članov Akademije predpiše statut Akademije.

8. člen

Prejemke funkcionarjev in članov Akademije določi vlada LRS z uredbo.

9. člen

Kandidate za redne in dopisne člane Akademije predlagajo iz vrst najpomembnejših znanstvenikov in umet-

nikov pristojni razredi po strogi in skrbni presoji ter z izčrpno utemeljitvijo skupščini Akademije v odločitev; za člana je izvoljen kandidat, za katerega sta glasovali najmanj dve tretjini v skupščini navzočih članov. Izvolitev je končno veljavna, ako Prezidij Ljudske skupščine LRS v 50 dneh ne ugovarja.

10. člen

Častne člane voli skupščina Akademije na predlog razredov ali posameznih rednih članov Akademije. Kandidat je izvoljen, če sta zanj glasovali dve tretjini navzočih članov. Častni člani imajo enake pravice kot redni člani, niso pa uvrščeni v razrede.

11. člen

Članstvo rednih, dopisnih in častnih članov preneha s smrtjo, z odpovedjo, ki se pismeno preda predsedniku Akademije, ali z izključitvijo iz zelo tehtnih razlogov javnega ali zasebnega značaja. Izključitev mora skleniti skupščina Akademije z dvetretjinsko večino celotnega števila rednih članov. Predlog za izključitev da lahko Prezidij Ljudske skupščine LRS ali člani Akademije.

B. Znanstveni sodelavci Akademije

12. člen

Pri izvrševanju nalog Akademije, njenih zavodov in ustanov lahko sodelujejo tudi strokovnjaki, ki niso člani Akademije.

Za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države ustanovi Akademija poseben svet svojih članov. V ta svet lahko pritegne skupščina Akademije tudi znanstvenike, ki niso njeni člani.

Strokovne sodelavce v ustanovah Akademije imenuje in razrešuje na predlog pristojnega razreda predsedstvo

Akademije, ki jim določi tudi nagrade za njihovo sodelovanje.

Znanstvene sodelavce predlaga v sporazumu s pristojnim razredom predsedstvo Akademije predsedstvu vlade LRS za imenovanje.

Podelitev mest znanstvenih aspirantov, ki so v zvezi z državnimi štipendijami, predlaga za razpis in na predlog pristojnega razreda predsedstvo Akademije ministru za prosveto LRS.

Podrobnejše določbe k temu členu in določbe glede znanstvenih aspirantov predpiše statut Akademije.

III. Organizacija Akademije

A. Skupščina

13. člen

Najvišji organ Akademije je skupščina, ki jo sestavljajo vsi redni in častni člani.

Skupščina določa splošno smer znanstvenega dela in organizacijo Akademije ter opravlja druge naloge, ki jih ji daje ta zakon ali statut.

Skupščina voli člane Akademije, predsednika, enega ali več podpredsednikov, glavnega tajnika in nadzorni odbor; odloča o izključitvi članov in voli člane sveta za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države.

Skupščina izda statut Akademije, ki ga potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

14. člen

Seje skupščine se sklicujejo po potrebi, toda vsaj enkrat na leto ali če to zahteva najmanj ena tretjina rednih članov oziroma dva razreda.

Skupščina Akademije je po pravilu sklepčna, če je navzoča vsaj polovica rednih članov, in odloča z večino

glasov navzočih članov. Izjeme določata ta zakon in statut Akademije.

Odločujočo pravico glasovanja imajo na skupščini redni in častni člani Akademije.

Dopisni člani in upravniki posameznih ustanov Akademije, ki niso redni ali častni člani, smejo na vabilo predsednika ali njegovega namestnika prisostvovati skupščini in imajo posvetovalni glas.

B. P r e d s e d s t v o

15. člen

Predsedstvo Akademije sestavljajo predsednik, eden ali več podpredsednikov, glavni tajnik in razredni tajniki.

Predsednika, podpredsednika in glavnega tajnika voli skupščina Akademije za tri leta izmed rednih članov Akademije. Izvolitev predsednika potrjuje Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Razredne tajnike volijo razredi po določbah statuta Akademije.

16. člen

Predsedstvo Akademije izvršuje sklepe skupščine; v času med sejami skupščine je predsedstvo najvišji upravni organ Akademije.

Predsednik predstavlja Akademijo na zunaj, usmerja upravo in delo Akademije, sklicuje in vodi seje skupščine in predsedstva.

Natančnejše določbe o nalogah in delu predsedstva Akademije in njegovih funkcionarjev predpiše statut.

Predsedstvo Akademije imenuje uslužbence Akademije. Za imenovanje uslužbencev prve vrste je potrebno soglasje predsednika vlade LRS.

17. člen

Upravljanje imovine Akademije nadzira poseben nadzorni odbor treh rednih članov in enega namestnika, ki jih izbere skupščina za dve leti.

C. Z a v o d i

18. člen

Znanstveno raziskovalno delo opravlja Akademija v svojih zavodih (inštitutih), komisijah, odborih, laboratorijih itd.

Podrobnejše odredbe o njihovi organizaciji in delu predpiše statut Akademije in pravilniki v okviru statuta.

19. člen

Vlada LRS določi v sporazumu z Akademijo, katere državne ustanove so glede svojega znanstvenega dela pod neposrednim nadzorstvom Akademije.

Č. U s l u ž b e n c i A k a d e m i j e

20. člen

Za opravljanje administrativnih, znanstveno upravnih in tehničnih poslov ima Akademija administrativne, tehnične in pomožne uslužbence.

Natančnejše določbe o ustroju pisarne ter o dolžnostih in pravicah predpiše statut.

IV. K o n č n a d o l o č b a

21. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, U št. 154.

Ljubljana, dne 11. maja 1949.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

L. S.

Sekretar:

France Lubej, l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar, l. r.

Ta zakon je bil objavljen v Uradnem listu Ljudske republike Slovenije, št. 16, z dne 13. maja 1949.

STATUT

Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani

I. Splošne določbe

1. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je najvišja znanstvena in umetnostna ustanova v Ljudski republiki Sloveniji s sedežem v Ljubljani.

Zaradi trajnega napredka znanosti in umetnosti združuje najpomembnejše znanstvenike in umetnike in usmerja znanstveno in umetniško delo za prosep Ljudske republike Slovenije in Federativne ljudske republike Jugoslavije.

2. člen

Glavna naloga Slovenske akademije znanosti in umetnosti je, da z vsemi svojimi silami in sredstvi prispeva k napredku in razvoju znanosti in umetnosti.

V ta namen Slovenska akademija znanosti in umetnosti:

a) usmerja svoje delo na najvažnejše probleme vseh znanstvenih in umetnostnih področij, zlasti tistih, ki so pomembni za Slovenijo in Jugoslavijo;

b) proučuje naravna bogastva in proizvodne sile države kakor tudi občna ekonomska in kulturna dognanja in si prizadeva za njihovo vsestransko racionalno izrabo;

c) podpira znanstveno in umetniško delo ter načrtno skrbi za popolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene kvalitete;

č) sodeluje v Svetu Akademij Federativne ljudske republike Jugoslavije in vzdržuje zvezo z znanstvenimi in umetniškimi akademijami ter z znanstvenimi in umetniškimi ustanovami drugih jugoslovanskih narodov;

d) zaradi proučevanja in reševanja splošnih znanstvenih in umetniških problemov vzdržuje zvezo z znanstveniki in umetniki drugih narodov;

e) za splošno usmeritev znanstvenega in umetniškega dela, za razvoj znanstvenih in umetnostnih raziskavanj in za organizacijo ekspedicij sklicuje seje in posvete ter organizira kongrese domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov;

f) objavlja izsledke raziskavanj in znanstvena dela;

g) daje strokovna mnenja ter rešuje znanstvene in umetnostne probleme na zahtevo vlade LRS;

h) vodi razvid dela znanstvenih in umetniških zavodov in ustanov v Ljudski republiki Sloveniji.

3. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pravna oseba.

Akademija upravlja svoje premoženje in razpolaga z njim po predpisih, ki veljajo za splošno ljudsko premoženje, uporablja ga za izpolnjevanje svojih nalog.

Akademija ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna Ljudske republike Slovenije. Odredbodajalec za izvajanje proračuna je predsednik Akademije.

4. člen

Akademija ima svoj pečat; v sredi pečata je državni grb Ljudske republike Slovenije, okrog njega pa v enem ali v dveh krogih besedilo »Ljudska Republika Slovenija — Slovenska akademija znanosti in umetnosti«.

5. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima te-le razrede:

1. za zgodovinske in družbene vede;

2. za filološke in literarne vede;

3. za matematično-fizikalne in tehnične vede;
4. za prirodoslovne in medicinske vede;
5. za umetnosti (besedno, glasbeno, likovno).

Umetnostna zgodovina spada v razred za zgodovinske in družbene vede; ta razred pa v vprašanjih umetnostne zgodovine sodeluje z razredom za umetnosti.

6. člen

Za izvrševanje znanstvenih in umetnostnih nalog ustanavlja Akademija znanstvene raziskovalne zavode (inštitute), laboratorije, komisije, svete, odbore, sekcije, kabinete, biblioteke, muzeje in druge potrebne ustanove.

II. Sestav Akademije

A. Člani

7. člen

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti sestavljajo redni člani (akademiki), dopisni člani (korespondenti) in častni člani.

Redni in dopisni člani so razvrščeni v razrede.

8. člen

Za rednega člana je lahko izvoljen znanstvenik ali umetnik, ki je obogatil znanost ali umetnost z deli znanstvenega ali umetniškega pomena, s katerimi je prispeval k razvoju kulture.

Dopisni člani se volijo izmed priznanih domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov.

9. člen

Kandidate za redne in dopisne člane Akademije predlagajo skupščini Akademije pristojni razredi po strogi in skrbni presoji; predlog morajo izčrpno utemeljiti.

Za člana je izvoljen kandidat, za katerega je glasovalo najmanj dve tretjini v skupščini navzočih članov. Izvolitev postane dokončna, ako Prezidij Ljudske skupščine LRS v 30 dneh ne ugovarja.

10. člen

Redni in dopisni člani opravljajo znanstveno in umetniško delo v skladu z delovnim programom Akademije; sodelujejo v razredih, komisijah, odborih in ustanovah Akademije ter pri vzgoji znanstvenega naraščaja in opravljajo druge naloge, ki jim jih da Akademija.

Redni člani so dolžni udeleževati se sej in sestankov Akademije, na katere so vabljeni.

11. člen

Vsak redni in dopisni član Akademije je uvrščen le v en razred, lahko pa je izvoljen v odbore, komisije in ustanove raznih razredov.

Redni in dopisni član sme spremeniti svoj razred s privoljenjem razreda, ki mu pripada, ako ga razred, v katerega želi prestopiti, sprejme in ako skupščina to potrdi. Če razred, kateremu tak član pripada, ne da privoljenja, so pa sicer dani drugi pogoji za prestop iz enega razreda v drug razred, odloči o tem skupščina Akademije.

12. člen

Akademija podpira svoje člane pri znanstvenem raziskavanju in umetniškem delu. Člani Akademije imajo pravico objavljati svoja dela v izdajah Akademije. O pomoči in tiskanju del odloča predsedstvo Akademije na predlog pristojnega razreda.

Predsedstvo Akademije sme na predlog pristojnega razreda dovoliti podporo znanstvenim in umetniškim organizacijam in tudi posameznikom za njihovo znanstveno raziskavanje in umetniško delo ali za izdajo znanstvenih in umetniških del.

13. člen

Častne člane voli Akademija izmed znanstvenikov in umetnikov, ki so obogatili znanost ali umetnost z deli svetovnega pomena ali z deli, ki imajo poseben pomen za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, Ljudsko Republiko Slovenijo ali za Akademijo.

Častni člani imajo enake pravice kakor redni.

14. člen

Častne člane voli skupščina Akademije na predlog razredov ali posameznih rednih članov. O predlogu člana Akademije mora dati mnenje razred, ki je najbližji kandidatovi stroki.

Pri kandidatih, katerih zasluge za državo, za Akademijo, za znanost ali za umetnost niso strokovne narave, izdela in utemelji predlog za skupščino predsedstvo Akademije.

Kandidat je izvoljen, če sta glasovali zanj dve tretjini navzočih članov.

15. člen

Rednim, dopisnim in častnim članom, katerih izvolitev je dokončna, izroči predsednik na skupščini diplomu o članstvu. Redni in dopisni člani dobijo tudi člansko izkaznico.

Obliko diplome in izkaznice določi predsedstvo Akademije.

16. člen

Članstvo rednih, dopisnih in častnih članov preneha s smrtjo, z odpovedjo, ki se pismeno sporoči predsedniku Akademije ali z izključitvijo.

Člana lahko izključi skupščina Akademije z dvetretjinsko večino vseh rednih članov iz zelo tehtnih razlogov javne ali zasebne narave.

Če se član odpove članstvu Slovenske akademije znanosti in umetnosti, sklepa o razrešitvi predsedstvo. Predsedstvo lahko odpoved takoj sprejme ali pa poprej posreduje.

17. člen

Volitev članov in glasovanje o izključitvi članov je tajno, če skupščina ne sklene drugače.

18. člen

O vsakem članu Akademije vodi glavni tajnik članski list, ki obsega vse pomembnejše podatke o življenju ter o znanstvenem oziroma umetniškem delu. Navodila o tem predpiše predsedstvo Akademije.

B. Znanstveni sodelavci Akademije

19. člen

Pri izvrševanju nalog Akademije, njenih zavodov in ustanov lahko sodelujejo kot znanstveni in strokovni sodelavci tudi strokovnjaki, ki niso člani Akademije.

20. člen

Znanstveni sodelavci so znanstveniki, ki so s svojim delom pokazali sposobnost in uspeh v svoji panogi; po smernicah pristojnih razredov ali upravnikov zavodov opravljajo samostojno znanstvena dela in raziskovanja v ustanovah in zavodih Akademije. V sporazumu s pristojnim razredom jih predlaga predsedstvo Akademije predsedstvu vlade LRS za imenovanje.

21. člen

Na predlog pristojnega razreda imenuje predsedstvo Akademije izmed priznanih strokovnjakov strokovne sodelavce, katerih naloga je, da z zbiranjem in ureje-

vanjem znanstvenega gradiva sodelujejo pri pripravah za znanstveno delo.

22. člen

Za spopolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene ravni nastavlja predsedstvo Akademije pri ustanovah Akademije znanstvene aspirante praviloma izmed graduiranih ali diplomiranih absolventov univerze in drugih visokih šol, ki so pokazali posebno nagnjenje in sposobnost za znanstveno delo. Pod vodstvom članov Akademije ali upravnikov zavodov opravljajo znanstveni aspiranti znanstveno delo, ki si ga izbere sami ali ki se jim dodeli.

Predsedstvo Akademije predlaga v sporazumu z razredi ministru za prosveto, koliko mest znanstvenih aspirantov, ki so v zvezi z državno štipendijo, naj razpiše in po razpisu mu predlaga kandidate.

Natančnejše določbe o dolžnostih znanstvenih aspirantov določi pravilnik, ki ga izda predsedstvo Akademije in potrди skupščina.

III. Organizacija

A. Skupščina

23. člen

Najvišji organ Akademije je skupščina, ki jo sestavljajo vsi redni in častni člani.

Skupščina določa splošno smer znanstvenega dela in organizacijo Akademije; pretresa vprašanja znanstvene, znanstveno-tehnične in organizacijske narave; odloča o razvrstitvi članov v razrede; sklepa o ustanovitvi novih, o odpravi, spojitvi ali spremembi obstoječih razredov, zavodov (inštitutov), laboratorijev, komisij, svetov, odborov, sekcij, kabinetov, bibliotek in drugih potrebnih ustanov, sklepa o delovnih načrtih razredov in ustanov.

Skupščina voli člane Akademije in odloča o njihovi izključitvi; voli in razrešuje predsednika, enega ali več podpredsednikov, glavnega tajnika, člane nadzornega odbora, upravnike znanstvenih zavodov (inštitutov), predsednike in člane komisij, odborov, svetov, predsednika in člane sveta za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države; voli in razrešuje predstavnike in namestnike v Svet Akademij FLRJ.

Skupščina potrjuje pravilnike o delu in ustroju ustanov Akademije in druge pravilnike, ki jih izda predsedstvo.

Skupščina razpravlja o predlogu predračuna dohodkov in izdatkov in o zaključnem računu Akademije ter o poročilu nadzornega odbora.

24. člen

Sejo skupščine skliče predsednik Akademije po potrebi, toda vsaj enkrat na leto in če to z navedbo predmeta, o katerem naj se razpravlja na seji, zahteva najmanj tretjina rednih članov ali dva razreda. Dnevni red skupščine mora biti vsem rednim in častnim članom sporočen vsaj pet dni pred sejo.

25. člen

Skupščina je sklepčna, če je navzočih vsaj polovica rednih članov in odloča po pravilu z večino glasov navzočih članov.

Za veljavnost sklepa o izključitvi člana je potrebna dvetretjinska večina vseh rednih članov.

Za veljavnost izvolitve članov Akademije ter sklepa o ustanovitvi novega ali odpravi, spojitvi, ali spremembi obstoječega razreda kakor tudi za spremembo statuta je potrebna dvetretjinska večina navzočih članov.

Pravico glasovanja na skupščini imajo redni in častni člani Akademije.

Dopisni člani in upravniki ustanov Akademije, ki niso redni ali častni člani, se smejo na vabilo predsednika udeležiti skupščine s posvetovalnim glasom.

B. P r e d s e d s t v o

26. člen

Predsedstvo Akademije sestavljajo predsednik, eden ali več podpredsednikov, glavni tajnik in razredni tajniki.

27. člen

Predsedstvo Akademije izvršuje sklepe skupščine; v času med sejami skupščine je najvišji upravni organ Akademije.

Predsedstvo predlaga skupščini delovne načrte razredov in ustanov; sprejema njihova poročila; rešuje znanstveno-organizatorična vprašanja; sestavlja in predlaga v razpravo skupščini predračun dohodkov in izdatkov Akademije; razporeja kredite in njihovo uporabo; vodi publikacijsko delo Akademije; predpisuje in predlaga skupščini v potrditev pravilnike o delovnem načrtu in notranji organizaciji znanstvenih zavodov (inštitutov), laboratorijev, kabinetov, sekcij, komisij, odborov, svetov, pravilnike o razvidu znanstvenega in umetniškega dela, o znanstvenih aspirantih, o podelitvi stopnje doktorja znanosti po Akademiji in druge pravilnike; opravlja druge naloge po predpisih zakona, statuta in po sklepih skupščine.

28. člen

Predsedstvo Akademije odloča o načinu nagrajevanja članov, znanstvenih in strokovnih sodelavcev Akademije ter drugih strokovnjakov za posebno delo in o povračilu njihovih stroškov.

29. člen

Na seje predsedstva morajo biti z navedbo dnevnega reda vabljeni pismeno vsi njegovi člani praviloma vsaj tri dni pred sejo.

Seja predsedstva je sklepčna, če je navzoča večina njegovih članov, med njimi predsednik ali podpredsednik. Predsedstvo odloča z navadno večino glasov.

Predsednik ima glasovalno pravico. Ob enakosti glasov odloča predsednikov glas. Redni člani, ki so vabljeni na sejo predsedstva zaradi posveta, nimajo glasovalne pravice.

O zadevi, ki se tiče samo določenega razreda, se ne sme sklepati, če ni navzoč tajnik tega razreda ali njegov namestnik.

30. člen

Predsednika, podpredsednika in glavnega tajnika voli skupščina Akademije za tri leta izmed rednih članov Akademije. Izvolitev predsednika velja, ko jo potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Funkcijska doba predsednika traja, dokler Prezidij Ljudske skupščine LRS ne potrdi novega predsednika.

31. člen

Predsednik predstavlja Akademijo na zunaj; usmerja njeno upravo in delo; sklicuje in vodi seje predsedstva in skupščine; podpisuje skupno z glavnim tajnikom diplome in druge važne listine in dopise ter opravlja druge naloge po določbah zakona, statuta in po sklepih skupščine in predsedstva.

32. člen

Predsednik sme zadržati izvršitev oziroma odpravo sklepa skupščine, predsedstva ali razreda, o katerem misli, da je za Akademijo škodljiv. To mora z obrazložitvijo nemudoma sporočiti organu, ki je sklep izdal, da

o predmetu znova sklepa. Če ta organ vztraja pri svojem sklepu, je predsednik nanj vezan.

33. člen

Podpredsednik pomaga predsedniku pri njegovem delu, opravlja sporazumno z njim posamezna dela iz njegovega delovnega področja in ga nadomestuje, kadar je zadržan.

34. člen

Glavni tajnik pomaga predsedniku; načeluje upravni in znanstveni pisarni Akademije; piše zapisnike o sejah skupščine in predsedstva; skrbi za publikacije; sestavlja sporazumno s predsednikom dnevni red za seje predsedstva in skupščine, predloge in poročila; podpisuje skupno s predsednikom diplome in druge važne listine in dopise; piše članske liste in opravlja druge naloge po določbah zakona, statuta in po sklepih skupščine in predsedstva Akademije.

Če je glavni tajnik zadržan, ga nadomešča za to od predsedstva Akademije določeni redni član.

35. člen

Če predsednik, podpredsednik ali glavni tajnik umre ali če preneha njihova funkcija pred potekom funkcijske dobe, se mora sklicati skupščina Akademije takoj zaradi izvolitve novega predsednika, podpredsednika oziroma glavnega tajnika.

C. Nadzorni odbor

36. člen

Upravljanje imovine Akademije nadzoruje nadzorni odbor treh članov in enega namestnika, ki jih izbere skupščina za dve leti izmed rednih članov Akademije.

Član predsedstva ne more biti hkrati član nadzornega odbora ali njegov namestnik.

Predsednika izbere nadzorni odbor izmed svojih članov.

Poročilo nadzornega odbora mora biti 14 dni pred skupščino (peti odstavek 23. člena) na vpogled vsem rednim članom.

Č. R a z r e d i

37. člen

Razredi opravljajo glavne naloge Akademije v svojih strokah ter usmerjajo in vodijo znanstveno delo v ustanovah, ki so v njihovem sestavu, sprejemajo znanstvena in umetniška poročila in sklepajo o vloženih predlogih.

Razredi so v reševanju znanstvenih in umetniških vprašanj samostojni.

Razredi Akademije razpolagajo v okviru svojega programa samostojno s kreditom, ki jim je dodeljen iz proračuna Akademije.

38. člen

Delo razreda vodi razredni tajnik. Nadomešča ga od razreda za to določeni redni član.

Razrednega tajnika volijo redni člani razreda izmed sebe na dve leti z navadno večino glasov.

39. člen

Razredi imajo seje po potrebi, vendar vsak drugi mesec razen v juliju, avgustu in septembru.

Seje razredov so določene zlasti za obravnavanje znanstvenih in umetnostnih vprašanj in predloženih znanstvenih spisov, za predavanja članov, za pripravljanje predlogov razreda in za pripravo razrednih publikacij.

Sejo razreda skliče in vodi tajnik razreda. Na sejo povabi z navedbo dnevnega reda praviloma vsaj tri dni

prej redne in tiste dopisne člane razreda, ki prebivajo na ozemlju FLRJ. Glasovalno pravico imajo samo redni člani razreda. Ob enakosti glasov odloča tajnikov glas. Seja je sklepčna, če je navzoča večina rednih članov razreda.

Upravniki ustanov, ki niso člani razreda, imajo na seji razreda glasovalno pravico le glede vprašanj, ki se tičejo njihovih ustanov.

Zapisnik o seji vodi najmlajši navzoči redni član razreda.

Razredni tajnik mora sklicati sejo razreda v osmih dneh, če to zahtevajo najmanj trije redni člani razreda z navedbo predmeta, o katerem naj se na seji razpravlja.

Sklepe razreda izvršuje razredni tajnik.

40. člen

Zadeve, ki se tičejo dveh ali več razredov, se obravnavajo na skupnih sejah prizadetih razredov. Skupno sejo skliče in vodi najstarejši izmed tajnikov prizadetih razredov.

41. člen

Za pripravo ali raziskavo posameznega predmeta lahko izbere razred komisijo ali odbor izmed svojih članov in tudi izmed drugih znanstvenikov.

42. člen

Razred poroča o svojem delu vsako leto skupščini Akademije po predsedstvu.

D. Zavodi in druge ustanove

43. člen

Znanstveno raziskovalno delo opravlja Akademija v svojih zavodih (inštitutih), laboratorijih, komisijah, odborih itd.

Znanstveni zavodi (inštituti) in laboratoriji Akademije so upravno podrejeni predsedstvu Akademije po razredu, v čigar sestav spadajo. Vodijo jih upravniki.

44. člen

Pri vsakem zavodu (inštitutu) Akademije je znanstveni svet, ki ga sestavljajo upravnik, s sklepom skupščine določeni člani Akademije ter visoko kvalificirani znanstveni sodelavci Akademije. V znanstveni svet lahko skupščina Akademije pritegne tudi druge strokovnjake. Znanstveni svet usmerja specialno znanstveno delo zavoda (inštituta).

45. člen

Za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodjalnih sil države ustanovi Akademija poseben svet svojih članov, ki ga izvoli skupščina. V ta svet lahko skupščina Akademije pritegne tudi znanstvenike, ki niso njeni člani.

E. U s l u ž b e n c i

46. člen

Za opravljanje administrativnega, znanstveno-administrativnega in tehničnega dela ima Akademija upravno in znanstveno pisarno, ki ju vodita upravnika.

Akademija ima potrebno število znanstvenih, strokovnih, tehničnih in pomožnih uslužbencev. Za nje veljajo predpisi zakona o državnih uslužbencih.

Poslovník o notranji ureditvi in delu pisarn, o pravicah in dolžnostih uslužbencev ter o pogojih in kvalifikaciji, potrebnih za dosego posameznih nazivov, predpiše predsedstvo Akademije.

IV. Publikacije

47. člen

Publikacije Akademije so dvojne: splošne in razredne. Med splošne publikacije spadajo vsakoletno poročilo o poslovanju Akademije in njenih razredov, skupne periodične publikacije in izdaje večjih del.

Za razredne publikacije se štejejo periodične publikacije razredov, posamezna dela in razprave, monografije, strokovna poročila ter predavanja v razredih.

Avtorske pravice ostanejo avtorju.

48. člen

V razrednih publikacijah Akademije se objavljajo dela, ki jih sprejme pristojni razred na seji in za katera da glede na razpoložljiva sredstva pristanek za tisk predsedstvo Akademije.

O tem, ali se objavi v razredni publikaciji delo nečlana, odloča pristojni razred na predlog in po strogi, pismeni oceni vsaj enega svojih članov.

49. člen

Akademijske publikacije se tiskajo po avtorjevi želji v slovenskem, srbskem, hrvaškem ali makedonskem jeziku. Po sklepu razreda in v sporazumu s predsedstvom se lahko tiska razprava tudi v tujem jeziku.

Posnetki razprav (publikacij) in krajša strokovna poročila se lahko tiskajo po avtorjevi želji v tujem jeziku tudi brez posebnega sklepa razreda ali predsedstva.

50. člen

Velikost naklade določi za vsako publikacijo predsedstvo na predlog razreda.

Pisec dobi brezplačno 25 posebnih odtiskov svoje razprave. Posebni odtiski so kot taki označeni na naslovnem listu.

Pisec oziroma prireditelj posebnega izdanja Akademije dobi 20 primerkov izdanja.

Predsedstvo Akademije lahko pokloni publikacije Akademije posameznikom, zavodom in organizacijam in lahko dovoli prodajo publikacij s popustom.

V. Končne določbe

51. člen

Statut se sme spremeniti ali dopolniti s sklepom skupščine, ki ga potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

52. člen

Ta statut dobi obvezno moč, ko ga sprejme skupščina Akademije in potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Na podlagi zadnjega odstavka 15. člena zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti Prezidij Ljudske skupščine LR Slovenije potrjuje Statut Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Ljubljana, dne 11. julija 1949.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

L. S.

Sekretar:

Fr. Lubej, l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar, l. r.

PRAVILNIK

o ureditvi upravne in znanstvene pisarne ter biblioteke Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani

1. člen

Na podlagi čl. 20, odstavka 2 zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani z dne 11. maja 1949 (Uradni list LRS št. 16/49) ter člena 46. statuta se določijo za notranjo upravno razdelitev pisarn in za opravljanje pisarniškega, znanstveno-administrativnega in tehničnega dela pravila in predpisi s tem pravilnikom.

2. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani ima dve osrednji pisarni: 1. upravno in 2. znanstveno pisarno ter ustanovo biblioteko.

3. člen

Upravna pisarna opravlja vse upravne posle, ki se tičejo celotne Akademije ter njenih razredov. V njeno področje spada zlasti vložišče, odprava splošnih pisarniških poslov, vodstvo registrature (urejanje in čuvanje arhiva), sestavljanje konceptov, personalne zadeve, ekonomat z upravo poslopij in inventarja, plan in statistika, tehnična izdelava proračuna in sklepnega računa ter vsi računski in blagajniški posli.

4. člen

Upravno pisarno vodi upravnik (čl. 46, odst. 1. statuta); za računске posle mu je dodeljen računski oddelek,

Upravna pisarna ima potrebno število upravnih in računskih strokovnih moči (manipulantov, administratorjev, referentov) ter pomožno osebje; njihova dolžnost je v izvrševanju nalog, določenih v čl. 3.

5. člen

Znanstveno pisarno vodi upravnik znanstvene pisarne (čl. 46, odst. 1. statuta). Naloga znanstvene pisarne je odprava znanstvenih poslov posameznih inštitutov, sekcij, komisij in odborov, tehnična priprava znanstvenih spisov in publikacij, uprava znanstvenih kartotek in arhivov, korespondenca znanstvene narave z inozemskimi institucijami, evidenca znanstvenih publikacij v internacionalnem svetu in tehnična stran tega posla in podobno.

Znanstvena pisarna ima potrebno število upravnih, strokovnih in pomožnih uslužbencev. Za upravno in strokovno osebje je potrebna visoka izobrazba in znanje tujih jezikov.

5 a. člen

Ustanovo biblioteke vodi upravnik biblioteke. Biblioteka sestoji iz centralne biblioteke ter iz bibliotek inštitutov, zavodov in sekcij. Centralna biblioteka ter biblioteka inštitutov, zavodov in sekcij tvorijo celoto pod upravnim in strokovnim vodstvom centralne biblioteke, ki vodi vso knjižno akcesijo, inventarizacijo, katalogizacijo, obvešča akademijske inštitute in zavode o novih knjižnih pridobitvah ter izvršuje zameno akademijskih publikacij z drugimi ustanovami v tu- in inozemstvu.

Biblioteka ima potrebno število strokovnih, upravnih in pomožnih uslužbencev. Strokovno osebje mora imeti visoko izobrazbo in znanje tujih jezikov.

6. člen

Upravni in znanstveni pisarni ter biblioteki načeljuje glavni tajnik Akademije (čl. 34. statuta), ki sporazumno s predsednikom skrbi za upravo in odpravo vseh poslov in razporeja delovni program.

7. člen

Pisarne in biblioteka Akademije poslujejo praviloma po običajnem uradnem času; po smotrnosti in načinu dela določa spremembe predsedstvo.

8. člen

Strokovno, tehnično, administrativno in pomožno osebje akademijskih institucij (inštitutov, sekcij, komisij, odborov itd.) spada glede razporeditve dela in delovnega časa v kompetenco upravnika zadevne institucije, glede splošnih uslužbenskih odnosov pa v kompetenco predsedstva.

9. člen

Ta pravilnik je bil v prvotni obliki kot poslovnik sprejet 16. novembra 1949 (Letopis, knjiga III, 50—52), tukaj pa je objavljen s spremembami, ki jih je potrdila skupščina Akademije 7. februarja 1952.

Glavni tajnik:

M. Kos, l. r.

Predsednik:

Fr. Ramovš, l. r.

PRAVILNIK

Inštituta za geologijo
pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

1. V okviru razreda za prirodoslovne in medicinske vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani deluje Inštitut za geologijo. Geologija je tu mišljena v najširšem pomenu (gl. čl. 5).

2. Inštitut za geologijo ima nalogo, da vodi in organizira znanstveno delo na vseh področjih geološke znanosti.

Svoj namen dosega s tem, da

- a) goji splošna teoretska poglavja geološke znanosti,
- b) ustanavlja in vodi znanstvene laboratorije (delavnice),

c) organizira in vodi znanstveno geološko preučevanje našega področja,

č) skrbi za objavljanje rezultatov znanstvenih preučevanj,

d) pospešuje pri znanstvenem preučevanju tiste smeri, ki imajo praktične učinke, da s tem pripomore h gradnji našega novega življenja,

e) sodeluje z vsemi ustanovami v okviru Akademije in izven nje, ki zasledujejo enake cilje.

5. Inštitut za geologijo organizira kolektivno raziskovalno delo v laboratorijih, organizira preučevalne odprave, prireja znanstvene sestanke in predavanja ter more izdajati svoj strokovni časopis.

4. Naloge Inštituta za geologijo se morejo s sklepom večine njegovih članov in s pristankom razreda in predsedstva Akademije razširiti ali spremeniti.

5. Inštitut za geologijo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti se deli na pet sekcij:

- a) na geološko,
- b) na paleontološko,
- c) na mineraloško,
- č) na petrografsko,
- d) na prazgodovinsko.

6. Delo Inštituta za geologijo se more razdeliti v podsekcije in komisije, tudi v začasne, ki trajajo toliko časa, da se izvrši postavljena naloga.

7. Inštitut za geologijo upravlja upravnik, ki ga iz vrst rednih in dopisnih članov ali tudi iz vrst priznanih strokovnjakov na predlog razreda imenuje predsedstvo Akademije v soglasju s Svetom za prosveto in kulturo vlade Ljudske republike Slovenije. Sekcijam na čelu so načelniki. Upravnik in načelniki prejemaajo za svoje funkcije nagrado po veljavnem Pravilniku o nagradah.

8. Inštitut za geologijo ima člane in znanstvene sodelavce ter tehnično in pomožno osebje. Člani so vsi pravi

in dopisni člani Akademije, ki pripadajo po stroki v znanstvena področja geologije, in priznani znanstveniki ter strokovnjaki iz geologije. Člani inštituta prejemajo za svoje delo stalno nagrado po veljavnem Pravilniku o nagradah. Člane izbira in predlaga razred Akademije, a potrjuje jih njeno predsedstvo. Med znanstvene sodelavce se morejo uvrstiti geologi, ki so se že izkazali z znanstvenim delom, in taki znanstveni delavci, ki sodelujejo pri izvrševanju preučevalnih nalog. Znanstveni sodelavci prejmejo za izvršeno delo nagrado, ki jo določa po predlogu upravnika inštituta predsedstvo Akademije. Znanstvene sodelavce imenuje in razrešuje upravnik inštituta v soglasju s predsedstvom Akademije.

9. Za upravno, tehnično in pomožno osebje Inštituta za geologijo veljajo določbe zakona o Akademijah.

10. V Inštitut za geologijo se sprejmejo doktorandi, za katere veljajo določila Začasnega pravilnika o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani.

11. Inštitut ima v preračunu Slovenske akademije znanosti in umetnosti svojo kreditno postavko. Upravnik predlaga načrt preračuna in podaja kreditni obračun predsedstvu Akademije, oboje preko razreda.

12. Upravnik inštituta podaja letno poročilo razredu Akademije.

13. Pravilnik o notranji organizaciji Inštituta za geologijo izdela upravnik; potrjuje ga v soglasju z razredom predsedstvo Akademije.

14. Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga sprejme razred in odobri skupščina Akademije.

Ta pravilnik je bil potrjen na skupščini Akademije 21. marca 1950.

PRAVILNIK

Inštituta za biologijo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

1. V okviru razreda za prirodoslovne in medicinske vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani deluje Inštitut za biologijo.

2. Inštitut za biologijo ima nalogo, da vodi in organizira znanstveno delo na vseh področjih bioloških znanosti. Svoj namen dosega s tem, da

a) goji splošna teoretska poglavja bioloških znanosti,
b) ustanavlja in vodi znanstvene laboratorije (delavnice),

c) organizira in vodi terenska biološka raziskovanja zlasti slovenske zemlje, sladkih voda in Jadranskega morja,

č) skrbi za objavljanje rezultatov znanstvenih preučevanj,

d) pospešuje pri znanstvenem preučevanju tiste smeri, ki imajo praktične učinke, da s tem pripomore h gradnji našega novega življenja,

e) sodeluje z vsemi ustanovami v okviru Akademije in izven nje, ki zasledujejo enake cilje.

3. Inštitut za biologijo organizira kolektivno raziskovalno delo v laboratorijih, organizira preučevalne odprave, prireja znanstvene sestanke in predavanja ter more izdajati svoj znanstveni časopis.

4. Naloge Inštituta za biologijo se morejo s sklepom večine njegovih članov in s pristankom razreda in predsedstva Akademije razširiti ali spremeniti.

5. Inštitut za biologijo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti se deli na deset sekcij:

- a) za splošno biologijo,
- b) za botaniko,
- c) za mikrobiologijo,
- č) za zoologijo,

- d) za antropobiologijo,
- e) za agrobiologijo,
- f) za limnologijo,
- g) za talasobiologijo,
- h) za speleobiologijo,
- i) za biologijo visokih planin.

6. Delo Inštituta za biologijo se more razdeliti v podsekcije (pododseke) (n. pr. sekcija za zoologijo, v pododseke za parazitologijo, entomologijo itd.) in komisije, tudi začasne, ki trajajo toliko časa, da se izvrši postavljena naloga.

7. Inštitut za biologijo upravlja upravnik, ki ga iz vrst rednih članov in dopisnih ali tudi iz vrst priznanih znanstvenikov na predlog razreda imenuje predsedstvo Akademije v soglasju s Svetom za prosveto in kulturo vlade Ljudske republike Slovenije. Sekcijam na čelu so načelniki. Upravnik in načelniki prejemajo za svoje funkcije nagrado po veljavnem Pravilniku o nagradah.

8. Inštitut za biologijo ima člane in znanstvene sodelavce ter tehnično in pomožno osebje. Člani so vsi pravi in dopisni člani Akademije, ki pripadajo po stroki v znanstvena področja bioloških disciplin, in priznani znanstveniki in strokovnjaki iz bioloških ved. Člani inštituta prejemajo za svoje delo stalno nagrado po veljavnem Pravilniku. Člane izbira in predlaga razred Akademije, a potrjuje jih njeno predsedstvo.

Med znanstvene sodelavce se morejo uvrstiti biologi, ki so se že izkazali z znanstvenim delom in taki znanstveni delavci, ki sodelujejo pri izvrševanju določenih preučevalnih nalog. Znanstveni sodelavci prejmejo za izvršeno delo nagrado, ki jo določa po predlogu upravnika inštituta predsedstvo Akademije. Znanstvene sodelavce imenuje in razrešuje upravnik inštituta v soglasju s predsedstvom Akademije.

9. Za upravno, tehnično in pomožno osebje Inštituta za biologijo veljajo določbe zakona o Akademijah.

10. V Inštitut za biologijo se sprejmejo doktorandi, za katere veljajo določila Začasnega pravilnika o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

11. Inštitut ima v preračunu Slovenske akademije znanosti in umetnosti svojo kreditno postavko. Upravnik predlaga načrt preračuna in podaja obračun predsedstvu Akademije, oboje preko razreda.

12. Upravnik inštituta podaja letno poročilo razredu Akademije.

13. Pravilnik o notranji organizaciji Inštituta za biologijo izdelata upravnik; potrjuje ga v soglasju z razredom predsedstvo Akademije.

14. Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga sprejme razred in odobri skupščina Akademije.

Ta pravilnik je bil potrjen na skupščini Akademije 21. marca 1950.

P R A V I L N I K

Odbora za zbiranje podatkov o flori, favni in geji Slovenije

1. V okviru IV. razreda Akademije se ustanavlja Odbor za zbiranje podatkov o flori, favni in geji Slovenije.

2. Odbor si stavlja nalogo, zbrati v obliki kartoteke seznam vseh rastlinskih in živalskih vrst (podvrst, geografskih ras), in to recentnih ali fosilnih, ter vseh rudnin, rud in uporabnih kamenin ter paleolitskih postaj s področja etnografske Slovenije.

3. Odbor sestavljajo člani Akademije in tisti znanstveniki-strokovnjaki, ki jih Odbor povabi. V Odbor povabljene nove člane odobrava seja razreda in potrjuje predsedstvo Akademije.

4. Za načelnika Odbora se postavlja član akademik, ki ga izvoli Odbor, odobri seja razreda ter potrdi predsedstvo Akademije.

5. Načelnik Odbora sklicuje po potrebi seje, vodi delo Odbora ter poroča o tem seji razreda.

6. Glede na predmet zbiranja se deli delo Odbora na več strokovnih oddelkov: botaničnega, zoološkega, geološko-paleontološkega, mineraloško-petrografskega in prazgodovinskega.

7. Za vsako stroko ali oddelek vodi eno ali po potrebi več kartotek.

8. Oddelki se morajo pri tem držati splošnih smernic Odbora, sicer so pri delu svoje stroke povsem samostojni.

9. Zastopniki strok ali oddelkov poverjajo zbiranje podatkov izpisovalcem, jim dajejo navodila, jih nadzirajo pri njihovem delu ter jim za opravljeno delo v soglasju z Odborom preskrbe honorar. Nadaljnja skrb zastopnikov strok ali oddelkov je urejevanje in upravljanje kartoteke njihove stroke. Na vsaki seji Odbora poročajo o delu izpisovalcev in o svojem delu.

10. Odbor ima v budžetu Akademije svojo postavko. Za vsako računsko leto predlaga Odbor vsoto za osebne in materialne potrebe in za nagrade izpisovalcem.

11. Odbor določa bodisi za vsako koledarsko leto, bodisi od primera do primera honorar, ki naj se izplačuje izpisovalcem za njihovo delo.

12. Odbor more nastaviti posebno pisarniško moč, ki prepisuje in razmnožuje kartotečne listke in opravlja ostalo pisarniško delo Odbora.

13. Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga sprejme seja Odbora, odobri seja razreda in potrdi predsedstvo Akademije.

Ta pravilnik je bil sprejet na skupščini Akademije 29. decembra 1950.

P R A V I L N I K

Inštituta za elektriško gospodarstvo
Slovenske akademije znanosti in umetnosti

1. člen

Inštitut za elektriško gospodarstvo Slovenske akademije znanosti in umetnosti opravlja znanstveno raziskovalno delo na področju elektriškega gospodarstva in ima naslednje naloge:

1. da proučuje, raziskuje in preizkuša perspektivne in aplikativne tehniške in ekonomske probleme v okviru kapitalne graditve elektriškega gospodarstva, eksploatacije elektriških naprav in uporabe elektriške energije;

2. da po nalogu po potrebah pristojnih operativnih zveznih in republiških vodstev opravlja sprejemna merjenja in preizkuse novih elektriških naprav, preizkuša ter z meritvami ugotavlja stanje, varnost in ekonomičnost obstoječih elektriških naprav in daje predloge za povečanje njihove racionalnosti;

3. da daje strokovna mnenja o izsledkih znanstveno raziskovalnega dela, ki nastajajo zunaj inštituta in predlaga njihovo morebitno praktično uporabo;

4. da sodeluje v vprašanjih s področja elektriškega gospodarstva z enakimi ustanovami v drugih ljudskih republikah, s tehniškimi visokimi šolami in akademijami znanosti;

5. da vzdržuje zveze s podobnimi ustanovami v inozemstvu, proučuje stanje in napredek elektriškega gospodarstva v svetu in preizkuša ustrezne pridobitve s področja elektriškega gospodarstva ter možnosti njihove uporabe pri nas;

6. da po potrebi objavlja izsledke svojih proučevanj, izdaja znanstvena dela, strokovne časopise ter tehniško in ekonomsko literaturo s področja elektriškega gospodarstva;

7. da prireja strokovne tečaje z namenom uveljaviti znanstvene izsledke v elektriškem gospodarstvu, znanstvena in poljudno znanstvena predavanja o elektriškem gospodarstvu ter da posega tudi po drugih sredstvih za popularizacijo znanstvenega dela v elektriškem gospodarstvu;

8. da po potrebi opravlja tudi druge naloge, ki mu jih naloži Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani;

9. da po potrebi ustanavlja mešane komisije za reševanje obrobnih problemov elektriškega gospodarstva.

2. člen

Inštitut opravlja svoje delovanje po skupinah in sicer:

1. strokovnih in
2. pomožnih.

3. člen

V inštitutu so naslednje strokovne skupine:

1. skupina za proučevanje proizvodnje električne energije,
2. skupina za proučevanje transformiranja in preusmerjanja električne energije,
3. skupina za proučevanje prenosa in razdeljevanja električne energije,
4. skupina za analizo potrošnje in tarifiranje električne energije,
5. skupina za proučevanje zaščite elektrotehniških naprav,
6. skupina za proučevanje problemov visokih in najvišjih električnih napetosti.

4. člen

V inštitutu so naslednje pomožne skupine:

1. upravno-računska skupina,
2. skupina za gradnjo laboratorijske opreme, aparatov in modelov,
5. skupina za dokumentacijo in strokovno literaturo,
4. delavnice.

5. člen

Na predlog upravnika inštituta in po sklepu razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede more skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti ustanavljati nove ali ukinjati že obstoječe skupine.

6. člen

Inštitut vodi upravnik, ki ga v njegovi odsotnosti nadomešča njegov namestnik, na temelju splošnih smernic, izraženih v čl. 1. tega pravilnika in po letnem delovnem načrtu, ki ga sestavi inštitut sporazumno z zainteresiranimi ustanovami in skladno s posebnimi nalogami, katere sprejema inštitut poleg letnega delovnega načrta. Za svoje delo odgovarja upravnik predsedstvu Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

7. člen

Pravice in dolžnosti upravnika so naslednje:

da daje v sporazumu z razredom smernice in navodila za delo inštituta v znanstvenem, strokovnem in upravnem pogledu;

da koordinira delo med posameznimi skupinami v inštitutu;

da nadzira vse delo v inštitutu in skrbi za njegov razvoj;

da preko razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede iznaša predsedstvu Akademije poročila in predloge v zvezi z delom in potrebami inštituta;

da sklicuje inštitutski kolegij in plenum in jima predseduje;

da za določene posle v inštitutu pooblašča in zadolžuje načelnike skupin in po potrebi tudi druge uslužbence inštituta;

da ocenjuje delo inštitutskih znanstvenih delavcev in predlaga preko razreda predsedstvu Slovenske akademije znanosti in umetnosti njihovo imenovanje, napredovanje ali odpustitev;

da na podlagi predhodnega sklepa kolegija imenuje in razrešuje člane mešanih komisij za reševanje obrobnih problemov elektriškega gospodarstva v smislu čl. 1, točka 9 pravilnika ter da usmerja delo teh komisij.

8. člen

Upravnik rešuje spise in zadeve, ki se tičejo dela inštituta ter občuje neposredno s fizičnimi in pravnimi osebami.

9. člen

Upravnika inštituta in njegovega namestnika voli na predlog razreda skupščina Akademije.

10. člen

Strokovne skupine vodijo načelniki (šefi) po smernicah, ki jih jim daje upravnik inštituta. Njemu tudi odgovarjajo za svoje delo.

Njihove pravice in dolžnosti so naslednje:

da aktivno sodelujejo v delu skupine;

da skrbijo za pravilno razdelitev dela v skupini;

da predlagajo upravniku ukrepe v zvezi z delom svoje skupine;

da poročajo inštitutskemu kolegiju in plenumu o izsledkih proučevanja svoje skupine;

da predlagajo upravniku nabave laboratorijske opreme, literature in prevodov;

da samoiniciativno storijo vse potrebno in možno za uspešno delo v skupini.

11. člen

Predsedstvo Akademije imenuje in razrešuje na predlog upravnika inštituta in po sklepu razreda uslužbenice inštituta in odloča o njih napredovanju. Za uslužbenice prve vrste je potrebno soglasje vlade Ljudske republike Slovenije.

12. člen

Inštitut sme imeti tudi zunanje znanstvene sodelavce, ki morejo biti stalni ali začasni. V sporazumu s pristojnim razredom jih predlaga predsedstvo Akademije predsedstvu Ljudske republike Slovenije v imenovanje.

13. člen

Kadar inštitut rešuje naloge, za katere nima svojih strokovnjakov ali laboratorijskih oprem, se more obrniti na druge inštitute, laboratorije, gospodarska podjetja ali strokovnjake izven inštituta ter v soglasju s predsedstvom Akademije z njimi sklepati ustrezne pogodbe, ki morajo vsebovati določila o načinu reševanja naloge, medsebojnih obvezah, rokih, prioritetah, avtorskem pravu, načinu, plačevanju uslug itd.

14. člen

Znanstveni svet, ki ga v smislu čl. 44 statuta Akademije voli skupščina Akademije, pomaga upravniku pri reševanju specialnih znanstvenih nalog inštituta.

15. člen

Upravnik ima svoje posvetovalne organe in sicer:

1. inštitutski kolegij,
2. inštitutski plenum.

Upravnik sklicuje svoja posvetovalna organa na seje po potrebi in jima predseduje. O sejah se vodijo zapisniki, ki jih overuje naslednja seja istega organa.

16. člen

Inštitutski kolegij tvorijo poleg upravnika:

1. namestnik upravnika,
2. načelniki vseh strokovnih skupin.

17. člen

Inštitutski plenum tvorijo poleg upravnika:

1. namestnik upravnika,
2. načelniki vseh strokovnih skupin,
3. vsi znanstveni delavci v inštitutu,
4. načelniki vseh pomožnih skupin,
5. imenovani zunanji znanstveni sodelavci iz čl. 12 pravilnika,
6. vidni zunanji strokovnjaki, ki jih v ta namen imenuje (oziroma razrešuje) na predlog upravnika predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti,
7. gosti, ki jih povabi upravnik.

18. člen

Inštitutski kolegij se sestaja na posvetovanja o:

1. letnem delovnem načrtu, njegovih dopolnitvah ali izpremembah,
2. letnem delovnem poročilu,
3. predlogih za poboljšanje, izpremembo ali dopolnitve znanstvenega in strokovnega dela v inštitutu,
4. predlogih za ustanovitev novih ali ukinitvev obstoječih strokovnih skupin v inštitutu,
5. aktualnih strokovnih problemih, ki jih upravnik postavlja na dnevni red.

19. člen

Inštitutski plenum se sestaja na posvetovanja o:

1. inštitutskih elaboratih za interno uporabo inštituta,
2. inštitutskih elaboratih, ki jih inštitut izdaja za ožjo in širšo javnost,
3. inštitutskih strokovnih mnenjih.

20. člen

Vsak član kolegija ali plenuma je upravičen in dolžan, da na posvetovanjih jasno izpove svoje mnenje, pomisleke ali predloge. Za vse inštitutske elaborate in mnenja prevzamejo vsi navzoči člani inštitutskega foruma kolektivno odgovornost, v kolikor ob posvetovanju niso izrecno zavarovali svojega mnenja.

21. člen

Pomožne skupine vodijo po upravnikovih smernicah njihovi predstojniki.

1. Upravno računsko skupino vodi upravni direktor, ki ga na predlog upravnika imenuje predsedstvo Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Upravni direktor je odgovoren za vse posle administracije, za administrativni del pogodb, računovodstva, skladišč, nabav, ekonomata, upravljanja zgradb in vozil v skladu z veljavnimi oblastvenimi predpisi. Upravni direktor razdeljuje delo na najbolj ustrezen način na strokovno, administrativno in pomožno osebje in iznaša upravniku v odobritev predloge za najbolj uspešen način opravljanja poverjenih mu poslov.

2. Skupino za gradnjo laboratorijske opreme, aparatov in modelov vodi načelnik, ki ga iz vrst znanstvenih delavcev inštituta določi upravnik. Upravnik mu daje smernice za delo. Svoje poročilo o delu skupine podaja načelnik te skupine upravniku obenem s predlogi za nabave in za način dela. V delokrog skupine za gradnjo

laboratorijske opreme sodi tudi konstruiranje, ki pripravlja naloge za inštitutske delavnice.

3. Skupino za dokumentacijo in strokovno literaturo vodi načelnik, ki ga iz vrst znanstvenih delavcev inštituta določi upravnik. Po upravnikovih smernicah je načelnik te skupine odgovoren:

da so inštitutski elaborati ustrezno opremljeni, prepisi primerjani z originali in tudi jezikovno ustrezni;

da je izvršena pravilna registracija vseh inštitutskih elaboratov;

da so izvršeni vsi sklepi plenuma o rokih, načinu odpreme, event. prevodih itd. za posamezne inštitutske laborate;

da se opravljajo nabave strokovne literature po predlogih načelnikov strokovnih skupin;

da so brezplačno opremljeni in v roku izvršeni prevodi strokovne literature po predlogih načelnikov strokovnih skupin; vodi tudi delo oddelka prevajalcev strokovne literature v inštitutu;

da organizira inštitutsko biblioteko in skrbi za brezplačnost njenega poslovanja;

da organizira in nadzira delo uprave inštitutskega znanstvenega glasila;

da organizira in nadzira inštitutski arhiv korespondence, listin in dokumentov.

4. Delavnice vodi šef. Šef delavnice prejema smernice za svoje delo od upravnika, naloge za delo od načelnika skupine za gradnjo laboratorijske opreme, obračune in predloge za nabave pa polaga inštitutskemu upravnemu direktorju.

21. a člen

Mešane komisije za reševanje obrobnih problemov elektriškega gospodarstva ne spadajo v organizacijski sestav inštituta. Zato se ukinjajo brž ko rešijo prejete naloge, odnosno dobe svoje statute v ustreznem okviru

inštituta ali izven njega, v kolikor se izkaže, da imajo njihove naloge trajen značaj.

Poslovanje v teh komisijah je honorarno. Sredstva za pokritje stroškov komisij se črpajo iz inštitutskega depozitnega računa, kamor se stekajo tudi eventualni dohodki komisij.

Vsaka komisija mora imeti poslovodjo.

Komisije morejo izdajati publikacije.

22. člen

Inštitut ima svoj posebni predračun dohodkov in izdatkov v okviru predračuna Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Upravnik inštituta je odredbodajalec za izvajanje predračuna inštituta v smislu 4. čl. Uredbe o izvajanju proračuna (Ur. list FLRJ št. 24-160/47).

Finančno poslovanje inštituta se opravlja po odobrenem predračunu dohodkov in izdatkov po obstoječih predpisih.

Inštitut more preko predsedstva Akademije sprejemati odnosno imeti tudi posebne subvencije, dotacije, nagrade in darila, ki se uporabijo za osnovna sredstva inštituta.

23. člen

Merjenja, preiskave in preizkušnje, ki jih inštitut opravlja po naročilih gospodarskih podjetjih ali ustanov, je inštitut upravičen zaračunati v korist svojega depozitnega računa. Iz depozitnega računa krije upravnik stroške za nadaljnji razvoj Inštituta in stroške za poslovanje mešanih komisij v smislu čl. 21 a Pravilnika.

Ta pravilnik je bil v prvotni obliki potrjen na skupščini Akademije 29. decembra 1950, tukaj pa je objavljen s spremembami, ki jih je potrdila skupščina Akademije 7. februarja 1952.

PRAVILNIK

Inštituta za medicinske vede
pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

1. člen

V okviru razreda za prirodoslovne in medicinske vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani deluje »Inštitut za medicinske vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani«.

2. člen

Namen tega inštituta je omogočiti priznanim znanstvenikom splošno teoretsko ter eksperimentalno raziskovalno delo na področju medicinske znanosti. — Ta namen dosega tako, da:

a) ustanavlja in vodi znanstvene laboratorije, poskusne postaje in podobne ustanove, ki služijo namenu inštituta,

b) organizira in podpira raziskovanje ljudske patologije na področju Ljudske republike Slovenije ter s tem usmerja znanstveno delo na praktično pomembna področja,

c) prireja znanstvene sestanke in predavanja ter omogoča publiciranje pomembnih rezultatov, doseženih na področju medicinskih ved,

d) sodeluje z ustanovami Slovenske akademije znanosti in umetnosti in izven nje, če zasledujejo podobne cilje.

3. člen

V okviru Inštituta za medicinske vede se bodo po potrebi ustanavljali oddelki.

4. člen

Delo v oddelkih se lahko razdeli na pododdelke.

5. člen

Inštitut za medicinske vede upravlja upravnik, ki ga iz vrst rednih članov ali tudi iz vrst dopisnih članov ter priznanih znanstvenikov na predlog razreda imenuje predsedstvo Akademije. Oddelkom na čelu so načelniki. Upravnik in načelniki prejemajo na svoje funkcije nagrado po veljavnem Pravilniku o nagradah.

6. člen

Pri Inštitutu za medicinske vede je znanstveni svet, ki ga sestavljajo upravnik in člani; na predlog upravnika in v soglasju z razredom imenuje člane predsedstvo Akademije. Svet usmerja in organizira specialno raziskovalno delo v okviru nalog inštituta.

7. člen

V inštitutu delajo poleg članov Akademije tudi znanstveni sodelavci, ki jih iz vrst priznanih medicinskih znanstvenikov na predlog upravnika in v soglasju z razredom imenuje predsedstvo Akademije.

8. člen

Službena razmerja ter iz njih izvirajoče pravice in dolžnosti vsega osebja inštituta se urejajo po Zakonu ter v skladu s statutom Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

9. člen

V Inštitut za medicinske vede se sprejemajo doktorandi v skladu z obstoječim pravilnikom Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

10. člen

Inštitut za medicinske vede ima v proračunu Akademije svojo kreditno postavko. Upravnik predlaga preko razreda proračun inštituta in podaja letni obračun predsedstvu Akademije.

11. člen

Pravilnik o notranji organizaciji Inštituta za medicinske vede izdela upravnik; potrjuje ga v soglasju z razredom predsedstvo Akademije.

12. člen

Pravilnik Inštituta za medicinske vede se lahko na predlog večine njegovih članov in s pristankom razreda ter predsedstva Akademije spremeni.

13. člen

Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga sprejme razred in odobri skupščina Akademije.

Ta pravilnik je bil potrjen na skupščini Akademije 7. februarja 1952.

P R A V I L N I K

Kemičnega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti

1. člen

V okviru razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede je kemični inštitut, ki se imenuje »Kemični inštitut Slovenske akademije znanosti in umetnosti«.

2. člen

Namen te ustanove je omogočiti priznanim znanstvenikom eksperimentalno delo na znanstvenih in znanstveno-tehničnih problemih in dati priložnost mladim diplomiranim kemikom, da se seznanijo z metodiko kemično-znanstvenega dela in izvršujejo preiskave, ki jim morejo služiti kot doktorske disertacije ali kot habilitacijska dela.

3. člen

Inštitut je upravno podrejen predsedstvu Akademije po razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede.

4. člen

Inštitut upravlja in vodi upravnik inštituta; upravnik voli iz članov Akademije ali tudi iz vrst priznanih znanstvenih delavcev na predlog razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede skupščina Akademije. Upravnik prejema za svojo funkcijo letno nagrado, ki jo določi predsedstvo Akademije.

5. člen

Pri Kemičnem inštitutu je znanstveni svet, ki ga sestavljajo upravnik in s sklepom skupščine določeni člani znanstvenega sveta. Znanstveni svet obravnava, usmerja in določa specialno znanstveno delo zavoda (čl. 44. statuta akademije) v smislu nalog, naštetih v čl. 2.

6. člen

V inštitutu delajo znanstveni delavci in sodelavci; znanstveni delavci morejo biti stalni ali pogodbeni; stalni imajo poklic in plačo asistentov, višjih asistentov, urednikov, direktorjev in stalnih višjih znanstvenih sodelavcev in svetnikov. Znanstvene delavce predlaga za nastavitve v soglasju z upravnikom inštituta in razredom za matematične, fizikalne in tehnične vede predsedstvo Akademije predstvedstvu vlade LRS (čl. 12,4 Zakona akademije). Predsedstvo Akademije imenuje in razrešuje na predlog upravnika inštituta in po sklepu razreda uslužbenice inštituta in odloča o njih napredovanju. Za uslužbenice prve vrste je potrebno soglasje predsedstva vlade Ljudske republike Slovenije.

7. člen

V inštitut se sprejemajo znanstveni aspiranti, kandidati in doktorandi (čl. 2 točka c zakona in čl. 27 statuta Akademije).

8. člen

Inštitut prireja posebne znanstvene sestanke in predavanja ter izdaja skupaj s Fizikalnim inštitutom svoj strokovni časopis.

9. člen

Inštitut ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru predračuna Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Upravnik inštituta je odredbodajalec za izvajanje predračuna inštituta.

Finančno poslovanje inštituta se opravlja po odobrenem predračunu dohodkov in izdatkov po obstoječih predpisih.

Inštitut more preko predsedstva Akademije prejeti odnosno imeti posebne subvencije, dotacije, nagrade in darila, ki se uporabijo za potrebe inštituta.

10. člen

Pravilnik o notranji organizaciji Kemičnega inštituta izdela upravnik v soglasju z razredom za matematične, fizikalne in tehnične vede, potrdi ga pa predsedstvo Akademije.

11. člen

Vse publikacije, ki so izvršene v okviru tega inštituta, nosijo značko, da so izvršene v Kemičnem inštitutu Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Ta pravilnik je bil v prvotni obliki potrjen na skupščini Akademije dne 6. novembra 1948, tukaj pa je objavljen s spremembami, ki jih je potrdila skupščina Akademije 7. februarja 1952.

P R A V I L N I K

Fizikalnega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti

1. člen

V okviru razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti je fizikalni inštitut, ki se imenuje »Fizikalni inštitut Slovenske akademije znanosti in umetnosti«.

2. člen

Namen te ustanove je omogočiti priznanim znanstvenikom eksperimentalno delo na znanstvenih in znanstveno tehniških problemih fizike in na problemih praktične uporabe fizikalnih izsledkov v gospodarstvu, tehniki in medicini. Dalje naj dobe mladi diplomirani fiziki v inštitutu možnost seznaniti se z metodiko fizikalno-znanstvenega dela in izvrševati dela, ki jim morejo služiti kot doktorske disertacije ali kot habilitacijska dela.

3. člen

Inštitut upravlja in vodi upravnik inštituta; upravnik voli iz članov Akademije ali tudi iz vrst priznanih znanstvenih delavcev na predlog razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede skupščina Akademije. Upravnik prejema za svojo funkcijo letno nagrado, ki jo določi predsedstvo Akademije.

4. člen

V inštitutu delajo znanstveni delavci in sodelavci: znanstveni delavci morejo biti stalni ali pogodbeni; stalni imajo poklic in plačo asistentov, višjih asistentov, redaktorjev, direktorjev in stalnih in višjih znanstvenih sodelavcev in svetnikov. Znanstvene delavce predlaga za nastavitve v soglasju z upravnikom inštituta in raz-

redom za matematične, fizikalne in tehnične vede predsedstvo Akademije predsedstvu vlade LRS (čl. 12,4 Zakona akademije). Pogodbeni znanstveni in strokovni sodelavci prejemaajo nagrado, ki jo določi po upravnikovem predlogu predsedstvo Akademije (čl. 28. statuta akademije). Predsedstvo Akademije imenuje in razrešuje na predlog upravnika inštituta in po sklepu razreda uslužbenca inštituta in odloča o njih napredovanjih. Za uslužbenca prve vrste je potrebno soglasje predsednika vlade Ljudske republike Slovenije.

5. člen

V inštitut se sprejemajo znanstveni aspiranti, kandidati in doktorandi (čl. 2 točka c zakona in čl. 27 statuta Akademije).

6. člen

Inštitut prireja posebne znanstvene sestanke in predavanja ter izdaja skupaj s Kemičnim inštitutom svoj strokovni časopis.

7. člen

Inštitut ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru predračuna Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Upravnik inštituta je odredbodajalec za izvajanje predračuna inštituta.

Finančno poslovanje inštituta se opravlja po odobrenem predračunu dohodkov in izdatkov po obstoječih predpisih.

Inštitut more preko predsedstva Akademije prejemati odnosno imeti tudi posebne subvencije, dotacije, nagrade in darila, ki se uporabijo za potrebe inštituta.

8. člen

Pravilnik o notranji organizaciji Fizikalnega inštituta izdela upravnik v soglasju z razredom za matematične, fizikalne in tehnične vede, potrdi ga pa predsedstvo Akademije.

9. člen

Vse publikacije, ki so izvršene v okviru inštituta, nosijo označbo, da so izvršene v Fizikalnem inštitutu Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Ta pravilnik je bil v prvotni obliki potrjen na skupščini Akademije dne 6. novembra 1948, tukaj pa je objavljen s spremembami, ki jih je potrdila skupščina Akademije 7. februarja 1952.

II

ORGANIZACIJA

UPRAVA AKADEMIJE

- Predsednik:** France Kidrič, do dneva smrti 11. aprila 1950.
Fran Ramovš, od izvolitve dne 19. maja 1950.
- Podpredsednik:** Božidar Lavrič, od izvolitve dne 21. marca 1950.
- Glavni tajnik:** Fran Ramovš, do izvolitve za predsednika Akademije 19. maja 1950.
Milko Kos, od izvolitve 19. maja 1950.
- Razredni tajniki:** 1. v razredu za zgodovinske in družbene vede France Stele
2. v razredu za filološke in literarne vede Ivan Grafenauer
3. v razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede Milan Vidmar
4. v razredu za prirodoslovne in medicinske vede Jovan Hadži
5. v razredu za umetnost Anton Lajovic.

Nadzorni odbor:

Člani: Janko Polec, Rajko Nahtigal, Josip Plemelj; namestnik: Anton Melik.

Delegati v Akademijskem svetu FLRJ

Do 3. oktobra 1951 redni: Anton Peterlin, France Stele, Milan Vidmar;

namestnika: Jovan Hadži, Milko Kos.

Od 3. oktobra 1951 po sklepu skupščine: redni

Milko Kos, France Stele, Milan Vidmar;
namestnika: Anton Melik, Anton Peterlin.

SISTEMIZIRANO ZNANSTVENO IN UPRAVNO OSEBJE

(po stanju 31. decembra 1951)

Uslužbenci:

I. ADMINISTRATIVNA PISARNA

Upravnik administrativne pisarne — višji upravni referent: dr. Leo Baebler

Administrator: Nada Jesse

Administrativni manipulant: Antonija Mihelčič

Komercialist: Ivan Stergar

Vodja računovodstva — knjigovodja: Franjo Mihelčič

Knjigovodja: Olga Maleš

Finančni manipulant: Peter Horvat

Pomožni uslužbenci I. razreda: Štefan Bernard, Frančiška Gobec, Franc Žurga

II. ZNANSTVENA PISARNA

Upravnik znanstvene pisarne — višji znanstveni sodelavec: dr. Matej Šmalc

Bibliotekar: Primož Ramovš

Upravnik tiskarne — višji obratni tehnik: Silvester Škerl

Višji administrativni manipulant: Vida Baebler

III. KEMIČNI INŠTITUT

Upravnik inštituta — višji znanstveni svetnik:
dr. Maks Samec

Višji znanstveni sodelavec: dr. Marta Blinc

Višja asistenta: Dušan Hadži, ing. Štefan Skledar

Laboranti (prosvetno-znanstvene stroke): Gizela Bernjak, Alojzija Čandek, Frančiška Kahne

Višji industrijski tehnik: Gerhilda Valentschag

Višji industrijski obratovodja: Fran Šuster

Industrijski laboranti: Katarina Avbelj, Terezija Bernjak, Jožefa Dremelj

Nižji komercialist: Frančiška Forrai

Administrativni manipulant: Frančiška Merhar

IV. FIZIKALNI INSTITUT

Višji asistent: ing. Gorazd Mohorčič

Asistenti inštituta: ing. Edvard Cilenšek, Bibijana Dobovišek, Darko Jamnik, ing. Janez Perman

Nižji industrijski tehniki: Viktor Avbelj, Boris Burja, Franc Celar, Marija Oblak, Božena Peruzzi, Antonija Sirk, Viktor Tratnik, Marijan Železnik

Laborant (prosvetno-znanstvene stroke): Leon Gradisar

Nižji komercialist: Marija Biber

Honorarni uslužbenec na sistemiziranem mestu: Marija Lapajne

V. INSTITUT ZA ELEKTRISKO GOSPODARSTVO

Znanstveni svetnik: Ing. Ožbolt Gros

Višji znanstveni sodelavci: ing. Edvard Höfler, inženir Janko Rudolf, ing. Srečko Sajovic

Znanstveni sodelavci: ing. Marjan Plaper, ing. Branko Vajda, ing. Martin Večerjevič, ing. Milan Vidmar mlajši

Asistenti inštituta: ing. Bogdan Remše, ing. Joško Rosina

Knjižničar: Vinko Habjan

Višji industrijski tehnik: Ivan Erceg

Višji obratni tehnik: Ferdinand Živec

Blagajnik: Stanke Sušnik

Industrijski risar: Marjan Kocjan

Višji upravni referent: Jože Arh

Administrativna manipulantka: Stanka Habjan, Darja Hubad

Stenodaktilografa II. reda: Antonija Kosmač, Anica Rehberger

Knjigovodja: Adolf Pavčnik
Pomožni uslužbenec I. reda: Rado Majer
Honorarni znanstveni sodelavec na sistemiziranem mestu: ing. Stane Vidmar
Honorarni uslužbenci na sistemiziranih mestih: Julijana Čenčur, Rudolf Mlakar, Milan Pelicon, Janko Ravnik, Josip Steindl, Franc Šalehar, Ivanka Toplikar

Pomožno tehnično osebje:

Šofer: Viktor Avsec
Snažilka: Marija Žlender

VI. ZAVOD ZA RAZISKOVANJE KRASA

Znanstveni sodelavec: dr. Roman Savnik

VII. INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO

Asistent inštituta: Ivan Gams
Asistent inštituta — kartograf: Dragica Kregelj

VIII. INŠTITUT ZA GEOLOGIJO

Asistent inštituta: Cveto Germovšek

IX. INŠTITUT ZA BIOLOGIJO

Asistent inštituta: Janez Matjašič

X. INŠTITUT ZA ZGODOVINO

1. Sekcija za zgodovino umetnosti:

Asistent inštituta: dr. Emilijan Ceve

2. Sekcija za arheologijo:

Laborant: ing. Demetrij Brodar

Preparator: Vladimir Aleš

Honorarni asistent na sistemiziranem mestu: Stanislav Jesse

XI. INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

Višja znanstvena sodelavca: dr. Rudolf Kolarič, Jakob Šolar

Višja asistenta: dr. Valentin Logar, dr. Milena Uršič

Asistent inštituta: Joža Pograjc

Honorarni znanstveni sodelavec na sistemiziranem mestu: dr. Vaso Suyer

XII. TERMINOLOŠKA KOMISIJA

Asistent inštituta: dr. Vladimir Kukman

Pomožno tehnično osebje:

Šofer: Ivan Trček

Kurjač: Jože Kozlevčar

Steklopihač: Vladimir Jevšnik

Snažilke: Lucija Bilban, Frančiška Giacomini, Marija Kotar, Marija Kozlevčar, Alojzija Otorepec, Ljudmila Rijavec, Pavla Tomec

UPRAVA INŠTITUTOV IN KOMISIJ

Po stanju dne 31. decembra 1951

1. KEMIČNI INŠTITUT

Upravnik: akad. višji znanstveni svetnik dr. Maks Samec.
Znanstveni svet: akad. dr. Anton Peterlin, akad. doktor Josip Plemelj, akad. dr. Milan Vidmar.

Višji znanstveni sodelavec in namestnik upravnika: doktor Marta Blinc.

Znanstvena sodelavca (dodeljena od Savezne uprave za unapredjenje proizvodnje = SUZUP): ing. K. Andreč, ing. B. Lavrenčič.

Honorarni znanstveni sodelavec: prof. dr. Stanislav Jenčič.

Višja asistenta: Dušan Hadži, ing. Štefan Skledar.

Asistenti (dodeljeni od SUZUP-a): ing. Mirko Čeh, ing. Jelka Komar, mr. Marija Krejč, mr. Helena Sočič.

2. FIZIKALNI INSTITUT

Upravnik: akad. dr. Anton Peterlin.

Znanstveni svet: akad. dr. Josip Plemelj, akad. dr. Maks Samec, akad. dr. Milan Vidmar.

a) Fizikalni oddelek

Vodja: akad. dr. Anton Peterlin.

Honorarna znanstvena sodelavca: doc. Anton Moljk, dr. ing. Ljubo Knop.

Asistenti: ing. Edvard Cilenšek, M. Čopič (dodeljen od Savezne uprave za unapredjenje proizvodnje = SUZUP), Bibijana Dobovišek, Darko Jamnik.

b) Oddelek za jedrsko tehniko in optiko

Vodja: honorarni znanstveni sodelavec dr. F. I. Havliček (dodeljen od SUZUP-a).

Honorarni sodelavec: W. Hanemann (dodeljen od SUZUP-a).

Honorarni asistent: M. Modesto (dodeljen od SUZUP-a).

c) Kemijski oddelek

Vodja: višji asistent ing. Gorazd Mohorčič.

Asistent: ing. Janez Perman.

Honorarni znanstveni sodelavec: ing. V. Kosta (dodeljen od SUZUP-a).

Honorarni sodelavec: ing. M. Pirš (dodeljen od SUZUP-a).

5. INSTITUT ZA ELEKTRIŠKO GOSPODARSTVO

Upravnik: akad. dr. ing. Milan Vidmar, načelnik skupine za proučevanje transformiranja in preusmerjanja električne energije.

Namestnik upravnika in načelnik skupine za proučevanje proizvodnje električne energije: znanstveni svetnik ing. Ožbolt Gros.

Višji znanstveni sodelavci: ing. Edvard Höfler, načelnik skupine za proučevanje zaščite elektrotehničnih na-

prav; ing. Janko Rudolf, načelnik skupine za proučevanje prenosa in razdeljevanja električne energije; ing. Srečko Sajovic, načelnik skupine za analizo potrošnje in tarifiranje električne energije.

Znanstveni sodelavci: ing. Marjan Plaper; ing. Branko Vajda, načelnik skupine za gradnjo laboratorijske opreme, aparatov in modelov; ing. Martin Večerjevič; ing. Milan Vidmar ml.

Honorarni znanstveni sodelavec: ing. Stane Vidmar.

Asistenti: ing. Bogdan Remic; ing. Joško Rosina.

Člani inštitutskega plenuma: poleg upravnika in namestnika upravnika načelniki strokovnih skupin, znanstveni sodelavci v inštitutu, načelniki pomožnih skupin, imenovani zunanji znanstveni sodelavci, povabljeni gosti ter naslednji zunanji strokovnjaki: prof. dr. Vratislav Bedjanič, ing. Miloš Brelih, ing. Jože Goršič, ing. Vekoslav Korošec, prof. ing. Vladimir Žepić.

4. ZAVOD ZA RAZISKOVANJE KRASA V POSTOJNI

Upravnik: dop. član prof. dr. Srečko Brodar; od julija vršilec dolžnosti upravnika: znanstveni sodelavec dr. Roman Savnik.

Znanstveni svet: akad. dr. Jovan Hadži, akad. dr. Anton Melik, akademik dr. Ivan Rakovec, dopisni član dr. Srečko Brodar, prof. dr. Albin Seliškar, vršilec dolžnosti upravnika dr. Roman Savnik.

Honorarna znanstvena sodelavca: dr. Valter Bohinec, prof. dr. Albin Seliškar.

Honorarna strokovna sodelavca: Ivan Michler, Egon Pretner.

5. INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO

Upravnik: akad. dr. Anton Melik.

Znanstveni svet: akad. dr. Milko Kos, akad. dr. Ivan Rakovec, prof. dr. Svetozar Ilešič.

Honorarni znanstveni sodelavec: prof. dr. Svetozar Ilešič.

Asistenta: Ivan Gams, Dragica Kregelj.

6. INSTITUT ZA GEOLOGIJO

Upravnik: akad. dr. Ivan R a k o v e c.

Znanstveni svet: akad. dr. Jovan H a d ž i, akad. dr. Anton Melik, dop. član dr. Srečko B r o d a r, prof. dr. Jože D u h o v n i k.

Honorarni znanstveni sodelavec: prof. dr. Jože D u h o v n i k.
Asistent: Cveto G e r m o v š e k.

7. INSTITUT ZA BIOLOGIJO

Upravnik: akad. dr. Jovan H a d ž i.

Znanstveni svet: prof. dr. Albin S e l i š k a r, profesor dr. Miroslav Z e i, višji asistent Ernest M a y e r.

Honorarni znanstveni sodelavec: prof. dr. Miroslav Z e i.
Asistent: Janez M a t j a š i č.

8. ODBOR ZA UREJEVANJE FLORE, FAVNE IN GEJE SLOVENIJE

Predsednik: akad. dr. Jovan H a d ž i.

Znanstveni svet: akad. dr. Anton Melik, akad. dr. Ivan R a k o v e c, dop. član. dr. Srečko B r o d a r.

9. INSTITUT ZA ZGODOVINO

Upravnik: akad. dr. Milko K o s.

Znanstveni svet: akad. dr. Ivan G r a f e n a u e r, akademik dr. Janko P o l e c, akad. dr. Fran R a m o v š, akademik dr. France S t e l e, prof. dr. Josip K o r o š e c.

a) Sekcija za občo in narodno zgodovino

Načelnik: akad. dr. Milko K o s.

Strokovni sodelavec: dr. Melita P i v e c - S t e l è.

Strokovni svet: dr. Pavle B l a z n i k (znanstveni sodelavec Ekonomske fakultete), prof. dr. Bogo G r a f e n a u e r, dr. Ferdo H a u p t m a n n, dr. Josip M a l, Vasilij M e l i k, Bogo T e p l ý, Marija V e r b i č, dr. Sergij V i l f a n, prof. dr. Fran Z w i t t e r, dr. Josip Ž o n t a r (znanstveni sodelavec Ekonomske fakultete).

b) Sekcija za zgodovino umetnosti

Načelnik: akad. dr. France Stelè.

Strokovni sodelavec: dr. Izidor Cankar.

Asistent: dr. Emilijan Cevc.

c) Sekcija za arheologijo

Načelnik: prof. dr. Josip Korošec.

Strokovni svet: član dopisnik dr. Srečko Brodar,
dr. Jože Kastelic, prof. dr. Josip Klemenc,
prof. dr. Božo Škerlj.

10. INSTITUT ZA LITERATURE

Upravnik: akad. Josip Vidmar.

Znanstveni svet: akad. dr. Ivan Grafenauer, akademik
dr. Janko Polec, dop. član dr. Fran Lukman.

Honorarni znanstveni sodelavci: prof. dr. France Koblar,
prof. dr. Anton Ocvirk, prof. dr. Anton Slodnjak.

11. INSTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

Upravnik: akad. dr. Fran Ramovš.

Znanstveni svet: akad. dr. Ivan Grafenauer, akademik
dr. Rajko Nahtigal.

Višja znanstvena sodelavca: dr. Rudolf Kolarič, Jakob
Šolar.

Honorarni znanstveni sodelavec: dr. Vaso Suyer.

Višja asistenta: dr. Valentin Logar, dr. Milena Uršič.

Asistent: Joža Pograjc.

Honorarni strokovni sodelavci: prof. dr. Anton Bajec,
prof. dr. Fran Bezlaj, dr. Tine Logar, dr. Mirko
Rupel, prof. Fran Pacheiner, profesor dr. Fran
Tomšič.

12. INSTITUT ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

(do 3. oktobra 1951 Komisija za slovensko narodopisje)

Upravnik: akad. dr. Ivan Grafenauer.

Znanstveni svet: akad. dr. Milko Kos, akad. Anton Lajovic,
akad. dr. Anton Melik, akademik dr. Fran Ramovš,
prof. Matija Tomc.

Honorarna znanstvena sodelavca: prof. dr. Jakob Kelemina, dr. Fran Kotnik.

Honorarni strokovni sodelavci: Alojz Bolhar, Niko Kuret, Milko Matičetov, dr. Vilko Novak, dr. Sergij Vilfan.

15. TERMINOLOŠKA KOMISIJA

Predsednik: akad. dr. Janko Polec.

a) *Pravna sekcija*: predsednik, honorarni znanstveni sodelavec prof. dr. Rudolf Sajovic.

Strokovna sodelavca: prof. dr. Leonid Pitamic, akad. dr. Janko Polec.

Asistent: dr. Vladimir Kukman.

b) *Tehniška sekcija*: predsednik prof. ing. Albert Struna.

c) *Medicinska sekcija*: predsednik prof. dr. Alija Košir.

Preglednica organizacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti

III

ČLANKI

ČASTNI ČLANI

Josip Broz-Tito, maršal Jugoslavije, izvoljen 9. avgusta 1948.

Gl. Letopis III, 79—115.

Edvard Kardelj, podpredsednik vlade FLRJ in njen minister za zunanje zadeve, izvoljen 6. decembra 1949.

Gl. Letopis III, 119—132.

I. RAZRED

Za zgodovinske in družbene vede

Redni člani

Boris Kidrič, rojen 10. aprila 1912; predsednik Zvezne planske komisije in Gospodarskega sveta FLRJ; član Politbiroja CK KPJ; stroka mu je državno socialistično gospodarstvo; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 156—164.

Milko Kos, rojen 12. decembra 1892, dr. phil., redni profesor za občo zgodovino srednjega veka in historične pomožne vede na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda od 31. januarja 1940 do 28. junija 1941; od 19. maja 1950 glavni tajnik Akademije; upravnik Inštituta za zgodovino pri Akademiji. Dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Poljske akademije znanosti v Krakovu in Královske české společnosti nauk v Pragi. — Glej Letopis I, 53—62.

Janko Polec, rojen 19. avgusta 1880, dr. iur., redni profesor za narodno in primerjalno pravno zgodovino na univerzi v Ljubljani, redni član 7. oktobra 1938; načelnik pravnega razreda od 23. febr. 1942 do 30. septembra 1949;

predsednik Terminološke komisije pri Akademiji. — Glej Letopis I, 97—101.

F r a n c è S t e l è, rojen 21. februarja 1886, dr. phil., redni profesor za umetnostno zgodovino na univerzi v Ljubljani; redni član 16. maja 1940; načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda od 1. julija 1942 do 2. oktobra 1945; tajnik razreda za zgodovinske in družbene vede od 24. julija 1948 dalje; častni član Muzejskih društev v Mariboru, Ptujju in Celju; član Mednarodnega odbora za umetnostno zgodovino, član dopisnik Mednarodnega komiteta za spomenike pri UNESCO. — Glej Letopis I, 113—123.

D o p i s n i č l a n i

L j u d m i l H a u p t m a n n, rojen 5. februarja 1884, dr. phil., redni profesor za občo zgodovino srednjega veka na univerzi v Zagrebu (od leta 1948 v pokoju); dopisni član 16. maja 1940; dopisni član Srpske akademije nauka v Beogradu. — Glej Letopis I, 166—167.

Z d e n ě k N e j e d l ý, rojen 10. februarja 1878; profesor muzikologije na Karlovi univerzi v Pragi; predsednik České akademie věd a umění v Pragi; dopisni član 7. novembra 1947; dopisni član Akademije nauk SSSR v Moskvi.

B o r i s Z i h e r l, rojen 25. septembra 1910, minister — predsednik Sveta za prosveto in kulturo LRS; bavi se s problemi zgodovinskega materializma, s posebnim ozirom na slovensko kulturno in politično zgodovino; dopisni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 165—171.

II. RAZRED

Z a f i l o l o š k e i n l i t e r a r n e v e d e

R e d n i č l a n i

I v a n G r a f e n a u e r, rojen 7. marca 1880, dr. phil., gimnazijski profesor v pokoju; dopisni član 16. maja 1940; redni član 21. decembra 1946; tajnik razreda za filološke in

literarne vede od 30. septembra 1949 dalje; upravnik Inštituta za slovensko narodopisje; svoje delo posveča slovenski literarni zgodovini, narodni pesmi in narodopisju. — Glej Letopis I, 161—165.

R a j k o N a h t i g a l, rojen 14. aprila 1877, dr. phil., redni profesor za slovansko filologijo in primerjalno gramatiko slovanskih jezikov na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; prvi predsednik Akademije od 4. januarja 1939 do 27. junija 1942; načelnik razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, filozofijo in filologijo od 2. oktobra 1945 do 30. septembra 1949; predsednik Znanstvenega društva za humanistične vede 1921—1939; predsednik Slavističnega društva 1935 in njegov častni član 1937; dopisni član Srpske akademije nauka v Beogradu in Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. — Gl. Letopis I, str. 71—75.

F r a n R a m o v š, rojen 14. septembra 1890, dr. phil., redni profesor za fonetiko in za zgodovino slovenskega jezika na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda od 28. januarja 1939 do 31. januarja 1940; generalni sekretar Akademije od 11. julija 1942 do 19. maja 1950; predsednik Akademije od 19. maja 1950 dalje; upravnik Inštituta za slovenski jezik pri Akademiji; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Srpske akademije nauka v Beogradu, Král. české společnosti nauk v Pragi, Poljske akademije znanosti v Krakovu, School of Slavonic and East European Studies na univerzi v Londonu; član The modern Language association of America (New York); častni član Slavističnega društva v Ljubljani. — Glej Letopis I, 105—110; III, 55 in 280.

J o s i p V i d m a r, rojen 14. oktobra 1895, predsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Slovenije; redni profesor na Akademiji za igralsko umetnost v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949; upravnik Inštituta za literature; bavi se

z literarno zgodovino, z literarno kritiko in esejistiko. — Gl. Letopis III, 172—184.

Dopisni člani

Aleksandar Belić, roj. 2. avgusta 1876; dr. phil., profesor srbskega jezika na univerzi v Beogradu; predsednik Srpske akademije nauka v Beogradu; dopisni član 7. novembra 1947; dopisni član akademij znanosti v Zagrebu, Sofiji, Pragi, Krakovu in Moskvi; častni doktor univerz v Pragi in Glasgowu; častni profesor univerze Lomonosova v Moskvi.

Franc Ksav. Lukman, rojen 24. novembra 1880, dr. theol., dr. phil., redni profesor za historično dogmatiko, za zgodovino starokrščanskega slovstva in za zgodnjo cerkveno zgodovino na teološki fakulteti v Ljubljani, dopisni član 16. maja 1940. — Glej Letopis I, 168—9.

Kazimierz Nitsch, rojen 1. februarja 1874; profesor poljskega jezika na univerzi v Krakovu; predsednik Poljske akademije znanosti v Krakovu; dopisni član 7. novembra 1947; dopisni član Akademije nauk SSSR v Moskvi, Srpske akademije nauka v Beogradu in Bolgarske akademije znanosti v Sofiji.

III. RAZRED

Za matematične, fizikalne in tehnične vede

Redni člani

Anton Kuhelj, rojen 11. novembra 1902; dr. ing., redni profesor mehanike na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 185.

Feliks Lobe, rojen 14. oktobra 1894; redni profesor za obče strojeslovje na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 186—187.

Anton Peterlin, rojen 25. septembra 1908, dr. sci. mat., redni profesor za fiziko na univerzi v Ljubljani; dopisni član 21. decembra 1946; redni član 6. decembra 1949; upravnik Fizikalnega inštituta pri Akademiji; član American association for the advancement of Science (Washington); American Physical Society (Washington); Société mathématique de France (Paris); član Makromolekulske sekcije Mednarodne unije za čisto in uporabljeno kemijo (Paris). — Glej Letopis II, 45—46.

Josip Plemelj, rojen 11. decembra 1873, dr. phil., redni profesor za matematiko na univerzi v Ljubljani, redni član 7. oktobra 1938; načelnik matematično-prirodoslovnega razreda oziroma razreda za matematične, prirodoslovne, medicinske in tehnične vede od 16. julija 1942 do 30. septembra 1949; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti in umjetnosti v Zagrebu in Srpske akademije nauka v Beogradu. — Glej Letopis I, 93—94.

Maks Samiec, rojen 27. junija 1881; dr. phil.; redni profesor za kemijo na tehniški fakulteti univerze v Ljubljani od 1919 do 1945; višji znanstveni svetnik in upravnik Kemičnega inštituta pri Akademiji, redni član 6. decembra 1949; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti in umjetnosti v Zagrebu; član Leopoldinsko-karolinške akademije prirodoslovcev v Halle a/d Saale. — Glej Letopis III, 188—198.

Milan Vidmar, rojen 22. junija 1885, dr. ing., redni profesor za elektrotehniko na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 16. maja 1940; načelnik matematično-prirodoslovnega razreda od 10. oktobra 1940 do 16. julija 1942; predsednik Akademije od 27. junija 1942 do 2. oktobra 1945; tajnik razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede od 30. septembra 1949 dalje; upravnik Inštituta za elektriško gospodarstvo; dopisni član Zveze nemških elektrotehnikov v Berlinu in Češke elektrotehnične zveze v Pragi. Glej Letopis I, 139—142.

IV. RAZRED

Za prirodoslovne in medicinske vede

Redni člani

Bogdan Brecelj, rojen 6. maja 1906, dr. med., redni profesor za ortopedijo in vodja ortopedске klinike na Medicinski visoki šoli v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 199—200.

Jovan Hadži, rojen 22. novembra 1884, dr. phil., redni profesor za zoologijo na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; načelnik matematično-prirodoslovnega razreda od 28. januarja 1939 do 10. oktobra 1940; tajnik razreda za prirodoslovne in medicinske vede od 30. septembra 1949; upravnik Inštituta za biologijo; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in Srpske akademije nauka v Beogradu. — Glej Letopis I, 29—37.

Božidar Lavrič, rojen 10. novembra 1899, dr. med., redni profesor za kirurgijo na Medicinski visoki šoli v Ljubljani, vodja kirurškične klinike; redni član 6. decembra 1949; od 21. marca 1950 podpredsednik Akademije; častni član Češkoslovaškega kirurškičnega društva v Pragi in Bolgarskega kirurškičnega društva v Sofiji; član Internacionalnega kirurškičnega društva. — Glej Letopis III, 201—202.

Anton Melik, rojen 1. januarja 1890, dr. phil., redni profesor za geografijo na univerzi v Ljubljani; dopisni član 16. maja 1940, redni član 21. decembra 1946; upravnik Inštituta za geografijo pri Akademiji; predsednik Geografskega društva v Ljubljani. — Glej Letopis I, 170—171.

Ivan Rakovec, rojen 18. septembra 1899, dr. phil., redni profesor za geologijo in paleontologijo na univerzi v Ljubljani; dopisni član 21. decembra 1946; redni član 6. decembra 1949; upravnik Inštituta za geologijo pri Akademiji. — Glej Letopis II, 47—53.

Igor Tavčar, rojen 2. novembra 1899, dr. med.; redni profesor interne medicine in vodja interne klinike na Medicinski visoki šoli v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 203—204.

Dopisni člani

Srečko Brodar, rojen 6. maja 1893, dr. phil.; redni profesor za prazgodovino človeštva na prirodoslovni fakulteti univerze v Ljubljani; dopisni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 205—206.

Andrija Štampar, rojen 1. septembra 1888, profesor higijene in socialne medicine na univerzi v Zagrebu; predsednik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; dopisni član 7. novembra 1947; pravi član Srpske akademije nauka; častni član Ameriškega društva za narodno zdravje in Akademije medicine dela v New Yorku.

V. RAZRED

Za umetnost

Redni člani

Fran Sal. Finžgar, rojen 9. februarja 1871; književnik; redni član 7. oktobra 1938; od 28. januarja 1939 do 30. septembra 1949 načelnik razreda za umetnost. — Glej Letopis I, 23—25.

Božidar Jakac, rojen 16. julija 1899; redni profesor na Akademiji upodabljaajočih umetnosti v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 207—213.

Gojmir Anton Kos, rojen 24. januarja 1896; redni profesor na Akademiji upodabljaajočih umetnosti v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Gl. Letopis III, 214—5.

Anton Lajovic, rojen 19. decembra 1878, komponist in muzikolog; redni član 16. maja 1940; tajnik razreda

za umetnost od 30. septembra 1949 dalje. — Glej Letopis I, 65—67.

J o ž e P l e č n i k, rojen 23. januarja 1872; častni doktor Tehniške visoke šole v Ljubljani in Tehniške visoke šole na Dunaju; redni profesor za arhitekturo na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938. — Gl. Letopis I, 87—89.

Lucijan Marija Škerjanc, rojen 17. decembra 1900; redni profesor za kompozicijo na Akademiji za glasbo v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 216—220.

S P R E M E M B E

v članstvu Akademije

Dne 11. aprila 1950 je umrl predsednik Akademije in njen redni član v razredu za filološke in literarne vede, višji znanstveni svetnik in redni profesor na univerzi v Ljubljani, dr. France Kidrič. — Glej Letopis, I, vložek 51—62; II, 34—44; III, 257—266 in življenjepis v tej knjigi Letopisa.

Dne 25. januarja 1951 je umrl dopisni član razreda za prirodoslovne in medicinske vede, prezident Akademije nauk SSSR v Moskvi, Sergej Ivanovič Vavilov.

Dne 3. februarja 1951 je umrl dopisni član v razredu za filološke in literarne vede, upravnik Narodne in univerzitetne biblioteke v Ljubljani (v pokoju), dr. Janko Šlebinger. — Glej Letopis II, 54—58 in življenjepis v tej knjigi Letopisa.

Dne 11. februarja 1952 je umrl dopisni član razreda za filološke in literarne vede, redni profesor za slovansko filologijo na Karlovi univerzi v Pragi (v pokoju), dr. Matija Murko. — Glej Letopis I, 172—174. Življenjepis bo objavljen v prihodnji knjigi Letopisa.

IV

UMRLI ČLANI

UMRLI ČLANI

Rado Kušej, roj. 21. julija 1875, umrl 10. maja 1941; dr. iur., redni profesor za cerkveno pravo na univerzi v Ljubljani, redni član pravnega razreda 7. oktobra 1938. — Glej Letopis I, 185—190.

Metod Dolenc, rojen 19. decembra 1875, umrl dne 10. oktobra 1941; dr. iur., redni profesor kazenskega prava na univerzi v Ljubljani; redni član pravnega razreda 7. oktobra 1938, načelnik tega razreda od 28. januarja 1939 do smrti 10. oktobra 1941; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, častni doktor univerze v Bratislavi. — Glej Letopis I, 195—197.

Gregor Krek, rojen 27. junija 1874, umrl 1. septembra 1942; dr. iur., redni profesor rimskega in državlanskega prava na univerzi v Ljubljani, redni član pravnega razreda 7. oktobra 1938; prvi generalni sekretar Akademije od 28. januarja 1939 do 11. julija 1942; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. — Gl. Letopis I, 201—238.

Alfonz Pavlin, rojen 14. septembra 1853, umrl 1. decembra 1942; gimnazijski profesor v pokoju, strokovnjak za floristiko, fitogeografijo in botanično sistematiko; dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda 16. maja 1940. — Glej Letopis, 241—257.

Ferdinand Seidl, rojen 10. marca 1856, umrl dne 1. decembra 1942; realčni profesor v pokoju, strokovnjak za meteorologijo, klimatologijo, seizmologijo in geologijo; dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda 16. maja 1940; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. — Glej Letopis I, 261—290.

Rihard Jakopič, rojen 12. aprila 1869, umrl dne 21. aprila 1943; akademski slikar; redni član umetniškega razreda 7. oktobra 1938. — Gl. Letopis I, 41—43; II, 75—89.

Anton Brezник, rojen 26. junija 1881, umrl dne 26. marca 1944; dr. phil., gimnazijski ravnatelj, jezikoslovec; dopisni član filozofsko-filološko-historičnega razreda od 16. maja 1940. — Glej Letopis I, 157—160; II, 61—74.

Matiya Jama, rojen 4. januarja 1872, umrl 4. aprila 1947; akademski slikar, redni član umetniškega razreda 7. oktobra 1938. — Glej Letopis I, 47—49; II, 90—103.

Ivan Regen, rojen 9. decembra 1868, umrl 27. julija 1947; dr. phil., gimnazijski profesor v pokoju; strokovnjak za živalsko fiziologijo in občo biologijo; dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda 16. maja 1940. — Glej Letopis I, 175—176; II, 104—105.

Milan Škerlj, rojen 4. septembra 1875, umrl 8. decembra 1947; dr. iur., redni profesor za trgovinsko, menično in čekovno pravo na univerzi v Ljubljani; redni član pravnega razreda 16. maja 1940. — Glej Letopis I, 127—130; II, 106—125.

Oton Župančič, rojen 23. januarja 1878, umrl dne 11. junija 1949; književnik; redni član 7. oktobra 1938; častni doktor univerze v Ljubljani, odlikovan s častnim naslovom »ljudski umetnik« od Prezidija Ljudske skupščine LRS, pravi član Srpske akademije nauka v Beogradu, dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti in School of Slavonic and East European Studies v Londonu. Glej Letopis I, 151—153; III, 225—256.

France Kidrič, rojen 23. marca 1880, umrl dne 11. aprila 1950; dr. phil., redni profesor za starejše slovanške in slovensko literaturo na univerzi v Ljubljani, višji znanstveni svetnik Akademije; redni član 7. oktobra 1938, od 28. junija 1941 do 1. julija 1942 načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda, od 2. oktobra 1945 do smrti predsednik Akademije; pravi član Srpske akademije nauka, dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Bolgarske akademije v Sofiji, Kralovské české společnosti nauk v Pragi, častni član Slavističnega društva v Ljubljani. — Glej Letopis I, vložek 51—62; II, 34—44; III, 257 do 266 in življenjepis v tej knjigi Letopisa.

Sergej Ivanovič Vavilov, rojen leta 1891, umrl 25. januarja 1951; prezident Akademije nauk SSSR v Moskvi; dopisni član razreda za matematične, prirodoslovne, medicinske in tehnične vede 7. novembra 1947; član znanstvenih akademij v Beogradu, Zagrebu in Sofiji ter Indijske akademije znanosti.

Janko Šlebinger, rojen 19. oktobra 1876, umrl 3. februarja 1951; dr. phil., upravnik Narodne in univerzitetne biblioteke v Ljubljani (v pokoju), slovenski bibliograf; dopisni član razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, filozofijo in filologijo 21. decembra 1946. — Glej Letopis II, 54—58 in življenjepis v tej knjigi Letopisa.

Matija Murko, rojen 12. februarja 1861, umrl dne 11. februarja 1952; dr. phil., redni profesor za slovansko filologijo na Karlovi univerzi v Pragi (v pokoju); dopisni član filozofsko-filološko-historičnega razreda 16. maja 1940; častni doktor univerze v Ljubljani in Karlove univerze v Pragi; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Srpske akademije nauka, Češke akademije znanosti in umetnosti v Pragi, Akademije znanosti v Krakovu, Akademije nauk SSSR v Moskvi, School of Slavonic and East European Studies v Londonu. — Glej Letopis I, 172 do 174.

DR. FRANCÈ KIDRIČ

Anton Ocvirk

Pred dvema letoma — 11. aprila 1950 — je po kratki, mučni bolezni nepričakovano umrl predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, profesor Francè Kidrič. S pokojnikom je izgubila slovenska literarna zgodovina svojo osrednjo osebnost, a naša najvišja znanstvena zaveda — univerza in Akademija — enega svojih najodličnejših predstavnikov. Z obsežnim, dragocenim delom, ki ga je zapustil, je obogatil našo slovstveno vedo z vrsto tehtnih, trajno pomembnih ugotovitev in osvetljav, hkrati pa je utrdil razvojno pot naše kulturne tvornosti od njenih prvih pojavov do Prešernove umetniške besede. S prirojenim smislom za tenko presojanje dokumentaričnega gradiva in z izrazito nadarjenostjo za analitično razbiranje dejstev je v petinštiridesetih letih neutrudnega raziskovanja starejših obdobj naše preteklosti v več ko tri sto osemdesetih člankih, razpravah, ocenah in poročilih pretehtal ogromno tiskanih in pisanih virov, pričevanj in podatkov ter se nato v »Zgodovini slovenskega slovstva« povzpел do znanstveno vsestransko podprtih razgledov po snovanju in rasti našega književnega prizadevanja od začetkov do Vodnikove smrti leta 1819. Posebno dopolnilo k temu njegovemu temeljnemu besedilu pa pomeni prvi del monografije o Francetu Prešernu, ki jo je izdal tik pred drugo svetovno vojno, a mu poslej ni bilo več dano, da bi jo dogradil in dokončno izdelal.

Profesor Kidrič — rojen 23. marca 1880 v Radanski vasi pri Rogaški Slatini — spada h generaciji, ki se je začela uveljavljati v našem javnem življenju v prvem desetletju dvajsetega stoletja. To je bil čas plodovitega razmaha mladih sil na vseh področjih naše kulturne dejavnosti. Takrat je objavljал Ivan Prijatelj svoje prve

estetskokritične eseje in portrete ter razmišljal o moderni slovenski literarni zgodovini, zasnovani po novih, pomembnejših vidikih znanstvenega pozitivizma. In tudi Francè Kidrič, čigar pogled je bil že ves čas njegovih univerzitetnih študij na Dunaju uprt v starejša obdobja naše književne preteklosti, je kaj kmalu spoznal, da se mora lotiti stvari pri temeljih, če naj dožene resnično podobo našega razvoja. To je bil velik načrt, kakor ga je zasnoval okoli leta 1908, vreden, da mu posveti vse svoje življenje.

Odločitev pač ni bila težka, saj se je v njegovi zavesti dodobra zakoreninila ljubezen do slovenske misli in besede že v gimnaziji v Mariboru. V tej naši obrobni narodni postojanki, ob katero so zaman butali srditi valovi avstrijskih ponemčevalnih strasti in raznarodovalnih naklepov, je pognalo v njem navdušenje za vse, kar je napisal slovenski človek, še s tem večjim zaletom, kakor pa bi morda kjer koli drugje. Prvi je vzbudil v mladem Kidriču zanimanje za slovensko in slovansko knjigo v nižji šoli prof. Jerovšek, docela pa ga je v naslednjih letih priklenil na literaturo prof. dr. Fran Vidic. Tako se je že v tem času odločil, da se na univerzi posveti študiju slavistike. Po maturi leta 1902 je prišel na Dunaj s trdnim namenom, da se vpiše na filozofsko fakulteto. To pa mu spočetka ni uspelo, kajti predsednik senata dr. Ploj, pri katerem se je oglasil po nasvete glede sredstev, ga je pregovoril, da se je odločil za jus, ker je pač kazalo, da bo tam lažje kaj storil zanj. Tako je prvi semester res preživel na pravni fakulteti, nato pa se je vrnil, kakor sam izjavlja, k »svoji stari ljubezni«.

Pot, ki jo je Kidrič prehodil v svojih visokošolskih letih na Dunaju, ga je postopoma vodila od splošne slavistike v neposredno območje slovenistike. Profesorju Vatroslavu Jagiću je bilo predvsem do tega, da vzgoji svoje slušatelje v dobre poznavalce celotne slovanske filologije. Pod njegovim vodstvom se je Kidrič takrat ukvarjal zlasti z glagolizmom. Tako je nastala leta 1906 njegova

disertacija »Revision der glagolitischen Kirchenbücher nach dem Tridentiner Konzil« in z njo je promoviral za doktorja filozofije. V tem letu se je prvič pojavil tudi v časopisu »Archiv für slavische Philologie« z oceno Ske-tove Slovenske slovstvene čitanke za 7. in 8. razred sred-njih šol ter s poročilom o razpravah o slovanski liturgiji na Poljskem. To pa je bil šele začetek, prvi korak na področje literarne znanosti.

Kakor je bil Kidrič nemalo navezan na svojega aka-demskega učitelja, Vatroslava Jagića, je vendar že kaj kmalu uvidel, da si samo s filološko metodo ni mogoče razjasniti živih historičnih procesov, kaj šele sil, ki so iz stoletja v stoletje sprožale našo tvorno zavest in jo urav-navale. To spoznanje je rastlo v njem hkrati s prepri-čanjem, da ni dovolj, da si moderni raziskovalec slovenske književnosti razširi in izbistri teoretične poglede na svoj predmet, pač pa da je zanj nujno in neogibno, da odkrije samosvoje, našemu kulturnemu razvoju prikladne znan-stvene vidike, če naj pride stvari do dna. Že na univerzi je razmišljal o periodizacijskih načelih, ki bi se jih dalo s pridom uporabiti v našem literarnem območju, razglabljal o idejnih značilnostih in svojevrstnih potezah naše refor-macije, protireformacije in preroda ter se bolj in bolj vživljal v gradivo in probleme, ki so kar vpili po obrav-navi. Iz spisov Taina, Pypina in Schererja je spoznaval metodo in težnje pozitivistične slovstvene zgodovine in iz njih črpal pobude za svoje znanstveno prizadevanje. Povsem pa je dozorel njegov historični nazor v letih 1906 in 1907, ko je bil bibliotekar v dunajskem seminarju za slovansko filologijo in Jagićev domači knjižničar. Takrat je že trdno upal, da se mu ne bo treba posvetiti gimna-zijski službi, zato se tudi ni pripravljajl za profesorski izpit. In to upanje se mu je uresničilo v začetku leta 1908, ko je postal uradnik v dunajski dvorni biblioteki.

V tem novem, za znanstveno delo na moč izpodbudnem okolju, se je sedaj lotil svojih načrtov. V soglasju z Iva-nom Prijateljem, ki je bil tu že od leta 1905, je usmeril

odslej dalje vse svoje sile s presenetljivo vnemo in doslednostjo v podrobno obravnavanje naše starejše književnosti. To pa je pomenilo: začeti od kraja, pregledati vse, kar se je o teh dobah pri nas napisalo, preveriti in pretehtati podatke, kar se jih je nabralo skozi desetletja in desetletja, zavreči napačne trditve in brezglave hipoteze, nato pa seči po novih, še neupoštevanih virih in dokumentih ter na teh temeljih graditi dalje. Graditi dalje, pa se je reklo, približati se polagoma — po dolgih letih sistematičnega zbiranja gradiva in analitičnih raziskav — dokončnemu sintetičnemu orisu našega tisočletnega kulturnega razvoja. To je bila velika zamisel, vredna celega moža!

Kidričevi spisi iz tega časa, od leta 1908, ko je vstopil v dvorno biblioteko, pa tja do prve svetovne vojne, kaj očitno izpričujejo, kako jasno se je njihov avtor zavedal svoje poti in s kako neuklonljivo voljo se je namenil k svojemu cilju. In že tedaj se v njegovem delu pojavita dve značilni potezi njegove narave: smisel za dokument in dokaz ter kritičen odnos do snovi. Obe zasledimo že v njegovi prvi obširnejši študiji, v biografiji Primoža Trubarja, posvečeni štiristoletnici reformatorjevega rojstva (Domovina 1908), a zatem v oceni Trubarjevega zbornika (»Epilog k Trubarjevemu zborniku«, NZ 1909). Zalet, s katerim je v njej obračunal z napačnimi razlagami Trubarjeve miselnosti in dela, je oznanjal moža, ki sklepa stvarno in dosledno, znanstvenika, čigar sodba je vselej podprta z gradivom in dejstvi. Isto velja tudi za ogorčene »Pomote in potvare za razne potrebe« (NZ 1909 in 1910), vrsto sestavkov, s katerimi je razbil umišljeno slovenstvo admontskega očenaša, admontske »vindiške« abecede in maše v »vindiškem« jeziku.

S posebno prizadevnostjo pa se je začel Kidrič v tem času ukvarjati zlasti z nekaterimi osebnostmi in problemi Prešernove dobe. V tej zvezi moramo najprej omeniti njegove biografsko važne »Paberke o Vrazu« (ČZN 1910), zatem »Bibliografijo Vrazovih spisov in korespondence«

(ČZN 1910) in še objavo Vrazovih pisem Prešernu (ZMS 1911). Le-sèm spada tudi obsežna, na novem gradivu izdelana razprava »Paberki o Korytku in dobi njegovega delovanja v Ljubljani« (LZ 1910). Med raznimi drobnimi prispevki iz teh let pa je za Kidriča nedvomno močno značilna obravnava Prešernovega soneta »Pov'do let starih čudna izročila« (LZ 1911), saj je v njej prvič spregovoril o Žigonovi matematični arhitektoniki in jo odklonil. Zanimive so razen tega tudi njegove pripombe h Grafenauerjevi objavi rokopisov iz Kastelčeve zapuščine (»Iz prvih časov slovenske umetne pesmi«, Veda 1911) in razjasnitev Vrazovega problema (»Recimo dve, tri o slovenskem preporodu«, Veda 1912). Posebne dokumentarične vrednosti pa sta še danes razpravi o prostozidarskih ložah pri nas in na Hrvaškem, sestavljeni na podlagi važnega arhivalnega gradiva (»Francosko-ilirska loža prijateljev kralja rimskega in Napoleona v Ljubljani«, Slovan 1914; »Framasonske lože hrvaških zemelj Napoleonove Ilirije v poročilih dunajskega policijskega arhiva«, Rad 1915).

Smer, ki jo je Kidrič ubral s svojimi znanstvenimi prizadevanji, je bila plodna in uspehi očitni. Toda njemu se je hotelo širših obzorij in še prav posebno ga je mikalo, da bi se razgledal po slovanskem svetu. Zato je zaprosil konec leta 1913 za avstrijsko študijsko štipendijo za specializacijo v Rusiji. Na priporočilo dunajske filozofske fakultete in njenega referenta prof. Jagića jo je tudi prejel in se naslednje leto odpravil v Moskvo. Kakor sam izjavlja v »Ljubljanskem Zvonu« 1940 (»Razgovor s profesorjem Kidričem«), je odšel v Rusijo z velikimi upi in z močno željo, da bi se znanstveno izpopolnil. Usoda mu sicer ni bila naklonjena, saj mu je sarajevski atentat prekrizal mnogo načrtov in ga prisilil, da se je sredi dela vrnil na Dunaj, vendar je tam spoznal marsikaj tehtnega v svoji stroki in tudi politične razmere v Rusiji so se mu na moč razjasnile. Po povratku v prestolnico avstro-ogrske monarhije se je povrnil k svojemu delu v dvorni biblioteki, hkrati pa je prevzel za Ivanom Prijateljem mesto

lektorja za ruski jezik na zavodu za vzhodne jezike, kar ga je osvobodilo od vojaščine. V zgrozljivem vzdušju prve svetovne vojne ni bilo mogoče misliti na objavljanje razprav, saj je slovensko kulturno življenje močno uplahnilo, zato pa se je Kidrič posvetil zbiranju gradiva za obsežnejša znanstvena dela.

Plod tega tihega večletnega raziskovanja je bila najprej zajetna razprava iz naše reformacijske dobe »Ivan Ungnad v prognanstvu«, ki je izšla takoj po vojni v prvem in drugem letniku novoustanovljenega »Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino« (1918—19, 1920). O njej lahko rečemo, da je prodorna v analizi, stvarna v podatkih, bistra v tezah in zaključnih trditvah. Ne samo da je Kidrič prepričljivo ovrgel dolgo vrsto napačnih sodb svojih predhodnikov o Ungnadovem življenju in osebnosti in jih nadomestil z novimi, zgovornejšimi dejstvi, važnejše je to, kako je osvetlil protestantsko versko fiziognomijo tega »oficielnega luteranca« in orisal celotno historično ozadje dogodkov v zvezi z njim in s težnjami naših reformatorjev. Zlasti poučno je peto poglavje v razpravi, saj prinaša bogate podatke o Ungnadovih stikih s slovenskimi in hrvaškimi protestanti in navaja vse to, kar razjasnjuje zgodovino južnoslovenskega tiska.

Še večjega pomena pa je Kidričeva monografija »Die protestantische Kirchenordnung der Slovenen im 16. Jahrhundert«. Spis je izšel leta 1919 v knjižni obliki kot prvi zvezek Murkove slavistične zbirke Slavica v Heidelbergu. V njem je Kidrič raziskal s filoloških, literarnozgodovinskih in kulturnozgodovinskih vidikov zunanjo in notranjo genezo Trubarjeve Cerkovne Ordninge, istega avtorja agendo v Katekizmu iz leta 1575 in anonimno, baje Dalmatinovo, agendo iz leta 1585. Po vzornem opisu vseh treh slovenskih besedil, točnem orisu njihovega nastanka se je zlasti uspešno lotil njihove vsebinske razlage. Ž njo je dokončno izpričal, kaj je Trubar zajel od drugod, koliko je tega in kaj je k očitnim posnetkom in naslonitvam

na tuje predloge prispeval iz svojega. Tega ni mnogo, vendar zasluži pozornost, če naj pravilno razumemo kulturno podobo in versko miselnost našega osrednjega protestantskega pisca. Monografijo »Die protestantische Kirchenordnung der Slovenen« moramo spričo vestne filološke in historične razlage problema, stvarne in vse-skozi podprte sodbe o ceni in pomenu Cerkovne Ordninge uvrstiti med Kidričeva dotlej najbolj dovršena znanstvena dela. Z njo se je na dunajski univerzi leta 1919 tudi habilitiral za slovansko filologijo s posebnim ozirom na ruske in južnoslovanske literature, naslednjega leta v novembru pa je bil imenovan za rednega profesorja na ljubljanski univerzi.

Kidričevi znanstveni načrti so zaživelili z vso polното, se razrastli in poglobili šele po prihodu v Ljubljano leta 1920. Netila pa jih ni odslej dalje le sproščujoča zavest, da se lahko ves in popolnoma posveti svojemu predmetu, marveč tudi oplajajoče spoznanje, da soustvarja hkrati s svojimi stanovskimi tovariši mlado slovensko univerzo in polaga temelje velikim kulturnim ustanovam, ki so z njo in ob njej nastajale. In kakor je bil prav do zadnjega neugnano delaven, polnokrven raziskovalec, čigar misel je neprestano krožila okoli problemov lastne stroke, vendar se ni zaklepal med štiri stene svoje delovne sobe ne pred življenjem ne pred perečimi sodobnimi političnimi vprašanji. Od vsega začetka si je bil tudi na jasnem, da mora sodelovati pri vseh znanstvenih prizadevanjih, ki so pač kakor koli zvezana z njegovim poklicem. Tako je bil že od leta 1917 soustanovitelj in sourednik »Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino«, leta 1921 je postal redni član Znanstvenega društva za humanistične vede in polnil s svojimi prispevki njegov periodični zbornik »Razprave«, leta 1922 je pozdravil z navdušenjem ustanovitev »Slovenskega biografskega leksikona« in napisal zanj v teku let nad sto šestdeset sestavkov, med njimi dokajšnje število pravih pravcatih življenjepisnih študij, polnih novega gradiva. Delaven, kakor je bil, se tudi

ni izmikal dolžnostim, ki mu jih je nalagal njegov poklic. V študijskih letih 1922—23, 1936—37 in 1938—39 je bil dekan filozofske fakultete, leta 1923—24 pa rektor univerze. Vseskozi se je hkrati s prof. Ramovšem in drugimi potegoval tudi za to, da bi dobili Slovenci svojo najvišjo znanstveno ustanovo, Akademijo. Ko so se tik pred drugo svetovno vojno naše želje uresničile, je bil 7. oktobra 1938 imenovan za njenega rednega člana in postal po osvoboditvi 2. oktobra 1945 njen predsednik. V dobi okupacije je bil zaradi svojega prepričanja od leta 1942 do 1945 zaprt v Ljubljani in Padovi, nato interniran v Paleni v provinciji Chieti, po zlomu Italije pa je bil najprej odgnan v Begunje, zatem na Dunaj.

Razvoj Kidričevega znanstvenega dela sta od leta 1920 dalje v glavnem uravnavali dve temeljni misli. Prva ga je silila k podrobnim obravnavam gradiva, kakor ga je sistematično zbiral po naših javnih in zasebnih hraniliščih, druga mu je narekovala, naj se bolj in bolj pogloblja v notranje probleme dob, v njihov kulturnopolitični in idejni ustroj ter se tako postopoma bliža veliki zgodovinski sintezi, v kateri bi mu bilo mogoče podati celotni oris našega starejšega slovstva. Da se ne bi prehitel in prezrl karkoli važnega, je v Ljubljani znova začel od začetka.

Najprej se je v nizu razprav lotil naše reformacije in protireformacije. Tako je že leta 1920 priobčil v ČJKZ zanimivo genealoško študijo »Trobarji na Raščici«. V njej je na podlagi dotlej še neupoštevanih urbarjev turjaške gosposčine ugotovil vrsto Trubarjevih sorodnikov in lokaliziral rojstno hišo našega prvega protestantskega pisca. V članku »Trije prispevki k zgodovini slovenskega pismenstva v 16. stol.« (Južnosl. filolog 1921) je zatem dokazal, da je izšla prva slovenska knjiga leta 1551 in da je Dalmatin priredil četrto izdajo protestantske pesmarice »Ta celi Catehismus«. V naslednji razpravi »O sumljivih naslovih knjig v zgodovini južnoslov. pismenstva reformacijske dobe« (Slavia 1922) je pretresel vrsto publikacij in zavrnil nemalo napačnih sodb o njih. S krajšim pri-

spevkom »Trubarji na votivni sliki v Derendingenu« se je istega leta dotaknil v Zborniku za umetnostno zgodovino Trubarjevega družinskega življenja, predvsem vprašanja njegovih otrok. Svojevrstna po zamisli in metodi in na moč tehtna po izsledkih pa je njegova obsežna razprava »Ogrodje za biografijo Primoža Trubarja« (RDHV 1923). V doslednem biografsko razvojnem časovnem zaporedju je v njej pregledal vse, kar spada v to območje, od rojstnega kraja in roda mimo posameznih obdobj v reformatorjevem življenju do poslednjih njegovih let. Posebno dragocena so v razpravi poglavja, v katerih razbira nagibe in okoliščine, pod katerimi se je začela Trubarjeva protestantska miselnost oblikovati in razvijati, nato poglavja, v katerih skuša čimbolj točno opredeliti Trubarjevo teološko izobrazbo, to se pravi, ugotoviti vire, iz katerih je utemeljitelj slovenske književnosti črpal svoje verske nazore. Šele na podstavi teh dognanj ga je namreč mogoče idejno zajeti v celoti in razložiti. Vsak odstavek v tej študiji je vestno izdelan, vsi, še tako neznamni biografski drobcji so temeljito podprti z dokumenti, nanizane pa so tu tudi vse hipoteze, ki jih mora literarni zgodovinar še vedno upoštevati, ker pač nima zadovoljivih dokazov, da bi jih ali popolnoma zavrnil ali sprejel.

S tem pa Kidrič še nikakor ni zaključil z razpravljanjem o tej važni dobi v naši preteklosti. Tako je v naslednjih letih opremil s kritičnimi opombami »Doneske škofa Hrena za zgodovino reformacije na Slovenskem« (ČZN 1924), preiskal Kreljevo Otrozhio Biblijo (ČJKZ 1924), neznanega avtorja, baje Bohoriča, Otrozhio Tablo (p. t. 1924) in se mimo drugega zlasti ustavil pri razboru »Slovenskih knjig v protestantski šoli v Ljubljani 1563 do 1598« (ČJKZ 1924). Zapovrstjo je razjasnil tu literarna pomagala za pouk materinščine, navedel tekste, ki so jih dijaki uporabljali, da so se seznanili z branjem in iz njih spoznavali tudi protestantska verska načela; razmišljal je nato še o tem, kako so učitelji poučevali nekatere posvetne predmete, kakšen je bil občevalni jezik v šoli in

kakšno cerkveno petje. Nekakšen zaključek navedenih podrobnih študij o dobi našega protestantizma pa pomeni Kidričevo delo »Bibliografski uvod v zgodovino reformacijske književnosti pri južnih Slovanih v 16. veku«, ki ga je izdalo leta 1927 Društvo slušateljev filozofske fakultete v Ljubljani v obliki litografirane publikacije. Spis nikakor ni suh bibliografski seznam protestantskih knjig, kakor bi morda sodili po naslovu, marveč vsebuje tudi važne literarnoidejne, jezikovne in kulturnozgodovinske probleme tistega časa. »Zdelo se mi je potrebno,« piše Kidrič v uvodu, »da se preišče enkrat v celoti in sistematično, kako se je v teh letih poleg versko-agitatoričnega materiala zbiralo tudi historično gradivo, ki je že sodobnikom približevalo tudi življenje in hotenje teh pisateljev ali se nanašalo sploh na dobo in dogodke v njej.« V knjigi je avtor kritično pretehtal šestindvetdeset tiskov tega časa in jih opremil z vsem znanstvenim aparatom, ki se mu je zdel važen. Zlasti zanimivi pa so odstavki, v katerih govori o obzorju posameznih piscev, ugotavlja, kaj in kako so sodili o slovenskem narodu in jeziku in kakšna je bila njihova ideološka usmerjenost. Pri protestantskih knjigah, ki jih ne poznamo, a vemo o njih iz pričevanj sodobnikov, je nanizal vse podatke, ki dokazujejo njihovo eksistenco, hkrati pa je poskušal, kolikor je bilo mogoče, podati tudi njihovo vsebino.

Ob tako podrobnem prodiranju v zadnje odtenke slovenskega protestantizma pa ni Kidrič pozabil tudi na našo protireformacijo. Že leta 1921 je objavil važen kronološki pregled slovenskih tiskov in rokopisov, kakor so nastali v razdobju od leta 1600 do 1764, in pri tem osvetlil tudi vrsto sumljivih naslovov knjig iz tega časa (»Opombe k protireformacijski dobi«, ČJKZ III). Dve leti zatem je podal »Doneske za zgodovino slovenskega lekcionarja in slovenske pridige« (BV 1923) ter v naslednjem letu raziskal vpliv Stapletonovega dela »Promptuarium morale« na slovenski rokopisni evangelistarij (»Stapleton med Slovinci«, ČJKZ 1924). Le-sèm pa je treba prišteti tudi vse

to, kar je v drobnejših prispevkih povedal o Breznikovi »Pratiki«, o Alasiju da Sommaripi, o Lavrenčičevem prizadevanju za slovensko cerkveno pesmarico in o dramatičnih predstavah v Ljubljani do leta 1790.

S prav posebno ljubeznijo in navdušenjem pa se je poglobil v slovenski prerod in v Prešernovo dobo. Najprej si je hotel pač priti na jasno glede vprašanja, kdaj neki se pojavijo v našem kulturnem življenju ideje, ki oznanjajo novo miselnost in ki bi jih lahko upravičeno imenovali budilke naše postopoma se prebujajoče narodne zavesti. Te je v obsežni razpravi »Razvojna linija slovenskega preporoda v prvih razdobjih« (RDHV 1929) odkril in izpričal prav v programu Pohlinove slovnice in v nekaterih manifestacijah, ki se začno sicer medlo, a vendar dovolj zgovorno kazati v našem duševnem življenju okoli leta 1750. Splošnemu historičnemu orisu tega razdobja v zvezi z idejami, ki so vdirale k nam iz češkega, pa je posvetil leta 1930 posebno knjigo z značilnim naslovom »Dobrovský in slovenski preporod njegove dobe«. Delo je tako bogato, lahko bi rekli, celo natrpano z dejstvi in podatki, da skoraj ni problema, ki ne bi bil v njem vsaj omenjen, če že ni obrazložen. V skladu s svojim prepričanjem, da je mogoče čas in njegove predstavnike do добра spoznati le iz njihovih zasebnih dopisov, je izdal leta 1934 »Korespondenco Janeza N. Primca«, a v naslednjih letih dve knjigi »Zoisove korespondence« (1939 in 1941). V zvezi s prerodom je treba omeniti še razpravo o »Ustanovitvi slovenske stolice v Ljubljani« (LZ 1934) in okoli devetdeset življenjepisov naših preroditeljev, objavljenih v »Slovenskem biografskem leksikonu«.

In kaj naj šele rečemo o Prešernu in njegovi dobi? Od leta 1925, ko je začel pripravljati gradivo za kritično izdajo »Poezij«, pa vse do druge svetovne vojne in še preko nje do svojih zadnjih dni je objavil toliko razprav o našem osrednjem geniju, zbral toliko podatkov in razjasnil toliko problemov, da je krepko preusmeril razpravljanje o Prešernovi osebnosti in njegovi pesmi. In človek

je skoraj v zadregi, ko prelistuje študijo za študijo, katero med njimi naj neki navede; ali naj omeni predvsem Kidričeve biografske obravnave s tega področja — kakor n. pr. »Prešernove odklonjene prošnje za advokaturo« (RDHV 1926), »Prešerni od konca 15. do srede 19. stoletja« (ČJKZ 1927), »Prešernove Lavre« (LZ 1934) — ali pa naj našteje dolgo vrsto sestavkov, ki zajemajo in obravnavajo vsebinske in oblikovne probleme, ter prispevke za komentiranje in datiranje posameznih pesmi, kakor n. pr. »Prešernova Nebeška procesija« (LZ 1933), »Kronologija in oblika prvih Prešernovih sonetov« (LZ 1934), »Pesniška sredstva v prvih Prešernovih umetninah« (LZ 1935). In kako naj vendar zamolčimo tudi vse to, kar je Kidrič napisal o pesnikovih sodobnikih, o Čopu, Andreju Smoletu, Korytku, Kastelicu in drugih?

Kakor so vse te podrobne razprave in študije izredno važne, vendar jih je Kidrič opravil v glavnem zato, da je na njih zgradil dokončno sintetično podobo vsega našega literarnega razvoja. Tako je nastalo v desetletju od 1929 do 1938 njegovo osrednje znanstveno delo »Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do Zoisove smrti«. V njem ni samo združil, kar je v teku let dognal in pretehtal, temveč je vsa dejstva med seboj tako spojil, da so zaživela v strnjeni vzročni zvezi in dosledni logiki historičnega dogajanja. Zato je bilo nujno, da poišče dvigom in upadom naše slovstvene tvornosti globlje notranje razloge in upošteva pri tem tudi idejne, verske, politične in socialne sile, ki so nanje delovale bodisi sproščajoče ali pa tako, da so razvoj zavirale, ga otesnjevale in večkrat celo onemogočale. S tem obsežnim, mozaično zgrajenim orisom naše preteklosti smo dobili vsestransko premišljeno, z dokumenti podkrepljeno zgodovinsko delo velike cene in trajnega pomena. Prav to lahko potrdimo tudi o Kidričevi izdaji Prešernovih pesmi (1936) in o prvem delu njegove monografije »Prešeren. Življenje pesnika in pesmi« (1938). Pri upodobitvi Prešernove človeške usode in umetniške poti je bilo avtorju nemalo do tega, da pri-

kaže prav do poslednjih odtenkov njegovo telesno in duševno biografijo, a zajame hkrati tudi čas, v katerem je rasel in ustvarjal, ter opiše celotno vzdušje tistih dni z vsemi najrazličnejšimi problemi, bodisi da so neposredno ali posredno vplivali nanj in na njegovo pesniško besedo.

Z »Zgodovino slovenskega slovstva« in z monografijo o pevcu »Sonetnega venca« je prof. Kidrič izvršil dvoje mogočnih znanstvenih dejanj in se z njima povzpел v svojem razvoju do viška. Njegovo celotno literarnozgodovinsko delo, kar ga je v teku svojega življenja ustvaril, je z njima dobilo svoje končno potrdilo in tako postalo važen in dragocen sestavni del slovenske misli in kulture.

DODATEK K BIBLIOGRAFIJI SPISOV FRANCETA KIDRIČA
objavljen

v Letopisu Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, II, 35—44.

364. Prešernov kritik Buchenhain. Slavistična revija 1948, 19—28.
 365. Leto 1948 in Prešeren. Ljudska pravica 8. II. 1948, št. 33.
 366. 1838—1846. (Poskusi za ustanovitev slovenskega časopisa.) Primorski dnevnik 22. II. 1948, št. 828.
 367. Govor prezidenta Akademije znanosti dr. Franceta Kidriča (na slavnostni seji ob imenovanju maršala Tita za častnega člana SAZU). Slov. poročevalec 17. XI. 1948, št. 274.
 368—383. SBL VII. zv., 1949: Petruzzi Peter, 327—329. — Petschacher, slovenski rod, 329—331 a. — Petschacher Nikolaj, 330—331. — Pinhak Jožef, 339—341. — Pintar Lovro, 343—344. — Plohel (Ploch) Gregor Jožef, 384—386. — Podvinski Emanuel (Jožef), 404. — Pogačnik (Pogatschnig) Lovrenc, 411. — Pohlin, malomeščanska rodbina, 414—415. — Pohlin (Pochlin) Bernard, 415. — Pohlin (Pochlin) Janez Krizostom, 415—416. — Pohlin (Pochlin) Jožef, 416—417. — Pohlin Marko, 417—425. — Popovič (Popowitsch) Janez Sigismund Valentin, 445—455. — Potočnik Fran, 461—462. — Pregel Miha, 479—480.
 384. Prešeren in Kastelic izza jeseni 1838. (Odlomek iz rokopisa za knjigo: Prešeren 1838—1849.) Slov. Poročevalec 1950, št. 33 in 34.
 385. Prešernov album 1949. (Manom Franceta Prešerna ob stoletnici smrti. Uredil in opombe napisal France Kidrič. Z uporabo Kidričevega gradiva dokončala Alfonz Gspan in Mirko Rupel. V Ljubljani. (Drž. zal. Slov. 1950.) VII + 339 str. + (II) lista + rodovnik. 4°.
 386. Primož Trubar. (Priredil in uvod napisal M[irko] Rupel.) V Lj. Slov. knjižni zavod 1951.) 80 str. s Trubarjevo sliko. 8°. (Pogledi 20.)

DR. JANKO ŠLEBINGER

Mirko Rupel

Dne 5. februarja 1951 je za zmeraj zatisnil oči dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, bibliograf, literarni zgodovinar in starosta slovenskih bibliotekarjev — dr. Janko Šlebinger. V Gornji Radgoni, kjer so ga položili v družinsko grobnico, so se od njega poslovili zastopniki Ministrstva za znanost in kulturo LRS, Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Univerze, Narodne in univerzitetne knjižnice, Študijske knjižnice v Mariboru, Društva bibliotekarjev Slovenije i. dr.

Pokojni Janko Šlebinger se je rodil na Ledinku pri Sv. Ani na Krembergu 19. oktobra 1876 kot deveti otrok malega kmeta. Gimnazijo je študiral v Mariboru in se po zrelostnem izpitu (1899) vpisal na dunajsko univerzo, posvetivši se slavističnemu in germanističnemu študiju. Po doktoratu 1903 je šel učiti kot suplent na ljubljansko II. gimnazijo. Leta 1905 je opravil še profesorski izpit iz slovenščine in nemščine, v naslednjem letu pa bil postavljen na gimnazijo v Novem mestu. Leta 1909 se je vrnil v Ljubljano kot profesor državne višje realke in tu služboval do novembra 1925, ko je bil prideljen študijski knjižnici. Njen upravnik je postal v začetku 1927. leta in jo vodil v važnem razdobju, ko je ta naša največja knjižnica postala univerzitetna ter dobila novo moderno poslopje. Po težkih dneh okupacije in po nesreči 1944 se je lotil nelahke obnove razdejane knjižnice. Čedalje bolj pa se je začela oglašati bolezen. Zato se je ob sedemdesetletnici jeseni 1946 umaknil v pokoj. Dne 21. decembra 1946 je bil izbran za dopisnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti v razredu za zgodovino in zemljepisne vede, filozofijo in filologijo. V naslednjem

letu se je preselil v svoj dom v Gornji Radgoni, da bi v miru lahko končal svoje načrte, ter kljub boleznim do zadnjega diha neumorno delal.

Lahko rečemo, da izvira vse življenjsko delo in uspeh Janka Šlebingerja iz njegove velike ljubezni do slovenske knjige. Ta ljubezen se je pokazala že v gimnazijskih letih, ko so ga v dijaškem semenišču, kjer je imel stanovanje, napravili za knjižničarja. Zgodaj že je znal sukati pero in je kot peto- in šestošolec dobil literarno nagrado, ki so jo takrat delili na mariborski gimnaziji. Kot sedmošolec in osmošolec je v zagrebško Novo nado poslal ne le pesem, temveč že tudi nekaj ocen, med njimi kritiko Glaserjeve Zgodovine slovenskega slovstva.

Na univerzi sta mu bila med učitelji znamenita Jagić in Jireček. Marljivi študij mu je omogočil, da je že v osmem semestru dosegel doktorat z disertacijo o Adamu Bohoriču. Tedaj bi bil rad prišel v bibliotekarsko službo in je mislil na nekdanjo dvorno biblioteko, vendar mu je dr. Franc Simonič, kustos dunajske univerzitetne knjižnice, s katerim ga je zbližalo ožje rojaštvo in zanimanje za bibliografijo, to odločno odsvetoval. Vendar je ostala bibliografija njegova poglavitna panoga in njegov daljni sen.

V začetku tega stoletja je bibliografija pri nas bila dokaj zanemarjena. Glaserjeva Zgodovina slovenskega slovstva je pokazala, da terja bibliografija posebne, skrbne obdelave in da je potrebno registrirati ne le naslove knjig, časopisov in časnikov, temveč tudi njih vsebino, se pravi, posamezne članke. Zlasti pri nas, kjer ni imela znanost lastnih glasil in je iskala, kar je je bilo, zatočišča po najrazličnejših revijah doma in na tujem ali celo po časnikih, je bila podrobna bibliografija kar najbolj potrebna. Šlebinger se je sistematično lotil dela, dasi se je moral zavedati vseh težav in žrtev, saj je bil v poklicu izven biblioteke in nekaj let celo izven večjega središča.

Prvi Šlebingerjevi bibliografski prispevki so iz visokošolskih let. Značilno je, da so izhajali v tujini, ki je potrebovala informacij o slovenskih nacionalnih vedah. Kmalu pa se pojavi tudi doma letni sistematični razvid slovenskega knjištva, ko je Zbornik Matice Slovenske sprejel v svoje okrilje Šlebingerjevo bibliografijo. Tu se lepo vidi, kako je od leta do leta več dajal: medtem ko je spočetka navajal povečini le samostojne publikacije, je kasneje zmeraj bolj upošteval tudi njih ocene in zlasti članke. Po šestih letih so sicer bibliografski pregledi v Zborniku prenehali, zato pa je za naslednjih šest let (1907—1912) izšla bibliografija, kakršne še danes nimamo. Ta samostojna »Slovenska bibliografija za l. 1907—1912« je skušala podati zares popolno podobo našega tiska vsaj v tistih panogah, ki so za prosveto vsakega naroda najvažnejše. Vendar je avtor doživel bridko razočaranje, ko so ta prvi večji slovenski bibliografski priročnik novejšega časa imenovali — makulaturo, torej nepotrebno reč. Odgovorni činitelji pri Slovenski Matici so bili proti takim objavam, pa je razumljivo, da je nadaljevanje popolne bibliografije avtor moral opustiti. Odslej se je spet moral zateči v tujino, n. pr. v Rocznik slawistyczny, ali se v domačih glasilih omejevati na specialne bibliografije (Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino, Carniola, Zbornik za umetnostno zgodovino).

Ko smo Slovenci leta 1929 z revijo Slovenski tisk spet dobili glasilo, ki je bilo poklicano za sistematično objavljanje bibliografije, se je Šlebinger znova lotil celotnih pregledov, dasi je utegnil upoštevati le knjige in časopise. Revija pa je po poldrugem letu prenehala in z njo pregled slovenskega knjištva. To je bilo podobno razočaranje, kakor ga je dobro desetletje poprej (1917) doživel s prilogo Ljubljanskemu Zvonu, s »Slovensko knjigo«, v kateri je utegnil objaviti le majhen del letne knjižne žetve, ker je ta priloga po treh številkah zaspala.

Vse te bridke izkušnje pa niso odvrnile Janka Šlebingerja od nehvaležnega dela za razvid slovenske ti-

skane besede. Posvetil se je posebnim pregledom in zbral publikacije Slovenske Matice od 1864—1930, sestavil pregled slovenskih časnikov in časopisov od 1797 do 1936 ter ob sodelovanju inž. Marentiča pokazal domačo kmetijsko literaturo od 1919 do 1938.

Čeprav je bil edini poklican, da sistematično objavlja slovensko bibliografijo, in čeprav je, kakor kaže vse njegovo prizadevanje, imel to za svojo pglavitno nalogo, so vendar tesne razmere v avstrijski dobi, pa tudi v predaprilski Jugoslaviji povzročile, da je vse njegovo delo razdrobljeno in da se je moral ravnati po slučajnih možnostih objave. Tako je prigodniško sestavil skico »Cankarjevi spisi« (1919) in »Župančičevo literarno delo« (1928).

Naposled so le nastopili boljši časi za pastorko bibliografijo, ko smo dobili Akademijo znanosti in je ta sprejela Šlebingerjev načrt, naj se izda splošna slovenska bibliografija od 1913 do 1945, poleg tega pa še bibliografija prešernoslovja. Obojega se je lotil z vso vneto. Pa usoda je hotela, da je tudi zdaj njegovo delo ostalo torzo. Prišla je bolezen in, dasi je do zadnjega diha s tresočo se roko urejeval bogato gradivo, ki se tiče Prešerna, ni mogel dokončati velike naloge, ki si jo je bil postavil.

Poleg bibliografije je Šlebingerja zmeraj mikala slovstvena zgodovina, dasi se je redko poglobljal v večja vprašanja ali se loteval obširnejših razprav. Iz svojega obsežnega znanja je najraje objavljal tisto drobno gradivo, ki je tako potrebno za prihodnjo zgradbo. Posebno življenjepisi, ti mozaiki z vseh strani zbranih kamenčkov, so bili njegovo priljubljeno torišče. Napisal jih je nad 250, največ v Ljubljanskem Zvonu, v Carnioli in v Slovenskem biografskem leksikonu. Res je med njimi veliko prigodniškega, n. pr. nekrologi, vendar so nekatere biografije izčrpne, z izvornimi podatki in s popolno bibliografijo (n. pr. Levec Franc, Macun, Navratil, Pintar Luka, Perušek, Senekovič, Zbašnik). V Slovenskem biografskem

leksikonu je obdelal zlasti tiskarje, založnike, šolnike in prekmurske pisatelje.

V zvezi s slovstvenim zanimanjem je Šlebingerjevo urednikovanje. Že kot srednješolec je bil za Novo nado neke vrste slovenski urednik. Pozneje je zaradi svoje literarne in estetske izobrazbe lahko prevzel eno najodgovornejših uredništev, vodstvo Ljubljanskega Zvona. Nelahko nalogo je opravljal od 1910 do 1916. »S sodelavci je vodil vestno korespondenco in posebno skrb posvečal mladim, ki so se v pisanju šele poskušali, ter bil prvi urednik izrazito literarne revije, ki je objavil Kuharja«, ga hvali književnik in sodelavec (J. Glazer, Nova obzorja IV, 242). V tem času je Šlebinger napisal največ književnih poročil. Največkrat res samo poroča o delih, vendar tudi prave kritike niso redke. (V spodnji bibliografiji niso ločena poročila in ocene ter so označeni vsi ti prispevki kot »Por[očila].«.) Njih število je precejšnje, ker je moral, zlasti v vojnem času, skoraj sam polniti Zvon. Da bi to zakril, je rabil veliko šifer in psevdonimov. Pozneje jih je v svoji skromnosti rad uporabljal tudi drugod. Tako beremo poleg šifer J. Š., dr. J. Š., Š-r, dr. Š-r, -e-, -b-, -in-, A. L., R. Z., tudi psevdonime Kapištran, J. Poljanec, Pavel Novak, J. Privoznik, Stanko Ilovčan, Ciprijan Korošak, Vladimir Simonič, Knjigopisec, Anovčan. Bil je tudi brezimni urednik že omenjene »Slovenske knjige«.

Nadvse zaslužen je kot urednik slovstvenih del. Tako je zbral pod naslovom Moje življenje Cankarjeve avtobiografske in druge stvari in izdal s to zbirko eno najbolj priljubljenih Cankarjevih knjig. V zbirki Prosveti in zabavi je z izdajo nekaterih Kaševih, Staretovih, Dolencevih in Stritarjevih spisov pomagal, da so prišli iz pozabe. Podobno je populariziral obe Linhartovi komediji. Z bogatimi opombami je v zbirki Slovenski pisatelji izdal Maslja Podlimbarskega. Žal je ta izdaja dosegla samo tri odnosno štiri zvezke. Sem bi štel še odlično opremljeni Album slovenskih književnikov, ki nudi ne

le podobe oblikovateljev naše besede od najstarejših časov, temveč tudi strnjene podatke o njih.

Po svojem znanju in bogatem izkustvu je bil Šlebinger naravnost poklican, da sodeluje pri Slovenskem biografskem leksikonu. Zanj je že imel pripravljen seznam imen, ki je uredniškemu odboru rabil za zanesljivo podlago, preden je podjetje prišlo v tek. Leksikonu je postal sourednik, kakor je tudi bilo zapisano na prvih treh zvezkih (1925 do 1928). Niže natisnjeni bibliografski pregled kaže, kako marljivo je prispeval za ta naš najimenitnejši leksikon, obdelujoč z isto ljubeznijo in natančnostjo tako »hvaležna« kakor »manj hvaležna« imena.

Poleg tu naštetih urednikovanj kaže poudariti še tisto skrito slovstveno delo, ki ga je veliko opravil pokojni Šlebinger, ki pa se ne dá zajeti v nobeno bibliografijo. V mislih imam njegovo delo pri Matici Slovenski, kjer je bil v literarnih odsekih od 1906 do 1920, pri Zvezni (Peskovi) tiskarni, kjer je bil menda brezimni urednik Splošne knjižnice in Narodne knjižnice, pri Tiskovni zadrugi, ki ji je pomagal od leta 1918 kot knjižni referent, pri Družbi sv. Cirila in Metoda, ki ji je bil odbornik in tajnik vodstva od 1910 do 1919, pri Muzejskem društvu, kjer je deloval kot odbornik, pri Vodnikovi družbi, ki ji je bil podpredsednik. Pri vseh teh kulturnih društvih in podjetjih, ki so vsa tudi opravljala založniške posle, je pomagal pri določanju književnih načrtov. Prebral je na stotine rokopisov in opravil nešteto tiskarskih korektur, torej same neprijetne in nehvaležne posle.

Leta 1925 se je Janku Šlebingerju uresničila davna želja, da je po poklicu lahko delal v knjižnici. Z vodstvom študijske, poznejše Univerzitetne knjižnice pa si je nakopal marsikatero bridko uro. Neprestani boj za kredite in borba za novo stavbo je ne samo onemogočala smotrno biblioteško politiko, temveč je terjala tudi veliko vztrajnosti in požrtvovalnosti. Največ bridkosti pa mu je prinesla okupacijska doba. Prizadelo ga je osebno preganjanje, posebno pa nesreča, ki jo je povročil padeč

nemškega letala na južni del stavbe. Izguba 50.000 zvezkov in porušena velika čitalnica sta bili hud udarec za knjižnico. Srečen je bil, ko je doživel osvoboditev in se je lahko posvetil obnovi Narodne in univerzitetne knjižnice, kakor se je po osvoboditvi začelo imenovati to naše centralno in največje knjižno hranilišče. V dobrih dveh desetletjih pod Šlebingerjevim vodstvom je knjižnica doživela če že ne največji razmah, pa vsaj največji razvoj, odkar obstoji.

Knjižničarsko delo Janka Šlebingerja ne bi bilo dovolj prikazano, ko ne bi omenili še njegove skrbi za ljudsko knjižničarstvo. Če se je nekdanja skromna Šentjakobska knjižnica dvignila in postala prva in največja slovenska ljudska knjižnica, je to do neke mere tudi Šlebingerjeva zasluga. Priča so njeni tiskani imeniki, katerih izdaja iz leta 1918 prvič pokaže njegovo sodelovanje. Poslej se njih strokovna kakovost dviga od izdaje do izdaje. Vzporedno z njim se je dvigala tudi raven Šentjakobske knjižnice.

*

Z dr. Jankom Šlebingerjem sva se srečala prvič, ko sem si študent predrznil nadlegovati ga zaradi podatkov o Janezu Svetokriškem. Ne samo da me je prijazno sprejel, kmalu mi je ves navdušen razlagal tega našega starega pisatelja. Zadoščalo je moje zanimanje, da je brž poiskal posebni odtis svoje razprave o zgovornem Vipavcu ter mi ga daroval. Še večkrat pozneje mi je preskrbel kako knjižno redkost in se lahko ločil od nje, češ da le pride v prave roke. Dostikrat sem imel priložnost občudovati pri njem izvrstno znanje o najdrobnejših stvareh njegove stroke. Kar iz rokava je stresal. Zmeraj je rad postregel s podatki, ki bi jih bil človek težko drugje dobil. Kako ne bi, ko je bil tako srčno dober. Zato je razumljivo, da ga imajo njegovi bivši dijaki v najlepšem spominu. Čeprav je do leta 1918 kot Slovenec imel na ljubljanski realki težko stališče, je slovenskim dijakom pomagal, kjer je mogel, ter veljal za »konzula slovenskih realcev«.

Posebna njegova odlika je bila skromnost. Ta se kaže v vsem njegovem knjižnem delu, dostikrat skrite in ne-sebičnem, zlasti pa v poglavitni stroki, ki se ji je posvetil, saj terja bibliografija veliko samozatajevanja in odpo-vedi. Tudi s humorjem se je odlikoval. Vsako stvar je z duhovito besedno igro znal obrniti na smešno, posebno pa nevšečnosti. Tudi svojo bolezen, ali bolje bolezn, je prikrival z dovtipom. Počivati pa ni hotel, ni mogel. Vse življenje je marljivo delal kakor mravlja, še dopusta si ni privoščil — kako naj bi bil nazadnje miroval? Tudi po upokojitvi je redno prihajal v knjižnico, kjer si je bil izgovoril kot. Dostikrat si ga srečal na stopnicah, ko se je onemogel naslanjal ob zid, a ni odnehal, češ saj bo minilo.

Šlebingerjevo polstoletno delo, ki se le delno kaže v 502 objavah, je končano. Četudi med njim ni vsega, kar bi bil rad dal svojemu narodu, bo vendar ostalo in živelo naprej za vse tiste, ki bodo imeli opravka s slovensko knjigo. Spominjalo jih bo zmeraj na — prvega slovenskega bibliografa.

L i t e r a t u r a : [Jože Rujs], Dr. Janko Šlebinger, petdesetletnik: J 19. X. 1926. — NIKO [Pirnat], Janku Šlebingerju [prigodnica]: prav. tam. — [France Kidrič], Novi ravnatelj Študijske knjižnice v Ljubljani: J 9. I. 1927. — Fr. Kidrič, Ob Šlebingerjevi petdesetletnici: ČJKZ VI (1927), 245—248. — I. Grafenauer, Šlebinger Janko: Narodna enciklopedija IV (Zagreb 1929), 698—699. — Dr. Janko Šlebinger 60-letnik: SN 17. X. 1936. — [B. Borko], Življenje moža med knjigami. Ob šestdesetletnici ravnatelja dr. Janka Šlebingerja: J 18. X. 1936. — V[ladimir] R[upnik], Dr. Janko Šlebinger: Piramida I (Maribor 1936), 191. — Mirko Rupel, Dr. Janko Šlebinger. (Ob sedemdesetletnici): SPor 19. X. 1947. — Janko Šlebinger: Letopis AZU II (1947), 54—58. — [Janez Logar], Ob smrti dr. Janka Šlebingerja: LdP 6. II. 1951. — B[ohinec] V[alter], Dr. Janko Šlebinger: SPor 13. II. 1951. — [Mirko Rupel], Dr. Janko

Šlebinger: SKT IV (1951), 68—69. — Janko Glazer, V spomin dr. Janku Šlebingerju: NOja IV (Maribor 1951), 241 do 244. — Janez Logar, Janko Šlebinger: Vjesnik bibliotekara Hrvatske I (Zagreb 1950—1951), 275—277.

BIBLIOGRAFIJA

1. Brezvspešni nauk [pesem]: Nova nada I (Zagreb 1897), 84.
2. Iz luči in teme. Zložil E. Gangl. V Ljubljani ... 1897. [Por.]: Nova nada I (Zagreb 1897), 125—126.
3. Slučaji usode. Roman. Spisala Pavlina Pajkova. V Gorici 1897. [Por.]: Nova nada I (Zagreb 1897), 126—128.
4. Zgodovina slovenskega slovstva. III. del, 2. zvezek. Spisal prof. dr. Karol Glaser. V Ljubljani 1897. [Por.]: Nova nada II (Zagreb 1898), 110—111.
5. Bibliografija Oblakovih spisov. [Pri tem poglavju Murkove monografije »Dr. Vatroslav Oblak« je sodeloval Janko Šlebinger.]: KK VI (1899), 292—307.
6. Prešeren med Slovani: LZ XX (1900), 785—788.
7. Književni drobiž iz l. 1839: ZMS III (1901), 120—125.
8. Bibliografie za rok 1901 [s Šlebingerjevimi prispevki za slovensko jezikoslovje, slovstveno zgodovino in narodopisje]: Věstník slovanské filologie a starožitností, II (Praha 1902), passim.
9. Slavjanovéděnie v 1901 godu. Sistematičeskij ukazatel' trudov po jazykoznaniju, literaturě, etnografiji i istorii. [Sodeloval.] Sanktpeterburg 1903, passim.
10. Slovenska bibliografija za l. 1902: ZMS V (1903), 199—238.
11. Bibliographie der slowenischen Volkskunde (1898—1904): Zeitschrift für österreichische Volkskunde X (Wien 1904), 243—247.
12. Slovenska bibliografija za l. 1903: ZMS VI (1904), 190—234.
13. Dobrovský in Slovenci: Izvestje c. kr. II. drž. gimnazije v Ljubljani o šolskem letu 1903/04, 5—10.
14. Dodatki in popravki: Simončič Fr., Slovenska bibliografija, I (Ljubljana 1903—1905), 609—627.
15. Četrty zvezek Devovih »Pisanic«: Izvestje c. kr. II. drž. gimnazije v Ljubljani o šol. l. 1904/1905, 3—32. (Izšlo tudi v pos. odtisu.)
16. Časopis za zgodovino in narodopisje ... Leto I. [Por.]: LZ XXV (1905), 247—249.
17. Slovenska bibliografija za l. 1904: ZMS VII (1905), 211—266.
18. »Pisanice«, prvi slovenski pesniški almanah: Izvestje c. kr. II. drž. gimnazije v Ljubljani o šolskem letu 1905/1906, 3—30. (Izšlo tudi v pos. odtisu v Ljubljani 1906.)

19. Slovenska bibliografija za l. 1905: ZMS VIII (1906), 173—229.
20. Slovenska bibliografija za l. 1906: ZMS IX (1907), 170—233.
21. Vatroslav Jagić. Častnemu članu »Maticе Slovenske« k sedemdesetletnici: KK XV (1908), str. I—XIV.
22. O. Ivan Krstnik od Sv. Križa, slovenski propovednik: Jahresbericht des k. k. Obergymn. in Rudolfswert f. d. Schuljahr 1908/09, 11—32. (Izšlo tudi v pos. odtisu.)
23. Przegląd bibliograficzny za rok 1909. ... 5. Język słowieński. [Skoraj vse za to skupino je prispeval J. Šlebinger.]: Rocznik slawistyczny III (1910), 364—367.
24. Der slowenische Buchhandel: Oesterreichisch-ungarische Buchhändler-Correspondenz, Festnummer 1910, 56—57.
25. Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Uredil Dr. Janko Šlebinger. XXX. letnik. V Ljubljani 1910. XI + 768 str.
26. Jakoba Alešovca Izbrani spisi ... I. zvezek: Kako sem se jaz likal. [Por.]: LZ XXX (1910), 50.
27. Ilustrovani narodni koledar. 1910. [Por.]: LZ XXX (1910), 50.
28. † Grof Jan Harrach: LZ XXX (1910), 64.
29. Pedagoški letopis ... IX. zvezek. 1909. [Por.]: LZ XXX (1910), 184—185.
30. † Blaž Matek: LZ XXX (1910), 192.
31. † Anton Medved: LZ XXX (1910), 254.
32. Opera in opereta: LZ XXX (1910), 317.
33. Slovenski pisatelji v prevodih: LZ XXX (1910), 318—319.
34. Bleiweisov Zbornik. [Por.]: LZ XXX (1910), 369—370.
35. Popolna slovnica esperantskega jezika. Priredil, izdal in založil Ljudevit Koser ... Zagreb 1910. [Por.]: LZ XXX (1910), 373—374.
36. Slovinskočešský slovník. Sepsal Zavadiš [Por.]: LZ XXX (1910), 374.
37. Trubarjev spomenik v Ljubljani: LZ XXX (1910), 382—383.
38. Eliza Orzeszkowa: LZ XXX (1910), 383.
39. Edwarda Samhaberja zbrani spisi: LZ XXX (1910), 447—448.
40. Dr. Fr. Kotnik: Beiträge zur Volksliteratur Kärntens. [Por.]: LZ XXX (1910), 502—504.
41. IV. umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča: LZ XXX (1910), 512.
42. Časopis za zgodovino in narodopisje ... 7. letnik, 1—2 snopič. [Por.]: LZ XXX (1910), 568—569.
43. Carniola ... Nova vrsta. Letnik I, zv. 1—2. [Por.]: LZ XXX (1910), 569—570.
44. Zemljevid Julijskih Alp. Izdalo in založilo Slov. plan. društvo v Ljubljani. Narisal Alojzij Knafelc. [Por.]: LZ XXX (1910), 570.
45. Molè Rudolf, Dr. Jakob Zupan kot pesnik. III. izvestje mestnega dekliškega liceja v Ljubljani 1910. [Por.]: LZ XXX (1910), 570 in 571.

46. Merhar, Prof. dr. I.: Valvasor als Ethnograph. Eine Charakteristik. Jahresbericht des k. k. Staats-Gymnasium in Triest. 1910. [Por.]: LZ XXX (1910), 571—572.
47. Nemci in nemštvo v »vzhodnih evropskih« literaturah: LZ XXX (1910), 575—576.
48. Ljubljana po potresu 1895—1910. [Por.]: LZ XXX (1910), 693.
49. Koledar (Vestnik XXV.) šolske družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1911. [Por.]: LZ XXX (1910), 693—694.
50. Venec povestic. Po raznih livadah spletel M. A. Trnovec, častni grajanin bolžeški. V Trstu 1910. [Por.]: LZ XXX (1910), 694.
51. P. Končnik-I. Fon: Deutsches Lesebuch für die erste Klasse slowenischer und slowenisch-utraquistischer Mittelschulen und verwandter Lehranstalten. I. Band. Laibach 1910. [Por.]: LZ XXX (1910), 694—695.
52. Murko Mathias: Das Grab als Tisch. Sonderabdruck aus »Wörter und Sachen« ... Bd. II, Heft 1. [Por.]: LZ XXX (1910), 696—697.
53. Przegląd bibliograficzny za rok 1910 ... 5. Grupa słowieńska. [Skoraj vse za to 5. skupino je prispeval J. Šlebinger.]: Rocznik slawistyczny IV (1911), 299—301.
54. Slovenski časopisi in časniki (1911): Jugoslovenska štampa, Beograd 1911, 283—293.
55. Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Uredil Dr. Janko Šlebinger. XXXI. letnik. V Ljubljani 1911. VIII + 672 str.
56. Narodni kataster Koroške. Poročal Ante Beg ... V Ljubljani 1910. [Por.]: LZ XXXI (1911), 55.
57. Slovenski sokolski koledar za leto 1911. Uredil dr. Gvidon Sajovic. VI. letnik. [Por.]: LZ XXXI (1911), 55.
58. Časopis za zgodovino in narodopisje ... 7. letnik, 3.—4. snopič. [Por.]: LZ XXXI (1911), 108—109.
59. † Igo Kaš: LZ XXXI (1911), 109—110.
60. † Prof. Jos. Apih: LZ XXXI (1911), 110.
61. Slavko Klepec, Zbirka slovenskih citatov in aforizmov. V Ljubljani 1910. [Por.]: LZ XXXI (1911), 160—161.
62. Ante Beg, Slovensko-nemška meja na Kočevskem. V Ljubljani 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 161.
63. Viktor Steska, Slikar Janez Wolf (1825—1884). Pomnoženi ponatisk iz »Dom in Sveta«. V Ljubljani 1910. [Por.]: LZ XXXI (1911), 161—162.
64. Knjige Slovenske Šolske Matice v Ljubljani za leto 1910. [Por.]: LZ XXXI (1911), 162.
65. Dr. M. Murko, Zur Kritik der Geschichte der älteren südslawischen Literaturen ... Laibach ... 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 162—163.
66. Jug. [Por.]: LZ XXXI (1911), 164.

67. Carniola ... Nova vrsta. Let. I (1910), zvez. 5—4. — Let. II. (1911), zvez. 1—2. [Por.]: LZ XXXI (1911), 220.
68. Maksim Gorkij, Drobne povesti. Poslovenil dr. Alojzij Gradnik ... V Gorici 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 220—221.
69. † Dr. Ivan Geršak: LZ XXXI (1911), 225.
70. Krivoprisežnik. Narodna igra s petjem v treh dejanjih (7 slikah). Za slovenske ljudske odre priredil Homunkulus. (»Ljudski oder« II. zvezek.) V Ljubljani 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 273.
71. Anton Trstenjak, Pisateljsko podporno društvo v Ljubljani. Ob svoji petindvajsetletnici 1885—1910. V Ljubljani 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 274.
72. Dr. Jos. Tominšek, Ajdovski Gradec. Ponatis iz »Dom in Sveta« ... Ljubljana 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 274—275.
73. Hrvatsko Kolo. Naučno-književni zbornik. Izdala »Matica Hrvatska«. Knjiga VI. U Zagrebu 1910. [Por.]: LZ XXXI (1911), 278.
74. † Ivan Grohar: LZ XXXI (1911), 280.
75. Kopitar in Rusini. [Por.]: LZ XXXI (1911), 280.
76. Stoletnica Dositeja Obradovića (1742—1811): LZ XXXI (1911), 280.
77. Veda. Dvomesечnik za znanost in kulturo ... L. I., šteв. 1—3. [Por.]: LZ XXXI (1911), 330—331.
78. Slovenski ilustrovani tednik. [Por.]: LZ XXXI (1911), 336.
79. Spomladanska umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča: LZ XXXI (1911), 336.
80. Silvio Pellico, Frančeška Riminska (Francesca da Rimini). Žalopigr v petih dejanjih. Prevedel M. A. Ternovec, častni grajanin bolzeški. V Trstu, 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 388—389.
81. Jakoba Alešovca Izbrani spisi ... 4. in 5. zvezek: Ljubljanske slike. Podoba ljubljanskega sveta pod drobnogledom. V Ljubljani 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 389.
82. Dr. Karel Štrekelj, O Levčevem slovenskem pravopisu in njega kritikah ... V Ljubljani 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 389—390.
83. Vprašanje obćeslovanskega jezika. [Por.]: LZ XXXI (1911), 391 in 392.
84. Prva umetniška razstava na Bledu: LZ XXXI (1911), 392.
85. † Fr. Ks. Kuhač: LZ XXXI (1911), 392.
86. H kritiki prof. K. Štreklja o Grafenauerjevi objavi »Iz Kastelčeve zapuščine«: LZ XXXI (1911), 448.
87. Naša letošnja srednješolska poročila: LZ XXXI (1911), 498.
88. Julij Slapšák, Marinka in škrateljčki. — Bom že še! Pravlјici ... V Ljubljani 1910. [Por.]: LZ XXXI (1911), 499—500.
89. Povesti, črtice in nekatere pesmi. Spisal po muropoljskem narečju Peter Skuhala ... 1910. [Por.]: LZ XXXI (1911), 500.
90. Slovenska čitanka za drugi razred srednjih šol. Sestavila in izdala dr. Jakob Sket, c. kr. vladni svetnik, in Josip Wester, c. kr.

- profesor. Tretja, predelana izdaja. V Celovcu 1911. [Por.]: LZ XXXI (1911), 609.
91. † Dr. Josip Vošnjak: LZ XXXI (1911), 615.
  92. Przegląd bibliograficzny za rok 1911... 5. Grupa słoweńska. [Skoraj vse za to 5. skupino je prispeval J. Šlebinger.]: Rocznik slawistyczny V (1912), 245, 295—295.
  93. Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Uredil Dr. Janko Šlebinger. XXXII. letnik. V Ljubljani 1912. VII + 680 str.
  94. Ilustrovani narodni koledar 1912. Uredil dr. A. Dolar. Leto XXIII. [Por.]: LZ XXXII (1912), 54.
  95. Slovenski sokolski koledar za leto 1912. Uredil dr. Gv. Sajovic. VII. letnik. V Kranju 1911. [Por.]: LZ XXXII (1912), 54.
  96. † Dr. Edvard Volčič: LZ XXXII (1912), 55—56.
  97. † Rudolf Vrabl: LZ XXXII (1912), 56.
  98. M. Murko, Nauka o jeziku i književnosti Hrvata i Srba. Beograd 1911. [Por.]: LZ XXXII (1912), 112.
  99. Časopis za zgodovino in narodopisje... 8. letnik. [Por.]: LZ XXXII (1912), 164—165.
  100. Carniola... Nova vrsta. Let. III, zvezek 1. [Por.]: LZ XXXII (1912), 165.
  101. Ante Beg, Slovensko šolstvo na Koroškem v preteklem stoletju. Ponatis iz »Popotnika«. [Por.]: LZ XXXII (1912), 166.
  102. N. M. Petrovskij, Bibliografičeskij spisok trudovъ V. Kopitarja. Varšava 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 221.
  103. † Anton Globočnik pl. Sorodolski: LZ XXXII (1912), 224.
  104. Dr. Janez Mencinger: LZ XXXII (1912), 257—264.
  105. Engelbert Gangl, Zbrani spisi za mladino. Drugi zvezek: Pripovedne pesmi. V Ljubljani 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 276.
  106. † Josip Gorup pl. Slavinjski: LZ XXXII (1912), 278.
  107. B. Bevk, Grški in latinski klasiki, Ovid, Ilijada, Odiseja, Enejida (Prevodi)... V Gorici 1911—1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 333.
  108. Pavel Poljanec, Črtice iz slovenskega političnega dela in boja... Maribor 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 333—354.
  109. Dr. Niko Županič, Žumberčani i Marindolci. Prilog antropologiji i etnografiji Srba u Kranjskoj. U Beogradu 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 390.
  110. † Anton Aškerc: LZ XXXII (1912), 390—391.
  111. Guy de Maupassant, Lepi striček. Bel-ami. Prevel Oton Župančič. Ljubljana 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 506.
  112. Ferd. Seidl, Mehanika duševnega delovanja. Poljudno-znanstvena študija. Ponatis iz »Vede«. Gorica 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 508—509.

113. Božena Němcová, Češke pravljice. I. zvezek. Slovenski mladini priredil Janko Osojnik. V Mariboru 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 509.
114. Dr. Viktor Tiller, Ustavoznanstvo avstrijsko-ogrske države. Ponatis iz letnega poročila c. kr. državne gimnazije v Rudolfovem za leto 1911/12. [Por.]: LZ XXXII (1912), 566.
115. Dr. Karl Glaser, Der indische Student. (Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, Bd. LXVI, 1—37.) Leipzig 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 566.
116. Slovenske balade in romance. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 621.
117. Slovenski kmečki koledar 1913. Izdal in založil Vekoslav Spindler, urednik v Celju. 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 621.
118. Gorski vijenac vladike crnogorskoga Petra Petrovića Njegoša. Sesto izdanje s komentarom Milana Rešetara. U Biogradu 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 621.
119. Josip Milaković, Jedan naš prijatelj (Adolf Černý). U Sarajevu, 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 621—622.
120. Prva obrambna razstava: LZ XXXII (1912), 624.
121. Slovensko - nemški in nemško - slovenski slovarček. Sestavila dr. Jakob Sket, c. kr. vladni svetnik, in Štefan Podboj, c. kr. profesor. Celovec 1912. [Por.]: LZ XXXII (1912), 676.
122. † Fran Orožen: LZ XXXII (1912), 678—679.
123. Slovenska bibliografija za l. 1907—1912. V Ljubljani, 1913, IV + 536 str.
124. Przegląd bibliograficzny za rok 1912... 5. Grupa słoweńska [Skoraj vse v tej skupini je prispeval J. Šlebinger.] Rocznik slawistyczny VI (1913), 501—504.
125. Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Uredil dr. Janko Šlebinger. XXXIII. letnik. V Ljubljani 1913. VII + 672 str.
126. Rev. J. M. Trunk, Amerika in Amerikanci. V Celovcu 1912. [Por.]: LZ XXXIII (1913), 164.
127. Vojska na Balkanu. Priredila c. kr. prof. Anton Sušnik in dr. Vinko Šarabon... v Ljubljani. [Por.]: LZ XXXIII (1913), 278—279.
128. Izvestja društva v pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega barja za leto 1912. [Por.]: LZ XXXIII (1913), 279.
129. Dr. Tad. Stan. Grabowski, Słowieński poemat na tle polskiem... W Krakowie 1913. [Por.]: LZ XXXIII (1913), 334—335.
130. † Prof. Milan Pajk: LZ XXXIII (1913), 391—392.
131. Aškerčeva čitanka. Izbrane pesmi Antona Aškerca. Uredil in uvod napisal dr. Ivan Prijatelj. V Pragi 1913. [Por.]: LZ XXXIII (1913), 445.
132. O slovenskem učnem jeziku na srednjih šolah, namenjenih Slovincem. V Ljubljani 1913. [Por.]: LZ XXXIII (1913), 447.

133. † Emil Hojak: LZ XXXIII (1913), 448.
134. † Josip Premk: LZ XXXIII (1913), 448.
135. Dr. Leopold Lénard. Ljubljanski dirindaj... V Gorici, 1913. [Por.]: LZ XXXIII (1913), 559.
136. † Matej A. Ternovec: LZ XXXIII (1913), 615.
137. Slovenci v zgodovini svetovnega slovstva: LZ XXXIII (1913), 616.
138. Nemščina brez učitelja. I. del. Nemška slovnica za samouke. Druga predelana izdaja. V Ljubljani. 1913. (II) + 72 str.
139. Nemščina brez učitelja. II. del. Slovensko-nemški razgovori v vsakdanjem življenju. V Ljubljani, 1913. VIII + 68.
140. Slovarček nemškega in slovenskega jezika. V Ljubljani 1913. (IV) + 162 + (II) str.
141. Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Uredil dr. Janko Šlebinger. Letnik XXXIV. V Ljubljani 1914. VIII+588 str.
142. Koledarček Učiteljskega doma v Celovcu za leto 1914. I. letnik... v Celovcu, 1913. [Por.]: LZ XXXIV (1914), 53.
143. Sammlung slavischer Lehr- und Handbücher. Herausgegeben von A. Leskien und E. Berneker. [Por.]: LZ XXXIV (1914), 56.
144. Ilustrovani narodni koledar za leto 1914. [Por.]: LZ XXXIV (1914), 151.
145. Slovenski sokolski koledar za l. 1914. [Por.]: LZ XXXIV (1914), 151.
146. Izbrane narodne pesmi hrvatsko-srbske. I. Junaške pesmi starejših časov. Priredil dr. Branko Vodnik... Ljubljana 1913. [Por.]: LZ XXXIV (1914), 292.
147. † Vatroslav Holz: LZ XXXIV (1914), 293—294.
148. Kažipot... V Ljubljani, 1914. [Por.]: LZ XXXIV (1914), 387.
149. Carniola... Nova vrsta. Let. V, zvezek 1—2, 3. [Por.]: LZ XXXIV (1914), 389—390.
150. Przegląd bibliograficzny za lata 1913 i 1914... 5. Grupa słoweńska [Velik del v tej skupini je prispeval J. Šlebinger]: Rocznik slawistyczny VII (1914—1915), 227—231.
151. Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Uredil dr. Janko Šlebinger. Letnik XXXV. V Ljubljani 1915. VI + 576 str.
152. Pesnitve. Zložil B. Beuk. I. del. V Trstu... 1914. [Por.]: LZ XXXV (1915), 140—141.
153. Carniola... Nova vrsta. Let. V., zvezek 4. [Por.]: LZ XXXV (1915), 144.
154. Tad. Stan. Grabowski, Zygmunt Krasiński w literaturach słowiańskich... Kraków, 1914. [Por.]: LZ XXXV (1915), 192.
155. Domača knjižnica. Izdajatelj, založnik in odgovorni urednik: Dr. Ljudevit Koser... Leto 1915. [Por.]: LZ XXXV (1915), 237.
156. † Dr. Vinko Zupan: LZ XXXV (1915), 239—240.
157. Johann Andrović: Beitrag zur slavisch-germanischen Kultur-gemeinschaft. Kroatische Volkslieder. [Por.]: LZ XXXV (1915), 288.

158. Carniola ... Nova vrsta. Letnik VI, zvezek 1. in 2. [Por.]: LZ XXXV (1915), 380—381.
159. † Prof. Dr. Ivan Merhar: LZ XXXV (1915), 385.
160. Blaž Bevk, Domorodni glasi. Trst 1915. [Por.]: LZ XXXV (1915), 522.
161. Časopis za zgodovino in narodopisje... 12. letnik, 1. snopič. [Por.]: LZ XXXV (1915), 523.
162. Dr. Josip Mantuani, Hrvatska crkvena pjesmarica iz god. 1635 ... U Zagrebu, 1915. [Por.]: LZ XXXV (1915), 523—524.
163. Naša srednješolska poročila: LZ XXXV (1915), 524.
164. Dr. Jos. Karásek, Počátky literárních styků česko-slovinských. Vlčková Osvěta 1915, str. 799—807. [Por.]: LZ XXXV (1915), 574.
165. † Luka Pintar: LZ XXXV (1915), 575—576.
166. Luka Pintar: Tedenske slike II (1915), št. 48.
167. Bibliografija (za l. 1915). I. Zgodovina. Zemljepisje. Narodopisje. II. Umetnost. III. Slovestvena zgodovina. Nekrologi. IV. Jezikoslovje. V. Prirodoznanstvo.: Carniola VI (1915), 67—70, 218—225.
168. Nemščina brez učitelja. I. del. Nemška slovnica za samouke. Tretja, predelana izdaja. V Ljubljani, 1915. (IV) + 91 str.
169. Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Uredil Dr. Janko Slebinger. Letnik XXXVI. V Ljubljani 1916. VI + 576 str.
170. Carniola ... Nova vrsta. Letnik VI, zvezek 3. in 4. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 45—46.
171. Rocznik slawistyczny ... T. VII. Krakow 1914—1915. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 48.
172. Nastavni vjesnik. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 141.
173. S. Gregorčič v prevodih: LZ XXXVI (1916), 142—144.
174. Stritarjeva osemdesetletnica: LZ XXXVI (1916), 144.
175. Carniola ... Nova vrsta. Let. VII., zvezek 1. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 238—239.
176. Miran Brankov, Pesnitve. V Ljubljani ... 1916. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 331—332.
177. Slovenische Kriegs- und Soldatenlieder. Aus Kunst- und Volksdichtung ins Deutsche übertragen von Dr. Rudolf von Andrejka. Laibach, 1916. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 352.
178. »1000 nejkrásnějšich novell světových spisovatelů«. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 384.
179. Časopis za zgodovino in narodopisje ... 12. letnik, snopič 2. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 428.
180. Slovenska čitanka za državne obrtne šole. Sestavil Henrik Podkrajšek ... Na Dunaju. 1915. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 479—480.
181. Carniola ... Nova vrsta. Let. VII, zvezek: 2, 3. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 480.
182. Pisateljska 25 letnica Eng. Gangla: LZ XXXVI (1916), 525—526.

185. Engelbert Gangl. K njegovi literarni 25 letnici: P XXXVII (1916), 219—221. (Ponatisnjeno v UT 29. I. 1916, E 1917 št. 21, Zvončku XVIII [1917], 28—30).
184. Fr. Novak, Slovenska stenografija. Prvi del. Korespondenčno pismo. Tretja, bistveno neizpremenjena izdaja. V Ljubljani, 1916. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 570.
185. Pedagoški letopis za leto 1915. [Por.]: LZ XXXVI (1916), 570.
186. † Franc Levec: LZ XXXVI (1916), 573.
187. † Dvorni svet. Fr. Hubad: LZ XXXVI (1916), 574.
188. Ob sklepu 36. letnika: LZ XXXVI (1916), 576.
189. † Luka Pintar: Carniola VII (1916), 150—160.
190. † August Leskien: Carniola VII (1916), 281—282.
191. † Franc Levec: Carniola VII (1916), 285—305.
192. Nemščina brez učitelja. II. del. Slovensko-nemški razgovori v vsakdanjem življenju. [Druga izdaja.] V Ljubljani 1916. VIII + 99 str.
193. Bibliografija za l. 1916. I. Občna, lokalna in kulturna zgodovina. II. Zemljepisje. Narodopisje. III. Umetnost. IV. Slovstvena zgodovina. Nekrologi. V. Jezikoslovje. VI. Prirodoznanstvo: Carniola VIII (1917), 117—135.
194. Popravek: LZ XXXVII (1917), 56.
195. † Rajko Perušek: LZ XXXVII (1917), 220.
196. Naša knjiga. Priloga »Ljubljanskemu Zvonu« I (1917), št. 1—5. [Urednik.]
197. Slovenska bibliografija za leto 1917 [za prvo četrletje]. a) Leposlovje. b) Razno: Naša knjiga I (1917), 3—4.
198. Ponatisi slovenskih knjig v 18. stoletju in cenzura: Naša knjiga I (1917), 8.
199. P. Stanislav Škrabec, Jezikoslovni spisi I. zvezek, 1. snopič... v Ljubljani, 1916: Slovan XV (1917), 86.
200. † Rajko Perušek: Carniola VIII (1917), 133—137.
201. † Henrik Franzl: Carniola VIII (1917), 253—254.
202. Nemščina brez učitelja I. del. Nemška slovnica za samouke. Četrta, predelana izdaja. V Ljubljani 1917. (IV) + 123 str.
203. Kreпки in nepravilni glagoli. Sestavlil Pavel Novak. Ponatis iz »Nemščine brez učitelja I.« V Ljubljani 1917. 15 str.
204. K smrti kontrolorja Antona Trstenjaka: SN 18. XII. 1917.
205. Przegląd bibliograficzny za lata 1915—1917... 5. Grupa słoweńska [Velik del v tej skupini je prispeval J. Šlebinger.]: Rocznik slawistyczny VIII (1918), 326—332.
206. Franc Levec: KDCM XXXII (za l. 1918), 43—46.
207. Franc Hubad: KDCM XXXII (za l. 1918), 47—48.
208. Rajko Perušek: KDCM XXXII (za l. 1918), 49—50.
209. † Anton Trstenjak: LZ XXXVIII (1918), 79.

210. Jos. Konstantin Jireček: LZ XXXVIII (1918), 154—155.
211. Carniola ... Nova vrsta, let. VII. [Por.]: LZ XXXVIII (1918), 370 do 371.
212. † Anton Koder: LZ XXXVIII (1918), 443—444.
213. Časopis za zgodovino in narodopisje. XIV. letnik. [Por.]: LZ XXXVIII (1918), 518—519.
214. Narodne vezenine na Kranjskem. Zbral Albert Sič. V Ljubljani 1918 ... Prvi del (1.—4. zvezek). Vezenine z Gorenjskega [Por.]: LZ XXXVIII (1918), 589—590.
215. † Jos. Konstantin Jireček: Carniola IX (1918), 99—100.
216. † Dr. Karl Kovač: Carniola IX (1918), 100—101.
217. † Anton Trstenjak: Carniola IX (1918), 108—110.
218. Bibliografija jezikoslovnih spisov za l. 1913—1918: ČJKZ I (1918), 234—242.
219. Bibliografija za l. 1917 in 1918. I. Občna, lokalna in kulturna zgodovina. II. Zemljepisje. Narodopisje. III. Slovestvena zgodovina. Nekrologi. IV. Umetnost. V. Prirodnoznanstvo. Matematika. Tehnika: Carniola IX (1918), 188—203.
220. Imenik javne ljudske knjižnice »Gospodarskega naprednega društva za šentjakobski okraj v Ljubljani«. [Pri sestavi imenika sodeloval dr. Janko Šlebinger.] V Ljubljani 1918.
221. Nemščina brez učitelja. II. del. Slovensko-nemški razgovori v vsakdanjem življenju. Tretji natis. V Ljubljani, 1918. VIII + 92 + (II) str.
222. Cankarjevi spisi. (Bibliografski načrt.): Spominu Ivana Cankarja. Ljubljana 1919, 22—52.
223. Bibliografija [za l. 1919]. I. Jezikoslovje. II. Slovestvena zgodovina. III. Zgodovina: ČJKZ II (1920), 299—308.
224. Ivan Cankar: Moje življenje. [Uredil dr. J. Šlebinger.] V Ljubljani 1920. (IV) + 168 str. (Narodna knjižnica, snopič 13—15.)
225. Igo Kaš: Dalmatinske povesti. (Uredil dr. Janko Šlebinger.) V Ljubljani, 1920. (IV) + 94 + (I) str. (Prosveti in zabavi 1.)
226. Josip Starè: Lisjakova hči. Povest. (Uredil dr. Janko Šlebinger.) V Ljubljani, 1920. 130 str. (Prosveti in zabavi 2.)
227. Dr. Hinko Dolenc: Izbrani spisi. (Uredil dr. Janko Šlebinger.) V Ljubljani 1921. 145 + (I) str. (Prosveti in zabavi 3.)
228. Josip Stritar: Sónnikovi [Uredil dr. Janko Šlebinger.] V Ljubljani 1921. 173 str. (Prosveti in zabavi 4.)
229. Fran Erjavec, Izbrani spisi za mladino. Pripredila Fr. Erjavec in Pavel Flerè ... v Ljubljani, 1921 [Por.]: LZ XLII (1922), 756—757.
230. Imenik knjig javne ljudske knjižnice »Gospodarskega naprednega društva za šentjakobski okraj v Ljubljani«. (Dopolnilo k IV. imeniku.) [Pri sestavi imenika sodeloval dr. Janko Šlebinger.] V Ljubljani 1921.

231. Seznam imen za Slovenski biografski leksikon. V Ljubljani 1922. 117 str. [Povečini Šlebingerjevo delo.]
232. Bibliografija. (Od julija 1920 do konca 1921.) I. Jezikoslovje. II. Slovstvena zgodovina. III. Zgodovina: ČJKZ III (1921—1922), 154—162.
233. Fr. Maslja-Podlimbarskega zbranih spisov I. zvezek. (Uredil dr. Janko Šlebinger.) V Ljubljani 1923. XXII + 448 str.
234. Županova Micka. Veseli dan ali Matiček se ženi. [Priredil in napisal »Pripombe k novi izdaji.«] V Ljubljani 1923. 140 str.
235. Bibliografija od 1914—1922 (1923) ... V. Slovenački jezik. [Skoraj vse v tej skupini je prispeval J. Šlebinger.]: Južnoslovenski filolog III (Beograd 1922—1923), 288—297.
236. Bibliografija. (Za leti 1922 in 1923.) I. Jezikoslovje. II. Slovstvena zgodovina. III. Zgodovina.: ČJKZ IV (1924), 185—208.
237. Imenik knjig Šentjakevske javne ljudske knjižnice v Ljubljani. II. dopolnilo k IV. imeniku. [Pri sestavi slovanskega dela imenika sodeloval dr. Janko Šlebinger.] V Ljubljani 1924.
- 238.—272. Članki v SBL (1. zvezek 1925): 238. Agustich (Augustič). 239. Arko Fran. 240. Arko Jernej. 241. Bakoš. 242. Bamberg. 243. Barla. 244. Bercè Anton. 245. Bercè Josip. 246. Bezenšek. 247. Blaznik (Blasnik) Jožef. 248. Borovnjak. 249. Brenc Matej. 250. Brezovnik. 251. Brinar Fran. 252. Brinšek. 253. Brunet. 254. Bučar Julij. 255. Bunc. 256. Burnik. 257. Cajnko. 258. Celestina. 259. Cilenšek. 260. Ciperle. 261. Cvahte. 262. Czípott. 263. Černež. 264. Čolnik. 265. Črnagoj. 266. Črnigoj. 267. Črnivec. 268. Dimnik Jakob. 269. Doleneč Hinko. 270. Eger. 271. Engelman Leon. 272. Engelman Vinko.
273. Bibliografija. (Za leti 1924 in 1925.) I. Jezikoslovje. II. Slovstvena zgodovina in življenjepisi za oddelke I—III. III. Zgodovina: ČJKZ V (1926), 164—184.
274. Andrej Senekovič †: J 19. X. 1926.
- 275.—312. Članki v SBL (2. zvezek 1926): 275. Fabinc. 276. Faludi. 277. Fekonja Andrej. 278. Ferjančič Ivanka. 279. Ferluga. 280. Fettich-Frankheim Ludovik. 281. Fink. 282. Fischer Jožef. 283. Flegerič. 284. Flerè. 285. Fliszár. 286. Fon Ivan. 287. Francelj. 288. Franchetti. 289. Furlani. 290. Gabrovšek. 291. Gabršek. 292. Geiger (Gajger) Jožef. 293. Gerber. 294. Gerkman. 295. Giontini. 296. Glančnik. 297. Gnus. 298. Gobec. 299. Godec Anton. 300. Goršič Boguš. 301. Govekar Franc. 302. Gradišnik Armin. 303. Gregorič Alojzij. 304. Gregorič Vinko, publicist in pesnik. 305. Grm. 306. Gross Peter. 307. Hafner Franc. 308. Hauptmann. 309. Hausenbihler. 310. Helm. 311. Heptner. 312. Heric Matija.
313. † Matija Sila: GMDS VII—VIII (1926—1927), A 53.

314. Bibliografija za l. 1926. (Z dodatki prejšnjih let.) I. Jezikoslovje. II. Slovstvena zgodovina in življenjepisi za oddelke I—III. III. Zgodovina: ČJKZ VI (1927), 268—293.
315. † Prvomestnik Andrej Senekovič: KDCM XLI (za l. 1927), 33—39.
316. Fran Wiesenthaler: ŽiS I (1927), 129—130.
317. Gospodin Franjo v pregnanstvu. Ob 75 letnici rojstva Franja Maslja Podlimbarskega: ŽiS I (1927), 1091—1094.
318. Bibliografija za l. 1927. I. Jezikoslovje. II. Slovstvena zgodovina in življenjepisi za oddelke I—III. III. Zgodovina: ČJKZ VII (1928), 198—218.
319. Župančičevo literarno delo. Bibliografska skica: Jubilejni zbornik za petdesetletnico Otona Župančiča. Ljubljana MCMXXVIII, 110—120.
320. Fr. Maslja-Podlimbarskega zbranih spisov II. zvezek. (Uredil dr. Janko Šlebinger.) V Ljubljani 1928. XX + 368 str.
321. Album slovenskih književnikov. V Ljubljani [1928]. 139 + XXIX str.
322. Slovenski biografski leksikon 1.—3. zvezek. V Ljubljani 1925 do 1928 [Sourednik.]
323. Imenik knjig Šentjakebske knjižnice v Ljubljani. [Pri sestavi imenika sodeloval dr. Janko Šlebinger.] V Ljubljani 1928.
- 324.—367. Članki v SBL (3. zvezek 1928): 324. Holeček Pavel. 325. Hren Anton. 326. Hrvat Florentin. 327. Hubad Franc. 328. Hubad Josip. 329. Humek Dragotin. 330. Plešič. 331. Ivanetič. 332. Ivanóczy. 333. Jamšek Franc. 334. Jančar Ferdinand. 335. Jančar France. 336. Jelenc Luka. 337. Jeločnik. 338. Jelovšek Martin, tiskar. 339. Jenko Franc Jožef. 340. Jeran Fran. 341. Jereb Gregor. 342. Jeretin. 343. Jerovšek Franc. 344. Jeršinovic. 345. Ješenak (Jeschennag). 346. Judnič. 347. Jug Tomaž. 348. Justin Rajko. 349. Juvančič Friderik. 350. Juvanec. 351. Kadilnik. 352. Kante. 353. Kardoš. 354. Karlin Davorin. 355. Kaučič Fridolin. 356. Kavčič Pavel. 357. Kelc. 358. Kermavner. 359. Kern Frank Javh. 360. Kidrič. 361. Klein Anton. 362. Kleinmayr (rodbina). 363. Klekl Jožef, nabožni pisatelj. 364. Klekl Jožef, prekmurski pisatelj. 365. Klemens. 366. Koblar Anton. 367. Kocbek.
368. »Prva v Sloveniji tiskana knjiga«: Slovenski tisk I (1929—1930), 31.
369. Slovenska bibliografija za leto 1929: Slovenski tisk I (1929—1930), 10—13, 26—28, 44—47, 60—61, 75—78, 92—94, 115—116, 130—133, 150—151, 161—166.
370. Publikacije Slovenske Matice od leta 1864 do 1930. V Ljubljani 1930. 96 str.
371. Slovenska bibliografija za leto 1929. V Ljubljani 1930. 86 + (I) str. (Popravljen odtisk iz revije »Slovenski tisk« I. knjiga, št. 1—10.)
372. Bibliografija [o umetnosti na Slovenskem] za l. 1929 in 1930: ZUZ X (1930), 211—216.

373. Imenik knjig Šentjakobske knjižnice v Ljubljani. Slovenski, srbskohrvatski, češki, nemški, francoski, italijanski in angleški dodatek k imeniku iz leta 1928. [Pri sestavi imenika sodeloval dr. Janko Šlebinger.] V Ljubljani 1930.
374. Iz zgodovine tiskarstva v Sloveniji. 1. Jožef Sassenberg: ST II (1930—1931), 1—3.
375. Slovenska bibliografija za leto 1930: Slovenski tisk II. (1930 do 1931), 9—11, 24—25, 38—40, 54—56, 72—75, 88—92.
376. Kettejevo pismo Francelju Stamcarju 27. VII. 1898: LZ LI (1931), 78—80.
377. Stritarjevo »Dunajsko pismo« Radu Murniku: LZ LI (1931), 159 do 160.
378. Fr. Maslja-Podlimbarskega zbranih spisov IV. zvezek, 1.—2. del. (Uredil dr. Janko Šlebinger.) V Ljubljani 1931. XX + 907 str.
379. Bibliografija [o umetnosti na Slovenskem] za l. 1931: ZUZ XI (1931), 98—104.
- 380.—428. Članki v SBL (4. zvezek 1932): 380. Kolar. 381. Kolarič Ivan. 382. Kolenc Franc. 383. Končan. 384. Končnik Peter. 385. Koprivnik. 386. Koprivšek. 387. Korban. 388. Koritnik Anton. 389. Koritnik Gregor. 390. Kos Anton-Cestnikov. 391. Kosi. 392. Košan. 393. Košič (Kossics). 394. Košir (Koschier) Pavel. 395. Koštiál. 396. Kožuh. 397. Krajec. 398. Krajnc Janez. 399. Krizaj Jernej. 400. Krulec. 401. Kryl. 402. Kržišnik Jožef. 403. Kržišnik Jožef Marija. 404. Kühar Štefan. 405. Kühar Štefan ml. 406. Kukovec Eliza. 407. Kunaver. 408. Kunšič Ivan. 409. Küzmič Mikloš. 410. Küzmič Štefan. 411. Lah Evgen. 412. Lah Rado. 413. Lajovic Albin. 414. Lapajne Ivan. 415. Lavtar. 416. Laykauf (Lajákov). 417. Leban Anton. 418. Leban Janko. 419. Lenček. 420. Letnar. 421. Levec Franc. 422. Levstik Mihael. 423. Lilek. 424. Lipež. 425. Ločniškar. 426. Lokar. 427. Lopan. 428. Luthár.
429. Bibliografija o umetnosti na Slovenskem za l. 1932 (z dodatki iz l. 1931): ZUZ XII (1933), 100—104.
- 430.—457. Članki v SBL (5. zvezek 1933): 430. Macher. 431. Macun. 432. Magdić. 433. Magerl. 434. Maier. 435. Majcen Gabriel. 436. Majciger. 437. Marn Franjo. 438. Marn Josip. 439. Marolt Fran. 440. Matek Blaž. 441. Mayr (rodb.). 442. Mazi Josip. 443. Mazi Vilko. 444. Melzer (Melcer) Karel. 445. Mencinger Jakob. 446. Merhar Ivan. 447. Merk. 448. Měrka. 449. Mikič. 450. Miklavčič Janja. 451. Mikuš. 452. Milic (Millitz). 453. Mis Franta. 454. Močnik Franc. 455. Močnik Matej. 456. Molè Rudolf. 457. Mračé.
458. Iz literarnega življenja v Ljubljani leta 1840: LZ LIV (1934), 732—734.
459. Bibliografija o umetnosti na Slovenskem za leta 1933—1935: ZUZ XIII (1935), 123—132.

460. † Dr. Fran Zbašnik: LZ LV (1935), 141—143.
461. Aškerčev prvi spor z lavantinskim ordinariatom: LZ LV (1935), 170—171.
462. † Ivan Vrhovnik: LZ LV (1935), 262—263.
463. Imenik knjig Šentjakobske knjižnice v Ljubljani. Drugi dodatek k imeniku iz l. 1928. [Pri sestavi imenika sodeloval dr. Janko Slesbinger.] V Ljubljani 1935.
- 464.—480. Članki v SBL (6. zvezek 1935): 464. Murè. 465. Musi. 466. Navratil. 467. Nečásek. 468. Nedeljko. 469. Nerat. 470. Novak Franc. 471. Novak Josip, šolnik. 472. Oliban. 473. Omersa Nikolaj. 474. Omerza. 475. Orožen Janko. 476. Peharc. 477. Perko Lovro. 478. Perušek. 479. Peruzzi (Peruci) Franc. 480. Pestotnik.
481. Slovenski časniki in časopisi. Bibliografski pregled od 1797—1936: Razstava slovenskega novinarstva v Ljubljani 1937, 1—175.
482. Slovenski časniki in časopisi. Bibliografski pregled od 1797—1936. V Ljubljani 1937. 175 str. (Posebni odtis iz zbornika Razstava slovenskega novinarstva. V Ljubljani 1937.)
483. Bibliografija slovenske kmetijske literature v letih 1919—1938. [S sodelovanjem Janeza Marentiča.] V Ljubljani 1939. (X) + 207 str.
484. Imenik knjig Šentjakobske knjižnice v Ljubljani. Tretji dodatek k imeniku iz l. 1928. [Pri sestavi imenika sodeloval dr. Janko Slesbinger.] V Ljubljani 1941.
485. Nemščina brez učitelja. I. del. Nemška slovnica za samouke. Peta izdaja. V Ljubljani 1941. 120 str.
486. Nemščina brez učitelja. II. del. Slovensko-nemški razgovori iz vsakdanjega življenja. Četrti, predelani natis. V Ljubljani 1941. 116 str.
487. Nemščina brez učitelja I. del. Slovnica za samouke. Šesta izdaja. V Ljubljani 1942. 121 str.
488. Nemščina brez učitelja II. del. Slovensko-nemški razgovori iz vsakdanjega življenja. Peti natis. V Ljubljani 1942. 114 + (II) str.
489. Sedanje stanje in naloge slovenske bibliografije: Letopis Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani I (1943), 344—351.
490. Slovenska bibliografija. Pregled slovenske bibliografske literature. [Ljubljana 1947.] 27 str. [Cikl. skripta.]
- 491.—501. Članki v SBL (7. zvezek 1949): 491. Peternel Mihael. 492. Piano. 493. Pintar Ivan, časnikar. 494. Pintar Luka. 495. Pipenbacher. 496. Pirjevec. 497. Piščanec Just. 498. Plesničar Pavel. 499. Podlogar. 500. Polanec. 501. Požar.
502. O. Župančič, kandidat za tajništvo »Slovenske Matice«: SR IV (1951), 108—111,

V

POROČILA O DELU AKADEMIJE

DELO AKADEMIJE V LETU 1950

Poročilo glavnega tajnika za skupščino dne 29. decembra 1950

Skupščini Akademije imam čast predložiti poročilo, ki se bo nanašalo in skušalo podati najprej obči pregled dela Akademije v letu 1950, posebej pa se pomudilo pri njeni upravi, zgradbah, tisku in publikacijah, njenih inštitutih in pa drugih ustanovah, ki so z Akademijo povezane.

Leto 1950 je prvo, v katerem je bilo delo Akademije v celoti preusmerjeno po trdnih osnovah, ki ga Akademiji po izvršeni reorganizaciji dajeta njen zakon in statut iz leta 1949. Pravilnik za tisk akademijskih publikacij, sprejet že v tem letu, dopolnjuje vrsto prejšnjih pravilnikov in poslovnikov, ki usmerjajo notranje delo naše znanstvene ustanove. Eden od izrazov notranjega delovanja Akademije so njene skupščine in seje predsedstva. Skupščine so bile v letu 1950 vsega 3 (21. marca, 19. maja in 29. decembra), predsedstvenih sej je bilo 6 (21. januarja, 9. marca, 10. aprila, 22. junija, 23. oktobra in 22. decembra). Poleg tega pa se je 12. aprila na posebni žalni seji Akademija oddolžila spominu svojega pokojnega predsednika prof. Kidriča, na katero so bili povabljeni vsi njeni člani. Na sejah skupščine in predsedstva se je razpravljalo in sklepalo o predlogih razredov in inštitutov in pa o raznih upravnih ter drugih tekočih zadevah.

V dneh od 5. do 7. maja 1950 je bilo na Bledu, v dneh 27. in 28. oktobra 1950 pa v Beogradu redno zasedanje Akademijskega sveta. Naša Akademija je bila zastopana v Akademijem svetu po svojih članih oziroma njihovih namestnikih. Pred zasedanji Akademijskega sveta so bili sestanki glavnih tajnikov naših akademij, da bi zavzeli stališče do določenih vprašanj, ki se tičejo koordinacije dela

in postopka vseh naših akademij. Dne 13. junija 1950 je bil v Zagrebu sestanek bibliotekarjev naših akademij, na katerem so razpravljali in sklepali o koordinaciji dela in o evidenci akcesije akademijskih bibliotek v Jugoslaviji.

V okviru IV. razreda, to je za prirodoslovne in medicinske vede, sta bili s sklepom razreda z dne 29. maja 1950 ustanovljeni dve sekciji, prirodoslovna in medicinska. Volitev načelnika medicinske sekcije je na dnevnem redu današnje skupščine. Glavno prizadevanje medicinske sekcije je šlo zatem, da bi bil čimprej ustanovljen in zgrajen medicinski inštitut kot središče znanstvenega raziskovanja problemov, ki so v zdravstveni problematiki na dnevnem redu.

N o v a i m e n o v a n j a. Za honorarne znanstvene sodelavce so bili v letu 1950 imenovani: dr. Svetozar Ilešič v Inštitutu za geografijo, Anton Moljk v Fizikalnem inštitutu, dr. Albin Seliškar in dr. Valter Bohinc v Zavodu za raziskovanje Krasa, dr. Miroslav Zei v Inštitutu za biologijo, dr. ing. Jože Duhovnik v Inštitutu za geologijo in dr. Stanislav Jenčič v Kemičnem inštitutu. Dalje so bili imenovani za višja asistenta ing. Gorazd Mohorčič v Fizikalnem inštitutu in ing. Štefan Skledar v Kemičnem inštitutu; za asistenta inštituta Emilijan Cevc v Inštitutu za zgodovino; za asistenta inštituta-pripravnika ing. Edvard Cilenšek v Fizikalnem inštitutu; za honorarnega pomožnega asistenta Stanislav Jesse v arheološki sekciji Inštituta za zgodovino; za honorarnega asistenta inštituta Bibijana Dobcvišek v Fizikalnem inštitutu; za honorarnega strokovnega sodelavca dr. Vaso Suyer v Inštitutu za slovenski jezik.

Od z g r a d b , ki so last oziroma dodeljene Akademiji, je omeniti najprej poslopje na Novem trgu 3. Notranja oprema je bila z nekaterimi manjšimi adaptacijami in nabavami spopolnjena, oziroma bo v kratkem spopolnjena, tako da stavba, menimo, predstavlja sedaj dostojen dom naše najvišje znanstvene ustanove. V dve pritlični sobi sta se po izselitvi Kemičnega oziroma Geografskega inštituta vselili dve sekciji Inštituta za zgodovino. Nekoliko večja so

bila dela, ki so se sicer v počasnem tempu opravljala, toda še ne dokončala na dvorišču Akademije. Urejeno je bilo stanovanje za hišnico, dalje garaža; urejeno bo pa spomladi dvorišče dokončno, nasajeno z nasadi, deloma tlakovano in okrašeno s fontano iz 17. stoletja, katere Neptun je stal nekoč pred ljubljanskim magistratom, potem pa dolgo časa na vrtu neke privatne vile. Poslopje Kemičnega in Fizikalnega inštituta ob Salendrovi ulici se je nadalje spopolnjevalo in prirejalo; prostori v Kemičnem inštitutu so bili toliko urejeni, da se more v njih eksperimentalno delati; v prostore v Fizikalnem inštitutu so se pa po končanju instalacij mogli vseliti vsaj nekateri njegovih oddelkov. Prihodnje leto bo poslopje Kemično-fizikalnega inštituta in dvorišče Akademije dokončno urejeno. Postavljena bo tudi transformatorska postaja za Kemični in Fizikalni inštitut.

V hiši na Novem trgu 4 so bila prirejena za nekatere naših uslužbencev stanovanja v tretjem, podstrešnem nadstropju. Prav tam ima arheološka sekcija tri delovne sobe z arheološkimi in antropološkimi zbirkami, pridobljenimi pri izkopavanjih, dočim je Geografski inštitut dobil dve sobi v I. nadstropju, od katerih je pa ena prehodna za enega tujih uradov, ki v tej hiši še vedno gostujejo. Trajno prizadevanje Akademije gre za tem, da bi dobila vse prostore v hiši na Novem trgu 4 za svojo uporabo, kar bi prav prišlo predvsem nekaterim našim inštitutom. Bo pa ta stavba še potrebna velikih popravil, adaptacij, očiščenja in obnove. Ko se je po dolgem prizadevanju pokazala na jesen možnost pristopiti k obnovi te hiše v večjem obsegu, je bil pozni letni čas za to že neprimeren; deloma je pa začetek dela oviralo tudi pomanjkanje delovne sile.

Velika zgradba Inštituta za elektriško gospodarstvo hkrati s pripadajočo stanovanjsko hišo naglo napreduje. V surovem je zgradba po višini dospela do betonske plošče nad peto, to je zadnjo etažo; pokrita je predavalnica, hiša za službena stanovanja je pa pred dovršitvijo. Vse to in provizorična transformatorska postaja bo dokončano v prihodnjem letu.

Na Bledu je Akademija prevzela dograditev manjše hiše poleg vile dr. Šverljugove, kamor se bodo Šverljugovi preselili. Dela so skoraj pri kraju, tako da bo selitev na spomlad možna, nakar bo večja vila, kakor je bilo dogovorjeno, prešla z darilno pogodbo v last Akademije. Vendar bo tudi v tej vili potrebna obnova in adaptacije, predvsem pa tudi marsikatera nabava manjkajočega inventarja. Za počitniški dom v Planici, ki je tudi po občini preureditvi glede položaja počitniških domov ostal Akademiji, je bilo nabavljenega nekaj inventarja; od del na vili bi bilo omeniti prekritje strehe, obstoječe iz lesenih skodel. V vili »Perun« na Bledu je imela Akademija letos v najemu 6 sob, namenjenih za počitniški oddih svojih članov in nameščencev.

Za vilo, ki je bila Akademiji na ponudbo v Portorožu in bi prišla v poštev kot eventualna postaja Biološkega inštituta ter kot počitniški dom, se Akademija ni mogla odločiti; predvsem zaradi slabega stanja vile; zahtevala bi velike investicije in stroške za obnovo ter popravila.

Velika pridobitev za našo Akademijo je lastna tiskarna in z njo združena knjigovoznica. Ob težavah s tiskarnami, njihovem pomanjkljivem in deloma zastarelem strojnem in drugem aparatu ter zato nezmožnosti zadostiti tisku kot ga terjajo publikacije Akademije, pa tudi zaradi tega, ker prizadevanja za postavitev posebne tiskarne za znanstveni tisk niso imela zaenkrat vidnega uspeha, pomenja odločba vlade LRS z dne 8. junija 1950, da preide Triglavska tiskarna v Ljubljani v pristojnost in pod operativno vodstvo Akademije, nedvomen dobiček in uspeh. Prevzem tiskarne po Akademiji je bil izvršen 11. julija, za upravnika tiskarne pa z veljavnostjo od 1. septembra imenovan S. Škerl. V njegovo pomoč je bil postavljen konsorcij, obstoječ iz zastopnikov Akademije, univerze, visokih šol ter samostojnih fakultet v Ljubljani. Resda pomeni tiskarna za Akademijo do neke meje razširitev njene kompetence ter poseganje v območja, ki so ji morda nekoliko daleč, vendar je zanjo pozitivna postavka, kar se je že pokazalo pri povečanem in — kolikor je možno pri po-

manjkljivih tehničnih sredstvih — tudi kvalitetnejšem tisku naših publikacij. Žal prošnja, da bi tiskarni za nabavo strojev in črkovnega materiala dodelili del že odobrenih 12 milijonov deviznih dinarjev, namenjenih za tisk, ni še dosegla pozitivnega uspeha. Če bi nam bila taka in ta sredstva dodeljena, bi se moglo odstraniti oziroma zboljšati marsikaj, kar sedaj še ovira zdrav in uspešen razvoj tiskarne, na primer nadomestilo oziroma nakup manjkajočega stavnega ter izrabljenega črkovnega materiala, nabava potrebnega materiala za stavek znanstvenih del, zvečano število stavčnih strojev. Tudi sicer bo treba odpraviti marsikatere nedostatke, ki sedaj še ovirajo uspešno delo tiskarne, tako na primer nesorazmerje med strojnico in stavnico, pomanjkljive sanitarne in druge naprave, pomanjkanje števila strojnih stavcev in prostora.

Slab napredek pa kaže prizadevanje, da bi Akademija dobila lastno znanstveno knjigarno ali vsaj neke vrste biro za nabavo znanstvene literature. Pridobitev antikvariata na Miklošičevi cesti v ta namen se je izkazala kot nemogoča. V prav zadnjem času so bili storjeni koraki, ki naj pripeljejo vsaj do ustanovitve birója z značajem knjigarne. Akademijski svet, na katerega se je akademija obrnila, da bi ji posredoval pridobitev dela deviz, ki jih ima na razpolago Jugoslovanska knjiga, izraža mnenje, naj se pri vsaki akademiji ustanove knjigarne kot republiški centri za nabavo znanstvene in strokovne literature; ko bodo te knjigarne v polni funkciji, bo mogoče tudi Akademijškemu svetu, da bo proglašen za nosilca deviz za nabavo znanstvene literature za vso državo in bi tako on opravljal pravilno distribucijo odobrenih deviznih sredstev.

V letu 1950 je bilo v okviru naše Akademije vsega skupaj 10 inštitutov (kemični, fizikalni, za elektriško gospodarstvo, za raziskovanje Krasa, biološki, geološki, geografski, historični s tremi sekcijami, za literature, za slovenski jezik), dve komisiji (terminološka in za slovensko narodopisje) ter Odbor za zbiranje podatkov o favni, flori in geji Slovenije.

Glede inštitutov bi bilo omeniti, da sta bila na novo ustanovljena Geološki in Biološki inštitut. Statuta obeh sta bila odobrena, njima na čelo postavljena upravnika (za biološkega akad. Hadži, za geološkega akad. Rakovec) z znanstvenim svetom; obe ustanovi sta začeli delati. Podzemni laboratorij v Postojnski jami je bil oddeljen od Zavoda za raziskovanje Krasa in dodeljen Biološkemu inštitutu. Za prihodnje leto je v načrtu dograditev biospeološkega laboratorija v Postojnski jami in zgradba manjše stavbe zunaj jame s terariji. Za upravnika Inštituta za literature je bil postavljen akad. Josip Vidmar. Za začasnega upravnika Zavoda za raziskovanje Krasa je bil imenovan član dopisnik prof. Brodar. V znanstvene svete posameznih inštitutov so bili tudi letos poklicani razni znanstveniki. V svet Biološkega inštituta akad. Hadži, prof. Seliškar, dr. Zei in dr. Mayer; v znanstveni svet Geološkega inštituta pa akad. Rakovec, akad. Hadži, akad. Melik, član dopisnik Brodar in prof. Duhovnik. V znanstveni svet Inštituta za literature je bil imenovan akad. Josip Vidmar, v znanstveni svet arheološke sekcije Historičnega inštituta član dopisnik Brodar in prof. B. Škerlj, v znanstveni svet Zavoda za raziskovanje Krasa pa profesor Seliškar. V Rovinju sta bili naši Akademiji v tamošnjem Biološkem inštitutu dani na razpolago dve delovni sobi.

Inštitut za elektriško gospodarstvo, pravni naslednik ljubljanske podružnice enako imenovanega inštituta, je kot znanstvena in raziskovalna ustanova prešel z odločno z dne 19. septembra 1950 v okvir Akademije. Zaradi svojega delokroga in nalog je inštitut v administrativnem in budžetskem oziru ohranil samostojen položaj. Sprejem pravilnika in volitev upravnika ter njegovega namestnika je na dnevnem redu današnje skupščine. Izvršena je bila prevedba uslužbencev. Prevedeni so bili v naslednje položaje: znanstveni svetnik, ing. Ožbalt Gros; višja znanstvena sodelavca, ing. Janko Rudolf in ing. Edvard Höfler; znanstveni sodelavci, ing. Branko Vajda, ing. Milan Vidmar ml., ing. Martin Večerjevič; asistenti, ing. Joško Rosina, ing. Marjan

Plaper in ing. Bogdan Remše; asistent-pripravnik, ing. Franc Mlakar.

Še vedno na slabem smo z delovnimi prostori za inštitute in komisije. Od 13 inštitutov, oziroma komisij in odbora ima svoje prostore, bolj ali manj ali komaj zadovoljive, oziroma ustrezajoče, šest, in to inštituti kemični, fizikalni, za elektriško gospodarstvo, geografski, zgodovinski in za slovenski jezik. Brez vseh prostorov so: inštituti biološki, geološki, za raziskovanje Krasa in za literature, komisiji za slovensko narodopisje in terminološka, pa Odbor za zbiranje podatkov o favni, flori in geji Slovenije. Ena največjih neprilik je, da Zavod za raziskovanje Krasa v Postojni s svojimi bogatimi zbirkami in knjižnico kljub velikemu prizadevanju Akademije in inštituta samega ne more dobiti svojih delovnih in razstavnih prostorov, kakor jih je pred leti že imel. Inštituti brez lastnih delovnih prostorov se morajo stiskati po raznih inštitutih na univerzi, ali pa morajo sodelavci delati v Narodni in univerzitetni biblioteki ali pa kar na svojih domovih. Pridobitev, uređitev in razširitev delovnih prostorov za inštitute je eno najbolj nujnih vprašanj naše Akademije. Izpraznitev v najem oddanih prostorov v hiši Novi trg št. 4 in dograditev novih poslopij za kemični, fizikalni in elektrogospodarski inštitut bi oziroma bo tej veliki pomanjkljivosti nedvomno odpomogla.

Navzlic težavam, ki jih imajo inštituti glede prostorov, znanstvenih in strokovnih sodelavcev, nabave strokovne literature in instrumentov, pa moramo vendarle reči, da je znanstveno delo v njihovem okviru lepo napredovalo. Če pregledamo lanskoletni načrt njihovega dela in ga primerjamo z opravljenim delom, o katerem bom še poročal, vidimo, da je bil velik del načrta izpolnjen. Ako ni bil v celoti, to ni bilo odvisno samo od vodstev inštitutov in volje ter od dela sodelavcev. Plod dela v inštitutih so publikacije, ne samo te, ki jih bom kot izdaje Akademije naštel, marveč tudi mnoge, ki jih na tem mestu ne navajam in ki so izšle pri nas doma ter v inozemstvu kot sad znanstvenega

dela naših znanstvenikov, zbranih v okrilju inštitutov naše Akademije.

V letu 1950 so izšle v tisku naslednje publikacije Akademije; uvrščene so bile smiselno z reorganizacijo Akademije in njenih razredov v nove serije z deloma novimi naslovi.

1. Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti, tretja knjiga, 20 pol;

2. Razprave razreda za zgodovinske in družbene vede, prva knjiga, 22 pol;

3. Dela razreda za zgodovinske in družbene vede, prva knjiga (Josip Korošec, Staroslovansko grobišče na Ptujskem gradu), 26 pol;

4. Dela razreda za zgodovinske in družbene vede, druga knjiga (Jože Kastelic-Božo Škerlj, Slovanska nekropola na Bledu), 8 in pol pole;

5. Dela razreda za zgodovinske in družbene vede, tretja knjiga (Arheološka poročila: Ljubljana, Novo mesto, Ptuj), 13 pol;

6. Dela razreda za zgodovinske in družbene vede, četrta knjiga (Josip Klemenc, Ptujski grad v kasni antiki), 6 in pol pole;

7. Razprave razreda za filološke in literarne vede, prva knjiga, 13 pol;

8. Dela razreda za filološke in literarne vede, prva knjiga (Anton Bajec, Besedotvorje slovenskega jezika, I), 8 in pol pole;

9. Dela razreda za filološke in literarne vede, druga knjiga (Prešernove nemške poezije v prevodih Otona Župančiča), 5 pol;

10. Dela razreda za prirodoslovne in medicinske vede, prva knjiga (Anton Melik, Planine v Julijskih Alpah), 19 pol.

Kot izdaja Akademije je v Državni založbi Slovenije izšel Slovenski pravopis v obsegu 59 tiskovnih pol; Slovenski pravopis je plod kolektivnega dela pravopisne komisije

pri Inštitutu za slovenski jezik pod vodstvom akademika Ramovša.

Slavistična revija je postala skupna izdaja Slavističnega društva ter Inštitutov za slovenski jezik in za literaturo pri naši Akademiji; v redakcijo sta stopila mimo dosedanjih urednikov še akademika Fran Ramovš in Josip Vidmar. Letošnji letnik je izšel v obsegu 30 pol; od tega zvezek 3—4 kot Zbornik na čast akademiku Ramovšu ob njegovi 60-letnici, po večini s prispevki sotrudnikov iz inozemstva.

Tisk akademijskih publikacij je v tem letu razveseljivo napredoval. Lastna tiskarna in zboljšanje glede dobave papirja sta k temu nedvomno pripomogla. Toda še vedno ima Akademija težave in želje; če naša tiskarna ne bo dobila novih strojev, novega tiskovnega materiala in novih strokovno izvežbanih moči, kot sem že povedal, ne bo mogla zadostiti zahtevam, ki jih bo Akademija v čim dalje večjem obsegu nanjo stavila. Izraba strojev in materiala grozi ohromiti ves tisk. Prav iz teh razlogov tudi tiskarna ne bo mogla postati to, kar bi po načrtu tudi morala biti: osrednja tiskarna za ves znanstveni tisk v Sloveniji. Prihodnje leto bo glede znanstvenega tiska mogla predvidoma zadostiti komaj potrebam Akademije, drugim potrebam znanstvenega tiska v Sloveniji pa zaradi preslabe kapacitete za znanstveni tisk povečini ne. Od tega je Triglavska tiskarna mogla še prevzeti mimo akademijskega znanstvenega tiska le nekaj znanstvenih in strokovnih časopisov.

Glede tiska v letu 1950 in tiska, predvidenega za leto 1951, naj navedem nekaj skupnih števil. V letu 1950 je bilo v izdajah Akademije objavljenih vsega skupaj publikacij v obsegu 130 tiskovnih pol, če prištejemo še Slavistično revijo v obsegu 30 tiskovnih pol in Slovenski pravopis v obsegu 59 tiskovnih pol, dobimo število 219 tiskovnih pol. Seveda so med izdanimi publikacijami tudi take, ki so v rokopisu morale po predalih raznih tiskarn in grafičnih podjetij čakati že leta, da pridejo v roke stavca, oziroma v stroj. Trenutno je v tisku publikacij za okoli 60 tiskovnih

pol. Za leto 1951 bi bilo publikacij, če bi se zadevni načrt Akademije oziroma njenih inštitutov dal stoodstotno izvesti, za okoli 500 tiskovnih pol. Pri sklepanju pogodb s tiskarno, ki naj bi bile obojestransko obvezne, nismo mogli obremenjevati lastne tiskarne z deli, ki eventualno ne bi izšla, zato smo morali točno določiti število pol posameznih publikacij. Našla se je kompromisna rešitev s tem, da smo se s pogodbami obvezali za skupno število 247 pol v l. 1951. To je tudi število pol, ki ga predvidevajo načrti posameznih inštitutov za svoje edicije v okviru Akademije leta 1951.

Če povzamemo izvajanja glede notranjega dela naše Akademije in njenega udejstvovanja na zunaj, ki se kaže najbolj očitno v njenih publikacijah in v povezavi z našim gospodarstvom, pridemo do naslednjih glavnih ugotovitev, deloma pozitivnega, deloma negativnega značaja.

1. Trdna usmerjenost delovanja Akademije po izvršeni reorganizaciji in pomnožitvi z novimi člani.

2. Močno pospešena izdajateljska dejavnost Akademije in čim dalje ožja povezava z znanstvenimi problemi ter potrebami našega gospodarstva.

3. Povečanje znanstvenega osebja, čeprav še z velikimi potrebami in vrzeli zlasti za nekatere inštitute.

4. Vključitev Inštituta za elektriško gospodarstvo v okvir Akademije.

5. Pridobitev Triglavske tiskarne kot akademijske, kar pomeni velik uspeh kljub navedenim težavam glede kapacitete, opreme tiskarne in drugega.

6. Še nerešen problem akademijske knjigarne.

7. Slabo ali pa celo nezadovoljivo stanje glede delovnih prostorov za inštitute in zgradb vobče.

8. Intenzivno znanstveno delo v okviru inštitutov, ki ga pa močno ovira pomanjkanje primernih prostorov, slaba dostopnost tuje znanstvene literature, pomanjkanje aparature in deloma tudi kadrov. O izvršenem znanstvenem delu in načrtih zanj bom pa še posebej poročal.

Delo v inštitutih leta 1950 in delovni načrti za leto 1951

Mnogo tega, kar se tiče dela Akademije v letu 1950, sem navedel že v svojem glavnem poročilu; na tem mestu naj sledi poročilo o delu, ki so ga opravili posamezni inštituti in komisije Akademije.

Kemični inštitut. — V letu 1950 so bili inštitutski prostori ob Salendrovi ulici toliko urejeni, da je bilo mogoče v njih eksperimentalno delati. Od eksperimentalnih preiskav bi bilo navesti predvsem: študij mineralnih snovi v onih premogih, ki bodo prihajali v poštev za proizvodnjo koksa; preiskava posameznih horizontov in slojev v premogovniku Raša, s posebnim ozirom na vsebinskost žvepla; preiskava ekstraktov iz raškega premoga (prof. Jenčič); preiskava huminskih kislin v zvezi s problemom kokiranja; preiskava tehnične izrabnosti pirita; sinteza visoko molekularnih spojin v zvezi s problemom kokiranja (asistent Hadži); preiskava raznih zastopnikov *penicilium notatum* in *penicilium chrysogenum* z ozirom na izboljšanje tvorbe penicilina (dr. Blinc); kultiviranje bakterijskih mešanic za produkcijo maslene kisline v zvezi s problemom fabrikacije oktantskega bencina (dr. Blinc); gojitev specialnih kvasovk, ki producirajo mast in njihova prilagoditev na sulfitno lužnico in lesne hidrolisate (dr. Blinc); encimski sistem v mucar mucedo (dr. Blinc).

Fizikalni inštitut. — V začasni zgradbi ob Salendrovi ulici se je posrečilo dokončati toliko inštalacij, da se je mogel vanjo vseliti kemijski in električni oddelek, oddelek za jedrsko tehniko in pa skladišče materiala. Glavno gradbeno delo je pa bilo osredotočeno pri postavitvi novega fizikalnega inštituta na Mirju, ki je do inštalacijskih del končan; začete so pa tamkaj tudi stanovanjske zgradbe. V novi inštitut na Mirju se bo po njegovi dovršitvi vselil inštitut iz poslopja ob Salendrovi ulici. — Od glavnih znanstvenih in strokovnih del, opravljenih v inštitutu, je omeniti: v kemijskem oddelku začetek del na analizi rud z znatnim deležem redkih zemelj ter delo na sintezi ostro

definiranih polimerov; v električnem oddelku postavitev rentgenske aparature z namenom, da se absolutno izmeri doza; v jedrskem oddelku zaključek del na načrtih za elektrostatični generator; v delu so tudi električni pomožni aparati (delilniki in omrežni priključki) za števec. Dalje so se napravili načrti za protitočno napravo za elektrolizo vode. V novo ustanovljenem oddelku za jedrsko tehniko se pod vodstvom prof. dr. Havlička delajo načrti za nizko-napetostni generator z ionskim izvorom. V oddelku za velemolekulska fiziko se je izmeril akustični dvojni lom nekaterih preparatov in sestavila nova električna aparatura za merjenje z impulzi. Pri sipanju svetlobe se je sestavil kompenzator z elektronskim pomnoževalom. Napravljene so bile številne meritve viskoznosti in osmotskega tlaka na frakcijah nitroceluloze, acetilne celuloze in polizobutilena.

Inštitut za elektriško gospodarstvo. — V inštitutu so bile izdelane ekspertize in poročila, katerih avtorji so akad. dr. Milan Vidmar (Vodniki iz aluminija v prenosnih progah; skupaj z inž. Rudolfom: Rekonstrukcija proge Maribor—Laško), inž. Ožbolt Gros (Kavitacijske elektrolitske korozije na turbinskih lopaticah), ing. Janko Rudolf (Rekonstrukcija nadzemne prenosne proge Kostolac—Bor), inž. Edvard Höfler (Zaščita bloka generator-transformator, Priključek dveh petersenk na en transformator), dalje Poročilo o gradnji inštitutskih objektov in laboratorijske opreme. V sodelovanju s tovarno Rade Končar v Zagrebu je akad. dr. M. Vidmar izdelal štiri ekspertize o osnutkih veletransformatorjev oziroma transformatorjev. Dalje so znanstveni sodelavci inštituta sodelovali pri gradnji inštitutskih objektov in projektirali ter konstruirali laboratorijsko opremo, to je modele mreže (analizatorja) in trofazne poskusne proge za medfazno napetost 500 kV. Končno je omeniti še sodelovanje pri komisijah: Generalne direkcije za elektriško gospodarstvo LRS, pri Ministrstvu za zunanje zadeve FLRJ, pri Planski komisiji LRS in pri Akademijem svetu FLRJ. — Uslužbenci Inštituta so bili prevedeni in so prišli v sestav Akademije. Pravilnik inštituta, volitev

upravnika in njegovega namestnika je na dnevnem redu današnje skupščine.

Zavod za raziskovanje Krasa v Postojni. — Delo v tem inštitutu je bilo močno ovirano, ker inštitut ni imel lastnih delovnih prostorov. Zato so številna prizadevanja Akademije in inštituta šla za tem, da bi inštitut dobil v Postojni zopet vsaj prostore, ki jih je nekoč že imel in bi si s tem pridobil primerne prostore, da bi v njih mogel namestiti svoje bogate zbirke, knjižnico in opremo, kar je sedaj v povsem neprimernih in za vsako delo nemogočih prostorih. Inštitut je v povezavi z Društvom za raziskovanje jam proučeval večje število jam, brezen in vodnih tokov na Notranjskem Krasu, Trnovski planoti, Kanalskem in Tolminskem (te zadnje je raziskoval E. Pretner). V zvezi z arheološkimi raziskovanji so bila izvršena stratigrafska proučevanja v nekaterih jamah na Pivki. V delu je avtorski in stvarni katalog literature o krasu slovenskega ozemlja in Istre, z upoštevanjem vseh geografskih in prirodoslovnih elementov (dr. Bohinec). Urejena je knjižnica inštituta v Postojni.

Geografski inštitut. — Kot plod študija in preiskavanj članov inštituta je v letu 1950 izšlo pri Akademiji delo Ant. Melika: Planine v Julijskih Alpah, dotiskana pa je publikacija S. Ilešiča: Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem. Raziskovalna dela so se opravljala na več področjih. Proučevano je bilo planinsko gospodarstvo na Nanosu (Vl. Leban). V več krajih Slovenije so bila opravljena geomorfološka raziskovanja. Proučevani so bili ledeniki in snežišča v naših Alpah, posebno lednika na Triglavu in pod Skuto. Ob koncu leta 1950 je inštitut prešel na proučevanje snežnih plazov na Slovenskem. V delu je tudi proučevanje kraških polj, in sicer z vidika hidrografskega in morfogenetskega razvoja v toku diluvija.

Geološki inštitut. — Delo se je odvijalo v treh sekcijah. V geološko-paleontološki sekciji se je delalo na geološkem kartiranju specialk (merilo 1 : 75.000) Višnja gora—Cerknica, Novo mesto, Sežana—Šentpeter; ob tem so

bile izdelane podrobne geološke karte in večje število raznih profilov. Izvedla se je redukcija severovzhodnega dela geološke specialke Ljubljana v merilu 1 : 75.000 na merilo 1 : 100.000. V pleistocenski favni iz Betalovega spodmola pri Postojni so bile determinirane razne vrste. Sestavljala se je geološka bibliografija za slovensko ozemlje, izpisani so bili geološki strokovni izrazi iz najstarejših slovenskih geoloških del in v zvezi z Odborom za urejevanje flore, favne in geje Slovenije tudi paleontološki podatki za naše kraje.

Mineraloško-petrografska sekcija. Začelo se je z geološkim kartiranjem Pohorja; pri tem je bila izdelana začasna petrografska karta za del območja in začeta mikroskopska in kemična analiza nabranih vzorcev kamenin.

Prazgodovinska sekcija. S sredstvi arheološke sekcije Inštituta za zgodovino ter v povezavi z njo, z Zavodom za raziskovanje Krasa ter z Inštitutom za prazgodovino človeka na univerzi so se opravljala izkopavanja v nekaterih jamah na Pivki; pri tem so se med drugim izmerile jame in profili ter zrisali profili; dale so se določiti razne stratigrafske ugotovitve, odkriti so bili ostanki favne itd. Izvršeno je bilo tudi rekognosciranje v vrsti drugih jam na Slovenskem. V obdelavi je bilo gradivo iz jame Betalov spodmol in iz Otoške jame pri Postojni.

Odbor za urejevanje favne, flore in geje Slovenije. — Delo tega odbora je še vedno v začetnem, organizatornem štadiju.

Biološki inštitut. — Na področju fitogeografije in floristike se je nadaljevalo raziskovanje po celi Sloveniji in zbralo mnogo dragocenega materiala (dr. Mayer). Na področju biologije morja se je nadaljevalo in končalo raziskovanje biologije giric (dr. Zei). Končano je tudi obširno raziskovanje o biologiji in sistematiki jadranskih in svetovnih folikulinidov in o problemu knid pri ktenoforah (akademik Hadži). Akademija je podprla delo, ki sta ga pri Inštitutu za oceanografijo in ribarstvo v Splitu opravljala na problemu biologije, morfologije ter fiziologije primitivnega ko-

raljnjaka *Cornularia* sp. Dušan Lušicki in Rajko Rakovec. V podzemskem laboratoriju v Postojnski jami se je nadaljevalo delo pri zreji poglavitnih vrst jamskih živali (prof. A. Seliškar).

Inštitut za zgodovino. Sekcija za občo in narodno zgodovino. — Sekcija je nadaljevala znanstvena dela, začeta v prejšnjih letih. To so predvsem: drugi del urbarjev Slovenskega Primorja, historično-topografski leksikon, zgodovina agrarne tehnike v Štajerskem Podravju, zgodovina komerčnega konsesa na Kranjskem, gradivo za zgodovino leta 1848 in za zgodovino kmečkih puntov. Novo znanstveno podjetje sekcije je leksikon slovenske gospodarske in socialne zgodovine, za katerega se je v krogu posebnega odseka izdeloval osnutek sheme skupin, za kar so bila potrebna obsežnejša predдела. Sekcija je preko svojih članov bila zastopana oziroma je sodelovala z: Zgodovinskim društvom za Slovenijo, z redakcijo njegovega glasila Zgodovinskim časopisom, z Inštitutom za politično ekonomijo na Ekonomski fakulteti, z Arhivskim svetom za Slovenijo in bila udeležena pri šestem zborovanju slovenskih zgodovinarjev v Celju—Laškem aprila 1950. V tesnih stikih je bila tudi s Historičnim inštitutom Srpske akademije nauka in s Historičnim inštitutom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Sekcija za zgodovino umetnosti. Pri katastru spomenikov srednjeveškega stenskega slikarstva na Slovenskem se je nadaljevala revizija dosedanjih ugotovitev in umetnostno-zgodovinska opredelitev novih odkritij, od katerih je omeniti zlasti ona na Ptujski gori in v istrskem Zanimgradu. Kartoteka spomenikov srednjeveške plastike na Slovenskem je v konceptu zaključena. Tekstnokritična izdaja Dolničarjeve *Historia cathedralis ecclesiae Labacensis* je v pripravi. Raziskovanje spomenikov gotske plastike je ob novem gradivu dalo nove rezultate. Raziskana je bila grajska kapela na Malem gradu v Kamniku, pri tem revidirani stari načrti in napravljeni novi. — V novembru in decembru 1950 se je načelnik sekcije akad. Stelé mudil s

sredstvi, ki jih je v ta namen imela na razpolago Akademija, v Italiji; rezultati študijskega potovanja so zelo plodni, zlasti za delovni program sekcije in njegovo znanstveno obdelavo (zveze med našim in južnotirolskim gotskim slikarstvom; priprave za komentirano izdajo latinskega opisa Benetk Aleša Dolničarja iz leta 1703; ugotovitev arhitekturne šole, ki ji pripada arhitekt uršulinske cerkve v Ljubljani).

Arheološka sekcija. — Terensko delo. Paleolit. Nadaljevalo se je z raziskovanjem Betalovega spodniola pri Postojni. V zvezi s tem se je pokazala potreba ugotoviti nove postojanke paleolita na Pivki. Sondiralo se je v vrsti jam, od katerih je Otoška jama dokazana kot nova postojanka paleolitskega človeka. Manjša rekognosciranja so bila izvršena v nekaterih drugih jamah v Sloveniji.

Prazgodovina. Predvideno raziskovanje na dvorišču Akademije se zaradi pomanjkanja delovne sile in gradbenih del ni moglo nadaljevati. Grobovi iz časa brona so bili odkriti pri raziskovanju staroslovenske nekropole na Turnišču pri Ptuju. Rekognosciranja so bila opravljena v raznih krajih Slovenije in pri tem so bile ugotovljene nove predzgodovinske postojanke, predvsem grobišča (Mengeš, Dobova).

Antika. V Celju je bila odkopana in preiskana stavba monumentalnega svetišča. Izkopavanje je trajalo nad dva meseca in je dalo pomembne rezultate. Drugo raziskovanje se je vršilo pred Tehnično srednjo šolo v Ljubljani, kjer pa je potrebno še nadaljnje delo. Preko prvih začetkov ni prišlo odkopavanje na Jakopičevem vrtu (v Krakovem) v Ljubljani. Zaščitna izkopavanja so se opravila na Hajdini pri Ptuju ob tretjem mitreju, kjer nameravajo zidati stanovanjske hiše. Raziskavala se je tudi trasa rimskega voda na Grajeni pri Ptuju.

Staroslovenska doba. Odkopavana in raziskana je bila staroslovenska nekropola na Turnišču pri Ptuju; odkritih je bilo 26 skeletov, ki pripadajo drugi polovici 9. stoletja.

Notranje delo v sekciji je bilo osredotočeno v obdelavi gradiva in rezultatov, pridobljenih pri delu na terenu. Le

počasi napreduje izdelava arheološke karte Slovenije. Izpopolnjuje se in nadaljuje kartoteka za evidenco predmetov v znanstvene namene, dalje fototeka, restavriranje izkopanih predmetov in antropološkega gradiva ter spopolnjuje biblioteka.

Inštitut za literature. — Določeni so bili delavci za različna dela, ki jih je imel opraviti bivši upravnik inštituta pokojni prof. Kidrič. Za Prešernov album, ki je dotiskan, sta bila določena M. Rupel in A. Gspan. Rokopisno ostalino prof. Kidriča, ki jo hrani Akademija, je pregledal in inventariziral A. Gspan. Župančičeve prevode Prešernovih nemških poezij je s primernim uvodom in komentarjem opremil J. Glaser; izšli so kot edicija Akademije. Pripravlja se zbornik revialnih spisov prof. Kidriča v redakciji prof. Ocvirka. Končana je Šlebingerjeva bibliografija o Prešernu, spopolnjena bo le še s podatki, ki jih bo dal Prešernov album, nakar bo mogla v tisk. Od splošne slovenske bibliografije je za razdobje 1908 do 1945 prvi zvezek (periodika) pripravljen za tisk.

Inštitut za slovenski jezik. — Nadaljevalo se je zbiranje gradiva za slovar slovenskega jezika; delalo je 42 ekscerptorjev, predelanih in izpisanih je bilo 561 del na 269.082 listkih, tako, da če k lanskim prištejemo letošnje, dobimo skupno število 680.400 listkov, ki jim je prišteti še okrog 25.000 listkov v delu.

Za onomastični slovar je bila v tem letu prenesena na listke vrsta okrajev s skupaj 89.788 listki, dočim je za glavno kartoteko bilo doslej napisanih 12.311 kartonov iz vrste okrajev.

Za toponomastični slovar je inštitut pridobil dve zbirki gradiva: od Slavističnega društva zbirko sodobnih imen za naselja v bivši banovini, zapisana po ljudski rabi v vseh sklonih, s predlogom (v, na, pri), pridevniško in stanovniško obliko; od Narodne in univerzitetne biblioteke zbirko ledinskih imen, ki jih je še pred prvo svetovno vojno nabrala Slovenska Matica s svojimi sodelavci in so bila že po Ple-

teršniku obdelana po etimoloških geslih, po sufiksih in podobno.

Za etimološki slovar in toponomastiko so bile predelane serije raznih revij in nekatere posamezne monografije. Približno stanje ekserpiranih listkov do danes znaša okrog 6000 listkov za etimološki slovar, okoli 5000 za toponomastiko in okoli 4000 za hidronomijo (glavni sodelavec prof. Bezljaj).

Delo za lingvistični atlas se je zaradi odsotnosti glavnega sodelavca moglo nadaljevati šele od poletja 1950. Nabrano gradivo iz 24 določenih krajev je bilo preneseno v kartotečno obliko in pri tem doslej urejenih okoli 7000 listkov.

Začele so se tudi priprave za sestavo opisne slovnice sodobnega slovenskega knjižnega jezika, za kar je bil določen poseben delovni odbor.

Izdelan je bil načrt za krestomatijo starih slovenskih tekstov kot virov za zgodovino slovenskega jezika.

Komisija za slovensko narodopisje. — Začeto je bilo načrtno delo za Slovenski narodopisni arhiv, predvsem za arhiv slovenskih ljudskih povestic (bajk, pripovedk, pravljic in pod.), ki naj bi omogočil v doglednem času pripraviti seznam slovenskih pravljličnih motivov, nato pa kritično izdajo slovenskih pravljic, bajk in pripovedk. V ta namen so bile pregledane serije nekaterih starejših slovenskih časopisov in časnikov (Novice, Slovenija, Ljubljanski časnik, Slovenska Bčela; sodelavca dr. V. Novak in prof. N. Kuret) in izpisane iz dela Bolte-Polívka (Anmerkungen zu den Kinder- und Hausmärchen der Brüder Grimm) slovenske pravljice k drugojezičnim, ki so za nas inačice k našim pravljicam (sodelavec Milko Matičetov). Tudi je komisija preko Akademije podprla in preko svojih strokovnih sodelavcev sodelovala pri folklorno-narodopisnih ekipah Etnografskega muzeja v Ljubljani, ki so delale v Koprščini in okoli Šentvida na Dolenjskem.

Terminološka komisija. — V njenem okrilju so formalno združeni terminološki odbori za naše glavne terminološke stroke v obliki sekcij. Ti delovni odbori, oziroma sedanje

sekcije, delajo popolnoma ločeno. V pravni sekciji (vodja prof. dr. Sajovic) so pravni izrazi iz zakonikov in literature v največjem delu že izpisani; 17 izpisovalcev je oddalo 32.905 listkov; delo ekscerptorjev bo v kratkem času dokončano. V tehnični sekciji (vodja prof. ing. Struna) je bilo delo zelo aktivno. Sekcija je za sestavo slovenskega tehniškega slovarja za osnovne tehniške pojme izdajala nemško-slovenski koncept pojmov, ki ga je razmnoženega pošiljala sodelavcem v popravek in dopolnjevanje. S tem je po številkah, oziroma nemških geslih, razvrščena kartoteka v konceptu zelo obogatela; ter se je razen tega dopolnjevala z ekscerpti iz vseh dozdaj izdanih slovenskih tehniških knjig. Preureja se kartoteka na slovenska gesla, v delu je pa tudi drugi del omenjenega slovarja. To delo je do okroglo 75 % končano. V medicinski sekciji (vodja prof. dr. Al. Košir) so se v kartoteki nabrali izrazi, ki sodijo poglavito v področje zgodovine medicine in v področje patološke anatomije.

Inštituti, oziroma odbori in komisije, imajo naslednje delovne načrte za leto 1951.

Kemični inštitut. — Nadaljevanje v letu 1950 začelih preiskovanj in del ter njihova razširitev na problem desulfuracije in specialne predelave premoga iz Raše. V akademskih publikacijah objava večjega števila razprav profesorja Jenčiča in dr. Blinčeve ter začetka velike Popovič-Samčeve študije o jugoslovanskih premogih.

Fizikalni inštitut. — V oddelku za jedrsko tehniko postavitev nizkonapetostnega generatorja in po izkušnjah s tem generatorjem izdelava načrta za visokonapetostni kaskadni oziroma elektrostatični generator. V oddelku za jedrske meritve sestava delilnikov, diskriminatorjev in števcov za različne elementarne delce in s pomočjo teh izmerjenj jedrskih absorpcij ter sipalnih presekov na nevtronskem izvoru. V električnem oddelku zgraditev razstavljljive rentgenske cevi za raziskavo fine strukture materije. V kemijskem oddelku izdelava standardne metode za analizo rud z

znatnim deležem redkih zemelj; ureditev tracerskega laboratorija ter dovršitev dela na analizi ostro definiranih polimerov. V oddelku za velemolekulsko fiziko skončanje meritve na akustičnem dvojnem lomu, na sipanju svetlobe, na viskoznosti in osmozi posameznih polimernih vrst, ki so v inštitutu. — Tri do štiri publikacije za Razprave Akademije, poleg treh, ki so že v tisku.

Inštitut za elektriško gospodarstvo. — Kolektivno delo inštituta bo obsegalo naslednje probleme, naloge in načrte: nastajanje dodatnih zimskih bremen na električnih prenosnih progah; problem omskih napetostnih izgub v velikih prenosnih progah; kavitacijske elektrolitske korozije na turbinskih lopaticah (verifikacija teoretskih zaključkov iz leta 1950); problemi malih hidroelektrarn za podeželsko elektrifikacijo; raziskave 110 kV prog v mehničnem pogledu; študij, projekt in gradnja trifazne poskusne proge za medfazno napetost 500 kV; študij visokonapetostne tehnike in gradnja visokonapetostnega laboratorija; ponašanje izolirnih olj v obratu, z navodili za obratovanje in vzdrževanje; problem primarnih relejev; študij, projekti in gradnja modelov električnih mrež in central (analizator, mikro-mreža, model dolge proge). V sodelovanju inštituta s tovarno Rade Končar bodo izdelane štiri ekspertize iz transformatorske panoge. Inštitut si bo še nadalje prizadeval, da vzpostavi oziroma poglobi najtesnejši stik in odnose z elektrifikacijsko operativo, tako z republiškimi operativnimi ustanovami elektrifikacije kakor tudi, da vzpostavi podobne stike z ustreznimi zveznimi ustanovami za elektrifikacijo. O vseh svojih izsledkih in dognanjih bo inštitut poročal v obliki ekspertiz, referatov, publikacij in drugih dokumentacij. Nadaljeval bo gradnjo zasnovanih objektov in montažo njihove opreme. Gojitev, razširitev in poglobitev stikov z inštitutu podobnimi ustanovami in strokovnjaki na področju elektriškega gospodarstva v državi in v inozemstvu.

Zavod za raziskovanje Krasa v Postojni. — Inventarizacija opreme, zbirk in biblioteke Jamskega muzeja v Postojni, če se bodo zanj in za inštitut našli v Postojni pri-

merni prostori. Raziskovanja jam, podzemeljskih vodnih tokov, brezen, ledenih jam itd. Poskusni kopi z vidika stratigrafije in speleogeneze v jamah, zlasti na Pivki. Nadaljevanje sestave avtorskega in stvarnega kataloga literature o kraškem ozemlju Slovenije in Istre. Izdelava pravilnika za centralni kataster jam na Slovenskem ter pričetek dela za kataster. — Kot publikacija Akademije je predvideno poročilo inštitutovega strokovnega sodelavca I. Michlerja o Rakovem rokavu v Malograjski jami.

Geografski inštitut. — Nadaljnje proučevanje Triglavskega ledenika, ledenika pod Skuto, snežišč in snežnih plazov. Nadaljevanje morfofenetskih študij v Podravju, ob Krki in v Primorju, kakor tudi razvoj hidrografske mreže. Nadaljevanje proučevanja kraških polj z vidika hidrografskega in morfofenetskega razvoja v toku diluvija. Nadaljevanje proučevanja planin in planinskega gospodarstva na Slovenskem, posebno v porečju Savinje, pa na Trnovskem gozdu in Slavniku. Proučevanje in ugotavljanje meje prirodne in kulturne vegetacije na naših gorah. Proučevanje odnošajev med gospodarskimi dejstvi ter demografskimi gibanji ter proučevanje poplavnih področij v Sloveniji. Dokončna izvršitev podrobne izvedbe bibliografskega pregleda celotne dosedanje geografske književnosti na Slovenskem.

Geološki inštitut. — Nadaljevanje geološkega kartiranja specialke Višnja gora—Cerknica. Nadaljevanje redukcije ljubljanske geološke specialke 1 : 75.000 na merilo 1 : 100.000. Petrografske raziskovanje Pohorja. Petrografska preiskava keratofirjev v porečju Savinje. Nadaljnja obdelava pleistocenske favne iz Betalovega spodmola pri Postojni. Sestavljanje geološke bibliografije za slovensko ozemlje. Zbiranje geoloških strokovnih izrazov. Izpisovanje paleontoloških in mineraloških podatkov za Odbor za zbiranje podatkov o flori, favni in geji Slovenije. Po možnosti dokončna obdelava stratigrafskega gradiva iz Betalovega spodmola. Poskusni kopi v nekaterih jamah Pivške kotline in njeni širši okolici zaradi ugotovitve stratigrafije. Poskusni kopi v Zijalki pod Jamarskim vrhom in v Zidanici pri

Raščici ter v jamah na Gorenjskem zaradi primerjave s kraško stratigrafijo.

Biološki inštitut. — Ureditev potrebnih delovnih prostorov v Ljubljani, planinskega in sladkovodnega laboratorija ter preureditev podzemske postojanke v Postojnski jami z ureditvijo delovnega prostora tudi izven jame. Laboratoriji bodo šele omogočili eksperimentalno delo. Nadaljevanje dela na področju fitogeografije ob reviziji celotne flore Slovenije (dr. Mayer). Na področju biologije morja proučevanje ribe *Pagellus* sp. (dr. Zei). Začetek raziskovanja betonske biocenoze na tratah morske trave (dr. Zei). Nadaljevanje študija na živih folikulidih in hidroidih (akademik Hadži). Nadaljevanje proučevanja kornularije (Lušicky, Rakovec) in nadaljnje proučevanje podzemske favne ter zreje jamskih živali (prof. Seliškar). Proučevanje problema nastanka metazojev in infuzorijev kot nadaljevanje študij o filogenezi nižjih avertebratov (akad. Hadži). Pripravljano delo za proučevanje biologije planinskih živali in živalstva sladkih voda.

Inštitut za zgodovino. Sekcija za občino narodno zgodovino. — Priprava za objavo drugega dela urbarjev Slovenskega Primorja. Nadaljevanje dela pri historično-topografskem leksikonu, pri zbiranju gradiva za zgodovino slovenskih kmečkih puntov in za zgodovino leta 1848. Nadaljevanje dela za zgodovino zgodnjega kapitalizma na Slovenskem in za zgodovino agrarne tehnike v Štajerskem Podravju. Pri leksikonu gospodarske in socialne zgodovine Slovencev se bo, potem ko bodo opravljena predela, pristopilo k izdelavi posameznih gesel, predvidoma najprej onih iz agrarne panoge in zgodovine obrti ter industrije. Začelo se bo tudi s sistematičnim delom za starejšo slovensko historično bibliografijo, v zvezi z leksikonom pa z bibliografijo slovenske gospodarske in socialne zgodovine. Sestava evidenčne kartoteke o historični literaturi v znanstvenih bibliotekah Slovenije.

Sekcija za zgodovino umetnosti. Nadaljevanje priprav za kataster srednjeveškega stenskega slikar-

stva na Slovenskem. Dokončna kartoteška ureditev srednjeveške plastike in topografski pregled še nepreiskanih področij. Nadaljevanje dela za kritično ugotovitev teksta Dolničarjeve *Historia cathedralis ecclesiae Labacensis*. Priprava za objavo in komentar k Aleša Dolničarja *Descriptio nobilis urbis Venetiae* iz leta 1703. Organiziranje zbiranja gradiva za zgodovino podeželskih in mestnih umetnoobrotnih delavnic v Sloveniji.

Arheološka sekcija. Nadaljevanje raziskovanja na Jakopičevem vrtu v Ljubljani-Krakovo in verjetno terena pred Srednjo tehnično šolo v Ljubljani. Nadaljevanje raziskovanj na Hajdini pri Ptuj^u in ob rimskem vodovodu na Grajeni pri Ptuj^u. Nadaljevanje raziskovanj paleolita pri Postojni in po potrebi tudi drugod. Proučevanje arheološkega gradiva, hranjenega v Predjamskem gradu. Nadaljevanje raziskovanj na staroslovenskem grobišču na Pristavi pri Bledu. Nadaljevanje dela pri lokalizaciji naselbin na Ljubljanskem Barju s poskusnimi sondami. Povsem konkreten načrt je težko postaviti, ker se bo menjal glede na potrebe in možnosti pri terenskem delu.

Inštitut za literature. — Izdaja 8. snopiča Slovenskega biografskega leksikona. Izdelava podrobnih načrtov za organizacijo in izdajo bibliografije člankov in za revizijo starejše knjižne bibliografije. Izdelava načrta za zbiranje gradiva za raziskovanje slovenskega stila in metrike. Organizacija sistematičnega zbiranja gradiva za komparativno literaturo. Izdelava načrta za izdajanje korespondence (gradiva) za slovensko slovstveno zgodovino (Cojz, Kopitar in drugi).

Inštitut za slovenski jezik. — Nadaljevanje začetih zbirk za slovarje, za lingvistični atlas, za opisno slovnico slovenskega jezika in zbiranje gradiva za krestomatijo slovenskih starih tekstov. Razširitev tega dela v naslednjih smereh: pri slovarju za slovenski jezik organiziranje nabiranja gradiva po krajevni mreži; pri onomastičnem slovarju izpisovanje iz starejših dob, iz leta 1835 in leta 1754 (rektificirani dominikalni zapisi), za 17. stoletje izpisi iz

matic, za 16. stoletje in nazaj izpisi iz urbarjev; pri toponomastičnem slovarju sodelovanje z inštitutoma za zgodovino in geografijo. Pri lingvističnem atlasu pritegnitev pomožnih moči, potrebnih zlasti za delo na terenu. Pri delu za slovnico začetek izdelave posameznih poglavij po dogovoru in njih predelava; zbiranje gradiva za druga poglavja. Zbiranje gradiva za prvi zvezek krestomatije starih slovenskih tekstov od 9. do 16. stoletja (brez protestantov).

Komisija za slovensko narodopisje. — Za arhiv slovenskih ljudskih povestic in za slovenski narodopisni arhiv sploh nadaljevanje pregleda in izpisovanje starejših slovenskih časnikov in časopisov. Pregledovanje izdaj pravljič, bajk in pripovedk in izdaj raznih starejših, potem pa tudi novejših pisateljev in literature. Še nadaljnji pregled v Ljubljani dostopnih pravljično-primerjalnih publikacij. Nato ureditev na listkih nabranega in po virih urejenega gradiva tudi po vsebini, ugotavljanje in način pravljičnih obrazcev ter določanje nepristnega in tujega blaga, oziroma vnašanje ustreznih zaznamkov na listke.

Terminološka komisija. — V pravni sekciji dokončanje izpisovanja pravnih izrazov iz zakonikov in literature, nato redakcija gradiva. V tehnični sekciji dokončna redakcija teksta tehniškega slovarja in sestava rokopisa. V medicinski sekciji nadaljevanje dela, v vseh pa izboljšanje organizacije dosedanjega dela.

DELO AKADEMIJE V LETU 1951

*Poročilo glavnega tajnika za skupščino
dne 7. februarja 1952.*

Tudi v letu 1951 se je delo Slovenske akademije znanosti in umetnosti odvijalo v obsegu in pravicah, ki so ji jih usmerjali njen zakon in statut, poslovnik in pravilniki. To delo bi mogli ločiti na notranje in ono, ki se kaže na zunaj. Delo na zunaj, na primer, je vidno iz publikacij in strokovnih mnenj ter po drugem, s čimer Akademija prispeva k napredku in razvoju znanosti in umetnosti ter pomaga pri vsestranski racionalni izrabi naravnih bogastev in proizvodnih sil države. Drugo je pa notranje delo, ki vse to pripravlja.

Težišče notranjega dela Akademije je bilo v njenih inštitutih.

Število inštitutov se v letu 1951 ni povečalo, razen Inštituta za slovensko narodopisje, ki je vzrastle in je naslednik prejšnje Komisije za slovensko narodopisje ter je bil v upravnem oziru od razreda za zgodovinske in družbene vede prevzet v razred za filološke in literarne vede. Takó je v letu 1951 štela Akademija 11 inštitutov, eno komisijo in en odbor.

V znanstvene svete inštitutov so bili na novo imenovani: pri Zavodu za raziskovanje Krasa dr. R. Savnik, pri Inštitutu za slovensko narodopisje akad. Lajovic in prof. Matija Tomc.

Prostori za inštitute. V letnem poročilu za 1950. leto je bilo omenjeno, da od 13 inštitutov oziroma komisij in odborov Akademije 7 nima lastnih prostorov. Kar se tega tiče moramo zaznamovati znatno zboljšanje, čeprav prostori, ki jih inštituti imajo, oziroma so jih zavzeli, nikakor v vsakem primeru ne ustrezajo in za-

doščajajo ter ima nastanitev nekaterih inštitutov v njih le provizoričen značaj. Mnogo so si glede prostorov opomogli nekateri inštituti z izpraznitvijo sob po uradih, ki ne pripadajo Akademiji, v akademijski hiši na Novem trgu 4, v katero so se v pozni jeseni vselili.

Hiša na Novem trgu 4 je bila v poletju na zunaj obnovljena, streha in ostrežje popravljena, v notranjosti pa zaenkrat, radi pomanjkanja kreditov, le za silo prirejena. Že od poprej sta imela v hiši prostore arheološka sekcija Inštituta za zgodovino (3 sobe) in Inštitut za geografijo (2 sobi, od katerih pa je bila ena prehodna). Ko so tuji uradi izpraznili hišo, je dobil Inštitut za geografijo še eno sobo, Inštitut za slovenski jezik tri sobe, sekcija za občo in narodno zgodovino Inštituta za zgodovino eno sobo, sekcija za zgodovino umetnosti istega inštituta eno sobo in kabinet, Inštitut za slovensko narodopisje zaenkrat tudi eno sobo in Terminološka komisija eno sobo. Nekateri manjši prostori, zasedeni od uradov, ki ne pripadajo Akademiji, bodo v kratkem za potrebe Akademije na razpolago. V dve sobi v pritličju hiše Novi trg 3, kjer je bil poprej Inštitut za zgodovino, sta se provizorno vselila Inštituta za biologijo in geologijo. Z nabavo večje množine novega in s pridobitvijo nekaj starejšega pohištva je bilo inštitutom deloma glede na opremo pomagano.

V Postojni se je po daljšem prizadevanju posrečilo dobiti za Zavod za raziskovanje Krasa prostore v poslopju bivše sodnije; obsegajo vsega 15 sob, oziroma prostorov. Vanje so bile poleti prenešene bogate, doslej magacinirane zbirke nekdanjega Speleološkega inštituta v Postojni, očiščene, urejene in za silo tudi razmeščene. Ureditev teh zbirk pa nalaga inštitutu še obilo dela. Prav tako je nujno potrebna obnova zgradbe in prostorov, ki jih ima inštitut ter ureditev njegovega položaja kot najemnika, oziroma koristnika v zgradbi sami.

Nameravana zgraditev in ureditev Biospeleološke postaje v Postojni je morala zaradi črtanja zadevnih

kreditov odpasti; le dve sobi je vzela Akademija zanjo v najem.

Inštitut za elektriško gospodarstvo. Nova glavna stavba inštituta ob Tržaški cesti je bila do konca leta 1950 zgrajena do malega v fazah I—III. Dogradila se je kompletna streha z vsemi izolacijami, izdelana in vzdana so bila okna, deloma tudi vrata, sezidan del predelnih sten z dimniki, izvršena kanalizacija v objektu, montirane vodovodne inštalacije domalega v celoti, skoraj do 50 % montirana centralna kurjava in opravljena še razna druga dela. Naročene so bile in tudi plačane razne materialije (na pr. radiatorji, cevi, svetila itd.). Za izvedbo gradbenih del je bil izrabljen razpoložljiv kredit v iznosu 44,542.000 din; za razna druga dela in opremo pa kredit v iznosu 3,785.000 din. Za leto 1952 je vse pripravljeno za dokončno gradbeno akcijo, če bodo za to krediti na razpolago; v tem primeru bo ob koncu aprila ali v začetku maja že mogoča delna vselitev.

Pri stanovanjski hiši za uslužbenca Inštituta za elektriško gospodarstvo (pet stanovanj) so bila dela dokončana; s 1. junijem so se vanjo vselili stanovalci. Dograjena je bila provizorna transformatorska postaja in 1. julija izročena svojemu namenu; prav tako tudi visokonapetostna proga Brdo—Mirje. Le delno je bila dograjena velika predavalnica. V delu je bila gradnja omrežnega analizatorja za potrebe inštituta.

Z gradnjo Inštituta za elektriško gospodarstvo prehajam na gradnje naše Akademije sploh. Pri glavnem posloplju Akademije na Novem trgu 3 je bilo dokončno urejeno dvorišče (tlak, nasadi), stanovanje za hišnico in garaže. Prav tako so bila na dvorišču pri stavbi Fizikalnega in Kemičnega inštituta opravljena še nekatera dela. Z velikimi stavbami na Mirju, ki pa se ne grade pod vodstvom Akademije, marveč Zvezne uprave za pospeševanje proizvodnje, bo zadoščeno potrebam Fizikalnega in Kemičnega inštituta.

Obnovljena je bila tudi fasada Triglavske tiskarne v Dalmatinovi ulici.

Investicijski krediti za gradnje, odobreni Akademiji za leto 1951, so mogli biti zaradi novih uredb o teh kreditih in cenah gradbenega materiala le v manjši meri izrabljeni; razen pri zgradbi Inštituta za elektriško gospodarstvo, ki je ključni objekt.

Podatke o inštitutih in gradnjah bi hotel zaključiti z nekaterimi pripombami občega značaja. Pri vseh inštitutih je razumljivo prizadevanje spopolniti znanstveni instrumentarij in knjižnico, dobiti, oziroma razširiti ter opremiti primerne prostore in najti za znanstveno, strokovno, tehnično in administrativno službo v inštitutih dovolj kvalificiranega in sposobnega osebja. Ni bil in ni mogel biti učinek teh in takih prizadevanj pri vseh inštitutih v preteklem letu enak. Poseben položaj gre pri vsem tem Fizikalnemu inštitutu, Kemičnemu inštitutu in Inštitutu za elektriško gospodarstvo, katerih delovanje je, ob posebni podpori naših oblasti, tesno povezano z eminentnimi nalogami našega gospodarstva. Ti inštituti bodo predvidoma še letos v ugodnem položaju, da se bodo vsaj deloma vselili v nova velika lastna poslopja, kjer bodo nedvomno bolje kot do sedaj mogli razviti svoje delovanje.

Pomanjkanje prostora in z njim tudi opreme je skoraj pri vseh inštitutih močna ovira njihovega delovanja, dočim novi, večji ali prikladnejši prostori delo pospešujejo. Preselitev v prostore v hiši na Novem trgu 4 bo nedvomno ugodno vplivala na delovanje vrste inštitutov humanističnih strok, ki bodo mogli šele sedaj priti do večjega razmaha, pa čeprav so za nekatere pridobljeni prostori še skromni in dokaj pomanjkljivo opremljeni. Isto velja za Zavod za raziskovanje Krasa. Na slabem glede prostorov so zlasti še Biološki inštitut, Geološki inštitut in Odbor za raziskovanje favne, flore in geje.

Mimo prostorov je o p r e m a važna postavka v razvoju naših inštitutov. Občutno je še vedno pomanjkanje

inozemске literature in težavna njena dobava. To vprašanje se bo končno moralo rešiti; odločujoči faktorji so bili na to že večkrat opozorjeni in predlagani so bili tudi načini rešitve tega nujnega vprašanja. Pri poglavju inozemska znanstvena literatura pa ne gre zametavati ali omalovaževati pozitivne postavke, ki jo predstavlja okoli 260 naslovov, s katerimi zamenjuje v inozemstvu naša Akademija za inozemske svoje publikacije. Stotine in stotine inozemskih znanstvenih knjig, ki jih je na ta način prejela naša Akademija, predstavlja protivrednost v tujih devizah, ki za naše publikacije dotekajo v obliki inozemskih knjig in publikacij, ki bi jih brez Akademije v našo domovino bržčas ne bilo.

Nabava znanstvenega instrumentarija je nadaljna nujna točka vsaj nekaterih naših inštitutov. Nekateri si deloma pomagajo sami v svojih delavnicah, na primer Fizikalni inštitut. Toda vsakemu inštitutu in v vsakem primeru to ni mogoče; Inštituta za geografijo in biologijo, na primer, tožita o pomanjkanju nekaterih elementarnih instrumentov, potrebnih za njihovo delo.

Z razvojem inštitutov je tesno povezano vprašanje znanstvenega in strokovnega naraščanja. V zadnjem letu je glede dotoka novih kadrov zaznamovati nekaj napredka. Ena tretjina znanstvenega osebja naših inštitutov je bila na novo imenovana v letu 1951. Tudi tukaj se je pokazalo, da pridobitev prostorov pospešuje in celó šele omogoča nastavitve novih moči. So pa potrebe pri vseh inštitutih glede kadrov še nadalje žive in ne bo lahko dobiti za vse stroke primernega znanstvenega naraščanja; kajti vkljub potrebam si moramo biti vedno na jasnem, da spada v akademijski inštitut le delavec, ki ima pravilno predizobrazbo in ki kaže resnično nagnjenje za znanstveno delo. Dokler ne bo mogoče priti povsod do stalnih znanstvenih delavcev, si bodo morali inštituti še vedno pomagati s honorarnimi znanstvenimi in strokovnimi močmi.

Le s pridobitvijo in z znanstvenim napredkom naraščaja bo mogoče uspešno gojiti znanstveno in strokovno delo v inštitutih in objavljati za domači in tuji znanstveni svet izsledke tega dela v publikacijah razne vrste. Za preteklo leto je tako znanstveno in strokovno delo naše Akademije na zunaj med drugim razvidno iz podatkov o njenih publikacijah.

Samostojnih publikacij je izdala Akademija v kalendarškem letu 1951 vsega 12. To pa po časovnem redu izida:

1. Svetozar I l e š i č , Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem (Dela razreda za prirodoslovne in medicinske vede, II), 120 str., 1 pregledna karta, 32 načrtov v prilogi.

2. Franjo I v a n i č e k , Staroslavenska nekropola u Ptuju (Dela razreda za zgodovinske in družbene vede, 5), 104 + 132 str. velikega kvart-formata.

3. Razprave razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede, I. knjiga, 148 str.

4. Razprave razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede, II. knjiga, 124 str.

5. Razprave razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede, III. knjiga, 112 str.

6. Razprave razreda za prirodoslovne in medicinske vede, I. knjiga, 288 str., 9 tabel na prilogah, 36 strani posebne priloge.

7. Miroslav Z e i , Jadranske girice (Dela razreda za prirodoslovne in medicinske vede, III), 128 strani 18 tabel na posebnih prilogah (32 strani).

8. Aleksandar S t o j i č e v i ć , Značenja aorista i imperfekta u srpskohrvatskom jeziku (Dela razreda za filološke in literarne vede, III), 174 strani.

9. Ivan G r a f e n a u e r , Slovenske pripovedke o kralju Matjažu (Dela razreda za filološke in literarne vede, IV), 264 strani.

10. Josip K o r o š e c , Predzgodovinska naselbina na Ptujskem gradu (Dela razreda za zgodovinske in druž-

bene vede, VI), 272 str. + 56 strani slik + 6 prilog z načrti.

11. Jovan Hadži, Studien über Follikuliniden. (Dela razreda za prirodoslovne in medicinske vede, IV), 392 strani.

12. Arheološki vestnik, II, 1. polovica, 88 strani.

Skupaj naštetu po polah je Akademija v letu 1951 objavila edicij za 180,5 tiskovnih pol (z vštetimi načrti in prilogami), od tega odpade na edicije prirodoslovnih, medicinskih, matematičnih, fizikalnih in tehničnih ved 92 pol, na edicije ostalih strok pa 88,5 pol. Na vsak način pomenja to napram letu 1950 napredek, ko je Akademija objavila rednih publikacij za 130 tiskovnih pol. Vse-vkupni stroški za navedene publikacije so znesli 4 milijone 518.555 dinarjev; stroški za polo povprečno pa znesejo 25.033,55 dinarjev. Za letošnje leto je računati z znatnim povišanjem tiskarskih stroškov; po dosedanjih izgledih za najmanjše okoli 75 %.

Navedeni obseg akademijskih edicij je bil mogoč, ker je Akademija kot administrativno-operativni organ razpolagala s svojo, to je Triglavsko tiskarno, ki pa je seveda bila za tisk na razpolago tudi drugim interesentom in naročnikom. Delo v tiskarni je glede tiska za Akademijo, ob veliki prizadevnosti njenega delovnega kolektiva, teklo gladko in v redu, kolikor ga ni oviralo že občutno pomanjkanje ter izrabljenost tiskovnega materiala, strojev in maloštevilnost izvežbanih stavcev. Če tiskarna ne bo v doglednem času dobila nov tiskovni material, oziroma ne bo njen dosedanji že izrabljeni obnovljen, bo znanstveni stavek in tisk v njej ogrožen. Že sedaj se je morala Akademija zaradi kompliciranega stavka matematične stroke za eno svojih edicij zateči v drugo tiskarno. Predsedstvo Akademije je storilo mnogo korakov, da se zagotovi Akademiji neoviran tisk njenih publikacij s spopolnitvijo Triglavske tiskarne ali pa celo z ureditvijo lastne manjše, za tisk njenih publikacij namenjene tiskarne. S papirjem za publikacije ni bilo

težav. Težave zaradi povišanja cen papirja pa je mogla Akademija obvladati, ker ji je Svet za prosveto in kulturo naklonil posebno subvencijo v znesku 1.500.000 din.

Dočim moremo lastno tiskarno, vkljub pomanjkljivosti objektivnega značaja, šteti med močno pozitivne postavke, se zadeva glede lastne knjigarne, vkljub ustnim in osebnim intervencijam in načrtom glede ureditve take knjigarne, ni premaknila z mrtve točke. Izvedbo načrta knjigarne se nam obeta v zvezi z nameravano bližnjo organizacijo založniškega tiska vobče.

Počitniški domovi. Tudi po preureditvi glede počitniških domov je Akademiji ostal Počitniški dom v Planici. Pri njem je bilo opravljenih nekaj manjših popravil. Stroške za nekatere vsakdanje potrebe gostov bodo ti v skladu z novimi predpisi morali odslej nositi sami. Potrebna so pa pri domu različna popravila in spopolnitev inventarja.

V sezoni 1951 so imeli člani in nameščenci Akademije prvenstveno pravico bivanja in ugodnosti v penziji Bitenc v Bohinjski Srednji vasi. Zaradi minimalnega zanimanja za tamkajšnje bivanje od strani članov in nameščencev Akademije pa zadevna pogodba za sezono 1952 ne bo obnovljena.

Na Bledu so imeli in imajo člani in nameščenci Akademije ugodnosti glede bivanja v vili Perun, kjer jim je na razpolago 6 sob.

Dokončana so bila dela pri manjši hiši poleg vile Šverljuga na Bledu; vanjo se je družina Šverljuga ob koncu leta 1951 vselila. Pripravljen je načrt darilne oziroma menjalne pogodbe med Akademijo in darovalko gospo Eleonoro Šverljuga, s katero bo v last Akademije prešla vila; v njej je 8 prostorov, garaža ter 3483 m² vrta, oziroma dvorišča. V notranjosti je pa vila, razen nekaterih pohištvenih predmetov, v glavnem neopremljena.

Preko svojih delegatov je Akademija sodelovala v Akademijem svetu FLRJ. Delegat naše Akademije akad. Stele je bil na oktobrskem zasedanju Aka-

demijskega sveta imenovan za triletno dobo za tajnika sveta. Zasedanja so bila v letu 1951 tri, v februarju, juniju in oktobru. Na njih so razpravljali o vprašanjih, ki so skupna vsem trem akademijam v Jugoslaviji, zlasti o udeležbi na kongresih in o študijskem bivanju naših znanstvenikov v inozemstvu. Na predlog naše Akademije in po sklepu Akademijskega sveta so se v letu 1951 udeležili: 5. mednarodnega bizantološkega kongresa v Palermu akad. Stele; seje mednarodnega komiteja za zgodovino umetnosti v Bruslju akad. Stele; kongresa Koloidnega društva v Kölnu akad. Samec; mednarodnega kongresa za evropsko in zapadno etnologijo v Stockholmu dr. Vilko Novak; mednarodnega kongresa orientalistov v Carigradu prof. dr. Viktor Korošec; mednarodnega kongresa kirurškega društva in francoskega kirurškega društva v Parizu akademik Lavrič; kongresa fizikov v Harwellu (Anglija) in makromolekulskega kongresa v Brooklynu akad. Peterlin.

Zaradi študija so se na predlog naše Akademije in s podporo Akademijskega sveta mudili v inozemstvu: akad. Janko Polec na Dunaju in v Gradcu; akad. Milko Kos v Benetkah, Briksnu in Vidmu; akad. Anton Peterlin v Zedinjenih državah ameriških; prof. Karl Oštir v Parizu; prof. Josip Žontar na Dunaju in v Gradcu; prof. Alma Sodnik na Dunaju in v Gradcu; prof. Ivan Vidav v Parizu; prof. Miroslav Zei v Padovi in Neaplju.

V okviru Akademijskega sveta so bili v letu 1951 sestavljeni nacionalni komiteji in zadevni štatuti za posamezne stroke, za katere je naša Akademija predložila delegate iz vrst svojih članov in drugih znanstvenikov. Dalje so zorele priprave za objavo Biltena Akademijskega sveta, ki naj prinaša v tujih jezikih izvlečke iz znanstvenih publikacij naših Akademij; za glavnega urednika je določen akad. Peterlin; pri naši Akademiji kot pri drugih pa je bil za urejanje Biltena organiziran poseben odbor.

Delegati naše Akademije v Akademijem svetu so bili akademiki Vidmar, Stele in Peterlin, namestnika pa akad. Hadži in Kos; od volitve 3. oktobra 1951 dalje pa akademiki Vidmar, Stele in Kos, namestnika pa akademika Melik in Peterlin.

V letu 1951 so bili postavljeni na novo naslednji uslužbenci prosvetno znanstvene stroke:

za višjega znanstvenega sodelavca: v Kemičnem inštitutu dr. Marta Blinc; v Inštitutu za elektriško gospodarstvo ing. Srečko Sajovic;

za znanstvenega sodelavca: v Zavodu za raziskovanje Krasa dr. Roman Savnik;

za honorarne znanstvene sodelavce: v Inštitutu za elektriško gospodarstvo ing. Stane Vidmar; v Fizikalnem inštitutu dr. ing. Ljubo Knop; v Inštitutu za zgodovino dr. Melita Pivec-Stele; v Inštitutu za literaturo dr. France Koblar, dr. Anton Ocvirk in dr. Anton Slodnjak; v Inštitutu za slovensko narodopisje dr. Jakob Kelemina in dr. France Kotnik;

za asistente: v Fizikalnem inštitutu Darko Jamnik in ing. Janez Porman; v Inštitutu za geologijo Cveto Germovšek; v Inštitutu za biologijo Janez Matjašič; v Inštitutu za geografijo Ivan Gams in Dragica Kregelj; v Inštitutu za slovenski jezik Joža Pograjc; pri Terminološki komisiji dr. Vladimir Kukman.

Ob koncu leta 1951 je bilo v sestavu Akademije sistemizirano nameščenega osebja a) prosvetno-znanstvene stroke: 2 znanstvena svetnika, 7 višjih znanstvenih sodelavcev, 5 znanstvenih sodelavcev, 5 višjih asistentov, 13 asistentov; poleg teh pa še na sistemiziranih mestih po en znanstveni sodelavec in asistent, skupaj torej 34 nameščencev.

b) administrativno-tehničnega osebja pa je bilo ob koncu 1951. leta v sestavu Akademije 67 nameščencev. Skupaj sistemizirano nameščenega osebja 101.

Znanstvenih sodelavcev, ki niso bili v sistemiziranem sestavu Akademije, je bilo 16.

Od Zvezne uprave za pospeševanje proizvodnje (SUZUP) je bilo akademijskim inštitutom dodeljenih 12 nameščencev.

Poleg vseh teh je pa delalo za Akademijo in njene inštitute še večje število honorarnih znanstvenih in strokovnih sodelavcev in ekscerptorjev, ki so za opravljeno delo prejemale stalen ali po opravljenem poslu odmerjen honorar. Njihovo število se je ravnalo po potrebi takega posla in je bilo od časa do časa različno.

Končno še nekaj številk o odobrenih in potrošenih kreditih za leto 1951. Letni odobreni kredit je znesel vsega 26,155.204 din (od tega za investicije 6,000.508 din, za osebne izdatke 8,132.000 din, za operativne izdatke 1,289.000 din, za funkcionalne izdatke 9,206.000 din). Z nekaterimi zvišanji se je končni letni kredit povečal na 26,851.604 din. Od tega je bilo potrošenih v letu 1951 25,922.635 din, ali okroglo povedano potrošeni kredit za Akademijo v letu 1951 je znašal blizu 26 milijonov din.

Ni pa v teh številkah všteti izredni kredit za gradnjo, opremo in študijska raziskavanja Inštituta za elektriško gospodarstvo. Ta je v letu 1951 bil približno še enkratno tolik kot redni kredit za celokupno Akademijo z njenim Inštitutom za elektriško gospodarstvo vred; potrošen je bil vsega skupaj v znesku dinarjev 49,240.826.

Delo v inštitutih leta 1951 in delovni načrti za leto 1952

Kemični inštitut. V okviru Kemičnega inštituta so se doslej razvili oddelki: a) za anorgansko kemijo, b) za organsko kemijo, c) za premog, č) mikrobiološko-bioemični, d) endokrinološki.

V letu 1951 so tekle preiskave: a) Na področju anorganske kemije preiskave o preosnovah pirita s posebnim ozirom na njegovo tehnično uporabnost, b) Na področju organske kemije razne sinteze na podlagi naptalina, polivinil-klorida, preiskave o naftacenkinonih,

aminonoftakinonih s posebnim ozirom na probleme tvorbe koks. V zvezi z infrardečo spektrografijo, preiskave o oksikinonih in teoretična predelava infrardečih spektrov; one so bile opravljene v Cambridgu. c) Na področju premoga in koks. preiskave o posameznih plasteh rudnika Raša; preiskave o posebnostih premoga Raša, njegovem ponajšanju pri ekstrakciji in destilaciji; preiskave v zvezi s študijami o uporabnosti domačega koks. v plavžu; preiskave o substancah, ki omogočajo dobiti trden koks iz premogov, za kokiranje neuporabnih; preiskave o organski strukturi takih snovi; preiskave o huminskih kislinah in o njihovih spremembah pri variaciji zunanjih pogojev. d) Na področju mikrobiologije in biokemije preiskave o izboljšanju v pridobivanju penicilina, o mikrobiološkem pridobivanju tekočih goriv oktanske vrednosti, o dvigu kopičenja maščob v raznih mikrobih, o izrabi odpadnih vod. kot hraniva za mikrobo v zvezi z mikrobiološkim pridobivanjem maščob, o mikrobiologiji Ohridskega jezera, dalje preiskave o sinovialnih eksudatih; ustanovitev mikrobiološkega muzeja ter čuvanje gliv v tej zbirki. e) Na področju endokrinologije preiskave o problemu svinjskega žolča Choriongonadotropina, o aminokislinah, o estrogenih in preiskave o frakciranju hormonov iz hipofizis pars anterior.

V letu 1952 se bodo preiskave, navedene v poročilu inštituta za 1951, nadaljevale in deloma prenesle v polindustrijske dimenzije. Inštitut pričakuje aparat za infrardečo spektrografijo, s katerim se bodo v Cambridgu pričeta dela nadaljevala. Montirala se bo poizkusna koksarna za 300 kg premoga dnevno. Velika nova zgradba z dvema industrijskima dvoranama bo dokončana.

Fizikalni inštitut. Glavna naloga inštituta je proučevati jedrsko fiziko. Poleg tega naj se inštitut v manjši meri ukvarja tudi z velemolekulsko fiziko. Povezava s potrebami prakse pa je v zadnjem letu narekovala še ustanovitev oddelka za optiko.

V fizikalnem oddelku opravljajo dela organizacije posebnega jedrskega praktikuma (A. Moljk), akustičnega dvojnega loma (D. Jamnik), strujnega dvojnega loma (M. Čopič), jedrskih emulzij (B. Dobovišek), elektrostatičnega generatorja po Van der Graaffu (E. Cilenšek), masnega spektrometra (J. Dekleva), sipanja svetlobe, viskoznosti in osmoznega tlaka. Izdelujejo: monitor za delo z radioaktivnimi snovmi, diodne in dekadne števec, pripravo za meritev aktivnosti naravnih vzorcev in za meritev emanacije, merilec doze za rentgensko in radijsko žarkovje. Posebno obsežna so bila pripravljajna dela za elektrolizo vode (L. Knop).

V oddelku za jedrsko tehniko in optiko (F. Havliček) so izgotovili nekatere dele nevtronskega generatorja za nizko napetost, računajo ločitveni efekt za izotopske mešanice, izdelujejo načrte za razne optične naprave. Izdelan je bil objektiv za ekstremno široki kot 200° , ki se rabi za meteorološke namene.

V kemijskem oddelku goje posebne organske kristale za števec (naftalin), sintetizirajo razmeroma kratke velemolekule (polistiroli) in pripravljajo organske kemikalije za analizo delo, sintetizirali so tudi nekatere sulfidne fosforje (G. Mohorčič), izdelati so standardno metodo za kvantitativno analizo torija in za nekatere lahke kovine (V. Kosta in M. Pirš), izdelali celico za ločni spekter raztopin in z njo določili najmanjše množine in koncentracije, ki se še dajo zanesljivo s spektroskopom ugotoviti (I. Perman).

Inštitutske delavnice so si izdelale velik del lastne opreme. Radijska delavnica še sedaj ne more delati v velikem obsegu, ker ji manjkajo nekateri bistveni elementi, predvsem elektronke s posebnimi sistemi. Vendar je izdelala v zadnjih štirih mesecih leta 1951, ko se je število delavcev povečalo od prvotnega 1 na 4, precej aparatov za posamezne oddelke inštituta. Mehanična delavnica tudi še nima popolne strojne opreme, vendar se je v drugi polovici leta že toliko razvila, da zmore vsa

dela, ki ne zahtevajo prav izredne precizije ali obdelave prav izredno velikih kosov. Steklarska delavnica je že skoro popolnoma opremljena in zmore v steklu skoro vse, kar je potrebno za laboratorije.

O izsledkih znanstvenega dela v inštitutu poročajo publikacije:

F. I. Havliček: A monogram for estimating the optimum aperture of optical systems. *J. Opt. Soc. of America* **41**, 483. — On simple sky lenses. *J. Opt. Soc. of America*, **41**, december 1951. — A formula for determining the wave-surface if the spherical aberrations are known. *Nature* 1951, 743.

A. Peterlin: Kohärente Lichtstreuung im festen Körper. *Kolloid Zeitschrift* **120**, 75-83, 1951. — Oblika molekule acetilnih amiloz v kloroformu. *Razprave Slovenske akademije znanosti in umetnosti, razred za matematične, fizikalne in tehnične vede, II*, 29-40 (1951). — Modèle statistique des grosses molécules à chaîne courte. II. Sédimentation et diffusion. *J. Chimie Phys.* **48**, 13-16 (1951). — Oblika nitaste velemolekule v raztopini. *Glasnik hemiskog društva, Beograd* (215-231).

V tisku:

A. Peterlin: Modèle statistique des grosses molécules à chaîne courte, III. Viscosité et sédimentation. *Atti del Congresso Int. per le Materie Plastiche, Torino*. — The Effect of the Velocity Gradient on the intrinsic Viscosity of Polymers in Solutions. *J. Polymer Sci.* — Statistics of linear macromolecules with a relatively short chain. *J. Polymer Sci.*

V prihodnjem letu je v načrtu nadaljevanje še nedokončanih raziskav, ki bodo zaposlile večino že sedaj v inštitutu nastavljenega znanstvenega osebja. S pritegnitvijo novih sodelavcev in vseh sedanjih je v načrtu, reševati v prihodnjem letu naslednje probleme: uporaba radija za stalno pridobivanje emanacije, uporaba emanacije za preiskavo večjih kovinskih delov, izdelava majhnega nevtronskega generatorja za radij in berilij,

izdelava umetno radioaktivnih izotopov in njihova uporaba (tracerska tehnika), nevtronski števec, indikatorske metode za ugotavljanje nevtronov različne energije, priprava za interferometriško raziskovanje planparalelnih plošč; interferometer za meritev difuzije v tekočinah, spektrografija v vidnem in ultravijoličnem, mikrokemijske metode za delo s tracerji, sinteze monodisperznih polimerizatorov.

Inštitut za elektriško gospodarstvo. Izdelane so bile naslednje ekspertize in poročila:

1. Akad. Milan Vidmar: »Študijsko potovanje v letu 1950 v Švico, Nemčijo in Francijo.«
2. Ing. Edvard Höfler: »Rezultati potovanja v Švico.«
3. Akad. Milan Vidmar: »Nov napetostni efekt v dolgih prenosnih progah.«
4. Ing. Branko Vajda: »Kritika poročila „Instituta za elektroprivredu“ v Beogradu o raziskavanju regulacije napetosti in kompenzacije na analizatorju.«
5. Ing. Edvard Höfler: »Priključek HE Medvode in Mavčiče« (Obračun gospodarnosti).
6. Ing. Milan Vidmar ml.: »Kombinirani vzbujalnik in primerjava vzbujalne učinkovitosti vrtečih se vzbujalnikov.«
7. Ing. Branko Vajda in sodelavci: »Projekt omrežnega analizatorja.«
8. Ing. Edvard Höfler: »Primarni sprožniki.«
9. Ing. Srečko Sajovic: »Energetsko gospodarska študija izgradnje III. in IV. agregata HE Moste.«
10. Ing. Branko Vajda: »Pojasnila k ‚Odgovoru odelenja za elektroprivredu Instituta SAN za ispitivanje električnih pojava Nikola Tesla‘ za našo kritiko meritev na beograjskem analizatorju.«

Končane, oziroma pripravljene za diskusijo na plenumu v decembru 1951, ali v predelavi so bile ekspertize:

1. Ing. Janko Rudolf: »Vodniki enake varnosti proti trajnim deformacijam.«
2. Ing. Janko Rudolf: »Koeficienti bakrenih vodnikov napetih po predpisih raznih držav.«
3. Ing. Marjan Plaper: »Metodika izdelave obratnih diagramov električnih prenosnih prog.«
4. Ing. Martin Večerjevič: »Izolirna olja in ravnanje z njimi.«
5. Ing. Ožbolt Gros s prispevki doc. ing. Cvetka Lapajneteta ter ing.

Strgarška: »Prispevek k problemu naprav za evakuacijo visokih voda pri rečnih hidrocentralah.« 6. Ing. Edvard Höfler: »Priključek dveh petersenk na en transformator.« 7. Ing. Janko Rudolf: »Homogeni vodniki enake varnosti proti trajnim deformacijam.«

Poleg tega so bile izdelane naslednje interne ekspertize:

1. Ing. Edvard Höfler in sodelavci: »Standardi napetosti.« 2. Ing. Edvard Höfler s člani posebne komisije ing. Čopičem, prof. ing. Pehanijem, ing. Grosom, ing. Rudolfom ter ing. Švajgerjem: »Kritika osnutka instalacijskih predpisov.«

V delu je še nekaj drugih ekspertiz, razen tega se nadaljuje obdelava nekaterih že izdanih ekspertiz, kot n. pr. problem mehansko ekvivalentnih vodnikov iz aluminija, vprašanje kavitacijske korozije turbinskih lopatic na novem napetostnem efektu na velikih prenosnih progah itd.

Dalje je inštitut priredil v namene povezave in informiranja operative elektriškega gospodarstva:

1. Ciklus šestih predavanj v novembru 1951. 2. Ciklus šestih predavanj v decembru 1951. 3. Predavanje predstavnika UNO, gen. insp. »Electricité de France« ing. Antoine. 4. Predavanje akad. Milana Vidmarja »O novem napetostnem efektu v dolgih prenosnih progah« v sodelovanju s Tehniško visoko šolo v Ljubljani.

Inštitutski znanstveni sodelavci so publicirali in opravili še naslednja dela:

1. Akad. Milan Vidmar: »Die Gestalt der elektrischen Freileitung« (knjigo tiskajo v Švici).

2. Akad. Milan Vidmar: »Razgovori o skrivnostih elektrotehnike« (knjiga izide v Ljubljani).

3. Ing. Franc Mlakar: »Električne meritve«, II. popravljena izdaja.

4. Izvirni prispevki in prevodi iz inozemskih publikacij za strokovne revije kot: »Elektrotehniški vestnik«,

»Nova proizvodnja,« »Bilten dokumentacije inostrane literature« in druge.

5. Konstruiranje in projektiranje laboratorijske opreme, omreženega analizatorja in trifazne poskusne proge za medfazno napetost 500 kV.

6. Sodelovanje v komisijah in na konferencah:

a) Pri generalni direkciji za elektriško gospodarstvo LRS:

I. v komisiji za prevzem HE Moste, II. v komisiji za revizijo projektov, III. v komisiji za »Dravsko vprašanje« v zvezi z avstrijskimi gradnjami, IV. v izpitni komisiji za industrijske inženirje, V. pri ogledu transformatorja v HE Doblar v zvezi s pojavom bruhanja olja, VI. komisija pri OZN glede izkoriščanja vodnih tokov po več državah, VII. pri organizaciji konzultacij strokovnjakov UNO prof. Cahena in prof. Escanda.

b) Pri Planski komisiji LRS:

I. v komisiji za koordinacijo dela znanstveno raziskovalnih ustanov za elektriško gospodarstvo in elektroindustrijo, II. v komisiji za perspektivno elektrifikacijo LRS.

c) Pri Svetu za energetiko LRS:

I. v komisiji za določitev tarife za »Tovarno aluminija v Strnišču«, II. na konferenci o jalovi energiji.

d) Pri Akademijem svetu FLRJ:

V nacionalnem komiteju »CIGRE« (predsednik akad. M. Vidmar).

e) Pri tovarni »Rade Končar« s projekti velikih transformatorjev (akad. M. Vidmar).

f) Na kongresu varilcev v Mariboru.

Inštitut za elektriško gospodarstvo ima za 1952 naslednji delovni načrt:

I. Skupina za proučevanje proizvodnje električne energije (1. laboratorijske raziskave kavitacijskih korozij in zaščitni ukrepi na napravah; 2. raziskava blodečih tokov v hidroagregatih; 3. sinhronski generator v obratu; kako se obnaša glede na statično in dinamično

stabilnost; 4. osnutek sinhronskega generatorja glede na stabilnost; 5. umetna stabilizacija poljubno dolge vele-prenosne proge brez spreminjanja njenih naravnih konstant).

II. Skupina za proučevanje, transformiranje in pre-usmerjanje električne energije (1. obdelava problema obratne rezerve v transformaciji; 2. nov napetostni efekt — nadaljevanje študija o odmikanju od naravne prenosne moči v smeri popolne kompenzacije ohmskega padca; 3. dodatna zimska bremena — obdelava v fizikalni obliki).

III. Skupina za proučevanje prenosa in razdeljevanja električne energije (1. raziskovanje mehanskih problemov kombiniranih vodnikov; 2. konstrukcija mehanske opreme poskusne proge za napetosti do 500 kV na Mirju).

IV. Skupina za analizo potrošnje in tarifiranje električne energije (1. tekoča analiza obtežilnih diagramov slovenske mreže; 2. sestava obtežilnih diagramov slovenske mreže za karakteristična obdobja od leta 1947 do 1950; 3. določitev potrebne akumulacijske kapacitete v slovenski mreži; 4. pregled komponent konzuma električne energije in možnosti prilagoditve v slovenski mreži v zadnjih letih; 5. vpliv velikih konsumentov na proizvodnjo in tarife; 6. navodilo za izvedbo ozemljitve; 7. sestava inštitutskih biltenov in publikacija inštitutskega dela).

V. Skupina za proučevanje zaščite elektrotehniških naprav (1. vprašanje zaščite transformatorjev; 2. sestavljanje publikacije o tokovni zaščiti omrežij za srednje napetosti; 3. obrobni problemi kompenzacije toka zemeljskega stika [posledice nesimetrij v dozemnih kapacitivnostih omrežja, vpliv atmosferskih prenapetosti na obratno varnost kompenzacijskih naprav in podobno]; 4. zbiranje podatkov s področja koordinacije izolacije in raziskava problema obratovanja daljnovodov visoke napetosti z nižjo obratno napetostjo; 5. uvedba in organizacija oljnega servisa).

Pomožna skupina za gradnje laboratorijske opreme, aparatov in modelov (1. dovršitev konstrukcije in preskušanje omrežnega analizatorja; 2. zbiranje in meritve potrebnih podatkov v elektrarnah in omrežjih; 3. dovršitev elektrolitičnega korita).

Poleg gornjega programa bo Inštitut reševal v letu 1952 probleme s področja »Glavne direkcije za elektrogospodarstvo LRS« ter drugih republiških in raznih ustanov in podjetij po naročilih interesentov.

Zavod za raziskovanje Krasa v Postojni. Po selitvi iz skladišč v nove prostore, ki se je začela meseca aprila in še vedno ni povsem končana, se je moglo začeti sistematično delo v inštitutu. Preseljeni inventar je bil očiščen in deloma na ogled postavljen. Pregledana in urejena je bila knjižnica; pregledani, odbrani in ugotovljeni so bili po večini predmeti, ki bodo tvorili zbirke bodočega Speleološkega muzeja; ti eksponati so bili opremljeni s slovenskimi napisi; urejeni so bili prostori, v katerih bodo nameščene muzejske zbirke in v katerih se bo opravljalo znanstveno delo zavoda.

Kot priprava za sistematično znanstveno delo na terenu so bile pregledane zbirke še uporabnih klišejev, začelo se je sestavljanje kartoteke onih kraških objektov, ki so publicirani v *Le grotte d'Italia* in v *Duemilla grotte*; na ta način se bo dal najlažje sestaviti jamski kataster.

Terensko delo. V povezavi z Društvom za raziskovanje jam so bila opravljena raziskovalna dela v številnih jamah, breznih in rovih na Krasu. Zavod je pa tudi sam vodil in usmerjal raziskovalna dela, od katerih je bilo po obsegu in času največje delo barvanje Lokve v Predjami in opazovanje voda pri Vrhniku, Idriji in na Vipavskem. Razen tega se je zavod lotil sistematičnega pregledovanja in popisovanja kraškega predela v širši okolici Postojne in v Škocijanskih jamah. Izdelani so bili tlocrti in profili v jamah teh krajev in nabrano je bilo precej morfološkega in favnističnega materiala.

Dopisni član prof. Brodar, do avgusta upravnik zavoda, je opravil poleti vrsto poskusnih arheoloških izkopavanj v

Postojnski jami. Znanstveni sodelavec dr. Valter Bohinec je vse leto sestavljal že začetni avtorski in stvarni katalog literature o krasu slovenskega ozemlja in Istre. Število napisanih listkov je doseglo 2600. Strokovni sodelavec Egon Pretner je bil do selitve Zavoda varuh njegovih zbirk, sodeloval je pri selitvah, pri pregledovanju kraškega terena okoli Postojne in pri zbiranju ter določanju jamskega živalstva za Speleološki muzej. Strokovni sodelavec Ivan Michler je vodil in usmerjal delo Društva za raziskovanje jam in bil z inštitutom tesno povezan; vodil je organizacijo dela pri barvanju Lokve in pri opazovanju voda pri Vrhniki, Idriji in na Vipavskem.

Delovni načrt za 1952. Organizacija zavoda. Inventarizacija knjig v knjižnici. Ureditev muzejskih prostorov, oprema z eksponati in novimi črteži. Inventarizacija razstavnih predmetov. Odprtje muzeja.

Priprava za znanstveno terensko delo. Ureditev in popis zbirke klišejev ter dokončna sestava kartoteke kraških objektov. Ustanovitev delovne sekcije Društva za raziskovanje jam v Postojni ter njena usmeritev na terensko delo po naprej pripravljenem načrtu.

Terensko delo. V povezavi z Društvom za raziskovanje jam opazovanje pretakanja vode, merjenje, risanje, barvanje in drugo raziskovanje v jamah, brezni in rovih. Zlasti v zvezi s postojnsko sekcijo Društva za raziskovanje jam podrobna obdelava kraškega sveta okoli Prestranka, Orehka in Hrušovja.

Interno znanstveno delo. Preverjanje in pismena fiksacija rezultatov terenskega dela. Tločrti in profili predelanih jam. V načrtu je tudi prva publikacija Zavoda, ki bi prinesla poročila strokovnega sodelavca Ivana Michlerja ter študijo, ki bi zajela ozemlje v okolišju Prestranka in Sajevoč. Nadaljevanje avtorskega in stvarnega kataloga literature o kraškem ozemlju Slovenije. Določitev načina izdelave jamskega katastra in začetek tega dela.

Inštitut za geografijo. V okviru geomorfoloških raziskovanj je bil izveden znaten del proučevanj poplavnih področij na Slovenskem, in sicer z ogledom na terenu, z zarisovanjem v karte in z opisom v tekstu ter s pritegovanjem historičnega gradiva.

V morfo-genetski povezanosti s proučevanjem poplavnih ozemelj je v pripravi proučitev nekdanjih jezer na Slovenskem, pa glin in nanjo navezanih opekarn ter drugih keramičnih podjetij. V ta namen je bila sistematično ugotovljena razporejenost opekarn na Slovenskem, njihovo sodobno stanje in zaznavna preteklost. Na ta način zbrano gradivo bo omogočilo proučitev in zaključke tako v geomorfološkem področju, kakor tudi v gospodarstvu.

Vodja inštituta akad. Melik se je lotil morfo-genetske proučitve Julijskih Alp na osnovi primerjave geomorfoloških dejstev v vsem obsegu Julijskih Alp. Razen tega proučuje kvartarne morfogeneze kraških polj na Slovenskem, kar bo nudilo osnovo za osvetlitev pleistocenske preoblike kraških polj.

V tem letu so se dopolnjevale lanske ugotovitve v geomorfološkem proučevanju na Sotelskem, v Mislinjski kotlini ter v Šaleški kotlini.

Nadaljevalo se je opazovanje in proučevanje ledenikov na Triglavu, na Skuti ter snežišč v Slovenskih Alpah. Za primerjavo se je skušalo najti neke povezave z ledenikom na Kaninu, za kar je bilo treba ogledati lego kaninskega ledenika ter zbrati poročila tamkajšnjih italijanskih opazovanj, ki so jih opravljali že več kot štirideset let zapovrstjo (površje kaninskega ledenika je izven ozemlja FLR J).

V anketni obliki začeto proučevanje snežnih plazov nam je dalo prve rezultate, hkrati pa tudi izkušnje za nadaljevanje in modifikacijo v prihodnjem letu. Pokazal se je zlasti v izredno sneženi zimi 1950/51 velik pomen plazov v raznih pogledih.

Proučen je bil podor na Javorščku nad Bovcem; rezultat preiskave bo objavljen v prihodnjem Geografskem vestniku.

Nadaljevalo se je proučevanje kvartarnih teras v območju Ljubljanske kotline in vse kaže, da bo možno objaviti že v prihodnjem letu rezultate.

Preučevani so bili glacialnogeomorfološki sledovi pleistocenske poledenitve v Julijskih Alpah. Zlasti pomembni so rezultati na Pokljuki, kjer so se stikali bohinjski in radovinski ledeniki ter ledeniki s Pokljuškega pogorja.

Razen tega so bile na več krajih v naših Alpah izvedene raziskave, kako visoko poteka zgornja meja gozda in kako se je spreminjala pod učinki delavnosti človeka. Te določitve so del načrta, pripraviti sistematično gradivo o zgornjih klimatskih in dejanskih mejah vegetacije na Slovenskem.

Iz gospodarsko-geografskega področja je opozoriti na naslednja proučevanja. — V delu je proučitev planinskega gospodarstva na Trnovski planoti, ki ima podobne poteze, kakor v našem lanskem delu proučene planine na Nanosu. — Proučevano je bilo gospodarsko stanje in njega geografske osnove na Sotelskem, v naslonitvi na že opravljeno geomorfološko proučitev istega ozemlja. — Posebna pozornost je bila posvečena proučitvi specifične gospodarske strukture pokrajine Brda pri Gorici z namenom, da bi bil ugotovljen po eni strani gospodarski značaj te naše morebiti najbolj samosvoje pokrajine ter menjave njene gospodarske strukture v treh različnih obdobjih, determiniranih z menjavo politično-geografskega okvira v avstrijski, italijanski in jugoslovanski dobi, po drugi pa, da dobimo izhodišče do primerjave z drugimi podobnimi slovenskimi ter jugoslovanskimi predeli.

Razen teh del so bile v raznih področjih izvršene še manjše raziskave, katerih podrobnejši opis sodi v poročilo naslednjega leta, ko jih bo možno izvesti v širšem obsegu.

Delo ob tehnični usposobitvi Inštituta za geografijo za prihodnje akcije se je gibalo v dveh smereh: 1. čim popolnejša zbirka topografskih kart, predvsem za Slovenijo; 2. sestava izčrpnih kartotek geografske literature za Slovenijo, od katere je poglavitni del naloge že opravljen.

Inštitut je sodeloval tudi pri znanstvenih pripravah za hidrotehnična dela na Planinskem in Cerkniškem polju, kakor tudi pri poskusu, dognati z barvanjem smer podzemskega odtoka vode iz ponikalnice Lokve Predjamo.

Inštitut namerava v zimi 1951/52 izvršiti najprej merjenje globin v malem jezeru pri vasi Jezero, nedaleč od Podpeči v barski okolici Ljubljane, nato pa izvesti merjenje globin v Bohinjskem jezeru, da bi se s tem preizkusilo staro avstrijsko merjenje ter napravila čim popolnejša podoba izoblikovanosti jezerskega dna in obrežja ter morebiti tudi podvodnih studencev. Te preiskave bi utegnile imeti kasneje tudi praktičen pomen.

Za poletne mesece, od maja do septembra, ima inštitut načrt izvesti sistematično proučitev Soške doline od Solkana do povirja v zvezi z Geografskim inštitutom na univerzi v geografskem smislu, s posebnim poudarkom na morfogenezi.

Nadaljevalo se bo proučevanje poplavnih ozemelj na Slovenskem, kakor tudi glinenih površin ter opekarn in keramične podjetnosti. Študij usadov in podorov bo sistematično v programu inštituta. Tudi pričakuje inštitut, da bo mogel dokončati proučitev kvartarne morfogeneze kraških polj na Slovenskem ter v poletnih mesecih nadaljevati študije za geomorfološko monografijo Julijskih Alp, ki jo pripravlja upravnik inštituta.

Nadaljevalo se bo proučevanje ledenikov, predvsem na Triglavu ter Skuti, pa snežišč in plazov; prav tako proučevanje glacialnih geomorfoloških učinkov v naših Alpah, kakor tudi raziskavanje zgornje meje vegetacijskih tipov, važnih za gospodarstvo. V načrtu je tudi anketno ugotavljanje geografske razporejenosti zemeljskih plazov.

Krepko težišče namerava inštitut položiti na gospodarska raziskovanja. Nadaljeval bo proučevanje planin in se zlasti osredotočil na področja, ki še niso bila geografsko raziskana. Na drobno namerava proučiti gospodarsko strukturo Šavrinskega gričevja v Primorju. Posebno pozornost bo posvetil staremu problemu naših geografskih proučevanj: napredovanju urbanizacije, bivališčni razporejenosti indu-

strijskih delavcev ter sploh mestnih zaposlencev po ruralni okolici. Tem problemom namerava inštitut posvetiti zelo mnogo pozornosti v spoznanju, da ima osvetlitev razmerja med urbanskim ter ruralnim prebivalstvom zelo veliko pomena tudi pri reševanju konkretnih problemov našega javnega življenja. V zvezi s tem je tudi proučevanje strukture naših mest, pa posameznih genetično važnih pojavov v nastajanju in rasti naših mest itd. V zvezi z delom Geografskega inštituta na univerzi želi inštitut proučevati tudi nekatere naše demografske pojave, prebivalstvene probleme ter proučiti nekatere geografske regije na Slovenskem, posebno z zreljšča gospodarske strukture.

Da bo geografsko proučevanje Slovenije sistematično organizirano, je potrebno nadaljevati in če le mogoče dovršiti kartoteko strokovne geografske literature za slovensko ozemlje.

Končno je pred nami veliki cilj, da organiziramo v naslonitvi na Inštitut za geografijo Slovenske akademije znanosti in umetnosti poseben Kartografski zavod, ki nam ga v Sloveniji tako silno manjka. O tem so uvrščene v naš predračun posebne postavke, ki nam naj omogočijo, da si postopno zgradimo to prepotrebno ustanovo.

Da bodo izvedeni tu naznačeni in še drugi načrti, postavljeni že v prejšnjih letih (na primer proučitev in kartografska ponazoritev rečnega omrežja na Slovenskem v pliocenu, proučitev kvartarnih in pliocenskih teras in sploh morfogeneze, zlasti v Primorju in v našem panonskem obrobju, itd. itd.), bodo organizirane v okviru Inštituta za geografijo posebne sekcije.

Inštitut za geologijo. Geološko-paleontološka sekcija. Akad. Rakovec je provizorno obdelal pleistocensko favno iz Betalovega spodmola; ti rezultati bodo objavljeni v četrti knjigi Letopisa naše Akademije.

Asistent inštituta C. Germovšek je stratigrafsko preiskal kredne skale okoli Velikega in Malega Riglja pri Dolenskih toplicah. Ugotovil je vso serijo kamenin, ki leži

diskordantno na jurskem eolitem apnencu. Najdene okamenine v njih dokazujejo zgornjekredno starost.

A. Ramovš, asistent Geološko-paleontološkega inštituta univerze, je geološko raziskal ozemlje okrog Voljake v zgornjem delu Poljanske doline. V črnih ploščatih apnencih in v črnih apnenoglinenih skrilavih polah, ki se menjavajo s prvimi, je odkril številno fosilno favno, kakršna je bila doslej za te kraje neznana. — Dalje je preiskal najdišče miocenskega sesalca na Gabrnem nad Laškim. Ugotovil je, da izvirajo fosilne kosti iz laškega laporja. — Preiskal je tudi osamelce v zahodnem delu Barja in ozemlje med Drenovim gričem ter Horjulom in vzhodno od tod zavoljo reambulacije ljubljanske geološke specialke.

C. Šlebinger, docent na Agronomsko-gozdarski fakulteti, je geološko kartiral južno in vzhodno obrobje Ljubljanskega barja. Na tem ozemlju je ugotovil geološke meje med karbonskimi, triadnimi in jurskimi skladi. Dognal je, da prevladuje na vsem južnem robu Barja alpska smer in da se v bližini borovniške doline pojavi dinarska.

Mineraloško-petrografska sekcija. Asistent inštituta C. Germovšek je nadaljeval petrografsko kartiranje severozahodnega dela Pohorja. Dognal je, da se na preiskanem ozemlju pojavljajo razen filitov še gnajsi, amfiboliti, malhiti in marmorji in da zavzemajo največji obseg daciti ali kremenovi porfiriti s prehodi v diorit-porfirite in tonalit. Meja tonalita poteka nekoliko zahodneje, kakor smo doslej domnevali. — Preiskal je petrografsko vulkanite med Gornjim gradom in Veliko Pirešico. Od vseh nabranih vzorcev je terciarne starosti le dacit pri Velenju, drugi pripadajo triadnim prodorninam, katerih sestav se spreminja od kremenovega keratofirja do kremenovega porfirita. Močno so zastopani tudi grohi vseh navedenih prodornin.

Prazgodovinska sekcija. Prof. Brodar, dopisni član Akademije, je od 16. VII. do 8. VIII. 1951 opravljal izkopavanje v Postojnski jami, da bi dobil nadaljnje dokaze o paleolitski poselitvi jame. Izkopaval je v sondah, in sicer

a) v stranskem rovu pri tako imenovani Slonovi glavi, b) pri tako imenovani Okovani palici, c) v stranskem rovu za električno kabino Plesne dvorane, d) v rovu pod Kalvarijo, e) in f) v rovu s starimi podpisi. Najuspešnejši je bil kop pri Slonovi glavi. V zgornji, do 1 m debeli plasti rdeče jamske ilovice je odkril številne razbite kostne ostanke jamskega medveda, a tudi nekaj posameznih kosti drugih pleistocenskih sesalcev. Nedvomen dokaz o nekdanji navzočnosti paleolitskega človeka pa so odkriti sileksi z različnimi retušami in namerno obdelana kostna konica. Pod kulturno plastjo je ugotovil naplavljeno flišno plast in pod njo debelo stalagmitsko skorjo. Zelo številni ostanki razbitih kosti jamskega medveda so bili najdeni tudi tik pod površinsko sigo v rdeči ilovici v sondi pri Okovani palici in v sondi pod Kalvarijo. V obeh je bilo možno pod plastjo s favnističnimi ostanki ugotoviti debele kapniške skorje in naplavljeno flišno ilovico. Presenetljiva je bila ugotovitev raztresenega lesnega oglja *Pinus* sp. v sondi za Plesno dvorano, in to v plasti rdeče ilovice med debelimi kapniškimi skorjami, v globini 1,50 m. Kostnih ostankov tam ni bilo, značilno pa je, da je prav v bližini tega rova odkril H. Freyer spodnjo čeljustnico jamskega leva, ki kaže znake namerne obdelave. Podlago tvori tudi tu naplavljena flišna ilovica. Razpršeno lesno oglje se je moglo ugotoviti tudi v profilu sonde v Rovu s starimi podpisi.

Namen izkopavanja je bil dosežen. Dobili smo nadaljnje dokaze, da je Postojnska jama paleolitska postaja. In zopet se je potrdilo, da leže v postojnskem jamskem sistemu pod rdečimi ilovicami in stalagmitskimi skorjami znatne plasti naplavljene flišne ilovice.

Prof. Brodar je nadaljeval obdelavo gradiva iz Betalovega spodmola pri Postojni in iz Parske golobine pri šent Petru na Krasu. — Rezultate poskusnih kopov v Otoški jami je objavil v Razpravah prirodoslovno-medicinskega razreda Akademije. — Vodil je izkopavanje Arheološkega inštituta Srpske akademije nauka na Budžaku pri Subotici in v Jami pod Jerininim brdom pri Kragujevcu, kjer so

odkrili poleg bogatega pleistocenskega živalstva prvo paleolitsko postajo v Srbiji.

Inštitut za geologijo ima v načrtu: 1. Obdelavo fosilne favne iz Postojnske jame. 2. Obdelavo miocenskega sesalca iz Gabrna nad Laškim. 3. Nadaljevanje geološkega kartiranja okoli Voljake v Poljanski dolini. 4. Reambulacijo zahodnega dela ljubljanske geološke specialke. 5. Nadaljevanje petrografskega kartiranja v zahodnem delu Pohorja. 6. Preiskavo vulkanitov južno in vzhodno od Celja. 7. Nadaljevanje geološkega kartiranja na področju Krima. 8. Poskusne in stratigrafske kope v kraških jamah (Betalovem spodmolu, Županovem spodmolu, Postojnski jami itd.). 9. Nadaljno obdelavo stratigrafskega gradiva iz Betalovega spodmola in iz Parske globine. 10. Obdelavo gradiva iz Postojnske jame. 11. Rekognosciranje v jamah. 12. Izkopavanja, kjer bi se pokazala potreba.

Inštitut za biologijo. Vodstvo inštituta je ob sodelovanju znanstvenih sodelavcev in štipendistov nadaljevalo delo v svojih univerzitetnih inštitutih, oziroma na terenu. Kot vidni rezultati so izšle publikacije: monografija znanstvenega sodelavca M. Zeia o jadranskih giricah in tri razprave v Razpravah IV. razreda Akademije; višjega asistenta E. Mayerja: Kritični prispevki k flori slovenskega ozemlja (delo izvršeno s podporo Akademije) in akademika J. Hadžija: Ali imajo ktenofore lastne ožigalke? ter Izvajanje knidarijev iz turbelarijev in nekatere posledice tega izvajanja (referat s 13. mednarodnega kongresa zoologov v Parizu). Objavljeno je bilo tudi obsežno delo akad. J. Hadžija Studien über Follikuliniden (Dela IV. razreda Akademije, 4).

S podporo Akademije je višji asistent E. Mayer nadaljeval svoje raziskovalno delo na terenu na področju floristike, sistematike in fitogeografije in ima pripravljen rokopis večjega dela: »Revizija flore Slovenije«. S podporami Akademije sta nadaljevala delo raziskavanja nekaterih antopolipov univ. asistenta R. Rakovec in Dušan Lušicky. Oba poročata o že doseženih uspehih; morata pa delo nadaljevati. Tudi znanstveni sodelavec prof. Zei je že začel

delati na terenu, in sicer analizo betonskih biocenoz na pod-
morskih tratah morske trave (zostere), kakor tudi delo o
biologiji in spolnih razmerah pri morski ribi rumenac (Pa-
gellus sp.).

Odbor za urejevanje flore, favne in geje Slovenije. Za-
radi pomanjkanja prostora ter opreme in ker namerava
Akademijski svet v Beogradu organizirati na enoten način
delo pri urejevanju kartoteke za floro, favno in gejo celo-
kupne FLRJ, odbor še ni mogel začeti dela v polni meri.
Toda vendarle je svoje delovanje že začel. Kartoteka s pod-
ročja geologije in paleontologije (akad. Ivan Rakovec) je v
delu in je že provizorno vpisanih veliko številó listkov (iz-
pisuje laborant Šimnovec). Za botanični sektor je katalog
višjih rastlin malodane že končan (višji asistent E. Mayer).
Za zoološki sektor je vodja Odbora pridobil specialista sve-
tovnega slovesa za mariapode dr. K. Attemsa, da nam bo
dal proti odškodnini na razpolago svojo zelo popolno karto-
teko z vsemi potrebnimi podatki. Na podoben način upa
odbor dobiti kar moč popolne kartoteke od priznanih spe-
cialistov (n. pr. od dr. Strouhala na Dunaju, za ampifodne
rake) za posamezne živalske skupine, kar je veliko več
vredno, kakor če začnemo sami zbirati podatke po raztreseni
literaturi.

Inštitut za zgodovino. a) *Sekcija za občo in na-
rodno zgodovino.* V letu 1951 je sekcija nadaljevala
že v prejšnjih letih začeta dela. Njeno osrednje kolektivno
delo je bil Leksikon ekonomske in socialne zgodovine Slo-
vencev. Osnutek shem za posamezne skupine je bil ponovno
prediskutiran in dokončno redigiran. Nato se je začelo po-
drobno delo, to se pravi, izbrale so se skupine, katerih ob-
delava bi mogla po času najprej dati pozitivne rezultate.
Kot take so se pokazale: skupina za agrarno zgodovino in
skupina za zgodovino obrti, trgovine, industrije in denar-
stva. Za obe sta bili določeni delovni ekipi, ki sta pričeli
delati, prva pod vodstvom prof. B. Grafenauerja, druga pod
vodstvom znanstvenega sodelavca prof. Žontarja. V skupini

za agrarno zgodovino se je začela izdelava podrobnega alfabeta. Skupina za zgodovino obrti, trgovine, industrije in denarstva se je posvetila najprej preddelom in monografijam ter zbiranju gradiva za imenovane panoge.

Za tisk je pripravljen drugi del urbarjev Slovenskega Primorja, ki obsega zlasti starejše urbarje in tem sorodne tekste (v obdelavi in redakciji akad. Kosa). V pripravi je obdelava in edicija freisinških urbarjev za Loko in Dolenjsko (znanstveni sodelavec dr. Blaznik) in briksenških urbarjev za Bled in Bohinj (akad. Kos). Za prvo knjigo historično-topografskega leksikona, ki bo obsegal gradivo do 1500, je obdelano zlasti primorsko (akad. Kos), za drugo knjigo (do 1500) pa je v delu štajersko gradivo (dr. Ferdo Hauptmann). Intenzivna je bila zlasti obdelava zgodovine komerčnega konsesa na Kranjskem (znanstveni sodelavec prof. dr. Žontar), zgodovine industrije ter obrti na Slovenskem od 1740 do 1860 (dr. I. Slokar), zgodovine rudarstva (znanstveni sodelavec dr. I. Mohorič) in zgodovine idrijskega rudnika (M. Verbičeva).

Mnogo koristi je prinesel študij v inozemskih arhivih, ki jih je nekaterim sodelavcem sekcije omogočil Akademij-ski svet. Akad. Polec je proučeval in zbiral gradivo za zgodovino nastanka deželne deske na Kranjskem in drugo gradivo v arhivih na Dunaju in v Gradcu. Akad. Kos je delal za namene historično-topografskega leksikona in edicije urbarjev v arhivih v Benetkah, Vidmu in Briksenu. Znanstveni sodelavec prof. Žontar je zbiral in proučeval gradivo za zgodovino trgovine in obrti v arhivih na Dunaju in v Gradcu.

Honorarna znanstvena sodelavka dr. Pivec-Stele je iz knjižnice nekdanje Kmetijske družbe za Kranjsko po pregledu izločila knjige, ki za biblioteko Inštituta ne prihajajo v poštev ter začela s sestavo centralne kartoteke inozemskih zgodovinskih del v znanstvenih knjižnicah Slovenije, zakar je bilo do sedaj pregledanih 10.000 številk Narodne in univerzitetne knjižnice in del Naučne biblioteke v Puli. Sestavljena je bila kartoteka zgodovinskih del istrskih knjižnic

in Zbirnega centra v Portorožu. Začeta je bibliografija starejših del za slovensko zgodovino.

Sodelavci sekcije so tudi v letu 1951 objavili številne razprave, ocene, referate in drugo v slovenskih, pa tudi vobče jugoslovanskih in tujih časopisih. Bili so sodelavci oziroma zastopani: med avtorji razprav in drugih do- neškov v Zgodovinskem časopisu ter člani njegove re- dakcije, v odboru Zgodovinskega društva, med organizatorji in referenti na 7. zborovanju slovenskih zgodovinarjev v Ljubljani in v Arhivskem svetu LRS, dalje pri spisovanju in v redakciji priročnika zgodovine jugoslovanskih narodov ter pri zgodovini Ljubljane, ki jo pripravlja Mestni ljudski odbor v Ljubljani. V tesnih stikih je sekcija po svojih čla- nih s člani in Historičnim inštitutom Srpske akademije nauka ter s člani in Historičnim inštitutom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Načrt za leto 1952. Nadaljevanje vseh v letu 1951 začelih in nadaljevanje del, notranja organizacija sekcije in nadaljnje sodelovanje pri vseh ustanovah, društvih, gla- silih in znanstvenih podjetjih, katerih cilj je napredek slo- venskega zgodovinopisja.

b) Sekcija za zgodovino umetnosti. Na- čelnik akad. Stelè je v decembru 1950 in spomladi 1951 obiskal južno Tirolsko, da bi proučil zveze fresk iz okr. 1420, odkritih v kapeli sv. Križa na Ptujski gori, s tirolskim gra- divom. Študij del, pripisanih mojstru Janezu iz Brunecka v križnih hodnikih briksensške stolnice in samostana Neustift pri Briksenu ter v špitalski cerkvi v Sterzingu je ugotovil nedvomno zvezo med Ptujsko goro in omenjeno tirolsko slikarsko skupino.

Ponovni ogled istrskih spomenikov slikarske delavnice Vincenca iz Kăstva in njegovih naslednikov je odprl nove momente v problematiki Trubarjevega »Krouaškega ma- larja«.

Revidirane so bile dosedanje ugotovitve o cerkvah, ki jih omenja Primož Trubar v svojih spisih (Raščica, Loka pri Zidanem mostu, Brunik), pri čemer je bila potrjena ugotov-

vitev, da v cerkvi na Raščici ni pričakovati ostankov po Trubarju izpričanih fresk, ker je sedanja stavba baročna in je od srednjeveške cerkve ohranjen v najboljšem primeru le spodnji del severne stene ladje.

V zvezi s problematiko umetnosti spomenikov reformacijske dobe je bila raziskana tako imenovana »Luthrova klet« pri gradu v Sevnici, pri čemer je bilo ugotovljeno, da gre po stavbno značilnih in slikarsko ikonografskih momentih najverjetneje za spomenik, ki je nastal v zvezi s prizadevanji luteranstva.

Ogled ostankov stenskih slikarij pri Sv. Primožu pri Velikih Laščah in na Krvavi peči je pokazal, da je dosedanja, tudi v literaturi zabeležena trditev o avtorstvu Janeza Ljubljanskega brez podlage. Pri Sv. Primožu gre za doslej osamljeno delo srede 15. stoletja, na Krvavi peči pa za slike iz skupine okrog Trubarjevega »Krouaškega malarja«.

V pritličju zvonika cerkve sv. Mohorja v Šoštanju so bile ugotovljene stenske slikarije iz prve polovice 14. stoletja, v katerih imamo doslej na Slovenskem največji primer na steno izvršenega kartona, ki je služil kot osnova za končno na belež izvršeno slikarijo. Podoben primer, toda iz kasnejšega časa in iz kroga »furlanskih mojstrov«, je bil ugotovljen na slavoloku (na podstrešju) župne cerkve v Svibnem.

Ogled župne cerkve v Ponikvah na Goriškem, ki so jo med vojsko požgali in minirali Nemci, je pokazal, da ni od dela stavbenika Andreja iz Loke (iz osemdesetih let 15. stoletja) ostalo drugega kot napisna plošča na baročnem prezbiteriju. Pač pa je še srednjeveška vsaj severna stena ladje, na kateri so se pokazali ostanki fresk iz prve polovice 15. stoletja. Pobeljeni omet pod freskami dokazuje, da je cerkev služila namenu že pred poslikanjem.

Raziskovalna dela na romanski dvojni kapeli na Malem gradu v Kamniku (asist. Cevc) so dokazala, da moramo računati pri njenem nastanku z daljšim stavbnim razvojem od prvotne preproste enojne kapele iz druge polovice 12. sto-

letja, nad katero je bila v začetku 13. stoletja po srednjeevropskih vzorih dvignjena nova, nadstropna kapela, ki je imela samostojen vhod naravnost iz gradu, kakor priča nad streho lope odkriti poznoromanski portal, pa tudi zidava sama. Tudi romanski portal spodnje kapele je doživel v srednjem veku več sprememb. V prezbiteriju spodnje so bili odkriti ostanki fresk iz 15. stoletja, v apsidi zgornje kapele pa baročne freske iz dobe okoli 1700.

Raziskan je bil zahodni del pročistijske cerkve v Ptuj. Zidava in razni arhitekturni detajli so pokazali, da je v obsegu današnjega (gotskega) pevskega kora obstajala v zgodnji gotiki (nekako od srede 13., pa do zadnje četrtine 14. stoletja) posebna zahodna empora, ki se je dvigala nad gmoto romanske cerkvene stavbe ter bila poslikana s freskami iz dobe okoli 1270, katerih ostanki so bili odkriti na današnjem pevskem koru in na stopnišču, ki vodi iz cerkve na podstrešje.

Gradivo za kartoteko srednjeveške plastike je dokončno zbrano ter v stadiju prenosa na kartotečne liste.

Zveze s tujino:

Načelnik akad. Stelè se je kot delegat Akademijskega sveta FLRJ udeležil spomladi 1951 Mednarodnega kongresa bizantologov v Palermu z referatom o bizantinizmu v jugoslovanskem srednjeveškem slikarstvu, v katerem je na kratko opredelil dve vrsti bizantinskih spomenikov: na neposredno bizantinsko vplivanem jugu države in na severozahodu, predvsem v Istri.

Kot član mednarodnega komiteja za umetnostno zgodovino se je načelnik sekcije akad. Stelè udeležil seje tega komiteta v juniju v Bruslju. Pri tej priložnosti je bil izbran za člana centralne komisije, ki naj pripravi izdajo Corpusa srednjeveških slikarij, katerega bo mednarodni komite izdal s podporo UNESCO.

Publikacije:

Dopisni član Akademije dr. F. Lukman je končal tekstno kritično dognano besedilo Dolničarjevega latinskega ro-

kopisa »Historia cathedralis ecclesiae Labacensis«, ki bo služil kot osnova nameravane komentirane izdaje tega rokopisa.

Nadaljujejo se priprave za komentirano izdajo latinškega rokopisa Benetk izpod peresa Aleša Dolničarja.

V nadaljevanju raziskovanj spomenikov slovenske srednjeveške plastike namerava sekcija osredotočiti študij na srednjeveško arhitekturo in dekorativno plastiko.

V zvezi s pripravami za mednarodni Corpus srednjeveških stenskih slikarij bo sekcija nadaljevala revizijo dosedanjih ugotovitev ter organizirala izvršitev potrebnih grafičnih shem in ustreznih fotografij.

Priprave za izdajo Dolničarjevih rokopisov se bodo nadaljevale.

Prav tako se bo nadaljevalo že leta 1951 začeto zbiranje gradiva za umetnostno zgodovinsko terminologijo.

c) Sekcija za arheologijo. Sekcija je v letu 1951 delala tako pri raziskovanju terena (izkopavanja, topografija, urejevanje zbirk, kontrola itd.), kakor tudi na čisto znanstvenem področju.

Terenska dela. V dolini Grajene pri Ptujju je sekcija nadaljevala raziskovanje rimskega vodovoda; dela so bila poverjena univ. asistentu Jaroslavu Šašlu. Raziskovanja so v glavnem končana, ob priliki bo potrebno sondirati le še na dveh mestih, kjer letos zaradi nastopa talne vode tega ni bilo mogoče storiti. Po dosedanjih ugotovitvah je vodovod vezal rečico Grajeno z mestom Ptujem — Poetovio. Skupna dolžina ugotovljene trase je približno pet kilometrov. Vodovodna trasa se končuje pod Panoramo v Ptujju, kjer se razcepi v več vodov za oskrbo mesta z vodo. Zanimivo je, da ta vodovod ni dobival vode naravnost iz samega izvira, kot so v začetku domnevali, ampak naravnost iz rečice Grajene, kljub temu, da teče Grajena skozi današnji Ptuj.

Raziskovanja v Predjami pri Postojni, ki jih je vodil prof. Krošec, so imela bolj značaj urejevanja že obstoječega gradiva, izkopanega pred in med drugo svetovno vojno.

V ta namen je ekipa sortirala in inventarizirala celotno zbirko ter jo razstavila v grajskih prostorih za javnost.

Istočasno je ekipa kontrolirala plasti profilov ter skušala ugotoviti morebitni obstoj paleolitika glede na posamezne elemente v obstoječem gradivu. Zaradi pomanjkanja tehničnih pripomočkov te naloge ni bilo možno izpeljati do konca. Gradivo Predjame je zelo zanimivo in obsega v svoji kontinuiteti dobe od neolitika pa do danes; jama je bila deloma stalno naseljena, deloma je služila le kot zatočišče.

Raziskovalna dela na Zgornjem Bregu pri Ptujju je vodil prof. Klemenc. Izkopavanja so se opravljala v bližini III. mitreja. V glavnem moramo oceniti ta raziskovanja kot začetna, ker jih bo treba v prihodnosti razširiti na veliko širšo ploskev. Po dosedanjih rezultatih so tu rimske zgradbe, zanimive pa so tudi posamezne drobne najdbe.

Raziskovalna dela na Vintarjevcu pri Litiji so bila poverjena univ. asistentu Francetu Staretu. Pri tej priložnosti so odkrili manjšo železnodobno naselbino. Poleg relativno dobro ohranjenih stavb so našli tudi veliko število hišnega inventarja in drugih drobnih najdb. Zanimiva je posebno arhitektura in način gradnje, kar je bilo zaradi relativno dobre ohranjenosti tločrtov zelo lepo videti. Datirati bi bilo možno to naselbino med peto in drugo stoletje pred našo ero.

Na Bledu je nadaljeval raziskavo dr. Kastelic; nadaljeval je dela iz leta 1949. Tu so odkrili nove grobove ketlaške kulturne skupine, prav tako pa tudi grobove zgodnje faze (Bled 1949) in iz ilirsko-predzgodovinske dobe. Poleg tega so odkrili tudi zid oziroma obzidje v dolžini okoli 400 m. Istočasno so opravljali tudi sondažna dela na Bledu in v Radovljici.

Prof. Brodar je izkopaval v Postojnski jami, kjer so dobili bogat paleontološki material, posamezne paleolitske artefakte, obenem pa reševali zanimive geološke probleme Postojnske kotline.

Med manjšimi deli, ki jih je Akademija bodisi znanstveno ali materialno podprla, so tudi raziskovalna dela v Celju, oziroma v Gotovljah, ter topografija.

Izven Slovenije so člani sekcije pomagali pri raziskovanjih v Bosni (Bila pri Travniku in Doboj), v Srbiji (pri Kragujevcu), v Vojvodini (Subotica) ter v Makedoniji (Demirkapija).

Znanstveno in notranje delo. V notranjem delu je sekcija nadaljevala izdelavo arheološke karte Slovenije. V krajšem času bodo zbrani vsi podatki iz literature in v precejšnji meri tudi po materialu, ki je v muzejih, potem bo treba pristopiti k terenski kontroli.

Nadaljevala se je kartotečna evidenca arheoloških predmetov; tu smo napredovali za približno 1500 objektov; prav tako so bili v laboratoriju preparirani vsi objekti, ki so jih pridobili člani sekcije pri izkopavanjih.

Večina znanstvenega materiala, izkopanega pri izkopavanjih, je, razen blejskih najdb, tudi že fotografirana.

Sekcija za arheologijo je dala na razpolago osteološko gradivo za preiskavo strokovnjakom stomatologije in patologije; ti opravljajo preiskavo v prostorih sekcije.

Do konca leta 1951 so bile ali bodo predane za tisk naslednje razprave in obdelave arheološkega gradiva:

B. Škerlj: Srednjeveška okostja z Bleda izkopana leta 1949.

J. in P. Korošec: Predzgodovinska in staroslovenska nekropola blizu Turnišča pri Ptuju.

Z. Dolinar: Antropološka obdelava nekropole Turnišče pri Ptuju.

V letu 1951 sta izšli knjigi:

Franjo Ivaniček: Staroslavenska nekropola u Ptuju. Rezultati antropoloških istraživanja. (Dela razreda za zgodovinske in družbene vede, V.)

J. Korošec: Predzgodovinska naselbina na Ptujskem gradu. (Dela razreda za zgodovinske in družbene vede, VI.)

Akademija je prevzela tudi izdajo Arheološkega vestnika, katerega sta pod njenim okriljem izšli št. II/1 in II/2.

Zaradi zbiranja podatkov, potrebnih za izdelavo arheološke karte, je sekcija, hkrati s sekcijo za zgodovino

umetnosti, poslala razpis ljudskim šolam in gimnazijam v Sloveniji. Rezultati niso bili zadovoljivi, na okoli 1200 vprašalnih pol je prišlo le 212 odgovorov, od teh je le 60 % deloma uporabnih.

Po dogovoru s člani sekcije bodo v letu 1952 predvidoma izvedena naslednja raziskovalna dela:

1. V Ptuju, kjer se bodo pod vodstvom prof. Klemenca nadaljevala raziskovanja na Zgornjem Bregu.
2. Na Ljubljanskem barju, kjer so predvidena predpripravljalna dela in sondaže za poznejše sistematske raziskave barjanskih lokalitet. Dela bo vodil prof. Korošec.
3. Nadaljevanje arheoloških raziskovanj v kraških jamah bo opravljal prof. Brodar.
4. Na Bledu bo nadaljeval svoja izkopavanja dr. Kastelic.
5. Sekcija bo dala svojo pomoč muzeju v Celju pri raziskovanju grobišča v Gotovljah.
6. Enako bo nudila pomoč muzeju v Brežicah pri zaščitnih delih v Dobovi pri Krškem.

Za znanstvena, odnosno notranja dela, predvideva sekcija naslednji načrt: 1. Nadaljevanje izdelave arheološke karte Slovenije. 2. Izdelava bibliografije arheoloških publikacij, ki obravnavajo slovenska najdišča, od začetkov pa do leta 1945. 3. Inventarizacija arheološkega gradiva v muzejih. 4. Obdelava gradiva grobišča iz Dobrače v Srbiji.

Predvidoma bodo v letu 1952 dokončane razprave profesorja Klemenca o raziskovanjih v Celju in na Panorami v Ptuju. Univ. asistent F. Starè bo predal končno razpravo o ilirskem grobišču na dvorišču Akademije v Ljubljani.

Inštitut za literature. V okviru Inštituta je od junija teklo delo za slovensko bibliografijo, to je popis celotnega slovenskega tiska. Popis je začel na osnovi sistematičnega pregleda knjižnega fonda Narodne in univerzitetne knjižnice. Pregledan je bil od št. 41.000 do št. 47.000 in na kartotčnih listih popisanih okrog 3200 knjig. Delo opravlja šest sodelavcev, vodi ga pa in revizijo popisanih listkov opravlja Janez Logar. Izven tega okvira obdeluje Štefka Bulovec podrobno analitično bibliografijo prešernoslovja; nanovo je

predelala gradivo do leta 1903, Janez Logar je pa gradivo in analizo (ekscerpte) ob delu sproti revidiral. Doslej je bilo obdelanih 666 enot prešernoslovja (člankov) in iz tega napravljenih 1420 analitičnih listkov za posamezna poglavja bibliografije (biografija, komentar, prve objave itd.). Prevodov posameznih Prešernovih pesmi v druge jezike je doslej zabeleženih 399 enot.

Inštitut za slovenski jezik. V skladu s postavljenimi nalogami (glej Letopis III, 41 sl.) je Inštitut za slovenski jezik nadaljeval vsa začeta dela (l. c. 275 sl.) in dosegel v posameznih odsekih naslednje uspehe:

1. Za slovar slovenskega jezika je delalo 1950. leta 42 delavcev, 1951. leta pa 39 ekscerptorjev in uredniških moči. Predelanih je bilo 1950. leta 561 del in napisanih 269.082 listkov, 1951. leta pa 564 del in napisanih nekaj nad 250.000 listkov. Tako znaša zdaj celotna slovarska kartoteka nekaj nad 950.000 listkov in je predelanih nekaj nad 2100 del (pri časopisih so šteti vsi letniki kot eno delo). Velikanska večina ekscerpiranih del je iz novejše dobe, po Pleteršniku (1895), ker si je Inštitut postavil za nalogo, da zbere najprej gradivo, s katerim bo možno čimprej oskrbeti primeren slovar sodobnega knjižnega jezika za praktično uporabo kot nadomestilo že redkega Pleteršnika. Starejših tekstov je bilo doslej ekscerpiranih razmeroma še malo. Dokončano je bilo izpisovanje Megiserjevega Polyglotta, Megiserjevega slovarja iz leta 1744, Alasia da Sommaripa, Pohlinovega slovarja; izpisovanje Gutsmanovega slovarja se bliža koncu; v delu je Kastelčev slovar v vseh treh prepisih (rokopisa št. 803 in 169 v Narodni in univerzitetni knjižnici in Vorenčev rokopis v Gorici); ureja se gradivo iz Trubarjevega Katekizma 1551, ki je bil popolnoma ekscerpiran. Popolnoma je bil izpisan tudi Prešeren, Kranjska Čbelica, Tri duhovne pesmi in še nekaj manjših tekstov. Natančno so bile obdelane tudi Slovenske narodne pesmi v Štrekljevi izdaji.

Listki se urejajo sproti in se uvrščajo v škatle po abecedi, tako da je možno sproti kontrolirati uporabnost in vrednost nabranega gradiva. Leta 1951 je bil napravljen poskus kakšen slovar bi se dal sestaviti z zbranim gradivom; poskus je bil narejen z besedami med »glava-glavu«, »reč-red« in »sil-sim«. Pokazalo se je, da nabrano besedje močno presega Pleteršnika v frazeološkem pogledu v sodobnem knjižnem jeziku, da pa ne nudi še podatkov o starosti besed in njih pokrajinski razširjenosti. Zato bo naloga Inštituta najprej ta, da gradivo dopolni tudi v teh dveh pogledih. Za strokovno presojo slovarskih vprašanj je bil določen poseben odbor, v katerem so: upravnik akad. Fr. Ramovš, višja znanstvena sodelavca dr. R. Kolarič in J. Šolar, višji asistent dr. T. Logar, poleg njih še: dr. A. Bajec, Fr. Bezlaj, Fr. Pachener, dr. M. Rupel in dr. Fr. Tomšič.

2. Za etimološki slovar slovenskega jezika je delal Fr. Bezlaj; ekscerpiral je več monografij in sproti pregledoval nove časopise, kolikor jih pride v Ljubljano. Zbirka gradiva je narasla za okrog 4000 listkov, tako da znaša zdaj v celoti nekaj nad 24.000 listkov.

3. Delo za onomastični slovar je vodil dve leti dr. V. Suyer, pomagalo mu je 7 delavcev (leta 1950 včasih tudi več). Prenašanje slovenskega sodobnega imenskega gradiva po ljudskem štetju 1931 preko lističev (vseh 195.274) na osnovne kartone (skupaj 22.393), s katerih je razvidna razprostranjenost priimka 1931, je opravljeno nad polovico. — V zgodovinskem pogledu je bilo obdelanih okrog 50 fasciklov rektificiranih dominikalnih aktov, nekaj starih matic iz 16. in prve polovice 17. stoletja in nekaj urbarjev. Napisanih je bilo 50.000 lističev, ki pa še niso preneseni v glavno kartonsko kartoteko.

4. Za toponomastično zbirko je Inštitut iskal predvsem metode, ki bi kar najbolje ustrezala na vse strani. V ta namen se je poskusilo zbrati tako gradivo na področju vasi Besnica na Gor. z zgodovinskega (dr. P. Blaznik), z zemljepisnega z mapnim zemljevidom (Fr. Planina) in z jezikovnega (J. Šolar) vidika. Iz tega gradiva so razvidna

vsa imena (v vseh časovnih oblikah), ki jih je kaka parcela imela v zgodovini v različnih oblikah, razvidna je lega, sestav, oblika, funkcija kosa zemlje ob kratki označbi in krajevni zemljevid po katastrski mapi; razvidna je poleg zgodovinskih oblik tudi današnja narečna oblika imena. — Samostojno je bila z mapnim zemljevidom obdelana vas Kozmerice (ing. M. Mikuž) na Tolminskem.

Za toponomastično zbirko je Inštitut dobil tudi dve zbirki: 1. sodobna imena naselij v bivši banovini (nekako dve tretjini), zapisana po ljudski rabi v kraju samem v vseh sklonih, s predlogi (na-v-pri), pridevniška in stanovniška oblika; zbirka je bila odkupljena od Slavističnega društva; 2. Narodna in univerzitetna knjižnica je prepustila Inštitutu zbirko ledinskih imen, kakor jih je pred 1918 zbrala Slovenska Matica, in je to gradivo predelal po etimoloških in sufikslnih vidikih M. Pleteršnik. To delo je sicer dragoceno, a je bilo osnovno zbiralno delo opravljeno nepopolno in ga bo treba opraviti še enkrat na terenu.

5. Delo za lingvistični atlas Slovenije je zopet oživel v polni meri. Leta 1950 je višji asistent dr. T. Logar najprej uredil že prej nabrano gradivo in ga deloma prenesel v kartoteko. Na novo so bila na terenu obdelana predvsem narečja primorsko-goriške skupine (IV), v celoti 15 krajev popolnoma, nekaj deloma. Eksplorator se je mudil zlasti na Kobariškem, Tolminskem in v Cerknem z okolico. O novih dognanjih glej tudi poročilo v Slavistični reviji IV, 3—4.

6. Inštitut je začel zbirati narečno gradivo v sistematičnih obravnavah, slovarskih zbirkah in celotnih tekstih (po možnosti tudi fonografskih zapisih). Nekaj takega gradiva ima Inštitut že od prej (Kendovo leksikalno gradivo s Tolminskega, Šulgajevo iz Idrije, Kopatincevo iz Šembida pri Vipavi, Gregoričevo iz Kostela, Debeljakovo iz Loškega potoka). Na novo smo dobili slovnično obdelano in zbrano gradivo za Črni vrh nad Idrijo od prof. Iv. Tomince. V delu je nekaj drugih takih zbirk.

7. Za izdelovanje opisne slovnice sodobnega knjižnega jezika je bil izdelan načrt za celotno delo. Obdelana so bila že tudi nekatera poglavja, da se je ob njih razčistilo vprašanje metode za skupno delo. Za nekatera poglavja bo treba iskati še primerne nove obdelave in nazornega gradiva.

8. Inštitut je udeležen pri izdajanju in po upravniku akad. Fr. Ramovšu pri urejevanju Slavistične revije. Za 60-letnico akad. Ramovša je bil izdan jubilejni zvezek z jezikoslovnimi prispevki tujih in domačih slavistov in jezikoslovcev; ker vsi poslani prispevki niso mogli v obseg enega samega zvezka, je bil del razprav objavljen šele v naslednji številki (IV, 1—2). Revija je s tem dobila mednarodno pomembnost in si pridobila ugled v strokovnih vrstah v svetu. Inštitut je po svojih delavcih skrbel v reviji za prispevke s svojega področja, zlasti za drobna poročila o strokovni literaturi po drugih deželah (Fr. Bezljaj).

9. Inštitut je tudi v teh dveh letih opravil veliko dela z jezikovnimi sveti in s pregledovanjem različnih rokopisov (terminoloških in podobnih) v jezikovnem pogledu. To delo, ki je bilo prvotno naloga Zavoda za kulturo jezika, ni sicer neposredno znanstvenega značaja, a je potrebno za enotno usmerjanje jezikovne prakse; opravljati ga more s primerno avtoriteto le najvišji kulturni zavod.

10. Po dogovoru z Inštitutom za slovenski jezik so opravljali posamezni strokovnjaki tudi osebna dela. Upravnik akad. Fr. Ramovš nadaljuje pripravo Historične gramatike III — vokalizem; novo izdajo Dialektološke karte in 2. zvezek Kratke zgodovine slovenskega jezika. — Dr. A. Bajec je pripravil Besedotvorje slovenskega jezika — I. zv. Izpeljava samostalnikov je že izšla (1950 pri Akademiji, II. razred, Dela 1); II. zv. Izpeljava pridevnikov je v tisku; III. zv. Sestava imen je tudi dokončana. — Fr. Bezljaj pripravlja hidronimični slovar Slovenije; doslej je v glavnem zbral gradivo (okoli 12.000 imen), obdelavo bo predvidoma končal 1952. — J. Šolar pripravlja fonetiko slovenskega jezika po sodobnih vidikih.

Inštitut za slovensko narodopisje (do 3. oktobra 1951 Komisija za slovensko narodopisje). Inštitut (komisija) za slovensko narodopisje je nadaljeval v letu 1951 v prejšnjih letih pričeto načrtno zbiranje gradiva iz časnikov in časopisov, zlasti starejših, pa tudi s sodelovanjem z drugimi narodopisnimi ustanovami pri nabiranju narodopisnega gradiva na terenu.

Do sedaj so bili izpisani le-ti starejši časniki in časopisi (216 letnikov): Novice 1845—1881, Slovenija 1848 do 1850, Ljubljanski časnik 1850—1851, Slovenska Bčela 1850—1853, Šolski Prijatelj 1853—1855, Glasnik slovenskega slovstva 1854, Slovenski Glasnik 1858—1868, Zvon, Stritarjev 1870, 1876—1880, Ljubljanski Zvon 1882—1891, 1895—1931, Dom in svet 1888—1943, Časopis za zgodovino in narodopisje 1904/05 do 1940, Zora 1872—1877 z Vestnikom 1873—1875, Kres 1881.

Poglavitna skrb je bila posvečena izpisovanju ljudske pripovedne umetnosti, bajk, pripovedk, pravljic, basni in podobnega, da se sčasoma pripravi izdaja slovenskih pravljичnih motivov (zato listki poleg bibliografskih podatkov nudijo tudi označitev motivov in motivnih obrazcev pripovednih ljudskih umetnin) in znanstvena izdaja slovenskih pravljic, ki je doslej še ni, ter slovenskih bajk in pripovedk, ko dosedanja — ki je že pošla — po obsegu in metodi ni prav zadovoljiva.

Za dopolnilo — za uvrstitev v primerjalno mednarodno blago — se je izpisovalo tudi standardno primerjalno delo Bolte-Polívka, Anmerkungen zu den Kinder- und Hausmärchen der Brüder Grimm, I—III.

Do sedaj je nabranih ok. 2500 listov, med njimi nekako polovica z označitvijo pripovednih ljudskih umetnin. Obdelava listkov, zlasti glede inacic, se zaradi pomanjkanja delovnega prostora in stalnih znanstvenih in arhivnih sodelavcev še ni mogla pričeti.

Honorarni sodelavci inštituta (komisije) za slovensko narodopisje, znanstveni in strokovni, so delali tudi kot vodje narodopisnih skupin Etnografskega muzeja v Ljub-

ljani in Mestnega muzeja v Celju, ki so nabirale po načrtu narodopisno gradivo, prva v breginjskem Kotu na Goriškem in v Mokronoški dolini, druga pa pri hribovcih severno od Gornjega grada. Inštitut (Komisija) je prispeval tudi skromen delež k stroškom teh raziskovanj, bo pa dobil zato nabrano gradivo za Narodopisni arhiv.

Načelnik komisije in honorarni sodelavci so tudi znanstveno literarno delali.

Ivan Grafenauer je nadaljeval proučevanje zgodovine slovenskega ljudskega pesništva v pesmi in prozi. Priobčil je v letu 1951 razprave: Turki pred Dunajem, Slavistična revija IV (1951); Slovenske pesmi o Kralju Matjažu, Slovenski etnograf III—IV (1950/51); Slovenske pripovedke o Kralju Matjažu, Dela razreda za filološke in literarne vede pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani, IV.

Dr. Fr. Kotnik, Potovanje po Koroškem leta 1795, Slov. etnograf III/IV (1950/1).

Niko Kuret, redaktor slovenskega bibliografskega gradiva iz let 1948 in 1949 za International Folklore Bibliographie, GIAP — UNESCO, Basel, je spisal: Tri kraljevske igre in koleda na Slovenskem, Slovenski etnograf III—IV (1950/51).

Milko Matičetov, sourednik Slovenskega etnografa: Folklorna anketa v Furlaniji 1946 — Odgovori slovenskih šolarjev, Slovenski etnograf III—IV (1950/51). Zagovarjanje pri dveh slovenskih književnikih, prav tam. Etnografsko delo Ivana Grafenauerja (bio-bibliografski pregled ob 70-letnici), prav tam. Etnografsko delo Matije Murka (bio-bibliografski pregled ob 90-letnici), prav tam. Nekrolog Ivana Koštiáala, nekrolog Joža Glonarja, oba s pregledom njunih etnografskih spisov, prav tam.

Primorski ljudski napisi (nadaljevanje), Ljudski tednik 1951, št. 247—252, Primorski dnevnik VI (1951), št. 160, 166, 190, 207, 219.

Slovensko berilo IV³ (1951), uredil je oddelek ljudskega pesništva v prozi (str. 103—124), kjer je priobčenih

tudi nekaj njegovih novih zapisov. — Več njegovih novih zapisov je priobčenih tudi v Grafenauerjevi knjigi Slovenske pripovedke o kralju Matjažu.

Dr. Vilko Novak, Lončarstvo v Prekmurju, Slovenski etnograf III—IV (1950/51); Slovenska etnografska bibliografija 1945—1950, prav tam.

Dr. Sergij Vilfan, »Nova slovenska etnografija«, Tovariš VII (1951), 443.

Pričeto delo za Narodopisni arhiv se bo nadaljevalo, razširilo in poglobilo. Bližnji smoter bo spopolnjevanje Narodopisnega arhiva, posebno arhiva slovenskega ljudskega pripovedništva v prozi, da se pripravi izdaja slovenskih pravljicnih motivov, prva znanstvena izdaja slovenskih ljudskih pravljic ter spopolnjena izdaja slovenskih bajk in pripovedk. Slovenski narodopisni arhiv se bo spopolnjeval tudi glede na materialno in družbeno kulturo. Izhajanje narodopisnega gradiva iz tiskanih virov se bo nadaljevalo, začelo pa se bo tudi prepisovanje gradiva za arhiv slovenskega pripovednega pesništva in znanstveno obdelovanje nabranega listkovnega materiala.

Ko pride pod okrilje Slovenske akademije znanosti in umetnosti tudi Glasbeno narodopisni inštitut, bo treba začeti tudi priprave za novo, spopolnjeno izdajo Štek-ljevih Slovenskih narodnih pesmi.

Terminološka komisija. Terminološka komisija je razdeljena na tri sekcije: a) pravno, b) tehniško, c) medicinsko.

Delo pravne sekcije je bilo še vedno v ekscerpiranju; delalo je 19 ekscerptorjev; do 1. oktobra 1951 je število listkov naraslo na 189.436. Prof. dr. R. Sajovic je za bodočo terminologijo predložil načrt za črko »C« in ga dal v presojo drugim članom sekcije. Načrt ima za podlago besede, zbrane na 1762 listkih. Dejansko je izpisanih besed (terminov) mnogo več, ker je na številnih listkih nabranih po več izrazov. Ta načrt se bo prediskutiral in zbral dokončni vzorec bodoče terminologije.

Delo tehniške sekcije je bilo od začetka delovanja povezano z Društvom inženirjev in tehnikov. Zbiranje gradiva s pomočjo tega društva je pa sedaj že prenehalo. V letu 1951 je sekcija po obsegu in vsebini izbirala in v kartoteški obliki sestavila prvi del slovenskega tehniškega slovarja, ki bo vseboval okoli 8500 slovenskih gesel z razlagami, pojasnili, izvedenkami itd., in bo obenem dopolnjen s sorodnimi izrazi, tako da bo v celoti vseboval okoli 20.000 izrazov. Drugi del slovenskega tehniškega slovarja pa obsega po zaporednih številkah, ki se ujemajo s številkami v prvem delu, vsa razvrščena gesla v nemškem, francoskem, angleškem in italijanskem ter tudi slovenskem jeziku. Delo za drugi del je v glavnem zaključeno.

Načrt za delo v letu 1951. **P r a v n a s e k c i j a.** Sestava pravne terminologije na podlagi zbranega izpisane gradiva; poleg tega pa še ekscerpiranje tekstov, ki bodo na novo izhajali.

T e h n i š k a s e k c i j a. Z doslej izbranimi izrazi in terminologijo bo pomnožiti in spraviti v sklad tehnične pojme iz standardnih prepisov, ki jih izdajajo velika industrijska podjetja (na primer Litostroj, Jeseniška železarna) in drugi. Nadaljevala se bo ureditev in spopolnitev celotnega gradiva. V načrtu je tudi tretji del tehniškega slovarja, ki bi vseboval po posameznih jezikih in po abecednem redu razvrščene tujejezične izraze.

VI

SKLEPNI RAČUNI

IZVLEČEK

iz sklepnega računa za leto 1949, ki ga je sprejel nadzorni odbor dne 23. decembra 1950 in odobrila skupščina dne 29. decembra 1950.

A

I. Nepotrošna imovina z dne 31. dec. 1948 . din 2,004.939.—
zvišana za nabavno oziroma cenilno vrednost naslednjih predmetov:

1. pisarniških in hišnih naprav, opreme, orodja itd.	din 775.066.50	
2. pohištva	din 568.963.—	
3. znanstvenih in umetniških knjig	din 62.570.—	
4. v vili Rateče	din 3.686.50	
5. v Fizikalnem inštitutu	din 144.981.50	
6. v Kemičnem inštitutu	din 77.182.—	
7. v arheološki sekciji	din 37.465.—	
8. v inštitutu za geografijo	din 41.640.—	din 1,511.554.50

II. Neocenjena knjižna zamena, darila, biblioteka,
knjižna zaloga, avtomobil

Nepotrošna imovina na dan 31. XII. 1949 . . . . . din 3,516.493.50

B

Imovina na depozitnem računu pri Državni investicijski banki

Vplačila	din 172.283.50	
Dvigi	din 115.382.50	
Saldo (31.XII. 1949)	din 56.901.—	

C

Zaključni račun proračunskih izdatkov za leto 1949
II. del — Investicije v korist družb. standarda

30. razdelek: Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljublj.
1. poglavje: Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljublj.
Izgradnja v korist družbenega standarda

Naziv izdatkov	Odobreno	Izvršeno
1 Gradnje	3,197.231.—	2,858.710.—
2 Oprema	2,220.000.—	1,759.707.—
3 Montaža opreme	100.000.—	87.177.—
Skupaj II. del — part. 130	5,517.231.—	4,705.594.—

III. del — Prosveta in ljudska kultura

30. razdelek: Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljublj.

1. poglavje: Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljublj.

Osebni izdatki

Plače in dodatki

1 Temeljne plače	2,275.500.—	2,170.740.—
2 Rodbinski dodatki	16.050.—	12.950.—
3 Posebni osebni dodatki		
a) stalni mesečni 104.400.—		
b) občasni 92.400.—	156.000.—	116.600.—
4 Funkcijski dodatki	443.500.—	427.500.—
5 Honorarji	—	—
6 Plače tehničnega osebja	117.500.—	81.800.—
Skupaj part. 407	3,008.550.—	2,809.590.—

Materialni izdatki

Operativni izdatki

1 Pisarniške potrebščine	24.500.—	24.490.—
2 Kurjava s prevozom, žaganjem in sečnjo	125.000.—	94.804.—
3 Razsvetljava	27.300.—	26.164.—
4 Nabava in tisk obrazcev	15.000.—	14.089.—
5 Uradni listi, časopisi in strok. knjige	5.000.—	4.996.—
6 Potni in selitveni stroški	35.400.—	35.327.—
7 Čiščenje zgradb in inventarja	37.000.—	35.724.—
8 Vdrževanje zgradb in inventarja	88.300.—	88.248.—
9 Poštni, brzojavni in telefonski stroški	40.000.—	39.389.—
10 Zavarovalnine	20.500.—	20.046.—
11 Nabava drobnega inventarja	32.000.—	31.979.—
12 Vzdrževanje prevoznih sredstev	52.000.—	51.941.—
Skupaj part. 408	502.000.—	467.197.—

Naziv izdatkov	Odobreno	Izvršeno
Funkcionalni izdatki		
1 Nabava znanstvene in umetniške literature	100.000.—	99.236.—
2 Znanstvena raziskovanja	2,384.000.—	2,383.225.—
3 Stroški za izdajo znanstvenih in umetniških publikacij	850.000.—	849.240.—
4 Reprezentančni stroški	64.000.—	63.875.—
Skupaj part. 409	3,398.000.—	3,395.576.—
Skupaj 1. poglavje (p. 407—409)	6,908.550.—	6,672.363.—
Skupaj 30. razdelek	6,908.550.—	6,672.363.—

REKAPITULACIJA

Osební izdatki	3,008.550.—	2,809.590.—
Operativni izdatki	502.000.—	467.197.—
Funkcionalni izdatki	3,398.000.—	3,395.576.—
Skupaj	6,908.550.—	6,672.363.—

Izredni kredit iz proračunske rezerve

Vzdrževanje vile na Bledu (najemnina)	20.000.—	20.000.—
Skupaj izredni kredit p. 990	20.000.—	20.000.—

IZVLEČEK

iz sklepnega računa za leto 1950, ki ga je sprejel nadzorni odbor dne 9. novembra 1951 in odobrila skupščina dne 7. februarja 1952

A

- I. Nepotrošna imovina z dne 31. dec. 1949 . . . . . din 3,516.493.50
zvišana za nabavno oziroma cenilno vrednost naslednjih predmetov:
1. pisarniških in hišnih naprav, opreme, orodja itd. . . . . din 283.044.50
  2. pohištva . . . . . din 632.620.—
  3. znanstvenih in umetniških knjig . . . . . din 285.935.—
  4. v Kemičnem inštitutu . . . . . din 163.975.—
- Odnos . . . . . din 1,365.570.50

Naziv izdatkov	Odobreno	Izvršeno
Prenos	din 1,365.570.50	din 3,516.493.50
5. v Fizikalnem inštitutu	din 42.998.—	
6. v Sekciji za arheologijo	din 5.176.—	
7. v Inštitutu za geografijo	din 38.805.—	din 1,452.549.50

II. Neocenjena knjižna zamena, darila, biblioteka,
knjižna zaloga, avtomobil

Nepotrošna imovina na dan 31. XII. 1950 . . . . . din 4,969.043.—

B

Imovina na depozitnem računu pri Državni investicijski banki

Saldo na dan 1. I. 1950	din 56.901.—
Vplačila	din 35.200.—
Dvigi	din 56.039.—
Saldo (31. XII. 1950)	din 36.062.—

C

Zaključni račun proračunskih izdatkov za leto 1950

34. razdelek — Akademija znanosti in umetnosti
Neporavnane obveznosti iz prejšnjih let 2.184.— 2.184.—

2. del — Ostale družbeno koristne investicije

Poglavje 1 — AKADEMIJA

Gradnje v korist družbenega standarda

1 Gradnje	17,965.770.—	15,246.252.—
2 Oprema	6,991.293.—	2,276.065.—
2a Večje nabave	583.000.—	556.572.—
3 Montaža opreme	200.000.—	—
6 Študije in raziskovanja	840.251.—	767.573.—
7 Odkupi in odškodnine	140.000.—	—
Skupaj pogl. 1 (part. 527)	26,720.314.—	18,846.462.—
Skupaj 2. del	26,720.314.—	18,846.462.—

3. del — Prosveta in ljudska kultura

Poglavje 1 — AKADEMIJA

Naziv izdatkov	Odobreno	Izvršeno
Osebni izdatki		
Plače in dodatki		
1 Osnovne plače	1,384.000.—	1,370.609.—
2 Rodbinske doklade	24.400.—	22.225.—
3 Stalni mesečni posebni osebni dodatki	112.000.—	104.413.—
4 Občasni osebni dodatki (nagrade)	31.000.—	15.000.—
5 Funkcijski dodatki	758.700.—	755.727.—
6 Honorarji	1,950.900.—	1,950.002.—
7 Plače tehničnega osebja	131.000.—	127.398.—
Skupaj part. 528	4,592.000.—	4,345.374.—
Materialni izdatki		
Operativni izdatki		
1 Pisarniške potrebščine	50.000.—	48.949.—
2 Kurjava s prevozom in sečnjo	120.000.—	119.057.—
3 Razsvetljava	78.000.—	77.095.—
4 Nabava in tisk obrazcev	24.000.—	23.998.—
5 Službeni listi, časopisi, strok. knjige	12.000.—	11.389.—
6 Poštni in selitveni stroški	57.000.—	52.564.—
7 Čiščenje poslopij in inventarja	58.000.—	57.261.—
8 Vzdrževanje poslopij in inventarja	146.000.—	145.000.—
9 Poštni, telegrafski in telef. stroški	58.000.—	58.000.—
10 Zavarovanje zgradb in inventarja	43.000.—	42.683.—
11 Dopolnitev inventarja	31.000.—	30.847.—
12 Vzdrževanje prevoznih sredstev	55.000.—	54.643.—
13 Najemnine	22.000.—	21.070.—
Skupaj part. 529	754.000.—	742.556.—
Funkcionalni izdatki		
1 Nabava znanstvene in umetniške literature	369.000.—	361.093.—
2 Znanstvena raziskovanja	2,636.000.—	2,598.921.—
3 Znanstvene podpore	33.000.—	33.000.—
4 Stroški za izdajo in tisk znanstvenih in umetniških publikacij	1,174.000.—	1,144.845.—
5 Stroški za svečanosti in obiske tujih akademikov in znanstvenikov	90.000.—	83.822.—
Skupaj part. 530	4,502.000.—	4,221.681.—
Skupaj pogl. 1 (part. 528—530)	9,448.000.—	9,309.611.—

Poglavje 2 — INSTITUT ZA ELEKTRISKO GOSPODARSTVO

Naziv izdatkov	Odobreno	Izvršeno
Osební izdatki		
Plače in dodatki		
1 Osnovne plače	554.000.—	454.205.—
2 Rodbinske doklade	21.500.—	15.725.—
3 Stalni mesečni posebni oseb. dodatki	82.000.—	80.320.—
4 Občasni osebni dodatki (nagrade) .	—	—
5 Funkcijski dodatki	21.500.—	20.300.—
6 Honorarji	115.500.—	93.756.—
7 Plače tehničnega osebja	57.500.—	36.435.—
Skupaj part. 530—1	812.000.—	700.741.—
Materialni izdatki		
Operativni izdatki		
1 Pisarniške potrebščine	25.000.—	22.835.—
2 Kurjava s prevozom in sečnjo . . .	3.500.—	2.672.—
3 Razsvetljava	4.600.—	4.453.—
4 Nabava in tisk obrazcev	1.600.—	1.541.—
5 Službeni listi, časopisi, strok. knjige .	45.300.—	45.282.—
6 Potni in selitveni stroški	65.500.—	62.699.—
7 Čiščenje poslopij in inventarja . .	4.000.—	3.928.—
8 Vzdrževanje poslopij in inventarja .	16.500.—	15.803.—
9 Poštni, telegrafski in telef. stroški .	30.000.—	29.994.—
10 Zavarovanje zgradb in inventarja .	6.000.—	5.790.—
11 Dopolnitev inventarja	28.000.—	27.685.—
12 Vzdrževanje prevoznih sredstev . .	15.000.—	12.999.—
Skupaj part. 530—2	241.000.—	235.681.—
Skupaj pogl. 2 (part. 530—1, 530—2)	1.053.000.—	936.422.—
Skupaj 3. del (pogl. 1 in 2)	10.501.000.—	10.246.033.—
Skupaj 34. razdelek (2. in 3. del) .	37.221.314.—	29.092.495.—

REKAPITULACIJA

Osební izdatki (3. del — pogl. 1 in 2)	5.204.000.—	5.046.115.—
Operativni izd. (3. del — pogl. 1 in 2)	995.000.—	978.237.—
Funkcional. izd. (3. del — pogl. 1 in 2)	4.302.000.—	4.221.681.—
Skupaj (3. del — pogl. 1 in 2) . .	10.501.000.—	10.246.033.—

VII

IZ POROČIL O ZNANSTVENEM DELU

O FOSILNIH SESALSKIH OSTANKIH IZ BETALOVEGA SPODMOLA

(Začasno poročilo)

Ivan Rakovec

Uvod

Prvo poskusno izkopavanje v Betalovem spodmolu pri Postojni je izvedel Anelli v jeseni leta 1932 in o njem poročal na italijanskem speleološkem kongresu v Trstu (1933, 231—237).¹ Pozneje je pričel s sistematičnim izkopavanjem, o čemer še ni podal poročila. Drugo sistematično izkopavanje je izvršil profesor Brodar s podporo Slovenske akademije znanosti in umetnosti v poletnih mesecih 1948, 1949 in 1950. Medtem ko so bile pri prvem izkopavanju prekopane in preiskane pretežno površinske plasti nekako do globine 1,80 m, je zajelo drugo izkopavanje najgloblje plasti, ki so bile še dostopne z razpoložljivimi sredstvi (1948, 97—106; 1949 [a], 90—95; 1949 [b], 118—122).

Pri dosedanjih izkopavanjih ugotovljene plasti se dajo petrografsko razčleniti v 6 horizontov. Najnižji horizont (I) predstavlja zelenkastorumena flišna ilovica, ki je nekoliko sljudnata in ji je primešane precej mivke. Ilovica je povsod plastovita. Pozneje je bila povečini odplavljena, ohranila se je le na nekaterih policah. Debelina ilovice ni znana. Če računamo od površja najvišje ohranjenega ostanka ilovice na polici navzdol do najglobljega mesta, kjer se je izkopavanje ustavilo in še ni doseglo njene spodnje meje, znaša njena debelina 6,20 m.

Nad flišno ilovico je bil odložen apnenčev grušč, pomešan s sivkastordečo ilovico (II). Večina grušča ima

¹ Točen naslov citiranih del je iskati na koncu te razprave.

velikost človeške pesti, nekaj je drobnejšega, vmes pa je tudi precej večjih kosov, celo skal v premeru do 1 m. Nadalje je med gruščem več kosov od stropa odpadle sige. Ilovica je nekoliko peščena. V njej najdemo kroglaste sigaste konkrecije. V tej ilovici ni opaziti plastovitosti. Debelina celotnega horizonta znaša približno 3,50 m.

Nadaljnji horizont (III) sestoji iz temnordeče mastne ilovice, ki je pred jamo plastovita in v glavnem brez grušča, v jami pa ponekod močno pomešana z apnenčevim gruščem, precej drobnejšim kakor v horizontu II. V spodnjem delu je ilovica živordeča. Maksimalna debelina tega horizonta meri 2,50 m.

Navzgor sledi apnenčev grušč (IV), še drobnejši kakor v horizontu III in pomešan s sigasto moko, ki je prhnela od časa do časa s sten in stropa. V grušču so ponekod proge rdečkaste ilovice. Maksimalna debelina IV. horizonta znaša 1,50 m.

Naslednji, mlajši horizont (V) sestoji prav tako iz apnenčevega grušča. Velikost posameznih kamnov je približno taka kakor v horizontu II, vendar tu ni tolikšnih skal. Večji kamni nastopajo le poredko tu in tam. Vmes je nekaj partij drobnejšega grušča. Ponekod blizu spodnje meje so v njem tanjše proge sigaste moke. V spodnjem delu horizonta prevladuje drobnejši, v zgornjem debelejši grušč. Grušču je primešano precej temnordeče mastne ilovice. V zgornjem delu je 5—25 cm debela proga živordeče mastne ilovice. Največja debelina horizonta meri 1,75 m.

K V. horizontu bi mogli prišteti še nad njim ležeči apnenčev grušč (V a), ki se loči od prejšnjega le po tem, da je nekoliko drobnejši in da je pomešan s temnosivo, še precej mastno ilovico. Debelina tega oddelka doseže največ 1,10 m.

Najmlajši horizont (VI) sestoji v prav spodnjem delu iz svetlorumenkastega drobnega apnenčevega grušča z maksimalno debelino 30 cm, v višini 12 cm od spodnje meje navzgor se pričinja na nekaterih mestih ilovnata

primes, proti vrhu pa se nad ilovnato primesjo pojavi pepelnatosiva ogljena proga. Ponekod se namesto nje pokaže sigasta breča v približno enaki debelini (na nekem mestu doseže 1 m debeline). Navzgor sledi plast trde sige z maksimalno debelino 35 cm. Nad sigo je pepelnatosiva ogljena proga, največ 28 cm debela. Nato sledi plast drobtinčaste sige, ki doseže debelino 35 cm. Prekriva jo približno 25 cm debela plast humusa.

V navedenih plasteh je odkril prof. Brodar poleg številnih artefaktov še mnogo fosilnih in deloma subfosilnih kosti in zob sesalcev. Kosti so povečini razbite; nepoškodovane so skoraj samo manjše kosti. Zobje so pretežno dobro ohranjeni. Kar je med njimi razbitih, so bili poškodovani večinoma pri izkopavanju.

V naslednjem opisujem živalske ostanke, ki dovoljujejo kolikor toliko zanesljivo determinacijo. Mnogo primerkov je ostalo nedoločljivih. Med njimi je precej glodačev manjših glodalcev, dalje več docela obrabljenih ali zelo poškodovanih ali le fragmentarno ohranjenih zob. Tudi več manjših fragmentov kosti je ostalo nedoločenih. Toda nekaj dobro ohranjenih živalskih ostankov zavoljo pomanjkanja primerjalnega gradiva in literature ni bilo mogoče določiti. Med njimi je nekaj zveri, nekaj cervidov in bovidov ter več manjših glodalcev iz podružine Microtinae.

Opis sesalskih ostankov

Ursus spelaeus Rosenm.

Medvedovih ostankov je bilo izkopanih toliko, da so bili v zapisniku izkopavanj zabeleženi in označeni s številko samo bolje ohranjeni ali za stratigrafijo pomembnejši kosi. Večina ostalega gradiva je bila zavržena.

Shranjeni so bili fragment spodnje desne čeljustnice s kaninom, spodnja leva čeljustnica brez zob, ki so ji odlomljeni vsi trije odrastki, kotni, sklepni in kronski,

fragment spodnje leve čeljustnice s poškodovanim kani-
nom, desni I¹, levi I¹, desni I², dva desna I³, inciziv z
docela obrabljeno krono, ki pripada I³ ali I₃, desni I₁,
desni I₃, štirje zgornji desni C, spodnji desni C, spodnji
levi C, desni P⁴, levi P⁴, trije desni P₄, dva leva P₄,
desni M¹, levi M¹, levi M^{2?}, levi ali desni M^{2?}, desni
M₁, levi M₁, desni M₂, dva leva M₂ in levi M₃. Sled-
njič pripada jamskemu medvedu še nekaj mlečnih
zob, in sicer trije C (eden fragmentarno), desni d⁴, levi
d⁴, desni d₄ ter verjetno še inciziv. Dalje so bili shranjeni
levi unciforme, distalni del levega femurja, distalni del
desne tibie, levi calcaneum, desni metatarsus V, levi me-
tatarsus V in šest končnih falangov. Jamskemu medvedu
pripada bržkone tudi fragment proksimalnega dela des-
nega humera.

Najzanimivejša je spodnja leva čeljustnica brez zob.
Čeprav je že močno poškodovana, se kljub temu še da
ugotoviti, da leži condylus nad žvekalno površino. In-
cizivne alveole so kulisasto razporejene. Pred P₄ ni no-
bene alveole. P₄ je imel eno samo korenino. Kolikor se
da po alveoli M₃ sklepati, je imel tudi ta samo eno ko-
renino. Diastema je dolga 52 mm. Alveolarna dolžina vseh
molarjev (M₁ + M₂ + M₃) meri 91 mm. Čeljustnica je ob
sprednjem alveolarnem robu pri P₄ 60 mm visoka, med
M₂ in M₃ 64 mm. Po dolžini diasteme in po višini čelju-
stnice pred P₄ spada spodnja čeljustnica sicer v varia-
cijsko širino vrste *Ursus deningeri* Reichenau (cf. Zapfe,
1948, 101, Tab. II), vendar jo vsi ostali znaki in mere
uvrščajo med jamske medvede.

Večina medvedovih ostankov izvira iz višjih hori-
zontov. V horizontu II so ležali spodnja leva čeljustnica
brez zob, levi P₄, levi M₂ in levi M₃. Izolirani zobje pri-
padajo bržkone enemu individuu, vendar ne istemu kakor
spodnja čeljustnica. V prav spodnjem delu horizonta III
sta bila odkrita fragmenta spodnje leve in desne čeljustnice
s kaninoma, ki pripadata istemu individuu, desni I³ in
levi calcaneum. V višjem delu istega horizonta so ležali

desni I¹, desni I₃, zgornji desni C in levi M²?. Iz spodnjega dela naslednjega horizonta (IV) izvirajo desni P⁴, desni M¹ in distalni del levega femurja, iz višjega dela istega horizonta pa desni I³ in docela obrabljen inciziv, ki ga ni mogoče natančneje opredeliti. Nekako na meji med horizontoma IV in V je bil najden levi P₄, v zgornjem delu horizonta V pa levi I¹, dva desna P₄, levi P₄, M²? in levi M₂. V horizontu V a je ležalo več slabo ohranjenih ostankov, toda shranjen je samo desni I². Nekateri ostanki so bili pobrani že na drugotnem mestu. Za desni P₄ se da domnevati, da je ležal ali v III. ali v V. horizontu, povsem negotovo pa je, iz katere plasti izvira pet kaninov. V horizontu V je bilo najdenih več medvedovih kosti; štiri kosti, desni metatarsus V in trije končni falangi, so ležale v globini 1,60 m, distalni del desne tibie in levi metatarsus V v globini 1,70 m, en končni falang pa v globini 1,50 m. Spričo tega utegnejo pripadati vse te kosti istemu individuu. V horizontu VI ni bilo ostankov jamskega medveda.

Ostanki so ležali ponajveč v rdečkasti ali temnosivi gruščasti ilovnati plasti, štirje v rdeči ilovici, dva v temnordeči ilovici, dva v ogljeni progi, trije pa v sigasti plasti.

Zobje pripadajo večinoma odraslim medvedom, nekaj je zelo starih z docela obrabljeno krono. Mlečni zobje, ki izvirajo iz dveh različnih horizontov kažejo na vsaj dva mladiča. Po desnem I³ in po kaninih vemo, da so zastopani samci in samice. Glede na to, da je bilo precej popolnoma razbitih medvedovih ostankov zavrženih, ne moremo niti približno sklepati na število individuov.

Canis lupus L.

Obema kaninoma, zgornjemu desnemu in zgornjemu levemu je konica odbita tako, kakor da bi bila izsekana. Desni kanin je na bazi 9 mm širok in 15 mm dolg, levi kanin pa 14 mm dolg in 9,8 mm širok. Po teh dimenzijah

se le malo ločita od zgornjih kaninov današnjega volka. Oba zoba pripadata nedvomno istemu individuu; ležala sta na istem mestu v spodnjem delu horizonta III.

Volku pripada verjetno tudi že nekoliko obrabljeni desni I³ iz zgornjega dela horizonta VI.

Vulpes vulpes L.

Tej vrsti moremo pripisati krono levega M¹, pri katerem je zunanji del sprednje strani odlomljen, dva spodnja desna C, spodnji levi C in krono levega M₁, ki je na bazi nekoliko oškrbljena. Krona levega M₁ je 16,6 mm dolga in 5,9 mm široka. Polarna lisica, ki ima precej krajše enake molarje — Miller navaja zanje dolžine 15,8—15,4 mm in širine 4,6—5,2 mm (1912, 323) — v našem primeru torej ne pride v poštev. Tudi širina zadnjega dela (talona) zoba, ki je tolikšna kot srednjega dela, nesporno kaže na navadno lisico. Levi M¹ ima enake dimenzije kakor recentne lisice.

Kanini ne dopuščajo zanesljive določitve lisičje vrste. Ker so ležali v višji plasti kot omenjena molarja, v tem primeru ne bi bilo izključeno, da gre morda za polarno lisico.

Levi M₁ je ležal v spodnjem delu horizonta III, levi M¹, spodnji levi C, spodnji desni C izvirajo iz spodnjega in srednjega dela horizonta V, spodnji desni C pa iz spodnjega dela horizonta V a. Dva zoba sta ležala v gručasti ilovnati plasti, dva v ogljeni progi, eden pa v čisti rdeči ilovici.

Hyaena spelaea Goldf.

Desni P₄ je docela nepoškodovan. Hipokonid in protokonid sta že tako obrabljena, da tvorita enotno žvekalno ploskev. Parakonid je tudi nekoliko obrabljen.

P₄ je 22 mm dolg in 15,2 mm širok. Po Soergelu znašajo dolžine enakega zoba pri 83 jamskih hijenah

22,0—26,5 mm, širine pa 13,2—16,0 mm (1937, 182, 183). Naš P_4 spada potemtakem med manjše primerke.

Desni M_1 je na kroni popolnoma nepoškodovan, pač pa je konica zadnje korenine odlomljena. Parakonid in protokonid sta že močno obrabljena. Metakonid je dobro razvit in povsem ločen od protokonida, kar imajo po Soergelu predvsem hijene iz predwürmske dobe (l. c., 175).

M_1 je 33,5 mm dolg in 15 mm širok. Soergel navaja za 53 jamskih hijen dolžine enakega zoba 30—34 mm, širine pa 10,8—14,1 mm (l. c., 176, 177). Spričo tega spada M_1 iz Betalovega spodmola med največje zobe. Iz Soergelovih številčnih podatkov je tudi razvidno, da je povprečna dolžina M_1 pri jamski hijeni iz mlajšega pleistocena precej večja od onih iz srednjega pleistocena (l. c., 176, 177).

Ali pripadata oba zoba istemu individuu, je glede na različno velikost zob težko reči, čeprav sta bila najdena na istem mestu. Dimenzije M_1 kažejo nesporno na samca. P_4 pripada morda samici. Obrabljenost zob kaže na starejše živali.

Oba zoba izvirata iz srednjega dela horizonta III. Ležala sta v čisti rdeči ilovici.

Lepus timidus L.

Ohranjena sta dva zgornja desna glodača I^1 , dalje zgornji, verjetno desni I^1 , desni P^4 , fragment spodnje desne čeljustnice s P_4 in M_1 , štirje desni P_3 , dva natančneje nedoločljiva molarja ter fragment desne kolčnice in fragment leve kolčnice.

Oba zgornja glodača (I^1) pripadata nedvomno plinskemu zajcu. Oba imata na sprednji strani krone podolžno brazdo bliže notranji (mediani) strani, kakor jo ima poljski zajec. Od brazde ločeni mediani del glodačev je nekoliko bolj izbočen od zunanjšega dela. Nadalje sta v prečnem prerezu oba boljše ohranjena glodača skoraj

kvadrataste oblike, po čemer se prav tako dobro ločita od enakih glodačev poljskega zajca, ki so v prečnem prerezu podolgovate pravokotne oblike.

Po Millerju so za razločevanje obeh vrst zajcev razen zgornjih in spodnjih glodačev značilni tudi P^2 in P_3 (1912, 526), toda Hauser je na podlagi zelo številnega primerjalnega gradiva dognal, da so za razločevanje uporabni samo glodači (cf. Stehlin, 1932, 102).

Zato po ostalih zobeh in fragmentih kosti ne moremo določiti vrste. Glede na to, da ni med glodači nobenega, ki bi pripadal poljskemu zajcu, moremo tudi ostale zobe in kostne fragmente pripisati vrsti *Lepus timidus*.

Zgornji desni I^1 , desni P_3 , nedoločljivi molar in oba fragmenta kolčnice izvirajo iz spodnjih in srednjih plasti horizonta III, in sicer blizu meje I. horizonta. V zgornjem delu horizonta IV je ležal zgornji desni I^1 , nekoliko više blizu meje V. horizonta fragment spodnje desne čeljustnice s P_4 in M_1 . Verjetno iz horizonta IV izhaja desni I^1 , iz horizonta V pa desni P^4 , desni P_3 in nedoločljivi molar. Štirje ostanki so ležali v čisti rdeči ilovici, trije v gruščasti ilovnati plasti, dva v sigasti plasti, eden pa v temnordeči ilovici.

Cricetus cricetus L.

Najden je bil samo fragment spodnje desne čeljustnice z M_1 , M_2 in M_3 . Dolžina vseh molarjev meri 8,4 mm. Primerek pripada torej navadnemu hrčku. Dolžina enakih molarjev pri recentnih hrčkih znaša namreč po Nehringu (1894, 182, 193) in Millerju (1912, 604) 7,6—8,8 mm. Mottl navaja za pleistocenskega hrčka iz Repolustove jame na srednjem Štajerskem dolžino 8,2 mm, kar spada po njej v variacijsko širino fosilnega navadnega hrčka (1951, 50). Werth in Schaub pripisujeta večjim pleistocenskim hrčkom (*Cricetus cricetus major Woldř.*) šele tiste primerke, pri katerih dolžina spodnjih molarjev presega 9 mm (cf. Mottl, l. c., 67).

Molarji so prav malo obrabljeni in pripadajo komaj dorasli živali. Čeljustnica izvira iz prehodne plasti med horizontoma V a in VI. Ležala je v gručasti ilovici.

Eotomys glareolus Schreb.

Ohranjena je spodnja desna čeljustnica z glodačem in M_1 ter M_2 . Kotni in kronski odrastek sta odlomljena. Tudi simfizični del je nekoliko poškodovan. Razporeditev in oblika prizem pri M_1 in M_2 se skoraj popolnoma ujema s sliko, ki jo prinaša Miller za to vrsto (l. c., 629, Fig. 125).

Čeljustnica je ležala v horizontu Va, v drobtinčasti sigi.

Marmota marmota L.

Med številnimi ostanki svizcev so zastopani ponajveč izolirani glodači, med temi 9 zgornjih desnih, 12 zgornjih levih, 9 spodnjih desnih in 7 spodnjih levih glodačev, pri čemer ni upoštevanih 5 natančneje nedoločljivih drobcev glodačev. Nadalje sta bila izkopana dva fragmenta spodnje leve čeljustnice z glodačem, fragment spodnje desne čeljustnice z glodačem, ki je na konici odlomljen, dva fragmenta desne kolčnice, fragment leve kolčnice, dva fragmenta levega humera in desna tibia.

Popolnoma odraslim ali celo starim samskim svizcem pripada pet velikih močnih glodačev, na mladiča kaže majhen glodač, medtem ko moremo ostale srednjevelike glodače pripisati ali samicam ali komaj doraslim samcem.

Iz horizonta III izvirajo dva zgornja desna glodača in zgornji levi glodač. Ležali so blizu spodnje meje ter v srednjem delu horizonta. Iz horizonta IV so fragment spodnje leve čeljustnice z glodačem, fragment spodnje desne čeljustnice z glodačem in spodnji levi glodač. Ti izvirajo iz vseh delov horizonta. V plasteh horizonta V so ležali zgornji desni glodač, zgornji levi glodač, spodnji desni glodač in spodnji levi glodač. Ostanki so se pojavljali v vsem horizontu. V horizontu V a so bili najdeni trije zgornji desni

glodači, trije zgornji levi glodači, pet spodnjih desnih glodačev, dva spodnja leva glodača, dva nedoločljiva drobca glodača, fragment leve kolčnice in desna tibia. Iz spodnjega dela horizonta VI izhajajo zgornji desni glodač, spodnji desni glodač in fragment levega humera. V srednjem delu horizonta je bil najden samo spodnji desni glodač. Ostali svizčevi ostanki so bili najdeni na drugotnem mestu. Za nekatere od teh se da prvotno nahajališče ugotoviti le približno, tako za zgornji levi glodač, ki je ležal v IV. ali V. horizontu, za drugi zgornji levi glodač, ki je ležal verjetno v horizontu IV, za zgornji desni glodač in dva fragmenta desne kolčnice, ki izvirajo verjetno iz horizonta V. Iz raznih, ne točno znanih plasti izvira pet glodačev.

Večina ostankov je ležala v gruščasti ilovnati plasti, štirje v rdeči ilovici, trije v ilovnati plasti med gruščem, eden v ilovnati plasti z ogljem, dva sta pa ležala kakih 10 cm pod sigo, eden od teh v pepelnatosivi progii.

Zanimivo je, da število svizčevih ostankov od horizonta III navzgor polagoma narašča, da jih je v horizontu V a največ, celo več kot v vseh nižjih oz. starejših plasteh skupaj, in da jih je bilo v horizontu VI najdenih zopet le toliko kot v najnižjem, to je III. horizontu.

Castor fiber L.

Ohranjena sta dva zoba, levi M_2 in levi M_3 . Verjetno pripadata oba istemu individuu, čeprav je M_3 ležal 5 cm globlje. Ker izvirata iz najmlajšega, VI. horizonta, utegneta pripadati prav tako holocenu kakor bobrovi ostanki, ki jih je bil že Anelli izkopal tu in v bližnji Postojnski jami (cf. Anelli, 1947, 72, 73).

Rhinoceros mercki Jäger

Tej vrsti pripadajo samo manjši deli različnih zobnih kron. Od desnega P^2 je ohranjena zadnja stena z notranjim delom zadnjega prečnega grebena (metalofa). Desnemu P^3 ali P^4 pripada sprednji prečni greben (protolof) s cingulom

na sprednji strani. Izolirana zunanja stena (ektolof) iz nekoliko višje plasti pripada po močnem rebbru v sprednjem delu sodeč zgornjemu desnemu molarju. Žvekalni zgornji rob oz. kontura te zunanje stene kaže na P⁴. Razen tega je ohranjen še manjši del zunanje stene, ki je mnogo bolj nagubana in hrapava od prej omenjene ter pripada bržkone zobu iz zgornje čeljusti.

Čeprav so zobje le fragmentarno ohranjeni, jih vendarle moremo po neznatni ukrivljenosti sprednjega prečnega grebena pri desnem P³ ali P⁴ z gotovostjo pripisati merckovemu nosorogu. Pri vrsti *Rh. antiquitatis* Blumenb. se sprednji prečni greben na mestu, kjer se na sprednji strani znotraj pojavi cingulum, malodane v pravem kotu zapogne navzad (cf. Jacobs shagen, 1933, 251, Abb. 2, 269, Abb. 18). Nadalje je prečni greben precej krajši od onih vrste *Rh. antiquitatis*. Tudi razvoj gub na izolirani zunanji steni kaže na merckovega nosoroga (cf. Leonardi, 1947, 25).

Debelina sklenine na sprednjem prečnem grebenu desnega P³ ali P⁴ meri na notranji strani 2,3 mm, na zunanji steni drugega primerka znaša 1,9 mm, na majhnem fragmentu pa 2,7 mm. Debeline sklenine se za razločevanje obeh vrst nosorogov, *Rh. mercki* in *Rh. antiquitatis*, v našem primeru ne moremo poslužiti, ker ni na razpolago dovolj podatkov za primerjavo.

Sprednji prečni greben desnega P³ ali P⁴ je že tako močno obrabljen, da je na njegovi sprednji strani načrt cingulum. Krona je tu le 26,3 mm visoka, na notranji strani pa 28,4 mm. Primerjava z enakimi zobmi drugih nosorogov te vrste pokaže, da gre v našem primeru za starejšo žival.

Vsi fragmenti pripadajo skoraj gotovo enemu individuu razen močno nagubane in precej hrapave zunanje stene. Ta ostanek zoba spada po mojem mnenju med tiste izjemne primere, na katere opozarja že Schroeder. Tudi pri mlečnih zobeh te vrste je opazil prav tako nagubanost in hrapavost zunanje stene, kakršno kaže naš primerek (1950, 65, Fig. 14, 16).

Vsi fragmenti molarjev izvirajo iz srednjega dela horizonta III. Ležali so v čisti rdeči ilovici.

Sus scrofa L.

Divji svinji pripada levi M³ brez korenin. Dolg je 40 mm, največja njegova širina pa znaša 23,6 mm. Glede na obrabljenost krone pripada odrasli živali.

Molar je ležal v najnižjem delu horizonta III, v gruščasti ilovici.

Sus palustris Rütim.?

Fragmentarno ohranjene kosti ter izolirani zobje svinje iz srednjega dela horizonta VI ne dovoljujejo zanesljive določitve. Domnevati moremo, da pripada vsaj nekaj ostankov iz tega horizonta barski svinji. Tako bi mogli tej vrsti prišteti desni M³, ki je 37 mm dolg in 21,9 mm širok. Barske svinje švicarskih mostišč imajo po Rütimeyerju 30—40 mm dolge in 18—22 mm široke zadnje zgornje molarje (cf. Vogel, 1933, 47). Divje svinje iz neolitika dosežejo 36—50 mm dolge in 21,5—26 mm široke zgornje zadnje molarje (l. c., 81). Naš primerek spada sicer tako v variacijsko širino barske kakor divje svinje, vendar se barski svinji bolj približuje.

Nadalje so bili najdeni levi I¹, desni I², desni P³, fragment zgornje leve čeljustnice s P³ in P⁴, desni P⁴, fragment spodnje desne čeljustnice s P₃, P₄ in M₁, fragment spodnje desne čeljustnice z M₁ in M₂, fragment spodnje leve čeljustnice s P₄ in M₁, levi I₁, levi I₂?, desni I₃, trije že skoraj izrabljeni in zato natančneje nedoločljivi incizivi, ki pripadajo bržkone spodnji čeljusti, nadalje precej obrabljen spodnji desni C, dva desna P₁, levi M³, ki je že precej poškodovan, in levi M₂.

Ostanki kažejo na vsaj 3 individue, 1 odraslega in 2 mladiča. Vsi izvirajo iz ogljene proge pod sigo, edinole obrabljeni spodnji desni C je bil najden v pepelnati plasti nekoliko globlje.

Alces alces L.

Med cervidnimi ostanki pripada velika večina evropskemu losu, kar nas tem bolj iznenaja, ker ga šteje B a t t a g l i a med redke vrste na področju bivše Julijske Benečije (1946,6).

Iz zgornje čeljusti so ohranjeni samo izolirani zobje, deloma celi, deloma njih odlomki, in to dva leva P^2 , levi P^3 , fragment desnega premolarja, levi premolar, fragment levega M^1 ali M^2 , levi M^1 , levi $M^2?$, dva leva M^3 (eden od obeh fragmentarno), štirje desni molarji (dva fragmentarno), dva fragmenta levega molarja.

Mnogo več ostankov se je ohranilo iz spodnje čeljusti, in sicer fragment desne čeljusti z M_2 in M_3 , fragment desne čeljusti z M_3 , fragment leve čeljusti z M_3 ter izolirani zobje, ki so tudi deloma celi, deloma v odlomkih, in sicer trije desni P_2 , šest levih P_2 (eden od teh le fragmentarno), štirje desni P_3 (med njimi eden fragmentarno), šest levih P_3 (eden fragmentarno), štirje desni P_4 (eden dvomljiv), šest levih P_4 (štirje fragmentarno), dva desna M_1 , pet levih M_1 , sedem levih M_2 (eden med njimi fragmentarno), levi M_2 ali M_3 , dva desna M_3 (eden fragmentarno), dva leva M_3 , trije fragmenti desnega molarja in fragment nedoločljivega molarja.

Nadalje je ohranjenih več fragmentov molarjev, o katerih ni mogoče reči, ali pripadajo spodnji ali zgornji čeljusti. Slednjič so bili najdeni tudi incizivi ter kanini spodnje čeljusti, in sicer trije levi I_1 , dva desna I_2 , levi I_2 , trije levi I_3 in dva desna C. Zaradi pomanjkanja primerjalnega gradiva pa določitev incizivov in kaninov ni popolnoma zanesljiva.

Iz obrabljenosti zob sklepamo, da so zastopane pretežno komaj dorasle živali, katerih molarji še niso bili nič obrabljeni. Nekaj je starih z močno obrabljenimi zobmi.

Najnižje, in sicer v spodnjem delu horizonta III že blizu spodnje meje so ležali levi P_2 , dva leva P_3 , levi P_4 , levi M_1 , in verjetno tudi levi M_3 in levi M^3 . Više v horizontu III so bili najdeni levi $M^2?$, fragment levega M^3 , fragment desne

čeljjustnice z M_2 in M_3 , fragment leve čeljjustnice z M_3 , dva desna P_2 , levi P_2 , dva desna P_3 , levi P_3 , dva desna P_4 , trije levi P_4 (eden fragmentarno), desni premolar, desni M_1 , dva leva M_1 , levi M_2 ali M_3 , pet levih M_2 , dva desna M_3 , (eden fragmentarno), levi M_3 , pet desnih molarjev (štirje fragmentarno) in fragmenti nedoločljivih molarjev. V srednjem delu horizonta IV so bili odkriti levi P^2 , levi P_2 in fragment spodnje leve čeljjustnice z M_3 . V zgornjem delu istega horizonta sta bila najdena fragment desnega M^1 in simfizni del leve spodnje čeljjustnice. V horizontu V so ležali levi M_2 in desni molar. Iz horizonta V a izvira levi premolar. V horizontu VI pa sta ležala fragment desnega P_3 in fragment levega molarja. Iz horizonta IV ali V izvira levi P^2 .

Približno dve tretjini vseh losovih ostankov sta ležali v čisti rdeči ilovici, nekako četrtina v gruščasti ilovnati plasti, trije ostanki so bili najdeni v sigasti plasti, dva v grušču, pomešanim z ogljem, dva v pepelnatosivi progi, eden v temnordeči ilovici in eden v ogljeni progi.

Rangifer tarandus L.

Desni M^3 , ki je še malo obrabljen, po Jacobiju (1931, 36) ne omogoča zanesljive določitve. Zanj so namreč za določevanje severnega jelena uporabni med izoliranimi zobmi samo premolarji, medtem ko so molarji le v primeru, če tiče še v čeljjusti, da se da ugotoviti medsebojno velikostno razmerje. Vendar je naš primerek tako podoben enakemu zobu severnega jelena, kakršnega je upodobil Boule (1910, I, pl. XXV, fig. 3), na drugi strani pa se tako loči od zob ostalih cervidov, da ga moremo kar z gotovostjo pripisati tej vrsti.

Zob pripada razmeroma mladi živali. Najden je bil v spodnjem delu horizonta V a, v temnosivi gruščasti ilovnati plasti.

Cervus elaphus L.

Tej vrsti moremo pripisati zelo obrabljeni levi P_2 , 15,5 mm dolg in 9,2 mm širok, ki je ležal med IV. in V. ho-

rizantom, v črni progii tik nad drobnogruščasto sigasto plastjo.

Cervus megaceros Hart.?

Fragment spodnje leve čeljustnice z že močno obrabljenim M_3 bi lahko pripisali navadnemu jelenu. Toda velikost zadnjega molarja, ki je 36 mm dolg in 16 mm širok, govori za orjaškega jelena. Po Soergelu (1927, 396, 397) dosežejo orjaški jeleni 32,5—41,9 mm dolge M_3 , marali 31,7—34,5 mm, medtem ko navadni jeleni po Millerju (l. c., 982, 983) 23,8—34,0 mm. Pač pa bi tako širino, kakršno ima naš primerek, mogli doseči najmočnejši navadni jeleni iz pleistocena. Tako je na primer našla Mottl v Repolustovi jami močnega, maralu podobnega jelena s 34 mm dolgim in 16 mm širokim M_3 (1951, 74). Nadalje kaže na orjaškega jelena zadnja stran zunanjšega srpa pri drugi prizmi, kjer je skoraj pravokotna na podolžno os zoba, medtem ko poteka sprednja stran istega srpa poševno na podolžno os (cf. Soergel, l. c., 393).

Fragment spodnje čeljustnice je ležal v prav spodnjem delu horizonta V, že blizu meje horizonta IV, v črni progii pod gruščasto ilovico.

Bos sp.

Ohranjena sta močno obrabljeni desni P_4 ter manj obrabljeni molar iz spodnje desne čeljusti, ki utegne biti M_1 ali M_2 . Ali pripadata zoba bizonu ali turu, ni mogoče dognati. Za razločevanje obeh je v spodnji čeljusti značilen edinole M_3 .

Razen tega je bil najden fragment molarja, ki je nedoločljiv. Morda pripada rodu *Bos* sp.

Oba zoba sta ležala v horizontu V, v gruščasti ilovnati plasti. Fragment molarja pa izvira iz najglobljega horizonta (I).

Stratigrafski zaključki

Skoraj vse živalske ostanke je prinesel v jamo človek, o čemer pričajo razbite kosti in izolirani zobje. Nekaj kosti so bržkone zanesle v jamo zveri. Drobne koščice so verjetno prišle noter z izbljuvki sov. Živalski ostanki, ki jih je Anelli odkril globoko v notranjosti jame že pri prvem poskusnem kopu (1933, 235), kažejo na to, da je nekaj živali bivalo in tudi poginilo v jami. Ostali sesalci pa so živeli nedvomno v bližnji okolici jame.

Pri presoji geološke starosti ne smemo prezreti možnosti, da je voda nekatere živalske ostanke odplavila s prvotnega nahajališča in jih odložila v kaki plasti naslednjega, mlajšega horizonta. Računati moramo tudi z možnostjo, da so drobnejši ostanki (n. pr. izolirani zobje), ki so ležali med gruščem, še ne zapolnjenim z ilovico, pri padanju večjih skal s stropa zdrknili v nižjo lego. Vendar preložitve ostankov v slednjem primeru gotovo niso bile tolikšne kot v prvem. Skoraj izključiti moramo možnost, da so ostanki ob takih premikih prehajali iz višjega, petrografske povsem zaključenega horizonta v nižjega. Vsekakor spadata obe vrsti preložitvev med izjemne primere.

V najnižjem horizontu (I) so ležali trije ostanki (med njimi fragment molarja), ki so ostali nedoločeni. Šele iz naslednjega, višjega horizonta (II) imamo prve zanesljivo določene živalske kosti in zobe, ki pripadajo jamskemu medvedu. Med njimi je spodnja čeljustnica, ki spominja nekoliko na vrsto *Ursus deningeri*. Dva ostanka iz tega horizonta sta ostala nedoločena.

V horizontu III je bilo najdenih največ živalskih ostankov. Med njimi so zastopani jamski medved, volk, lisica, jamska hijena, planinski zajec, svizec, divja svinja, merckov nosorog, najštevilnejši med vsemi pa je evropski los. Edinole jamski medved in los nastopata v vsem horizontu, vsi ostali so osredotočeni na njegov spodnji in srednji del. Svizci in planinski zajci se pojavijo že v

spodnjem delu, vendar planinski zajci nekoliko pozneje kakor svizci.

V horizontu IV so ležali ostanki jamskega medveda, planinskega zajca, svizca, malega glodalca in evropskega losa. Jamski medved in svizec sta zastopana v vsem horizontu. V najnižjem delu nastopajo mali glodalci. Los se pojavi le v srednjem in zgornjem delu horizonta, medtem ko planinski zajec samo v zgornjem.

V horizontu V so ležali ostanki jamskega medveda, lisice, evropskega losa, navadnega jelena, domnevnega orjaškega jelena, nedoločenega bovida (bizona ali tura), planinskega zajca in svizca. Jamski medved, svizec in los segajo skozi ves horizont. Navadni jelen, domnevni orjaški jelen in planinski zajec so zastopani samo v spodnjem delu horizonta, medtem ko ostanki bovida v spodnjem in zgornjem.

V horizontu V a nastopajo jamski medved, lisica, evropski los, severni jelen, hrček, najštevilneje pa svizec. Jamski medved je tudi tu zastopan v vsem horizontu, prav tako svizci. Severni jelen se pojavi v najglobljem delu blizu spodnje meje, medtem ko losi šele v višjem delu blizu zgornje meje. Lisica je zastopana po enem samem kaninu, ki je bil morda odplavljen z nižjega, V. horizonta, kjer sta ležala dva podobna kanina. Ker po samih kaninih, kakor že omenjeno, ni mogoče določiti lisičjih vrst, prav za prav ne vemo, ali gre v tem primeru za navadno ali polarno lisico. Ni torej izključeno, da pripada kanin skupno z onima iz zgornjega dela V. horizonta polarni lisici.

V horizontu VI so ležali ostanki evropskega losa, (barske?) svinje, bobra, svizca in malih glodalcev. V spodnjem delu so zastopani edinole svizci, ki segajo po enem samem ostanku (morda odplavljenem iz nižjega dela) še v srednjega, v katerem se pojavijo svinje in kmalu nato bober ter losi. V zgornjem delu horizonta je zastopan samo volk.

Na podlagi doslej določenega in preiskanega fosilnega gradiva moremo napraviti naslednje zaključke.

Ostanki v horizontu II pripadajo izključno jamskemu medvedu. Ker nastopa ta vrsta v vseh višjih horizontih izvzemši VI., za določitev starosti plasti v horizontu II ne pride v poštev, čeprav je po mnenju nekaterih paleontologov značilna za starejši paleolitik (cf. S c h a u b, 1945, 635). Šele favna v horizontu III nam omogoča zanesljivejšo presojo. Pred seboj imamo mešano favno, med katero so zastopniki toplejšega in hladnejšega podnebja, vendar živali arktičnega podnebja manjkajo. Vsekakor nas že ta favna opozarja na to, da se je moralo pričeti mrzlejše razdobje, v katerem so se še nekaj časa ohranili tipi toplejših dob. Jamski medved je šele v družbi jamske hijene, ki se pojavi v III. horizontu, povsem zanesljiv dokaz za starejši paleolitik. Navzočnost merckovega nosoroga na eni in planinskega zajca ter svizca na drugi strani pa priča, da je treba ta starejši paleolitik staviti na začetek ledene dobe. Ker ni med favno pravih zastopnikov starejšega pleistocena, gre v našem primeru edinole za würmsko dobo. Ledeno dobo najlepše karakterizira dejstvo, da v višjih horizontih polagoma izginjajo živali toplejšega podnebja ter bolj in bolj prevladujejo sesalci mrzlejših pokrajin. Višek je dosegla würmska doba v spodnjem delu horizonta V a z nastopom severnega jelena, o katerem sem dognal, da se je pojavil v naših krajih šele v magdalenski dobi (1951, 160). V najmlajšem, VI. horizontu sicer še nastopa svizec, toda jamskega medveda ni več. Bobri, (barske?) svinje in losi se pojavijo šele v srednjem delu horizonta. A n e l l i je že pri prvem poskusnem kopu odkril v gruščasti ilovici, to je v spodnjem delu horizonta VI, poleg ostankov divjih živali tudi kosti domačih (l. c., 234; 1947, 72). S tem bi bilo dokazano, da se prične holocen že s spodnjim delom horizonta VI. Würmsko razdobje obsega potemtakem horizonte III do V a.

Za podrobnejšo razčlenitev würmske dobe bi morali upoštevati vse živalske ostanke, tudi nedoločene. Ker pa pri presoji posameznih horizontov spričo mnogih le fragmentarno ohranjenih kosti in zob ne moremo vzeti za merilo števila individuov, se poslužimo samo števila vseh živalskih ostankov s točno ugotovljenim nahajališčem. Pri tem se nam pokaže naslednja slika. V spodnjem in srednjem delu horizonta III, če ju računamo skupaj, dobimo največ živalskih najdb. V zgornjem delu njih število naglo pade in pada do konca oziroma zgornjega dela horizonta IV. V spodnjem delu horizonta V se število nenadno močno dvigne in doseže drugi višek. V srednjem delu istega horizonta število ostankov ponovno pade, v zgornjem delu naraste, a že v spodnjem delu horizonta V a prične zopet upadati. Šele v srednjem delu horizonta VI se število močno dvigne.

Med ostanki, katerih nahajališče ni povsem zanesljivo ugotovljeno, je največ takih, ki so ležali nekje na meji med IV. in V. horizontom. Z njimi se drugi višek še bolj okrepi. Popolnoma razbiti in zato zavrženi medvedovi ostanki izvirajo samo iz horizontov V in V a. Čeprav njihove natančnejše lege ne poznamo, je vsekakor verjetno, da bi bil prišel drugi višek tudi po njih še bolj do izraza.

Kako naj si razlagamo oba viška? Nahajališča razbitih živalskih ostankov dokazujejo, da je paleolitski človek zahajal v te kraje na lov v vseh dobah, toplejših in hladnejših. V hladnejših dobah se je mudil tu morda le v poletnih mesecih. Betalov spodmol mu je služil takrat kot lovska postojanka. V začetku würmske dobe, ki sovpada s prvim viškom živalskih najdb, je ostalo tu še precej živali iz zadnjega interglaciala, z višjih gora in iz severnejših pokrajin pa se je naraščajočemu ledu umaknilo mnogo živali (med katerimi takrat še ni bilo arktičnih zastopnikov), ki so prišle tudi v naše kraje. Tako se je torej že v začetku zadnje ledene dobe izredno pomnožilo število divjačine, ki je živela v okolici Beta-

lovega spodmola, in je zato pustil človek tedaj v jami mnogo več živalskih ostankov kakor sicer. Drugi višek, ki ga opazimo v spodnjem delu horizonta V, to je nekako v sredi würmske dobe, pa kaže, da je moralo biti tedaj nekoliko toplejše podnebje kot v ostalih delih würmskega razdobja. Takrat so se nekatere živali nedvomno vrnile iz južnejših krajev v kraje, iz katerih so se v začetnem delu würmske dobe umaknile. Zato je bilo v toplejši dobi v okolici jame prav gotovo več divjačine kakor v hladnejši. Za toplejšo dobo ob nastajanju plasti v spodnjem delu horizonta V govori tudi navadni jelen, ki je zastopan med takratno favno. Potemtakem je nastal spodnji del horizonta V v interstadialu, ki je würmsko ledeno dobo razdelil v dva oddelka.

Seznam citirane literature

- Anelli, F., Ricerche paleontologiche nella Grotta Betal presso Postumia. Atti del I Congresso speleologico nazionale, Trieste 1935.
- Anelli, F., Su un reperto di *Castor fiber* L. delle grotte di Postumia. Boll. Soc. Adr. Sci. Nat. Trieste XLIII, 1947.
- Battaglia, R., Scoperte paleontologiche nelle torbiere del Veneto e del Trentino e nelle grotte della Venezia Giulia. *Historia naturalis* I, Roma 1946.
- Boule, M., Les Grottes de Grimaldi (Baoussé — Roussé). I, Monaco 1910.
- Brodar, S., Betalov spodmol — ponovno zatočišče ledenodobnega človeka. *Proteus* XI, 1948.
- Brodar, S., Lep primerek paleolitskega rezila. *Proteus* XII, 1949 (a).
- Brodar, S., Iz Betalovega spodmola pri Postojni. *Varstvo spomenikov* II, 1949 (b).
- Jacobi, A., Das Rentier. *Zool. Anz., Ergänzungsband* zu 96, 1931.
- Jacobshagen, E., Studien am Oberkiefergebiss des wollhaarigen Nashorns *Rhinoceros lenensis* Pallas (*antiquitatis* Blumenb.). *Palaeont. Ztschr.* 15, 1935.
- Leonardi, P., Resti fossili inediti di rinoceronti conservati nelle collezioni dell'Istituto Geologico dell'Università di Padova. *Mem. Ist. Geol. Univ. Padova* XV, 1947.

- Miller, G. S., Catalogue of the Mammals of Western Europe. London 1912.
- Mottl, M., Die Repolust-Höhle bei Peggau (Steiermark) und ihre eiszeitlichen Bewohner. Archäologia Austriaca VIII, Wien 1951.
- Nehring, A., Über pleistocäne Hamster-Reste aus Mittel- und Westeuropa. Jahrb. Geol. R. A. Wien 43, 1894.
- Rakovec, I., Jamski lev (*Felis spelaea* Goldf.) iz Postojnske jame. Razpr. IV. razr. Slov. akad. znan. in umet. I, 1951.
- Schaub, S., Zwei neue Fundstellen von Höhlenbär und Höhlenhyäne im unteren Birstal. Eclogae geol. Helvetiae 38, 1945.
- Schröeder, H., Über *Rhinoceros mercki* und seine nord- und mitteldeutschen Fundstellen. Abh. Preuss. Geol. L. A., N. F. 124, Berlin 1930.
- Soergel, W., *Cervus megaceros mosbachensis* n. sp. und die Stammesgeschichte der Riesenhirsche. Abh. Senckenberg. Naturforsch. Ges. XXXIX, 4, Frankfurt a. M. 1927.
- Soergel, W., Die Stellung der *Hyaena spelaea* Goldf. aus der Lindentaler Hyänenhöhle bei Gera. Beitr. Geol. Thüringen IV, 5, Jena 1937.
- Stehlin, H. G.—Dubois, A., La grotte de Cotencher, station moustérienne. Mém. Soc. Paléont. Suisse LII—LIII, 1932—1933.
- Vogel, R., Tierreste aus vor- und frühgeschichtlichen Siedlungen Schwabens. I. Die Tierreste aus den Pfahlbauten des Bodensees. Zoologica XXXI, 82, 1933.
- Zapfe, H., Die altpliozänen Bären von Hundlaeim in Niederösterreich. Jahrb. Geol. B. A. Wien XCI, 1948.

POROČILO O ŠTUDIJSKEM POTOVANJU V HIDROBIOLOŠKO STANICO, OHRID

Marta Blinc

V mesecih julij in avgust 1951 sem imela priliko bivati tri tedne v Hidrobiološki stanici na Ohridskem jezeru (Makedonija). To študijsko bivanje mi je omogočilo priporočilo upravnika Kemičnega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti, dovoljenje Akademskega Saveta v Beogradu in finančna pomoč Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Moja v rahlih potezah načrtana naloga je obstojala v nabiranju in kopičenju mikroflore Ohridskega jezera in njegove okolice. Ker je bilo delo časovno zelo omejeno in ker Hidrobiološka stanica ni opremljena za kemično-biološko delo, sem si vzela s seboj potrebni inventar, aparaturo in nešteto že izgotovljenih substratov v različnih kulturnih posodicah za cepljenje mikrobov. Le tako mi je bilo možno v kratkem času nabirati in kopičiti dosti glivnega materiala, ki sem ga dnevno pošiljala v pripravljenih zabojčkih v Kemični institut SAZU. Na mestu sem torej iskala v zraku, v vodi in na kopnem ob raznem vremenu in različnem dnevnem času mikrofloro ter vodila protokol o najdišču in o bližji okolici najdišča.

Ohridsko jezero je s krajem Ohrid in bližnjimi obalnimi naselbinami idealno lovišče za mikologa. S prepričanjem trdim, da je vsak poskus glede na navzočnost mikrobov rodil bogat plen. Nepričakovano mnogo smo izolirali iz nabranega materiala že do današnjega dne, mnogo in mnogo dela pa nas še čaka za prihodnje leto. Statistika sortiranega materiala, kakor sem ga odposlala iz Ohrida v naš Kemični inštitut, je naslednja:

skupno število vseh vposlanih vzorcev je 113.

Od teh odpade:

na probe iz zraka	20 vzorcev,
na probe iz jezerske vode	40 vzorcev,
na probe iz zemlje	32 vzorcev,
na probe iz kanalske vode, močvirja, polja, s sadnih dreves in lesa ter raznih živil- skih odpadkov	21 vzorcev.

Naše zanimanje je veljalo enako vsem imenovanim probam. Za našo na novo nastajajočo zbirko ali mikrobiološki muzej, ki ga šele ustanavljamo, je bilo enako pomembno, katero glivo izoliramo. Vsaka nam je v prvi etapi zanimanja dobrodošla in šele druga faza, to je selekcija izoliranih gliv, daje določenim vrstam prednost. Zanimanje Hidrobiološke stanice v Ohridu velja predvsem probam jezerske vode in njihove vsebine, s prav posebnim ozirom na bakterije. Medtem, ko sem jemala probe iz zraka in iz zemlje po nedoločeni črti, se nanašajo vzorci iz Ohridskega jezera na določeno smer in določen vertikalni profil, pričenši v pristanišču kraja Ohrida samega ter nadalje v ravni črti v smeri proti Sv. Naumu do oddaljenosti šestih km in do globine 220 m z dolžinskimi presledki 500 m in globinskimi presledki od 10 do 100 m, računajoč od imenovanega izhodišča v horizontalni in od vodne gladine v vertikalni smeri. Potrebno aparaturo za jemanje vodnih prob in potrebno moško pomoč, kakor tudi čoln mi je stavila na razpolago Hidrobiološka stanica v Ohridu.

Posebno serijo poskusov tvorijo probe, ki sem jih jemala vzdolž obale Ohridskega jezera v smeri Górica—Ohrid pristanišče. Probe so bile vzete vsakih 50 korakov in se nanašajo na površinsko plast vode. Zanimanje pri teh vzorcih se suče okoli vprašanja, v koliko vpliva navzočnost bližnjih stanovanjskih hiš, gospodarskih objektov, uradov in hotelov ter siromašnih in nesnažnih kolib turškega in ciganskega naselja na čistočo, to je na mikoško vsebino raziskane vode. Omenjeno serijo še preiskujemo.

• Dela sem se lotila z velikim zanimanjem in veseljem. Ni me očarala samo lepota in romantika jezera in njegove okolice, temveč bila sem kaj hitro in nadvse presenečena, koliko materiala, ki sem ga želela dobiti, mi nudi v bogati izbiri Ohrid. Nikakor nisem imela namena izločati iz tamkaj nabranega materiala glive, ki so mi bile znane. Tudi nisem iskala zgolj novih form. Saj nam ni šlo za kako prioriteto v pridobljenih glivah, temveč, kakor sem že zgoraj omenila, le za razširitev domačega mikrobiološkega muzeja in za spoznavanje ter primerjavo ondotne mikroflore z našo domačo kolekcijo.

Mikrobiološko delo je zahtevno, tako glede časa kakor glede natančnosti. Čeprav so mi bili v ožjo pomoč le en sodelavec in dva laboranta, smo mogli v dokaj kratkem času, to je v treh mescih, nastaviti več sto kultur na raznih substratih ter iz njih dokončno izolirati približno 40 različnih gliv, med katerimi so štiri nove, do sedaj v literaturi še ne ali nepopolno opisane vrste.

V naslednjem podajam imena nekaterih gliv, ki smo jih izolirali. Iz skupine aspergilov:

Aspergillus Sameci: nova vrsta,
Aspergillus niveus,
Aspergillus terreus,
Aspergillus ustus,
Aspergillus fumaricus,
Aspergillus glaucus (še nepopolno obdelan).

Iz skupine mukorjev:

Mucor Stankoviči: nova vrsta,
Mucor heterosporus (dve varietas),
Mucor racemosus (pet varietas),
Mucor spinosus,
Mucor stolonifer.

Iz različnih genusov:

Cystophora Ohridensis: nova vrsta,
Clasterosporium (vrsta),

Cephalosporium (vrsta),
 Trichothecium roseum,
 Helicospora (vrsta),
 Septosporium (več vrst),
 Cladosporium herbarum,
 Fusarium (več vrst) itd., itd.
 Penicillium (20 vrst).

Kakor je razvidno iz besedila, so nekatere glive nepopolno imenovane, in sicer iz previdnosti. Komplikacije v imenovanju gliv postajajo velike zaradi nedosegljive svetovne literature in zaradi različne nomenklature ene in iste glive, ki sta jo n. pr. dva raziskovalca ločeno preiskovala in vsak po svoje krstila. Nam dostopne knjige o sistematiki, morfologiji in nomenklaturi za glive plesnivke na pr. so bile:

L. Rabenhorst: Kryptogamen—Flora, 1892, 1907, 1910, 1920,
 G. Lindau: Kryptogamen—Flora, 1922,
 M. Glaubitz: Atlas der Gärungsorganismen, 1932,
 A. Janke in H. Zikes: Arbeitsmethoden der Mikrobiologie, 1928,
 Charles Thom: The Penicillia, 1930,
 Thom & Raper: The Manual of Aspergilli, 1945,
 Dr. R. R. v. Wettstein: Handbuch der systematischen Botanik, 1910,
 Katalog iz Centralalbureau voor Schimmelcultures Baarn, 1947.

Ker so omenjene knjige različne starosti, bi bilo pričakovati, da nam nudi knjiga najmlajšega izvora vse podatke v natančni obliki. Vendar nahajamo tudi v njej pogostoma isto glivo pod različnim imenom. Pogostoma popisi niso popolni, ali vsebujejo pripombo, da je karakterizacija negotova. Žal, da katalog iz Baarn-a (Nizozemska) ne nudi kaj več kakor samo ime glive. Centralni zavod za imenovanje gliv plesnivk v Baarn-u je edini zavod, ki avtoritativno določa ime v preiskavo poslane glive in po katerem naj bi se raziskovalci vsega sveta

ravnali. Zato se moramo tudi mi po možnosti ozirati na že obstoječe norme in preprečevati povečanje kaosa, ki je precejšen.

Upam, da mi bo dana priložnost in možnost spoznati na mestu metode imenovanja gliv, da nam bo nato možno določati nepopolno imenovane vrste po vidikih splošno veljavnih smernic in mednarodnih dogovorov.

V okviru naših preiskav, ki jih opravljamo v domačem kemičnem laboratoriju, so tudi preizkusi vseh izoliranih gliv s posebnim ozirom na biološko sintezo maščobe in antibiotikov.

Posebno zahvalo sem dolžna svojemu predstojniku g. prof. Samcu, ki mi je omogočil v prvi stopnji bivanje v Ohridu. Zahvaljujem se tudi predsedstvu Slovenske akademije znanosti in umetnosti in vodstvu Hidrobiološke stanice Ohrid za izkazano pomoč.

POROČILO O DELU V FRANCIJI IN ANGLIJI

Dušan Hadži

Med svojim trimesečnim bivanjem v Franciji (1. maj do 1. avg. 1950) sem se mudil prvo polovico časa pri dr. René Freymanu v Rennesu, drugo polovico pa pri dr. Barchewitzu v Parizu.¹ Pri Freymanu sem se ukvarjal predvsem s teoretičnimi osnovami infrardeče spektrografije, sodeloval sem pa tudi pri meritvah absorpcije uranovih soli v bližnjem infrardečem delu spektra. Pri Barchewitzu sem spoznaval tehniko dela v srednjem infrardečem na spektrofotometrih Beckman in Perkin-Elmer. Poleg drugih substanc sem obdelal spektra nekaterih premogovih ekstraktov iz Kemičnega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti. S tem sem hotel preizkusiti uporabnost metode pri substancah te vrste.

V času bivanja v Parizu sem si ogledal naslednje laboratorije: Laboratoire des Recherches Physiques (Sorbonne),² Laboratoire Central des Services Chimiques de l'Etat, Institut du Pétrole, Laboratoire de Chimie à L'Ecole Normale Supérieure, Laboratoire Central des Recherches de Charbonage (Verchar) ter razstavo fizikalnih aparatov na Sorbonni.

V Anglijo sem odpotoval v začetku oktobra istega leta in se vrnil 1. julija 1951. Ves čas sem bil pri dr. N. Sheppardu³ v Cambridgeu. Predmet, ki ga je predlagal dr. Sheppard za obdelavo, je bila dodelitev absorpcijskih pasov v infrardečem spektru dimernih karboksilnih kislin ustrezajočim deformacijskim nihanjem znotraj karboksilne skupine. Za rešitev tega problema sem se poslu-

¹ Faculté des Sciences, Laboratoire de Physique.

² P. C. B. Annexe de la Sorbonne, Laboratoire de Physique.

³ Department of Colloid Science, University of Cambridge.

ževal dveh vzporednih metod: 1. primerjava spektrov serije kislin, in 2. primerjava spektrov kislin s spektri težkih analogov, t. j. takih, kjer je kisli vodik nadomeščen z devterijem. Pripravil sem večje število takšnih kislin in obdelal njih spektra, kakor tudi spektra večjega števila navadnih kislin v območju 3—20 μ . Razen glavne naloge sem pri tem skušal pojasniti izvor subsidiarnih absorpcij, ki se pojavljajo na dolgovalovni strani O—H valenčnega pasu pri nekaterih kislinah in so v zvezi s protonsko vezjo dimera. Ta problem še ni dokončno rešen, uspelo pa mi je z meritvami pri temperaturi tekočega kisika izločiti nekatere možnosti.

Raziskave o absorpciji kislinških hidroksilov sem raztegnil na višje alifatične alkohole, uporabljajoč prej opisano tehniko, ter na serijo oksikinonov različnih osnov. Delo na slednjih je bilo povezano z raziskavo o frekvencah skupine karbonil v kinonih in policikličnih ketonih z značajem kinonov. Namen dela je bil, da bi dosegel vpogled v značaj protonske vezi in faktorje, ki vplivajo na frekvenco skupine karbonil.

Poleg tega dela sem pripravil eksperimentalni material za publikacijo o spektrih premogovih ekstraktov ter obdelal spektra nekaterih substanc v zvezi z delom o mehanizmu koksanja. Sodeloval sem tudi pri razjasnjevanju strukture afinov (barvil listnih uši) po spektroskopski liniji v zvezi z laboratorijem za organsko kemijo (prof. A. R. Todd).

Tik pred odhodom sem načel še problem termokromizma, toda opravil sem le orientacijska merjenja.

Izsledki teh del bodo oz. so že publicirani v več razpravah, deloma skupno z dr. Sheppardom. Delo o kislinah bo objavljeno v dveh razpravah v *Trans. Faraday Society*, predhodna objava o frekvencah skupine karbonil bo izšla v *J. Am. Chem. Soc.*, delo o oksikinonih terja še nekaj eksperimentalne dopolnitve in bo potem priobčeno najbrž v *J. Chem. Soc.* Razprava o infrardečih spektrih

premogovih ekstraktov je objavljena v Razpravah Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Med bivanjem v Angliji sem se udeležil delovnega sestanka infrardečih spektroskopikov v Oxfordu (decembra 1950), kjer so obravnavali pridobitve tehnike receptorjev za infrardeče žarke, in diskusije Faraday Society o ogljikovodikih (Oxford, aprila 1951). Pri tej priložnosti sem si tudi ogledal prof. Thompsonov laboratorij za infrardečo spektroskopijo. V juniju sem obiskal laboratorije British Coal Utilisation Research Association v Leatherheadu in spektroskopski laboratorij dr. W. C. Pricea in rentgensko kristalografski laboratorij dr. Franklinove na King's College v Londonu.

Na povratku sem se udeležil II. mednarodnega kongresa spektroskopikov v Baslu. Tu sem predaval o svojem delu z dr. Sheppardom o kislinah. Referat je bil zelo ugodno sprejet. Kot je poudaril predsednik prof. Lecomte, je uspelo z uporabo bogatega ekperimentalnega gradiva dokončno rešiti problem, ki se že dolgo vleče po infrardeči literaturi.

Na tem mestu bi rad izrekel zahvalo Ministrstvu za znanost in kulturo, Akademskemu svetu in Planski komisiji FNRJ, ki so mi s štipendijami omogočili bivanje v inozemstvu. Prav posebno sem hvaležen svojemu predstojniku akademiku M. Samcu, na čigar priporočilo sem štipendije dobil.

VIII

BIBLIOTEKA — PUBLIKACIJE

POROČILO O BIBLIOTEKI

Za leto 1950

Biblioteka Akademije je v zameno za lastne akademijske publikacije, kot dar ali pa kot nakup prejela v 1950. letu 1362 knjig in letnikov revij; vse te knjige, ki so vpisane v inventarno knjigo biblioteke ter v signaturni katalog, imajo urejeno abecedno imensko kartoteko; knjige, ki smo jih dobili v zameno, imajo pa še kartoteko po ustanovah. Mimo centralne biblioteke poslujejo tudi že biblioteke posameznih akademijskih inštitutov. Vse knjige, ki jih prejmejo biblioteke inštitutov, so knjižene v katalogih centralne biblioteke. Še neurejena pa je vsa knjižna zaloga, ki je prišla v Akademijo pred julijem 1949.

V zameno je bilo poslanih, prodanih ali darovanih 5669 akademijskih publikacij. Biblioteka je bila v knjižni zameni z 276 akademijami in znanstvenimi ustanovami, od teh je 53 v naši državi, 223 pa v inozemstvu.

Knjige, ki jih je Akademija prejela iz zapuščine Ivana Tomca, so še neurejene in magazinirane v skladišču. Knjige, po številu okoli 3000, ki jih je Akademiji iz biblioteke nekdanje Kmetijske družbe za Kranjsko odstopil Kmetijski znanstveni zavod, smo začeli urejati. Prirodoslovno društvo se je odpovedalo svoječasnim pogojem glede zamene oziroma prodaje svojih publikacij Akademiji v korist. Urejevanje še neurejenih knjig Akademije bo šele omogočila nabava novih polic, od katerih so bile prve pred kratkim dobavljene.

Za leto 1951

Vsa urejena knjižna zaloga je nameščena v centralni biblioteki (palača Akademije na Novem trgu 3, I. nadstropje) in v raznih akademijskih inštitutih ali sekcijah,

ki imajo svoje biblioteke. Zadevni centralni katalogi so v centralni biblioteki. Ob koncu leta 1951 so poslovale poleg centralne biblioteke še biblioteke v inštitutih: za zgodovino (s sekcijami za občo in narodno zgodovino, za zgodovino umetnosti in za arheologijo), za slovenski jezik, za kemijo, za fiziko, za biologijo, za geologijo, za geografijo in za raziskovanje krasa. Biblioteka Inštituta za elektriško gospodarstvo ni uvedena v centralne kataloge, ker je bil inštitut v sklop Akademije prevzet šele pred kratkim. Njegova biblioteka obsega okrog 700 zvezkov.

Biblioteka ima poleg inventarne knjige urejen abecedni imenski listkovni katalog s signaturnim katalogom, od julija 1951 dalje pa izdeluje tudi sistematični listkovni katalog. V teh katalogih so upoštevani vsi akademijški inštituti in sekcije.

V zameno za lastne publikacije, kot dar ali potom nakupa se je biblioteka povečala za 1926 knjig, oziroma letnikov revij.

V zameno poslanih, prodanih ali darovanih je bilo 8166 akademijskih publikacij. Zamena se je letos precej povečala, zlasti še na arheološkem področju, kjer je bila publikacijska dejavnost najmočnejša. Ob koncu leta je bila biblioteka v medsebojni knjižni zameni s 319 akademijami in znanstvenimi ustanovami (61 v FLRJ, 258 v inozemstvu).

Oddelek »Slovenica«. Stanje je neizpremenjeno. Pričelo se je s knjiženjem v signaturni katalog.

Knjige iz biblioteke nekdanje Kmetijske družbe, po številu okoli 3000 zvezkov, ki jih je biblioteki odstopil Kmetijski znanstveni zavod, so popisane in razdeljene raznim inštitutskim bibliotekam. Del, za katerega Akademija nima interesa, je prevzela Agronomsko-gozdarska fakulteta v Ljubljani.

Večji del knjig iz zapuščine Ivana Tomca je še neurejen v skladišču biblioteke; prav tako še ni bilo mogoče urediti knjižne zaloge, ki je došla pred julijem 1949.

BIBLIOTEKA

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

zamenjava akademijske publikacije z naslednjimi ustanovami:

- A a r h u s** (Dansko):
Slavisk Institut
- A b e r d e e n** (Anglija):
University Library
- A l g e r** (Alžir):
Société d'Histoire naturelle de l'Afrique du Nord
- A m s t e r d a m** (Nizozemsko):
Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen
Nederlandsche Entomologische Vereeniging
- B a n d u n g** (Indonezija):
Faculty of Mathematics and Natural Sciences
Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in Indonesie
- B a n g a l o r e** (Indija):
The Indian Academy of Sciences
- B a s e l** (Švica):
Historische und antiquarische Gesellschaft
Institut für Ur- und Frühgeschichte der Schweiz
Naturforschende Gesellschaft
Slawisches Seminar der Universität
- B e l f o r t** (Francija):
Société Belfortaine d'Émulation
- B e o g r a d** (FLRJ):
Društvo matematičara i fizičara NRS
Geografski institut Srpske akademije nauka
Institut za ekologiju i biogeografiju Srpske akademije nauka
Istorisko društvo NR Srbije
Matematički institut Srpske akademije nauka
Prirodnjački muzej srpske zemlje
Savezna uprava hidrometeorološke službe FNRJ
Srpska akademija nauka
Srpsko kemisko društvo
Srpsko lekarsko društvo
Umetnički muzej

- Bergen** (Norveško):
Universitetsbiblioteket
- Berkeley** (Kalifornija, USA):
University of California
- Berlin** (Nemčija):
Deutsche Akademie der Wissenschaften
- Bern** (Švica):
Bernisches historisches Museum
Naturforschende Gesellschaft
Schweizerische entomologische Gesellschaft
- Birmingham** (Anglija):
Birmingham Natural History and Philosophical Society
- Bogotá** (Kolumbija):
Instituto Etnológico y de Arqueología
- Bologna** (Italija):
Istituto di filologia slava
- Bonn** (Nemčija):
Naturhistorischer Verein der Rheinlande und Westfalens
Verein von Altertumsfreunden im Rheinlande
- Bratislava** (ČSR):
Bratislavský lingvistický krúžok
Historický seminár Slovenskej univerzity
Knížnica Slovenskej univerzity
Ruský seminár Slovenskej univerzity
Slovanský seminár filozofickej fakulty Slovenskej univerzity
Slovenská akadémia vied a umení
- Bremen** (Nemčija):
Museum für Natur-, Völker- und Handelskunde
- Brno** (ČSR):
Československá společnost biologická
Přírodovědecká fakulta Masarykovy university
Moravskoslezská akademie věd přírodních
Zemský Archiv
- Bruxelles** (Belgija):
Institut Royal des Sciences naturelles de Belgique
Les Musées royaux d'Art et d'Histoire
Société Royale zoologique de Belgique
- Budapest** (Maďarsko):
Institut géologique hongrois
- Buenos Aires** (Argentina):
Instituto de Antropología
Sociedad Científica Argentina

- Calcutta (Indija):
Zoological Survey of India
- Cambridge (Anglija):
University Library
- Cambridge (Mass., USA):
American School of Prehistoric Research
Archaeological Institute of America
Peabody Museum of Archaeology and Ethnology
- Celje (FLRJ):
Družba sv. Mohorja
- Celovec (Klagenfurt, Avstrija):
Geschichtsverein für Kärnten
- Cetinje (FLRJ):
Istoriski institut Crne gore
Naučno društvo
- Cincinnati (Ohio, USA):
Lloyd Library and Museum
- Coimbra (Portugalsko):
Museu zoológico da Universidade de Coimbra
Sociedade Broteriana
- Columbus (Ohio, USA):
Ohio State Museum
- Cremona (Italija):
Biblioteca Governativa di Cremona
- Dakar (Senegal):
Institut Français d'Afrique Noire
- Den Helder (Nizozemsko):
Nederlandsche Dierkundige Vereeniging
- Dublin (Irsko):
Royal Dublin Society
Royal Irish Academy
- Dubrovnik (FLRJ):
Naučna biblioteka
- Edinburgh (Anglija):
Royal Society of Edinburgh
- Erlangen (Nemčija):
Slawisches Seminar der Universität
- Firenze (Italija):
Accademia della Crusca
- Frankfurt a. M. (Nemčija):
Deutsches Archäologisches Institut. Römisch-Germanische Kom-
mission
Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft

- Frauenfeld** (Švica):
Schweizerische Gesellschaft für Urgeschichte
- Freiburg i. Brg.** (Nemčija):
Badische Geologische Landesanstalt
Institut für Ur- und Frühgeschichte
- Genève** (Švica):
Société de Physique et d'Histoire naturelle
Société Entomologique de Genève
- Genova** (Italija):
Museo Civico di Storia Naturale »Giacomo Doria«
- Göteborg** (Švedsko):
Göteborgs Stadsbibliotek
- Göttingen** (Nemčija):
Akademie der Wissenschaften
Slawisches Seminar der Universität
- Graz** (Avstrija):
Historischer Verein für Steiermark
Institut für allgemeine und vergleichende Sprachwissenschaft
Landesmuseum »Joanneum«
Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark
Seminar für alte Geschichte der Universität
Seminar für slavische Philologie der Universität
- Grenoble** (Francija):
Société scientifique du Dauphiné
- Hamburg** (Nemčija):
Geologisches Staatsinstitut
Museum für hamburgische Geschichte
Museum für Völkerkunde und Vorgeschichte
- Heidelberg** (Nemčija):
Universitäts-Bibliothek
- Helsinki** (Finsko):
Societas pro Fauna et Flora Fennica
Societas Zoologica-Botanica Fennica »Vanamo«
Suomalainen Tiedeakatemia
Suomen Hyönteistieteellinen Seura
Suomen Muinaismuistoyhdistys
Suomen Riistanhoito-säätiö
Suomen Tiedeseura
- Hobart** (Tasmanija):
The Royal Society of Tasmania
- Indianapolis** (Indiana, USA):
Indiana State Library

- Ithaca** (New York, USA):
New York State College of Agriculture
- Jocjakarta** (Indonezija):
Gadjah Mada University
- Kansas City** (Missouri, USA):
Linda Hall Library
- Karlsruhe** (Nemčija):
Naturwissenschaftlicher Verein
- Kiel** (Nemčija):
Seminar für Urgeschichte und Frühgeschichte der Universität Kiel
- Kobenhavn** (Dansko):
Entomologisk Forening
- Kraków** (Poljsko):
Instytut Ochrony Przyrody
Polska akademія umiejętności
Polskie Towarzystwo Filozoficzne
Polskie Towarzystwo Geologiczne
Polskie Towarzystwo Historyczne
Rédaction »Życie nauki«
Studium Słowiańskie Uniwersytetu Jagiellońskiego
Towarzystwo miłośników historii i zabytków Krakowa
Towarzystwo miłośników języka polskiego
- Kyoto** (Japonska):
The Phytogeographical Society
- La Plata** (Argentina):
Facultad de Ciencias Físicomatemáticas
- Lausanne** (Švica):
Société Vaudoise des Sciences naturelles
- Lawrence** (Kansas, USA):
University of Kansas
- Le Caire** (Egipt):
Institut d'Égypte
- Leiden** (Nizozemsko):
Bibliotheek van het Kamerlingh Onnes Laboratorium
Koninklijke Nederlandsche Botanische Vereeniging
Rijksmuseum van Natuurlijke Historie
- Leipzig** (Nemčija):
Deutsches Institut für Länderkunde
- Liberec** (ČSR):
Severočeský přírodovědecký klub

- Lisboa** (Portugalsko):
 Museu e Laboratório Mineralógico e Geológico
 Sociedade Portuguesa de Ciências Naturais
- Liverpool** (Anglija):
 The Prehistoric Society
- Ljubljana** (FLRJ):
 Elektrotehniški vestnik
 Etnografski muzej
 Geografsko društvo
 Gozdarski inštitut Slovenije
 Narodni muzej
 Prirodoslovni muzej
 Prirodoslovno društvo
 Slovenska Matica
 Uprava »Planinskega vestnika«
 Zgodovinsko društvo
- Łódź** (Poljsko):
 Biblioteka Uniwersytecka
 Łódzkie Towarzystwo Naukowe
- London** (Anglija):
 British Museum
 School of Slavonic and East European Studies
 The Department of Scientific and Industrial Research
 The Linnean Society of London
 The Royal Anthropological Institute
 The Royal Institution of Great Britain
 The Royal Society
 The Science Library, Science Museum
- Lublin** (Poljsko):
 Polskie Towarzystwo Ludoznawcze
 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
- Lund** (Švedsko):
 Universitetsbiblioteket
- Lyon** (Francija):
 Société Linnéenne de Lyon
- Mainz** (Nemčija):
 Römisch-Germanisches Zentralmuseum
- Marburg a. d. Lahn** (Nemčija):
 Vorgeschichtliches Seminar der Universität
- Melbourne** (Avstralija):
 Mines Department
 Royal Society of Victoria

- Mexico (Mehika):**
 Revista da Estudios Eslavos
- Milano (Italija):**
 Università degli Studi
- Minneapolis (Minn., USA):**
 Laboratory of Physiological Hygiene
- Morgantown (West Virginia, USA):**
 Southern Appalachian Botanical Club
- München (Nemčija):**
 Bayerische Akademie der Wissenschaften
 Bayerische Biologische Versuchsanstalt
 Slawisches Seminar der Universität
 Univ.-Institut für Vor- und Frühgeschichte
 Zoologische Sammlung des Bayerischen Staates
- Münster i. Westfalen (Nemčija):**
 Westfälisches Landesmuseum für Naturkunde
- Nairobi (Kenija):**
 The East Africa Natural History Society
- Nanaimo (Kanada):**
 Fisheries Research Board of Canada
- Nanking (Kitajsko):**
 Geological Society of China
- Nantes (Francija):**
 Société des Sciences naturelles de l'Ouest de la France
- Napoli (Italija):**
 Istituto di filologia slava
 Società Nazionale di Scienze, Lettere ed Arti
- Neuchâtel (Švica):**
 Société neuchâteloise des Sciences naturelles
- New Haven (Conn., USA):**
 Archaeological Institute of America
- New York (N. Y., USA):**
 American Geographical Society
 Columbia University in the City of New York
 The American Museum of Natural History
 The New York Academy of Sciences
 The New York Public Library
- Nice (Francija):**
 Association des Naturalistes de Nice et des Alpes Maritimes
- Norman (Oklahoma, USA):**
 Department of Modern Languages

- Novi Sad (FLRJ):
 Matica srpska
 Vojvodjanski muzej
- Olomouc (ČSR):
 Academia Velehradensis
 Universitas Palackiana
- Osijek (FLRJ):
 Muzej Slavonije
- Oslo (Norveško):
 Det Norske Meteorologiske Institutt
- Oxford (Anglija):
 Ashmolean Museum
 Bodleian Library
- Padova (Italija):
 Istituto di antropologia
 Istituto di filologia slava
 Istituto di geologia
- Paris (Francija):
 Académie des Sciences
 Bibliothèque Centrale du Muséum National d'Histoire Naturelle
 Institut d'Études Slaves
 Société Française de Minéralogie et de Cristallographie
 Société Géologique de France
- Philadelphia (Pa., USA):
 Department of Slavic and Baltic Studies
 The Academy of Natural Sciences of Philadelphia
 The Franklin Institute
 University of Pennsylvania
- Pino Torinese (Italija):
 Osservatorio Astronomico di Torino
- Pisa (Italija):
 Società Toscana delle Scienze Naturali
- Pittsburg (Pa., USA):
 The Carnegie Museum
- Porto (Portugalsko):
 Faculdade de Ciências
- Poznań (Poljsko):
 Instytut Zachodni
 Instytut Zachodnio-słowiański
 Polskie Towarzystwo Antropologiczne
 Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
 Redakcja Roczników Historycznych

»Slavia Antiqua«
»Studia Philosophica«

P r a h a (ČSR):

Česká Akademie věd a umění
Československá společnost entomologická
Jednota Čsl. Matematiků a Fysiků
Komitét pro Přírodovědecký Výzkum Čech
Kr. Česká společnost nauk
Národní Museum
Slovanský seminář University
Slovanský ústav
»Slovo a slovesnost«
Státní archeologický ústav
Státní geologický ústav
Státní historický ústav
Státní sbírka mapová Republiky Československé

P r e t o r i a (Transvaal):

Transvaal Museum

P u l a (FLRJ):

Arheološki muzej Istre

R a b a t (Maroko):

Société des Sciences Naturelles du Maroc

R e n n e s (Francija):

Société Scientifique de Bretagne

R e y k j a v í k (Islandija):

Societas Scientiarum Islandica

R i o d e J a n e i r o (Brazílija):

Academia Brasileira de Ciências

Jardim Botânico

R o m a (Italija):

Consiglio Nazionale delle Ricerche

Istituto di Archeologia dell'Università

Istituto di filologia slava

Servizio geologico d'Italia

S a p p o r o (Japonsko):

Tensor Society

S a r a j e v o (FLRJ):

Biološki institut

Institut za savremeni jezik

Zemaljski muzej

S c h a f f h a u s e n (Švica):

Naturforschende Gesellschaft

- Seckau** (Avstrija):
 Abtei
- Sidney** (Avstralija):
 Fisher Library
- Skopje** (FLRJ):
 Filozofski fakultet
 Folkloren institut
 Matematički institut na Univerzitetot
 Naučen institut za nacionalna istorija na makedonskiot narod
 Institut za jugoslavenskata kniževnost na Univerzitetot
 Zemljodjelsko-šumarski fakultet na Univerzitetot
- Sofija** (Bolgarsko):
 Blgarska akademija na nauki
 Blgarski arheologičeski institut
- Split** (FLRJ):
 Arheološki muzej
 Etnografski muzej
 Galerija umjetnina
 Gradska biblioteka
 Institut za oceanografiju i ribarstvo
 Muzej grada Splita
 Muzej hrvatskih starina
- Stockholm** (Švedsko):
 Kungl. Vetenskaps Akademien
 Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien
- Stuttgart** (Nemčija):
 Verein für vaterländische Naturkunde in Württemberg
- Šibenik** (FLRJ):
 Muzej grada Šibenika
- Świder** (Poljsko):
 Obserwatorium geofizyczne
- Toruń** (Poljsko):
 Ruch Filozoficzny
 Towarzystwo Naukowe
- Trier** (Nemčija):
 Rheinisches Landesmuseum
- Tromsø** (Norveško):
 Tromsø Museum
- Trondheim** (Norveško):
 Det kgl. Norske Videnskabers Selskab
- Trst:**
 Museo Civico di Storia Naturale

- Società Adriatica delle Scienze Naturali
Università degli Studi di Trieste
- Tübingen (Nemčija):
Oberrheinischer Geologischer Verein
- Turčiansky Sv. Martin (ČSR):
Matica Slovenská
Muzeálna Slovenská Spoločnosť
- Udine (Italija):
Società Alpina Friulana
- Uppsala (Švedsko):
Universitetsbiblioteket
- Venezia (Italija):
Istituto Veneto di Science, Lettere ed Arti
- Warszawa (Poljsko):
Seminarium Slawistyczne
Towarzystwo Naukowe Warszawskie
- Washington (USA):
American Geophysical Union
Library of Congress
United States National Museum
- Wien (Avstrija):
Anthropologische Gesellschaft
Anthropologisches und Urgeschichtliches Institut
Geologische Bundesanstalt
Geologische Gesellschaft
Naturhistorisches Museum
Österreichische Akademie der Wissenschaften
Österreichisches Archäologisches Institut
Österreichisches Staatsarchiv-Kriegsarchiv
Seminar für slawische Philologie
Speläologisches Institut beim Bundesministerium für Land- und
Forstwirtschaft
Zoologisch-Botanische Gesellschaft
- Wiesbaden (Nemčija):
Hessisches Landesamt für Bodenforschung
- Wrocław (Poljsko):
Polski Związek Entomologiczny
Polskie Towarzystwo Zoologiczne
Towarzystwo Archeologiczne
Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii

Z a d a r (FLRJ):

Arheološki muzej
Državni arhiv

Z a g r e b (FLRJ):

Arheološki muzej
Botanički zavod Prirodoslovnog fakulteta
Društvo matematičara i fizičara
Državni arhiv
Fizički institut Prirodoslovno-matematičkog fakulteta
Geofizički zavod
Geološko-rudarski institut NRH
Hrvatsko prirodoslovno društvo
Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti
Muzej grada Zagreba
Povijesno društvo Hrvatske
Šumarski institut

Z ü r i c h (Švica):

Geobotanisches Forschungsinstitut Rübel
Naturforschende Gesellschaft
Schweizerisches Landesmuseum

PUBLIKACIJE

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

(do konca leta 1951)

Splošne izdaje

- Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Prva knjiga 1938—1942. Ljubljana 1943.*
- Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Druga knjiga 1943—1947. Ljubljana 1947.*
- Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Tretja knjiga 1948—1949. Ljubljana 1950.
- Poročila 1. Francè Kidriè: Korytkova smrt in ostalina. Ljubljana 1947.
- Poročila 2. Adolf Režek: Prilog poznavanju mineralnih voda Rogaške Slatine. Ljubljana 1947.*
- Poročila 3. Josip Korošec: Poroèilo o izkopavanju na Ptujskem gradu leta 1946. Ljubljana 1947.*
- Jerneja Kopitarja spisov II. del. 1. knjiga. 1818—1824. Priredil Rajko Nahtigal. Ljubljana 1944.*
- Jerneja Kopitarja spisov II. del. 2. knjiga. 1825—1834. Priredil Rajko Nahtigal. Ljubljana 1945.*
- Julijskaja Krajna. Ljubljana 1946.*
- The Julian March. Ljubljana 1946.*
- La Marche Julienne. Ljubljana 1946.*
- Slovenski biografski leksikon. Sedmi zvezek. Ljubljana 1949. (Zvezke SBL 1—6 je založila Zadrúžna gospodarska banka v Ljubljani).*

Izdaje razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, za filozofijo in filologijo

- Razprave. Knjiga I. Ljubljana 1943.*
- Razprave. Knjiga II. Ljubljana 1944.*
- Dela 1. Euchologium Sinaiticum. I. del. Priredil Rajko Nahtigal. Ljubljana 1941.
- Dela 2. Euchologium Sinaiticum. II. del. Priredil Rajko Nahtigal. Ljubljana 1942.

Knjige oznaèene z * so razprodane.

- Dela 3. (Niso izšla.)
- Dela 4. Ivan Grafenauer: Lepa Vida. Ljubljana 1943.*
- Dela 5. Anton Melik: Ljubljansko mostiščarsko jezero in dediščina po njem. Ljubljana 1946.*
- Dela 6. Josip Korošec: Slovansko svetišče na Ptujskem gradu. Ljubljana 1948.
- Francè Veber: Vprašanje stvarnosti. Ljubljana 1939.
- Korespondence pomembnih Slovencev. 1. Francè Kidrič: Zoisova korespondenca 1808—1809. Ljubljana 1939.
- Korespondence pomembnih Slovencev. 2. Francè Kidrič: Zoisova korespondenca 1809—1810. Ljubljana 1941.
- Viri za zgodovino Slovencev. Knjiga prva. Srednjeveški urbarji za Slovenijo. Zvezek prvi. Urbarji salzburške nadškofije. Objavil Milko Kos. Ljubljana 1939.*
- Viri za zgodovino Slovencev. Knjiga druga. Srednjeveški urbarji za Slovenijo. Zvezek drugi. I. del. Urbarji Slovenskega Primorja. Objavil Milko Kos. Ljubljana 1948.
- Prvotna Charta caritatis. Objavil Josip Turk. Ljubljana 1942.
- Vladimir Mošin in Anton Sovrè: Dodatki h grškim listinam Hilandarja. Ljubljana 1948.

Izdaje razreda za narodno gospodarstvo in pravne vede

- Razprave. Zvezek prvi. Ljubljana 1941.
- Razprave. Zvezek drugi. Ljubljana 1943.
- Razprave. Zvezek tretji. Ljubljana 1945.
- Pravni spomeniki slovenskega naroda. Knjiga prva. Metod Dolenc: »Gorske bukve«. Ljubljana 1940.

Izdaje razreda za matematične, prirodoslovne, medicinske in tehnične vede

- Razprave. Knjiga I. Ljubljana 1940.
- Razprave. Knjiga II. Ljubljana 1942.
- Razprave. Knjiga III. Ljubljana 1947.*
- Razprave. Knjiga IV. Ljubljana 1949.
- Prirodoslovne razprave. Knjiga IV. Ljubljana 1949. (Prirodoslovne razprave, knjige I—III, je založilo Prirodoslovno društvo v Ljubljani).
- Dela 1. Ivan Vidav: Kleinovi teoremi v teoriji linearnih diferencialnih enačb. Ljubljana 1941.
- Dela 2. Milan Vidmar: Veletransformatorski problemi. Ljubljana 1943.*

Dela 3. Jovan Hadži: Turbelarijska teorija knidarijev. Ljubljana 1944.*

Dela 4. Milan Vidmar: Električne veleprenosne proge v svetlobi telegrafске enačbe. Ljubljana 1947.

Dela 5. Milan Vidmar: Aluminij v električnih prenosnih progah. Ljubljana 1947.*

Maks Samec: Kemične študije. Ljubljana 1947.*

Od leta 1950 ima Akademija novo razdelitev razredov. Zato so bile vse prejšnje serije »Razprav« in »Del« zaključene. Nove, že izdane serije, so tele:

Izdaje razreda za zgodovinske in družbene vede

(I. razred):

Razprave I, Ljubljana 1950.

Dela 1. Josip Korošec: Staroslovansko grobišče na Ptujskem gradu. Ljubljana 1950.

Dela 2. Jože Kastelic in Božo Škerlj: Slovanska nekropola na Bledu. Ljubljana 1950.

Dela 3. Arheološka poročila. Poročilo o izkopavanjih v Ljubljani, Novem mestu in na Panorami v Ptuj. Ljubljana 1950.

Dela 4. Josip Klemenc: Ptujski grad v kasni antiki. Ljubljana 1950.

Dela 5. Franjo Ivaniček: Staroslavenska nekropola u Ptuj. Ljubljana 1951.

Dela 6. Josip Korošec: Predzgodovinska naselbina na Ptujskem gradu. Ljubljana 1951.

Arheološki vestnik II/1. Ljubljana 1951. (Arheološki vestnik I. je založila Univerza v Ljubljani.)

Izdaje razreda za filološke in literarne vede

(II. razred):

Razprave I. Ljubljana 1950.

Dela 1. Anton Bajec: Besedotvorje slovenskega jezika. I. Izpeljava samostalnikov. Ljubljana 1950.*

Dela 2. Prešernove nemške poezije s prevodi Otona Župančiča. Uredil in z uvodom in pripombami opremil Janko Glazer. Ljubljana 1950.

Dela 3. Aleksandar Stojićević: Značenje aorista i imperfekta u srpsko-hrvatskom jeziku. Ljubljana 1951.

Dela 4. Ivan Grafenauer: Slovenske pripovedke o kralju Matjažu. Ljubljana 1951.

Izdaje razreda za matematične, fizikalne in
tehnične vede (III.razred):

Razprave. Serija A, I. Ljubljana 1950.

Razprave. Serija A, II. Ljubljana 1951.

Razprave. Serija A, III. Ljubljana 1951.

Izdaje razreda za prirodoslovne in medicinske
vede (IV.razred):

Razprave I. Ljubljana 1951.

Dela 1. Anton Melik: Planine v Julijskih Alpah. Ljubljana 1950.*

Dela 2. Svetozar Ilešič: Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem.
Ljubljana 1950.

Dela 3. Miroslav Zei: Jadranske girice (Maenide). Ljubljana 1951.

Dela 4. Jovan Hadži: Studien über Follikuliniden. Ljubljana 1951.

VSEBINA

I. Zakoni — Ukazi — Statuti — Pravilniki	
Zakon o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti	7
Statut Slovenske akademije znanosti in umetnosti	14
Pravilnik o ureditvi upravne in znanstvene pisarne	30
Pravilnik Inštituta za geologijo	52
Pravilnik Inštituta za biologijo	35
Pravilnik Odbora za zbiranje podatkov o flori, favni in geji Slovenije	37
Pravilnik Inštituta za elektriško gospodarstvo	39
Pravilnik Inštituta za medicinske vede	48
Pravilnik Kemičnega inštituta	50
Pravilnik Fizikalnega inštituta	53
II. Organizacija	
Uprava Akademije	59
Sistemizirano znanstveno in upravno osebje	60
Uprava inštitutov in komisij	65
Preglednica organizacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti	69
III. Člani	
Častni člani	73
Redni in dopisni člani:	
I. razred — Za zgodovinske in družbene vede	73
II. razred — Za filološke in literarne vede	74
III. razred — Za matematične, fizikalne in tehnične vede	76
IV. razred — Za prirodoslovne in medicinske vede	78
V. razred — Za umetnost	79
Spremembe v članstvu Akademije	80
IV. Umrli člani	
Dr. France Kidrič	86
Dr. Janko Šlebinger	101
V. Poročila o delu Akademije	
Delo Akademije v letu 1950	127
Delo Akademije v letu 1951	151
VI. Sklepni računi	
195	
VII. Iz poročil o znanstvenem delu	
Ivan Rakovec, O fosilnih sesalskih ostankih iz Betalovega spodmola	205
Marta Blinc, Poročilo o študijskem potovanju v Hidrobiološko stanico, Ohrid	226
Dušan Hadži, Poročilo o delu v Franciji in Angliji	231
VIII. Biblioteka — Publikacije	
Poročilo o biblioteki	237
Zamenjava publikacij	239
Publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti	251

LETOPIS
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Četrta knjiga
1950—1951

Izdala
Slovenska akademija znanosti in umetnosti
v Ljubljani

Natisnila
Triglavska tiskarna v Ljubljani
v maju 1952

Naklada 1500 izvodov

